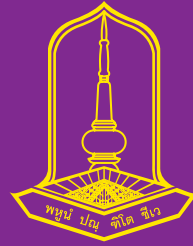

JOURNAL OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Volume 36 Number 3 May - June 2017

The Development of a Preserved Pineapple Concept Destined to Become a Provincial Souvenir in Prachuap Khiri Khan <i>Kanokwan Jantaudomsuk, Palida Srisornkompon</i>	1
Legal Problem Concerning the Use of Bitcoins for Online Transactions in Thailand <i>Jutharat Chuadnuch, Udomsak Sinthipong</i>	11
Causal Model of Exercise Behaviors of the Elderly Based on Theory of Planned Behavior Natthapot Saravitee, Dhammananthika Janesawang, <i>Sakesan Thongkhambanchong</i>	25
Development of a Public Relations Website for Tai Dam Cultural Village. Ban Napanart, Tumbon Kaokaew, Aumphoe Chiangkhan, Loei Province. <i>Nitchanan Chongchaisit</i>	33
Resolving Problems of Legal Step-relationships in a Step Family: A Comparative Studies between Thai and United Kingdom Law. <i>Tanwa Tanomekiat</i>	48
Factors Influencing High School Students in Their Selection of a Tutoring School in Muang Surat Thani <i>Chanidapa Bunluesin, Panchanok Kithong, Pornnipa Kimnuen, Runyarat Nooboon, Wanabus Rakwong, Aratee Barasan, Nongrat Sansompron</i>	56
The Causal Relationship Model between Component Variables of Alcohol Beverage and Consumption Behavior of Adolescents. A Case Study: Northeastern Thailand. <i>Penpom Pukahuta, Saowaluk Jitnom, Atcharawan Thaodon, Pranee Sakullikalatesima</i>	67
The Expectation and Satisfaction of Customers of Low Cost Airlines <i>Maneerat Rattanaphan</i>	81
Factors Influencing Livelihoods and Security in Urban Communities <i>Sungkom Suparatanagool</i>	98
Measures to Protect the Rights of Torture Victims in Criminal Justice <i>Noppadon Nimnoo</i>	110
Participatory Learning Process Management toward Developing an Electronic Book : A Case Study of Ban Don Champa Sawan School, Phon Gnam Sub-District, Kosumphisai District, Mahasarakham. <i>Siriporn Noiunkar, Orathai Suttijak, Mananya nimpisan, Pariwat Phisittaphong, Preut Thanarat</i>	120
Developing Indicators of Desirable Characteristics in Terms of Sufficiency Living of Upper Secondary Education Level Students <i>Sithiporn Phakakleeb, Boonchom Srisa-ard</i>	131
Legal Measures to Protect Juveniles Involved in Computer Crimes <i>Amornrat Ariyachaipradit Nimnoo, Noppadon Nimnoo</i>	142
A study of the Suggestion for Specialized Committee Members on Duty for Evaluation of Academic Output and Ethics in Development of a Quality Level of Professors' Academic Output, Mahasarakham University <i>Uthai Hamontree</i>	158

วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 36 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม - มิถุนายน 2560

การพัฒนาแนวคิดผลิตภัณฑ์จากสับปะรดกวน เพื่อเป็นของฝากประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ <i>กนกวรรณ จันทอุดมสุข, ปาลิดา ศรีศรท้าวผล</i>	1
ปัญหาทางกฎหมายในการนำบิตคอยน์มาใช้สำหรับการทำธุรกรรมออนไลน์ในประเทศไทย <i>จุฑารัตน์ ชวตบุษ, อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์</i>	11
โมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมกรอกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน <i>ณัฐฐิพจน์ สาระวดี, ธรรมนันท์กาทา แฉ่งสว่าง, เสกสรรค์ ทองคำบรรจง</i>	25
การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ บ้านน่านาหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย <i>ณิชนันท์ จงใจสิทธิ์</i>	33
แนวทางการแก้ไขปัญหาคอขวดสัมพันธภาพทางกฎหมายในครอบครัวลักษณะผสม ศึกษาเปรียบเทียบกรณีกฎหมายไทยและกฎหมาย สหราชอาณาจักร <i>ธินว วัฒนอมเกียรติ</i>	48
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี <i>ชนิดาภา บรรลือสิน, ปานชนก ชีทอง, พรนิภา กิมนวน, รันญาเรศ หนูบุญ, วนบุษป รัชวงศ์, อารตี บาราสัน, นงศ์รัตน์ แสนสมพร</i>	56
รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน กรณีศึกษา: ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย <i>เพ็ญพร ปุกหุด, เสาวลักษณ์ จิตต์น้อม, อัจฉราวรรณ ท้าวค่อน, ปราณิ สกุดลิขเรศสีมา</i>	67
ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ <i>มนีรัตน์ รัตนพันธ์</i>	81
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง <i>สังคม สุภรัตนกุล</i>	98
มาตรการคุ้มครองสิทธิเหยื่อจากการซ้อมทรมานในกระบวนการยุติธรรม <i>นพดล นิมหนู</i>	110
กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนจำปา คอนสวรรค์ ตำบลโพงาม อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม <i>ศิริพร น้อยอำคา, อรทัย สิทธิจักษ์, มนินยา นิมพิศาด, ปรีวิวัฒน์ พิธิษฐพงศ์, พงศม ธนรัช</i>	120
การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย <i>สิทธิพร ฅากกลีบ, บุญชม ศรีสะอาด</i>	131
มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชน <i>อมรรัตน์ อริยะชัยประดิษฐ์ นิมหนู, นพดล นิมหนู</i>	142
ศึกษาข้อเสนอแนะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรม และจรรยาบรรณทางวิชาการ ในการพัฒนาระดับคุณภาพผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม <i>อุทัย หามนตรี</i>	158

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 36 ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ.2560

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา ศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ / เล่ม 2 มีนาคม – เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม – มิถุนายน/ เล่ม 4 กรกฎาคม – สิงหาคม /เล่ม 5 กันยายน – ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

บทความวิชาการและบทความวิจัยที่นำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมี Double Blind (ผู้พิจารณา 2 คน) หรือ Triple Blind (ผู้พิจารณา 3 คน) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษา

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ปทุกษ์บารมี อุตสาหะวาณิชกิจ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์
ศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ บินนัม
รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิภูสรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกวัชร์
รองศาสตราจารย์ ดร.คาราวีรัตน์ เมตตาริกันนัท
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด
รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิภา ผดุงสิทธิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินดา เข้มศรีพงษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันติรจนางค์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ
รองศาสตราจารย์ ดร.วณิช นิรันตรานนท์
รองศาสตราจารย์พิทักษ์ น้อยวงศ์
รองศาสตราจารย์ยงยุทธ ชูแค้น
รองศาสตราจารย์สิทธิพร ภิรมย์รัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังขพันธานนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทศิริศิริ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ สมุทรจักร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ภัทรชนนินท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุศักดิ์ คำคง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมินทร เบ้าธรรม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย
อาจารย์ ดร.พิมพ์ยุพา ประพันธ์
Mr.Paul Duffer
นางฉวีวรรณ อรรถเศรษฐัง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานี
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการ

จิราวัฒน์ ภูสิฤทธิ

สำนักงานกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150
โทรศัพท์ 0-4375-4321 ต่อ 1754 หรือ 0-4375-4416
ราคาปก 60 บาท ราคาสมาชิก ราย 1 ปี 240 บาท ราย 2 ปี 480 บาท
กำหนดเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ
ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์ ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน
ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

พิมพ์เผยแพร่เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2560

บทบรรณาธิการ

สวัสดีครับ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับที่ 3 ประจำปี 2560 ฉบับนี้ยังเข้มข้นด้วยเนื้อหาและสาระทางวิชาการ ทุกบทความวิจัยและบทความวิชาการได้ผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการ เพื่อให้วารสารเป็นที่ยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นในวงการวิชาการ

ในการจัดทำวารสารทางวิชาการ กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของบทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่คัดเลือกนำมาลงตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ โดยบทความวิจัย และบทความทางวิชาการที่ถูกคัดเลือกตีพิมพ์จะต้องผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ท่านเหล่านี้ได้สละเวลาอันมีค่าในการช่วยอ่านและพิจารณาต้นฉบับ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดทำวารสารเป็น อย่างดี กองบรรณาธิการ ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับนี้ประกอบด้วยบทความจำนวน 14 เรื่อง ได้แก่ (1) การพัฒนาแนวคิดผลิตภัณฑ์จากสับปะรดกวน (2) ปัญหา ทางกฎหมายในการนำบิทคอยน์มาใช้ (3) โมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมกรรมการออกกำลังกาย ในกลุ่มผู้สูงอายุ (4) การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ (5) แนวทางการแก้ไขปัญหาคอขวดทางกฎหมายในครอบครัวลักษณะผสม (6) ปัจจัยที่ส่งผล ต่อการตัดสินใจให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเลือกเรียนสถาบันกวดวิชา (7) รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรม การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (8) ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ (9) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิต ในชุมชนกลายเป็นเมือง (10) มาตรการคุ้มครองสิทธิเหยื่อจากการข่มขืนในกระบวนการยุติธรรม (11) กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (12) การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียง (13) มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชน และ (14) ข้อเสนอแนะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ ในการพัฒนาระดับคุณภาพผลงานทางวิชาการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ยินดีต้อนรับสำหรับบรรดานักวิชาการและนิสิตนักศึกษาที่ต้องการนำเสนอผลงานวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความทั่วไป หรือบทความหนังสือ ทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กองบรรณาธิการยินดีต้อนรับ เปิดกว้าง และพร้อมรับต้นฉบับของท่านตลอดเวลา ขอให้ศึกษารูปแบบการเขียนจากทำวารสารแต่ละฉบับ ส่งมาให้ยังกองบรรณาธิการโดยไว หัวข้อเรื่องและประเด็นนำเสนอที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และอื่นๆ กองบรรณาธิการยินดีและพร้อมรับต้นฉบับเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดการเปิดกว้างด้านเนื้อหาและสาระที่จะบรรจุในวารสารและเพื่อให้ครอบคลุมทุกสาขาและวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในสุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านทุกท่านที่ได้ให้คำติชมและให้คำแนะนำ
เพื่อการปรับปรุงการดำเนินการจัดทำวารสารมาโดยตลอด โดยกองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญและ
มุ่งเน้นกับการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับในวงการวิชาการ
อยู่เสมอและต่อเนื่อง

รองศาสตราจารย์ ดร.ปพฤกษ์บาร์มี อุตสาหะวานิชกิจ
บรรณาธิการ

สารบัญ

การพัฒนาแนวคิดผลิตภัณฑ์จากสับปะรดกวน เพื่อเป็นของฝากประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
กนกวรรณ จันทอุดมสุข, ปาลิดา ศรีศรคำพล	1
ปัญหาทางกฎหมายในการนำปศุสัตว์มาใช้สำหรับการทำธุรกรรมออนไลน์ในประเทศไทย	
จุฑารัตน์ ขวตนะ, อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์.....	11
โมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุตามแนวคิดทฤษฎี	
พฤติกรรมตามแผน	
ณัฐวิทย์ สาระวิถี, ธรรมนันท์กานา, แฉงสว่าง, เสกสรรค์ ทองคำบรรจง	25
การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ	
บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	
ณิชนันท์ จงใจสิทธิ์.....	33
แนวทางการแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ทางกฎหมายในครอบครัวลักษณะผสม	
ศึกษาเปรียบเทียบกรณีกฎหมายไทยและกฎหมายสหราชอาณาจักร	
ธัญญา ถนอมเกียรติ	48
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเลือกเรียนสถาบันกวดวิชา	
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	
ชนิดาภา บรรลือสิน, ปานชนก ชีทอง, พรนิภา กิมนวน, รัชฎาเรศ หนูบุญ,	
วนบุษป รัชชวงศ์, อารดี บาราสัน, นงศ์รัตน์ แสนสมพร	56
รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่ม	
แอลกอฮอล์ของเยาวชน กรณีศึกษา: ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย	
เพ็ญพร ปุกหุด, เสาวลักษณ์ จิตต์น้อม, อัจฉราวรรณ ท้าวดอน, ปราณี สกุลลิขเรศสีมา	67
ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ	
มณีรัตน์ รัตนพันธ์	81
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง	
สังคม สุภรัตน์กุล	98
มาตรการคุ้มครองสิทธิเหยื่อจากการซ้อมทรมานในกระบวนการยุติธรรม	
นพดล นิมหนู	110
กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ :	
กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ ตำบลโพธิ์งาม อำเภอโกสุมพิสัย	
จังหวัดมหาสารคาม	
ศิริพร น้อยอำคา, อรทัย สิทธิจักร, มนัญญา นิมพิศาล, ปวีวัฒน์ พิสิษฐพงศ์,	
พฤษ ธนรัช	120
การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียน	
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	
สิทธิพร ผกาภิบาล, บุญชม ศรีสะอาด	131

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชน	
อมรรัตน์ อริยะชัยประดิษฐ์ นิ้มหนู, นพดล นิ้มหนู	142
ศึกษาข้อเสนอแนะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรม	
และจรรยาบรรณทางวิชาการ ในการพัฒนาระดับคุณภาพผลงานทางวิชาการของคณาจารย์	
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	
อุทัย หามนตรี.....	158

Contents

The Development of a Preserved Pineapple Concept Destined to Become a Provincial Souvenir in Prachuap Khiri Khan <i>Kanokwan Jantaudomsuk, Palida Srisornkompon</i>	1
Legal Problem Concerning the Use of Bitcoins for Online Transactions in Thailand <i>Jutharat Chuadnuch, Udomsak Sinthipong</i>	11
Causal Model of Exercise Behaviors of the Elderly Based on Theory of Planned Behavior <i>Natthapot Saravitee, Dhammananthika Janesawang, Sakesan Thongkhambanchong</i>	25
Development of a Public Relations Website for Tai Dam Cultural Village. Ban Napanart, Tumbon Kaokaew, Aumphoe Chiangkhan, Loei Province. <i>Nitchanan Chongchaisit</i>	33
Resolving Problems of Legal Step-relationships in a Step family: A Comparative Studies between Thai and United Kingdom Law. <i>Tanwa Tanomekiat</i>	48
Factors Influencing High School Students in Their Selection of a Tutoring School in Muang Surat Thani <i>Chanidapa Bunluesin, Panchanok Kithong, Pornnipa Kimnuen, Runyarat Nooboon, Wanabus Rakwong, Aratee Barasan, Nongrat Sansompron</i>	56
The Causal Relationship Model between Component Variables of Alcohol Beverage and Consumption Behavior of Adolescents. A Case Study: Northeastern Thailand. <i>Penporn Pukahuta, Saowaluk Jitnom, Atcharawan Thaodon, Pranee Sakullikalatesima</i>	67
The Expectation and Satisfaction of Customers of Low Cost Airlines <i>Maneerat Rattanaphan</i>	81
Comparison of Understanding in Thailand's Criminal Justice System: Case Study of Factors Influencing Livelihoods and Security in Urban Communities <i>Sungskom Suparatanagool</i>	98
Measures to Protect the Rights of Torture Victims in Criminal Justice <i>Noppadon Nimnoo</i>	110
Participatory Learning Process Management toward Developing an Electronic Book : A Case Study of Ban Don Champa Sawan School, Phon Gnam Sub-District, Kosumphisai District, Mahasarakham. <i>Siriporn Noiumkar, Orathai Suttijak, Mananya nimpisan, Pariwat Phisittaphong, Preut Thanarat</i>	120

Developing Indicators of Desirable Characteristics in Terms of Sufficiency Living of Upper Secondary Education Level Students <i>Sithiporn Phakakleeb, Boonchom Srisa-ard</i>	131
Legal Measures to Protect Juveniles Involved in Computer Crimes <i>Amornrat Ariyachaipradit Nimnoo, Noppadon Nimnoo</i>	142
A study of the Suggestion for Specialized Committee Members on Duty for Evaluation of Academic Output and Ethics in Development of a Quality Level of Professors' Academic Output, Mahasarakham University <i>Uthai Hamontree</i>	158

การพัฒนาแนวคิดผลิตภัณฑ์จากสับปะรดกวน เพื่อเป็นของฝากประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

The Development of a Preserved Pineapple Concept Destined to Become a Provincial Souvenir in Prachuap Khiri Khan

กนกวรรณ จันทอุดมสุข¹, ปาลิดา ศรีศรภักดิ์²

Kanokwan Jantaudomsuk¹, Palida Srisornkompon²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดผลิตภัณฑ์สับปะรดกวน ในอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนให้เป็นอีกหนึ่งทางเลือก เพื่อเป็นของฝากประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างน้อย 1 ครั้งในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา และมีการซื้อของฝากประเภทขนมจากอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กลับไป จำนวน 2 กลุ่ม คือนักท่องเที่ยวที่เคยซื้อสับปะรดกวน และนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยซื้อสับปะรดกวน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนักท่องเที่ยว 2 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 29 คน นำแนวทางที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้นมาพัฒนาเป็นสับปะรดกวนในรูปแบบต่าง ๆ และนำเข้าไปอภิปรายสอบถามความคิดเห็น ในการสนทนากลุ่มนักท่องเที่ยว 2 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 8 คน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวเลือกผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนอัลมอนต์เป็นของฝาก โดยให้มีส่วนผสมของอัลมอนต์บดหยาบ ชิ้นเล็ก ๆ โรยไว้ด้านบนของสับปะรดกวนที่มีลักษณะหยาบ มีกากใย ชื่นสีเหลืองอมส้ม รสชาติเปรี้ยวหวานมัน มีกลิ่นสับปะรดและกลิ่นอัลมอนต์ ทางด้านบรรจุภัณฑ์ ต้องการให้บรรจุในกล่องสีเหลืองทรงสูงเจาะกล่องเป็นรูปตาสับปะรด ให้มองเห็นสินค้าด้านในปานกลาง สีเงินขาว และมีภาพวาดลายเส้นรูปสับปะรดสีเหลือง นูน มีมิติ วางอยู่ด้านหน้าของกล่อง โดยหากมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนอัลมอนต์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะตัดสินใจซื้อเพื่อเป็นของฝากประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์, สับปะรดกวน, ประจวบคีรีขันธ์

¹ นักศึกษาปริญญาโท, สาขาการจัดการธุรกิจค้าปลีก สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

² อาจารย์ที่ปรึกษา, สาขาการจัดการธุรกิจค้าปลีก สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

¹ Master Degree, Retail Business Management, Faculty of Business Administration, Panyapiwat Institute of Management

² Lecturer, Retail Business Management, Faculty of Business Administration, Panyapiwat Institute of Management

Abstract

In this paper, we have attempted to develop the concept of preserving pineapple for the purpose of being used as a souvenir in Prachuap Khiri Khan. The developed preserved pineapple would be added to the current collection of Prachuap Khiri Khan's sweet souvenirs. This research was qualitative research. The key informants used in this study were visitors who had visited the city of Prachuap Khiri Khan at least one time during the past 12 months and bought sweet souvenirs from the district town. A total of 29 people served as key informants. They were divided into two groups: travelers who had previously purchased preserved pineapple and travelers who had never purchased preserved pineapple. In-depth interviews were conducted about the development of the proposed preserved pineapple and its various forms. The opinions offered in focus group discussions involving two groups of travelers totaling eight people also were considered. The research found that visitor's preferred preserved pineapple covered with almonds including small coarsely chopped almonds. A touch of pineapple fiber designed in small square pieces and a light yellow color was chosen. Opinions suggested that the taste of pineapple should be sour and sweet and have the smell of almonds. The key informants also recommended a tall square box for packaging. The packaging should display the drawing of an eye and then be drilled to allow the customer to view the product inside the box. The box should be medium in size with a silver metallic color, and a yellow embossed pineapple should be drawn on the front of the box. Finally, the key informants decided they would buy the product as Prachuap Khiri Khan's provincial souvenir.

Keywords : Concept Development, Preserved Pineapple, Prachuap Khiri Khan

บทนำ

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นหนึ่งในจังหวัดภาคกลางตอนใต้ของประเทศไทย มีลักษณะภูมิประเทศที่สองฝากฝั่งของจังหวัดขนานไปด้วยเทือกเขาตะนาวศรีที่กั้นพรมแดนระหว่างไทย-พม่า และทะเลอ่าวไทย ยาวเหนือจรดใต้ ทำให้มีความหลากหลายและสวยงามทางธรรมชาติ ส่งผลให้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และมีอัตราจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในด้านเศรษฐกิจของจังหวัด พบว่าในปีหนึ่ง ๆ ประชากรในจังหวัดสามารถสร้างรายได้จากภาคเกษตรกรรมมากกว่าหมื่นล้านบาท พืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญและทำราย

ได้เป็นอันดับหนึ่งให้แก่จังหวัด ได้แก่ สับปะรด จากข้อมูลปี 2555 พบว่า มีพื้นที่ปลูก 509,231 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 248,378 ไร่ และผลผลิต 10.6 ล้านตันครองอันดับหนึ่งของจังหวัดที่ปลูกสับปะรดมากที่สุดในประเทศ (สถิติทางการประจวบคีรีขันธ์, 2556) การเพาะปลูกสับปะรดภายในจังหวัด เน้นส่งเข้าโรงงานแปรรูปเพื่อการส่งออก ส่วนที่เหลือใช้บริโภคเองและแปรรูปเพื่อรับประทานภายในประเทศ สำหรับการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการลงพื้นที่สำรวจเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2558 ที่อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าส่วนใหญ่นิยมแปรรูปสับปะรดเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทขนม โดยใช้

สับปะรดกวนเป็นวัตถุดิบหลักในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ แต่ตัวสับปะรดกวนเองนั้น มีการพัฒนาตัวเองที่น้อยมาก ไม่มีเอกลักษณ์ และไม่มี ความแตกต่างกัน ประกอบกับข้อมูลที่ไดจากการลงพื้นที่ สักรวจร้านจำหน่ายของฝาก พบว่าผู้ประกอบการ มีความต้องการที่จะมีผลิตภัณฑ์ใหม่จากสับปะรด กวน เพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้แก่ของฝากประจำ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเพิ่มโอกาสในการ จำหน่ายที่เพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นคนท้องถิ่นของ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สับปะรดกวน เพื่อสร้าง ความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการ เพิ่มจุดขาย สร้างความแตกต่าง เพิ่มโอกาสในการ จำหน่าย และเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อยอด ผลิตภัณฑ์อื่น ที่ใช้สับปะรดกวนเป็นวัตถุดิบหลักใน การผลิตได้อีกด้วย

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดผลิตภัณฑ์สับปะรด กวน ในอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนให้ เป็นอีกหนึ่งทางเลือก เพื่อเป็นของฝากประจำ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแต่ละขั้นตอน โดยแบ่ง ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาแนวคิด ผลิตภัณฑ์สับปะรดกวน ในอำเภอเมือง จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษารั้งนี้ ใช้วิธี การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) จากกลุ่มนักท่องเที่ยว (อายุ 20 ปีขึ้นไป) ที่มาเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์ ในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา อย่างน้อย 1 ครั้ง และมีการซื้อของฝากประเภท ขนมจากอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กลับ ไป โดยผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยว ที่ซื้อของฝากจากแหล่งจำหน่ายภายในอำเภอ เมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เท่านั้น ไม่รวมของ ฝากจากแหล่งจำหน่ายในอำเภอหัวหินและอำเภอ อื่น ๆ เนื่องจากผู้วิจัยซึ่งเป็นคนท้องถิ่นในอำเภอ เมือง มีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จาก สับปะรดกวน เพื่อสร้างความแตกต่าง แปลกใหม่ และเพิ่มโอกาสในการจำหน่ายที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อ ให้ผลิตภัณฑ์จากอำเภอเมืองทัดเทียมอำเภออื่น โดยแบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม ที่เคยซื้อสับปะรดกวน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่คุ้นเคย หรือเคยทานผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนอยู่ก่อนแล้ว และกลุ่มที่ไม่เคยซื้อสับปะรดกวน เพื่อให้ทราบถึง เหตุผล และแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สับปะรดกวนให้ตอบสนองความต้องการมากที่สุด อันนำมาซึ่งการตัดสินใจซื้อในอนาคต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บทสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลในกลุ่ม ตัวอย่าง เพื่อสอบถามแนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สับปะรดกวนแบบเจาะลึก ใช้ลักษณะการสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็น คำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) กำหนดลักษณะข้อคำถามที่มีความยืดหยุ่น และ เปิดกว้าง

2. เครื่องบันทึกเสียง
3. อุปกรณ์สำหรับจดบันทึก
4. อุปกรณ์สำหรับถ่ายภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้ กระบวนการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (Face-to-Face Interview) ใช้ระยะเวลาการสัมภาษณ์ 20 – 30 นาทีต่อคน และการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์

(Telephone Interview Survey) โดยการใช้การสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อมูลมาจากการแนะนำของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เก็บข้อมูลไปก่อนหน้านี้แล้วต่อ ๆ กัน มีการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Data Triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบแหล่งเวลา คือ เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลต่างเวลา กัน เพื่อให้ทราบว่าข้อมูลที่ได้รับในช่วงเวลาที่ต่าง กันนั้นเหมือนกันหรือไม่ (Denzin, 1970) มีขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการสัมภาษณ์
2. สังเกตพฤติกรรมการสัมภาษณ์จากการฟัง ว่าข้อคำตอบสอดคล้องกับข้อคำถามที่ต้องการหรือไม่
3. สรุปประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์
4. ตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ เพื่อใช้ยืนยันความถูกต้องและสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในจำนวนที่เพียงพอต่อการได้มาซึ่งข้อมูล คือการเก็บข้อมูลจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ซ้ำกัน (ชาย โพธิ์สิตา, 2550) ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เคยซื้อสับปะรดกวน จำนวน 17 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ไม่เคยซื้อสับปะรดกวน จำนวน 12 คน จนกระทั่งเห็นแนวทางของคำตอบที่เป็นในทิศทางเดียวกันจึงหยุดการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตลอดเวลาในระหว่างการเก็บข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ เปรียบเทียบข้อมูล เพื่อตีความ หาความเชื่อมโยงของข้อมูล รวมทั้งพิจารณาข้อมูลที่ได้ว่ามีความครบถ้วนเพียงพอหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอ หรือครบถ้วนในส่วนใดจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจนได้ข้อมูลที่สมบูรณ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย (ชาย โพธิ์สิตา, 2550)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนให้เป็นอีกหนึ่งทางเลือก เพื่อเป็นของฝากประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) จากกลุ่มนักท่องเที่ยว (อายุ 20 ปีขึ้นไป) ที่มาเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมาอย่างน้อย 1 ครั้ง และมีการซื้อของฝากประเภทขนมจากอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กลับไป โดยผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ซื้อของฝากจากแหล่งจำหน่ายภายในอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เท่านั้น ไม่รวมของฝากจากแหล่งจำหน่ายในอำเภอหัวหินและอำเภออื่น ๆ จำนวน 8 คน (ศูนย์จัดการความรู้การวิจัย, 2557) โดยเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เคยซื้อสับปะรดกวนและเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยซื้อสับปะรดกวนอย่างละ 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสนทนาเพื่อเจาะประเด็น ด้วยการเชิญกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตรงกับเกณฑ์ คือ เคยท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมาอย่างน้อย 1 ครั้ง และมีการซื้อของฝากประเภทขนมจากอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กลับไป ซึ่งสามารถหาได้จากกลุ่มคนวัยทำงานทั่วไป มาร่วมสนทนา ตอบโต้กันในกลุ่ม มีการมอบของที่ระลึกเป็นผลิตภัณฑ์จากสับปะรดให้ หลังจบการสัมภาษณ์ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการให้ข้อมูล ซึ่งผู้สัมภาษณ์จะเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนทัศนะ ในประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนที่ได้จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกในขั้นต้น มีผู้จัดประเด็นในการสนทนา (Moderator) เป็นผู้ดำเนินการสนทนาเพื่อ

ชักจูงให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกิดแนวคิดและแสดงประเด็น ในระยะเวลาไม่เกิน 2 ชม. (ศูนย์จัดการความรู้การวิจัย, 2557) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นนี้ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อวิเคราะห์และสรุปแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สับประรดกวนเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จริงในอนาคต

2. เครื่องบันทึกเสียง
3. อุปกรณ์สำหรับจดบันทึก
4. อุปกรณ์สำหรับถ่ายภาพ
5. ตัวอย่างสับประรดกวน
6. ภาพตัวอย่างการออกแบบกล่องบรรจุภัณฑ์

7. ของที่ระลึก

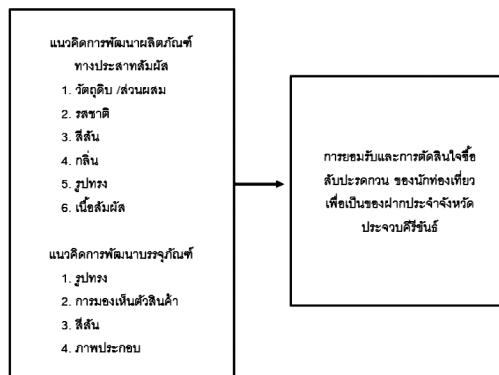
การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Groups Discussion) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มในขั้นต้น มานำเสนอเป็นผลิตภัณฑ์สับประรดกวนแบบใหม่ ออกเป็น 6 แบบ และให้กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มคัดเลือกผลิตภัณฑ์สับประรดกวนที่ตนชอบที่สุด เพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้เป็นอีกหนึ่งทางเลือก เพื่อเป็นของฝากประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีการบันทึกเสียงตลอดการสัมภาษณ์ เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนสมบูรณ์ และสามารถจดบันทึกได้ภายหลังสิ้นสุดการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่ จำแนก วิเคราะห์ตีความตามเนื้อหา โดยมีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับประเด็นคำถามในการวิจัย และนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมาอย่างน้อย 1 ครั้ง และมีการซื้อของฝากประเภทขนมจากอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กลับไป และเคยซื้อสับประรดกวน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์สับประรดกวน ในอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนี้

ด้านคุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของสับประรดกวนควรใส่พืชตระกูลถั่ว เช่น อัลมอนต์ เม็ดมะม่วงหิมพานต์ หรือผลไม้อบแห้ง เช่น แครนเบอร์รี่ ลูกเกด พุทราจีน หรือน้ำผึ้งเป็นส่วนผสมใหม่ลงไป โดยเน้นให้รสชาติหวานน้อย ลดน้ำตาล/ความหวาน หรือให้หวานนำเปรี้ยวตาม เน้นสีสดแบบเดิมคือเหลืองอ่อนหรือเหลืองเข้ม มีกลิ่นแบบเดิมไม่ปรุงแต่ง อาจเป็นกลิ่นสับประรดอย่างเดียว หรือกลิ่นผสมวัตถุดิบ มีรูปทรงพอติดคำ ทั้งวงกลม สีเหลี่ยม และเป็นแท่ง เนื้อสัมผัสละเอียด เนียน นุ่ม

ด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของสับประรดกวนควรเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยม โดยเน้นสีเหลืองทรง

สูงและสีเหลืองผิวนานยาว และควรเป็นรูปทรง หกหรือแปดเหลี่ยม ให้มองเห็นสินค้าด้านในเล็กน้อย ประมาณ 20-30% หรือไม่ต้องเห็นตัวสินค้าเลย มีสีเหลืองหรือเขียว มีรูปภาพประกอบเป็นภาพ สับปะรด ทั้งภาพวาดลายเส้นและภาพถ่าย รวมทั้ง ภาพสับปะรดและส่วนผสม/วัตถุดิบ ทั้งภาพวาด ลายเส้นและภาพถ่าย

กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในเขต อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมาอย่างน้อย 1 ครั้ง และมีการซื้อ ของฝากประเภทขนมจากอำเภอมือง จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์กลับไป แต่ไม่เคยซื้อสับปะรดกวน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์สับปะรด กวน ในอำเภอมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนี้

ด้านคุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของ สับปะรดกวนควรใส่พืชตระกูลถั่ว คือเม็ด มะม่วงหิมพานต์ หรือน้ำผึ้งเป็นส่วนผสมใหม่ลงไป โดยเน้นให้รสชาติหวานน้อย ลดน้ำตาล/ความหวาน หรือให้หวานนำเปรี้ยวตาม หรือให้เปรี้ยวหวานมัน เน้นสีน้ำตาลแบบเดิม คือเหลืองอ่อนหรือเหลืองเข้ม มี กลิ่นแบบเดิม ไม่ปรุงแต่ง อาจเป็นกลิ่นสับปะรด อย่างเดียว หรือกลิ่นผสมวัตถุดิบ มีรูปทรงพอดีคำ ทั้งวงกลม และเป็นแท่ง เนื้อสัมผัสหยาบมีกากใย หรือละเอียด เนียน นุ่ม

ด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของสับปะรด กวนควรเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยม โดยเน้นสี่เหลี่ยมทรง สูง สี่เหลี่ยมผืนผ้าผืนยาว สี่เหลี่ยมจัตุรัส และรูป ทรงแปดเหลี่ยม ให้มองเห็นสินค้าด้านในเล็กน้อย ประมาณ 20-30% หรือไม่ต้องเห็นตัวสินค้าเลย มี สีเหลืองหรือเขียว มีรูปภาพประกอบเป็นภาพ สับปะรดและส่วนผสม/วัตถุดิบ โดยเป็นทั้งภาพวาด ลายเส้นและภาพถ่าย

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น ผู้วิจัย จึงนำเสนอผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนออกเป็น 6 แบบ ดังนี้

1. สับปะรดกวนน้ำผึ้ง

คุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของ สับปะรดกวน

ส่วนผสม : น้ำผึ้ง

รสชาติ : หวานน้อย ใช้ น้ำผึ้งให้ความหวานแทน น้ำตาล

สีสันท : เหลืองเข้ม

กลิ่น : กลิ่นสับปะรดและกลิ่นน้ำผึ้ง (กลิ่นน้ำผึ้งนำ)

รูปทรง : สี่เหลี่ยมจัตุรัส พอดีคำ

เนื้อสัมผัส : ละเอียด เนียน นุ่ม

การออกแบบบรรจุภัณฑ์

รูปทรง : ทรงแปดเหลี่ยม คล้ายรังผึ้ง

การมองเห็นตัวสินค้าภายใน : มองเห็นน้อย เจาะ เป็นรูปสับปะรด

สีสันท : เหลือง

ภาพประกอบ : ภาพสับปะรดและรังผึ้ง (ภาพวาด ลายเส้น)

2. สับปะรดกวนเม็ดมะม่วงหิมพานต์

คุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของ สับปะรดกวน

ส่วนผสม : เม็ดมะม่วงหิมพานต์ (เม็ด)

รสชาติ : เปรี้ยวหวานมัน

สีสันท : เหลืองอ่อน

กลิ่น : กลิ่นสับปะรดเดิม ๆ

รูปทรง : ทรงกลม พอดีคำ (เม็ดมะม่วงอยู่ด้านใน)

เนื้อสัมผัส : ละเอียด เนียน นุ่ม

การออกแบบบรรจุภัณฑ์

รูปทรง : สี่เหลี่ยมแนวนอน

การมองเห็นตัวสินค้าภายใน : ทั่ว ไม่ต้องมองเห็น สินค้าภายใน

สีสันท : เขียว

ภาพประกอบ : ภาพสับปะรดและเม็ดมะม่วง (ภาพถ่าย)

3. สับปะรดกวนอัลมอนต์

คุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของ สับปะรดกวน

ส่วนผสม : อัลมอนต์ (บดหยาบ)

รสชาติ : เปี้ยวหวานมัน

สีสันท : เหลืองอ่อน

กลิ่น : กลิ่นสับปะรดและกลิ่นอัลมอนต์

รูปทรง : เป็นแท่งกลม ยาว (โรยอัลมอนต์ไว้ด้านนอก)

เนื้อสัมผัส : หยาบ มีกากใย

การออกแบบบรรจุภัณฑ์

รูปทรง : สีเหลี่ยมทรงสูง

การมองเห็นตัวสินค้าภายใน : มองเห็นน้อย เจาะเป็นรูปตาสับปะรด

สีสันท : ดำ

ภาพประกอบ : ภาพสับปะรด (ภาพวาดลายเส้น)

4. สับปะรดกวนแครนเบอร์รี่

คุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของ

สับปะรดกวน

ส่วนผสม : แครนเบอร์รี่

รสชาติ : หวานน้อย ใส่น้ำตาล

สีสันท : เหลืองเข้ม

กลิ่น : กลิ่นสับปะรดและกลิ่นแครนเบอร์รี่

รูปทรง : สีเหลี่ยมผืนผ้า พอดีคำ

เนื้อสัมผัส : ละเอียดยืดหยุ่น นุ่ม

การออกแบบบรรจุภัณฑ์

รูปทรง : สีเหลี่ยมแนวนอน

การมองเห็นตัวสินค้าภายใน : ทึบ ไม่ต้องมองเห็นสินค้าภายใน

สีสันท : เหลือง

ภาพประกอบ : ภาพสับปะรดและแครนเบอร์รี่ (ภาพถ่าย)

5. สับปะรดกวนลูกเกด

คุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของ

สับปะรดกวน

ส่วนผสม : ลูกเกด (ขาว)

รสชาติ : หวานน้อย ใส่น้ำตาล

สีสันท : เหลืองอ่อน

กลิ่น : กลิ่นสับปะรดและกลิ่นลูกเกด

รูปทรง : สีเหลี่ยมจัตุรัส พอดีคำ

เนื้อสัมผัส : ละเอียดยืดหยุ่น นุ่ม

การออกแบบบรรจุภัณฑ์

รูปทรง : สีเหลี่ยมแนวนอน

การมองเห็นตัวสินค้าภายใน : มองเห็นน้อย เจาะเป็นรูปสับปะรด

สีสันท : เหลือง

ภาพประกอบ : ภาพสับปะรด (ภาพถ่าย)

6. สับปะรดกวนพุทราจีน

คุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของ

สับปะรดกวน

ส่วนผสม : พุทราจีน

รสชาติ : หวานน้อย ใส่น้ำตาล

สีสันท : เหลืองเข้ม

กลิ่น : กลิ่นสับปะรดและกลิ่นพุทราจีน (กลิ่นพุทราจีนนำ)

รูปทรง : ทรงกลม พอดีคำ

เนื้อสัมผัส : หยาบ uly มีกากใย

การออกแบบบรรจุภัณฑ์

รูปทรง : สีเหลี่ยมจัตุรัส

การมองเห็นตัวสินค้าภายใน : ทึบ ไม่ต้องมองเห็นตัวสินค้า

สีสันท : เหลือง

ภาพประกอบ : ภาพสับปะรดและพุทราจีน (ภาพถ่าย)

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนทั้ง 6 แบบ เข้าสู่การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ต่อไป

ส่วนที่ 2 การสนทนากลุ่มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จากการสนทนากลุ่มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คน พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 8 คน เลือกผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนอัลมอนต์ ที่มีความแปลกใหม่ แตกต่าง และมีจุดขาย โดยต้องการปรับปรุงเพิ่มเติม ดังนี้

ในเรื่องคุณลักษณะทางประสาทสัมผัส ให้มีส่วนผสมของอัลมอนต์บดหยาบ ชิ้นเล็ก ๆ โรยไว้ด้านนอกของสับปะรดกวนที่มีลักษณะหยาบ มีกากใย ขึ้นสีเหลี่ยมพืดคำ สีเหลืองอ่อน รสชาติเปรี้ยว

หวานมัน มีกลิ่นสับปะรดและกลิ่นอัลมอนด์

ในเรื่องของบรรจุภัณฑ์ บรรจุในกล่องสี่เหลี่ยมทรงสูง เจาะกล่องเป็นรูปตาสับปะรด ให้มองเห็นสินค้าด้านในปานกลาง สีเงินขาว และมีภาพวาดลายเส้นรูปสับปะรดสีเหลือง นูน มีมิติ วางอยู่ด้านหน้าของกล่อง โดยหากมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนอัลมอนด์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะตัดสินใจซื้อเพื่อเป็นของฝากประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ภาพประกอบ 2 สับปะรดกวนอัลมอนด์และบรรจุภัณฑ์

สรุปผล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาแนวคิดผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนในอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนให้เป็นอีกหนึ่งทางเลือก เพื่อเป็นของฝากประจำ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผลการวิจัยสรุปว่าสับปะรดกวนอัลมอนด์บรรจุในกล่องสี่เหลี่ยมทรงสูง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะตัดสินใจซื้อเพื่อเป็นของฝากประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนที่ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยนั้น มีความสอดคล้องกับลักษณะของผลิตภัณฑ์ใหม่ของ (William, Joseph & E. Jerome, 2013) ในข้อ 2 ที่กล่าวว่าผลิตภัณฑ์ใหม่เกิดจากการพัฒนาโดยการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ดัดแปลง มาจากผลิตภัณฑ์ตัวเดิมที่มีขายอยู่แล้วในตลาด (Replacement Product of Modify Product) ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดัดแปลงผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนตัวเดิมที่มีจำหน่ายในท้องตลาด มาพัฒนาปรับปรุงให้มีรสชาติและรูปลักษณะตามที่ผู้บริโภคต้องการ เพื่อสร้างโอกาสในการจำหน่ายและขยายตลาดของฝากให้กว้างขวางขึ้น

แหล่งข้อมูลสำคัญ ที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มาจากลูกค้า (Customers) สอดคล้องกับการสร้างแนวความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สินค้า (Idea generation) ของธีรกิติ นวรัตน์ ณ อยู่ธยา (2547) ที่กล่าวว่า การนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับมา คิดค้นผลิตภัณฑ์ สินค้า หรือบริการใหม่ ให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า มีแหล่งข้อมูลที่สำคัญจากองค์กร 2 แหล่ง คือ แหล่งภายในองค์กรและแหล่งภายนอกองค์กร ได้แก่ ลูกค้า (Customer) ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่จะเสนอขายนั้น จำเป็นที่จะต้องตอบสนองความต้องการของลูกค้า การได้มาซึ่งข้อมูลของลูกค้าอาจทำได้หลากหลายวิธี อาทิ การสำรวจ หรือการสอบถามโดยตรงโดยการวิจัยตลาด การรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะจากลูกค้า เป็นต้น

การพัฒนาผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนที่ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยนั้น มีความสอดคล้องกับวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ของ Fuller (1994) ที่กล่าวว่าเมื่อผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ออกวางสู่ตลาด สามารถสร้างยอดขายที่ส่งผลกำไร แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป ผลิตภัณฑ์ก็เสื่อมถอยไปจากตลาด และในที่สุดก็มี

สินค้าใหม่ทดแทน หมุนเวียนไปเป็นวัฏจักรตามขั้นตอน คือ ช่วงแนะนำ (Introduction Stage) ช่วงเจริญเติบโต (Growth Stage) ช่วงอิ่มตัว (Maturity Stage) และช่วงลดลง (Decline Stage) ดังนั้น เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ จึงมีความจำเป็นที่จะหาทางแก้ไขปัญหามา ซึ่งการปรับปรุง คิดค้น พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ (Product Development) ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคก็เป็นอีกหนทางหนึ่ง

การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สับปะรดกวน เพื่อเป็นของฝากประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของปารณีย์ มีจิตร, กฤษณา รุ่งโรจน์วิเศษ และลัดดา พิศาลบุตร (2558) ที่ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์แครกเกอร์ไส้สับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อหาความสัมพันธ์ของผู้บริโภคที่มาอำเภอหัวหิน ปรานบุรี เมืองประจวบคีรีขันธ์ และทับสะแก ที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์แครกเกอร์ไส้สับปะรด พบว่าผู้บริโภคตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์แครกเกอร์ไส้สับปะรด โดยพิจารณาจากตัวผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เป็นอันดับแรก ส่วนปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อนั้น ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับด้านคุณภาพและบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์แครกเกอร์ไส้สับปะรดสำคัญที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

1.1 จากการศึกษา พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญทางด้านคุณลักษณะ

ทางประสาทสัมผัสของสับปะรดกวน โดยเน้นส่วนผสม รสชาติ สีกลิ่น ที่เป็นธรรมชาติ ผู้ประกอบการจึงควรให้ความสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ใส่สารปรุงแต่งน้อยที่สุด เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคสูงสุด ส่วนในด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์นั้น ควรออกแบบรูปปลั๊กของกล่องภายนอก ให้สื่อถึงผลิตภัณฑ์ด้านใน เพื่อสร้างความเข้าใจ และง่ายต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

1.2 จากการศึกษา พบว่าผลผลิตทางการเกษตรในแต่ละปีนั้นไม่แน่นอน ส่งผลให้ราคาพืชผลอย่างสับปะรดไม่คงที่ ผู้ประกอบการควรวางแผนและเตรียมพร้อมในเรื่องของวัตถุดิบ เพื่อไม่ให้มีผลกระทบกับราคาผลิตภัณฑ์ อันจะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องส่วนประสมทางการตลาดของสับปะรดกวน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากนอกจากปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์แล้ว ปัจจัยทางด้านราคา สถานที่จำหน่าย และโปรโมชั่น ก็เป็นส่วนส่งเสริมในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยขยายช่องทางจัดจำหน่ายอื่น ๆ เนื่องจากผลิตภัณฑ์สับปะรดกวนแบบใหม่ ได้ถูกพัฒนาทั้งตัวผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ ยกระดับจากผลิตภัณฑ์แบบเดิม จึงมีคุณสมบัติที่จะจัดจำหน่ายในช่องทางอื่น ๆ ได้เพิ่มเติม นอกเหนือจากร้านจำหน่ายของฝากท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- ชาย โพธิ์สิตา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. ดุษฎีนิพนธ์ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธีรกิติ นวรัตน์ ณ อยุธยา. (2547). *การตลาดสำหรับการบริการ. : แนวคิดและกลยุทธ์ = Services marketing : concepts and strategies*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปารณีย์ มีจิตกร กฤษณา รุ่งโรจน์วิชย์ และลัดดา พิศาลบุตร. (2558). *แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์แคแรกเตอร์ใส่สับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. เกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต แผนการจัดการการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5.
- ศูนย์จัดการความรู้การวิจัย. (2557). *เทคนิคการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 13 2559*. จาก http://www.priv.nrct.go.th/ewt_dl.php?nid=1182.
- สถิติทางการ ประเทศไทย. (2556). *แผนพัฒนาสถิติระดับพื้นที่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. Pdf. สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 12 2559. จาก http://osthailand.nic.go.th/masterplan_area/userfiles.
- Denzin, N. (1970). *Strategies of multiple triangulation in Denzin, N. (ed.) The research act in sociology : a theoretical introduction to sociological method*. New York : McGraw Hill.
- Fuller, G.W. (1994). *New Product Development from Concept to Marketplace*. CRC Press, Inc. USA: Boca Raton, Florida. P 1-23.
- William D. Perreault, Jr., E. Jerome McCarthy. & Joseph P. Cannon. (2013). *BASIC MARKETING: A Marketing Strategy Planning Approach*. 19 edition. McGraw-Hill.

ปัญหาทางกฎหมายในการนำบิตคอยน์มาใช้ในการทำธุรกรรมออนไลน์ในประเทศไทย

Legal Problem Concerning the Use of Bitcoins for Online Transactions in Thailand

จุฑารัตน์ ชวดนุช¹, อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์²

Jutharat Chuadnuch¹, Udomsak Sinthipong²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการนำบิตคอยน์มาใช้ในการทำธุรกรรมออนไลน์ในประเทศไทย โดยศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่ใช้ในการควบคุมการนำบิตคอยน์มาใช้ในการทำธุรกรรมออนไลน์ดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่า บิตคอยน์ เป็นสกุลเงินดิจิทัลหรือสกุลเงินเสมือนจริงที่อยู่ในรูปของรหัส ไม่สามารถจับต้องได้ สามารถใช้ซื้อสินค้าและบริการบนโลกออนไลน์แทนการชำระด้วยเงินได้ มีธุรกรรมหลายประเภทที่ยอมรับการชำระเงินด้วยบิตคอยน์ในการซื้อขายสินค้าและบริการจริงโดยไม่ผ่านระบบออนไลน์ และสามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินจริงได้ เนื่องจากคุณสมบัติของบิตคอยน์จะไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของบุคคลใดไม่ว่ารัฐบาลหรือสถาบันการเงินใด และยังไม่เปิดเผยตัวตนของผู้ใช้ การนำบิตคอยน์มาใช้ในการทำธุรกรรมออนไลน์นั้น จึงเอื้อให้เกิดการกระทำที่ผิดกฎหมายได้ ประกอบกับยังไม่มีกฎหมายหมายเฉพาะที่ใช้ในการควบคุมอีกด้วย ดังนั้น การนำบิตคอยน์มาใช้ในประเทศไทยจึงควรกำหนดมาตรการที่ใช้ในการควบคุมการนำบิตคอยน์มาใช้ในการทำธุรกรรมออนไลน์ เพื่อควบคุมหรือป้องกันการใช้บิตคอยน์เป็นช่องทางในการกระทำความผิดกฎหมาย โดยการออกกฎระเบียบเพื่อกำกับ ดูแลเว็บไซต์ที่ยอมรับการทำธุรกรรมด้วยบิตคอยน์ในการซื้อขายสินค้า หรือบริการผ่านเว็บไซต์ โดยจะต้องได้รับอนุญาตในการประกอบธุรกิจดังกล่าว รวมถึงธุรกิจที่ยอมรับบิตคอยน์ในการซื้อขายสินค้า หรือบริการโดยไม่ผ่านเว็บไซต์ และกำหนดให้การทำธุรกรรมบิตคอยน์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถาบันการเงินและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยสถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต่างๆ ต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีกด้วย

คำสำคัญ : บิตคอยน์, ธุรกรรมออนไลน์, สกุลเงินดิจิทัล, สกุลเงินเสมือนจริง

¹ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์และการค้าระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

² รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

¹ Master of Law in International Business and Electronic Transaction, Faculty of Law, Bangkok University

² Associate Professor School of Law, Bangkok University

Abstract

This research aims to explore the legal problems concerning the use of Bitcoins for online transactions in Thailand, and to study the legal framework that governs the use of Bitcoins in online transactions in Thailand and some other foreign countries.

The findings from this research reveal that Bitcoins are a digital or virtual currency that exists in the real world in the form of a code, which is intangible. This code can be used for buying products and services in the online world. However, at the present time, many places around the world accept payment with Bitcoins in exchange for their products and services without the need for any online transaction. Bitcoins can also be exchanged with real money because it is not under the control of any person, government or bank. Also, it does not lead to the disclosure of the person who uses it for online transactions. Furthermore, there is not any law that has direct control over the use of Bitcoins. Consequently, it facilitates illegal activities. Therefore, the use of Bitcoins in Thailand should be moderated by announcements, regulations, decrees, orders or measures that are especially issued and enforced in order to take control over the use of Bitcoins in online transactions and to prevent the use of Bitcoins for facilitating illegal activities. This can be made possible through the issuance of laws or regulations that control websites that accept or allow the use of Bitcoins in transactions and the businesses that allow the use of Bitcoins for purchasing their products and services in offline fashions. Also, there should be regulations that make certain that the transactions with Bitcoins must be under the control by financial institutes and the Anti-Money Laundering Office (AMLO). The financial institutes have the responsibility to report the transactions to AMLO.

Keywords: Bitcoins, Online Transaction, Digital Currency, Virtual Currency

บทนำ

ปัจจุบันมีเงินตราหลากหลายสกุล เช่น ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา (USD) ยูโร (EUR) เยน (JPY) ปอนด์ (GBP) ฟรังก์สวิส (CHF) และบาท (THB) ในการพิมพ์ธนบัตรออกใช้ภายในประเทศนั้น ประเทศที่จะสามารถพิมพ์ธนบัตรออกใช้ได้จะต้องมีสินทรัพย์ที่ใช้หนุนหลังธนบัตรที่จะออกใช้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในมูลค่าของธนบัตรและเป็นหลักประกันว่าการออกใช้ธนบัตรมีขอบเขตอยู่เท่ากับสินทรัพย์ที่จะมาเป็นทุนสำรองเงินตรา ไป

วางเป็นหลักประกันที่ธนาคารกลางของโลก แต่มีอยู่หนึ่งประเทศซึ่งไม่เคยวางสินทรัพย์ดังกล่าวเลยคือ สกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ เป็นประเทศที่สามารถพิมพ์เงินออกใช้ได้เอง ซึ่งในช่วงหลังความน่าเชื่อถือของดอลลาร์สหรัฐ ตกต่ำลงค่อนข้างมากหน่วยงานทางการเงินในประเทศต่าง ๆ เช่น กองทุนการเงินโลก หรือ IMF ได้มีความพยายามจะนำ Special Drawing Right (SDR) มาใช้แทน แต่ไม่ได้รับความนิยมดังนั้น เมื่อความน่าเชื่อถือลดลง จึงมีผู้คิดกันว่าควรมีสกุลเงินที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่าดอลลาร์สหรัฐ หลังวิกฤตการเงินโลกราวปี ค.ศ.

2009 มีสกุลเงินตราเกิดใหม่ขึ้นมาสกุลหนึ่งคือ “บิทคอยน์” (Bitcoin) เป็นสกุลเงินตราดิจิทัล (Hitech. sanook.com, เว็บไซต์) ที่เกิดจากการคิดค้นโดยบุคคลนิรนามและได้มีความพยายามผลักดันมาใช้กับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น

ตามหลักแล้วระบบเงินตราจะต้องมีทองคำหรือเงินเป็นหลักประกัน ซึ่งเงินที่อยู่ในมือเรานั้นมีค่าเทียบเท่ากับทองคำนั่นเอง แต่บิทคอยน์ไม่สามารถใช้ได้กับหลักการข้างต้น โดยตัวของบิทคอยน์ตั้งอยู่ด้วยหลักการการคำนวณทางคณิตศาสตร์ หากคนทั่วโลกใช้โปรแกรมซอฟต์แวร์ซึ่งตั้งอยู่ในหลักการสูตรคณิตศาสตร์ในการผลิตบิทคอยน์ สูตรคณิตศาสตร์นั้นต้องเป็นที่ยอมรับตามหลักสากลและใช้กันทั่วไป ไม่ว่าใครก็สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ และซอฟต์แวร์จะต้องเปิดให้เข้าถึงข้อมูลได้ (Open source) ทุกคนสามารถเข้ามาดูเพื่อสร้างความมั่นใจว่าบิทคอยน์คืออะไรและสามารถทำอะไรได้บ้าง

บิทคอยน์เป็นรูปแบบของระบบเงินตราเสมือนจริง สามารถใช้ซื้อสิ่งของผ่านทางธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในอีกแง่หนึ่งก็เปรียบเสมือนเงินดอลลาร์ เงินยูโร หรือเงินเยน ซึ่งมีการซื้อขายผ่านระบบดิจิทัล แต่บิทคอยน์ มีลักษณะเฉพาะที่สำคัญกว่านั้นมากและสิ่งนั้นได้สร้างความแตกต่างจากเงินทั่วไป คือมีการกระจายอำนาจดำเนินการด้วยตัวของมันเอง ไม่ผูกขาดหรือขึ้นต่อหน่วยงานใด บิทคอยน์ ใช้ระบบ P2P (Peer-to-Peer) ทำให้เราสามารถส่งเงินให้บุคคลใดก็ตามได้ด้วยตัวเองโดยตรง โดยไม่ผ่านตัวกลาง ซึ่งทำให้คนบางกลุ่มเกิดความกระตือรือร้นเนื่องจากสถาบันการเงินใหญ่ ๆ ทั้งหลายจะไม่ได้เป็นผู้ควบคุมเงินของผู้ใช้อีกต่อไป เป็นระบบเงินตราที่เป็นอิสระ และไม่มีหน่วยงานกลางใดเป็นผู้ควบคุมดูแล สามารถแลกเปลี่ยนทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ทันที และมีค่าธรรมเนียมซึ่งแตกต่างจากการเงินผ่านระบบธนาคาร บิทคอยน์คือเงินตราที่ไม่สามารถจับต้องได้ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของธนาคารกลาง หรือหน่วยงานใด ไม่

สามารถระบุตัวตนผู้ใช้ และไม่สามารถตรวจสอบภาษีได้อีกด้วย

ราคาของบิทคอยน์จะถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทาน เมื่ออุปสงค์สำหรับบิทคอยน์เพิ่มขึ้นราคาจะสูงขึ้น เมื่ออุปสงค์ลดลงราคาจะลดลงตามหรือขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นของประชาชนนั่นเอง ดังนั้นราคาของบิทคอยน์จึงมีการเปลี่ยนแปลงได้ค่อนข้างง่าย บิทคอยน์เกิดมีราคาขึ้นมา เนื่องจากบิทคอยน์มีจำนวนจำกัดที่มีในระบบ ไม่สามารถพิมพ์เพิ่ม ทำซ้ำ หรือลอกเลียนแบบได้วิธีการที่จะได้บิทคอยน์มาจะหายากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ในอนาคตจะมีมูลค่ามากขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน จึงอาจเกิดการปั่นมูลค่าขึ้นได้

แม้บิทคอยน์จะมีประโยชน์ในการซื้อขายการโอนเงินและเป็นที่ยอมรับในวงกว้างมากขึ้น แต่ก็มีความเสี่ยงสำหรับผู้ใช้อย่างเช่นกัน ทั้งจากการที่ผู้บริโภคอาจถูกหลอกลวงให้จ่ายบิทคอยน์และอาจจะไม่ได้รับสินค้าหรือบริการจริง หรือไม่สามารถแลกกลับมาเป็นเงินจริงได้ ตลอดจนภัยจากการหลอกลวงในลักษณะอื่น เช่นเดียวกับการใช้ Internet banking ทั่วไป ประกอบกับลักษณะการทำธุรกรรมของบิทคอยน์ที่ไม่เปิดเผยตัวตนที่ผู้ใช้อาจเข้าไปเกี่ยวข้องกับธุรกิจผิดกฎหมายได้ บิทคอยน์เป็นช่องทางการชำระเงินที่ไม่สามารถเรียกคืนได้โดยไม่มีการควบคุมหรือระบุตัวตนของเจ้าของบัญชี บิทคอยน์ เป็นการส่งเงินผ่านถึงกันโดยตรงโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมให้ธนาคาร นอกจากนี้การใช้จ่ายผ่านบิทคอยน์ยังไม่ถูกตรวจสอบจากสถาบันการเงินและหน่วยงานรัฐ ซึ่งแตกต่างจากเงินจริงทำให้เกิดข้อกังวลเกี่ยวกับการนำไปใช้เนื่องจากไม่มีคนกลาง จึงสามารถโอนบิทคอยน์ครั้งละปริมาณมาก ๆ ได้โดยไม่ถูกสงสัย ตรวจสอบหรืออายัดทรัพย์สินใดทั้งสิ้น และยังไม่สามารถตรวจสอบภาษีได้ซึ่งอาจเป็นช่องว่างที่เอื้อต่อการกระทำผิดกฎหมาย เช่น การค้าอาวุธ สิ่งเสพติด การฟอกเงินการพนัน หรือการส่งเงินให้อาชญากรที่ถูกอายัดบัญชี ประเทศไทยยังไม่มีความหมายเฉพาะที่

เกี่ยวกับการซื้อขายซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อแลกเปลี่ยนเป็นบิทคอยน์ การซื้อสินค้าหรือบริการด้วยบิทคอยน์ การรับหรือการส่งบิทคอยน์กับผู้อื่นที่พำนักอยู่นอกราชอาณาจักร (Bitcoin Co. Ltd, เว็บไซต์) ปัจจุบันกฎหมายที่อาจนำมาปรับใช้กับธุรกรรมดังกล่าวได้คือพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 แต่นิยามของคำว่า “ธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” ภายใต้กฎหมายนี้ยังไม่ชัดเจนและครอบคลุมถึงการใช้บิทคอยน์ในการซื้อขายสินค้าหรือการบริการ นอกจากนี้การกำหนดรูปแบบในการควบคุมธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดประเภทของธุรกิจที่ต้องขออนุญาตไว้ 3 ประเภท ได้แก่ ธุรกิจบริการที่ต้องแจ้งให้ทราบก่อนให้บริการ ธุรกิจบริการที่ต้องขอขึ้นทะเบียนก่อนให้บริการ และธุรกิจบริการที่ต้องได้รับอนุญาตก่อนให้บริการ เนื่องจากการทำธุรกรรมของบิทคอยน์ ในการซื้อขายสินค้าหรือบริการผ่านธุรกรรมออนไลน์ จึงมีลักษณะคล้ายกับธุรกิจเกี่ยวกับ e-Payment การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านบิทคอยน์จึงยังไม่มี ความชัดเจนว่าจะมีลักษณะเป็นธุรกิจตามประเภทใดหรืออาจมีความคาบเกี่ยวหลายประเภทว่าจะต้องขอขึ้นทะเบียนก่อนให้บริการ และ/หรือต้องได้รับอนุญาตก่อนให้บริการจึงจะประกอบธุรกิจได้ ดังนั้น จึงสมควรต้องศึกษาวิจัยเพื่อจะได้เตรียมแนวทางหรือมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลการใช้บิทคอยน์ที่เหมาะสม มิให้ถูกนำไปใช้ในการกระทำที่ผิดกฎหมายอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมาย แนวคิด และระบบการทำงานของบิทคอยน์
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมาย

ในการนำบิทคอยน์มาใช้สำหรับการทำธุรกรรมออนไลน์

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศที่ใช้ควบคุมดูแลการนำบิทคอยน์มาใช้สำหรับการทำธุรกรรมออนไลน์

4. เพื่อเป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายในการควบคุมดูแลการนำบิทคอยน์มาใช้ในการทำธุรกรรมออนไลน์ประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงเอกสารโดยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ บทความ วารสาร กฎหมาย ระเบียบประกาศ คำสั่ง เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานรัฐและเอกชน ตลอดจนข้อมูลในรูปเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ รวมถึงข้อพิพาทและคำวินิจฉัยขององค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาสรุป วิเคราะห์และอภิปรายผล

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาปัญหากฎหมายที่เกิดจากการใช้บิทคอยน์ในการทำธุรกรรม ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในระบบออนไลน์ และกฎหมายของประเทอื่น เฉพาะที่เกี่ยวข้องในเชิงมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการทำธุรกรรมด้วยบิทคอยน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิด ความหมายและระบบการทำงานของบิทคอยน์
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายในการนำบิทคอยน์มาใช้สำหรับการทำธุรกรรมออนไลน์

3. ทำให้ทราบถึงกฎหมายไทยและต่างประเทศที่มีผลใช้บังคับในปัจจุบันเกี่ยวกับการนำบิทคอยน์มาใช้ในการทำธุรกรรมออนไลน์

4. ทำให้ทราบถึงแนวทางการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการควบคุมการใช้บิทคอยน์

ผลการวิจัย

1. กฎระเบียบของการแลกเปลี่ยนบิทคอยน์

1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

1) การแลกเปลี่ยนของเงินตราเสมือนจริง รวมถึงการแลกเปลี่ยนบิทคอยน์ถือเป็นการนำส่งทางการเงินภายใต้กฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการฟอกเงินของรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา ที่ประกอบไปด้วย (1) กฎหมายว่าด้วยความลับทางธนาคาร (Bank Secrecy Act) หรือ BSA ได้กำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินมีหน้าที่บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงินทุกชนิด (2) กฎหมายว่าด้วยการตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรมทางการเงินภายนอกประเทศ (Foreign Transaction Reporting Act) กำหนดให้สถาบันการเงินต้องส่งรายงานเอกสารของการทำธุรกรรมทางการเงินตามที่กระทรวงการคลังกำหนด รวมทั้งเอกสารรายงานการกระทำอันต้องสงสัยสำหรับการกระทำที่เข้าข่ายกิจกรรมทางการเงินอย่างชัดเจน หรือเจตนาหลบเลี่ยงการรายงานของสถาบันการเงินนั้น กฎหมายยังกำหนดให้กลุ่มสถาบันการเงินต้องจดทะเบียนกับกระทรวงการคลัง หากทำธุรกิจอย่างแพร่หลายใน

2) กฎหมายของรัฐบาลกลางกำหนดให้บุคคลที่ต้องการแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนจริง จะต้องลงทะเบียนกับ Department of the Treasury Financial Crimes Enforcement Network หรือ FinCEN เป็นธุรกิจการให้บริการทางการเงิน โดยจะต้องนาระเบียบการป้องกัน

และปราบปรามการฟอกเงิน (Anti-money laundering) หรือ AML มาบังคับใช้ เครือข่ายปราบปรามอาชญากรรมทางการเงินของกระทรวงการคลัง (31 C.F.R. §§1022.210, 1022.380) มีคำวินิจฉัยที่นำมาปรับใช้ตามการบังคับใช้ของ FinCEN ต่อบุคคลที่ให้บริการแลกเปลี่ยน หรือการใช้สกุลเงินเสมือนจริง

3) การนาระเบียบการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ AML มาบังคับใช้ กำหนดให้จะต้องมีการยื่นรายงาน หรือกิจกรรมที่น่าสงสัยกับ FinCEN เมื่อเหมาะสม รวมทั้ง การรายงาน การทำธุรกรรมที่สำคัญ หรือรูปแบบของการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานของธุรกิจการให้บริการทางการเงินเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ กิจกรรมทางอาญา (31 C.F.R. §1022.320)

4) การนาระเบียบการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน AML (Anti-money laundering) มาบังคับใช้ จะต้องมีการดำเนินการตรวจสอบตัวตนของลูกค้า (31 C.F.R. s 1022.210 (i) (A)) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจการให้บริการทางการเงิน อย่างน้อยต้องตรวจสอบ และ เก็บบันทึกของ ตัวตนของ ลูกค้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำส่งเงิน

1.2 ประเทศสิงคโปร์

ธนาคารกลางประเทศสิงคโปร์ (Monetary Authority of Singapore) หรือ MAS มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการใช้สกุลเงินเสมือนจริงที่อาจเป็นสื่อกลางสำหรับการฟอกเงินและมีความเสี่ยงต่อการจัดหาเงินทุนสำหรับการก่อการร้าย

ธุรกรรมสกุลเงินเสมือนจริง โดยลักษณะแล้วจะไม่ระบุชื่อของผู้ใช้ ที่อาจมีความเสี่ยงต่อการฟอกเงินและการจัดหาเงินทุนสำหรับการก่อการร้าย ธนาคารกลางประเทศสิงคโปร์ได้ออกมาตรการ โดยควบคุมสื่อกลางสกุลเงินเสมือนจริง รวมถึงผู้ประกอบการในการแลกเปลี่ยนบิทคอยน์และเครื่องที่จำหน่ายบิทคอยน์ที่ซื้อขายหรืออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนจริงสำหรับสกุลเงินจริง เพื่อตรวจสอบตัวตนของลูกค้า พร้อม

ทั้งจะต้องรายงานการทำธุรกรรมที่น่าสงสัยไปยังหน่วยข่าวกรองทางการเงินของสิงคโปร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางที่ได้รับการวิเคราะห์และการเผยแพร่รายงานการทำธุรกรรมที่น่าสงสัย ข้อบังคับจะมีความคล้ายคลึงกับที่กำหนดไว้ในแลกเปลี่ยนเงินและธุรกิจการโอนเงินที่ทำธุรกรรมเงินสด

ในสิงคโปร์ เขตอำนาจศาลส่วนใหญ่ไม่ได้ควบคุมสกุลเงินเสมือนจริงและจะไม่ได้รับการพิจารณาเป็นหลักทรัพย์หรือเงินที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ธนาคารกลางประเทศสิงคโปร์จะเข้ามาควบคุมสื่อกลางสกุลเงินเสมือนจริงสำหรับการฟอกเงินและความเสี่ยงการจัดหาเงินทุนในการก่อการร้าย แต่จะไม่ควบคุมไปถึงความปลอดภัยและความมั่นคงของสกุลเงินเสมือนจริงเพราะไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของการทำธุรกรรมเงินเสมือนจริง นักลงทุนในสกุลเงินเสมือนจริงจะไม่ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และสัญญาซื้อขายล่วงหน้าและที่ปรึกษาทางการเงินตามกฎหมายนี้

หน่วยงานด้านภาษีของสิงคโปร์ ได้แก่ Inland Revenue Authority of Singapore หรือ IRAS มีการเก็บภาษีจากบทกอลย่นอย่างเป็นทางการ โดยการกำหนดให้ธุรกิจที่ยอมรับสกุลเงินเสมือนจริง รวมทั้งบทกอลย่น ค่าตอบแทนหรือรายได้จากการใช้บทกอลย่น จะอยู่ภายใต้การเสียภาษีเงินได้ทั่วไป บริษัทต้องจ่ายภาษีในรายได้ที่ได้รับมาจากประเทศสิงคโปร์ การหักลบภาษีจะอนุญาตให้ปฏิบัติตามภายใต้กฎหมายภาษีของสิงคโปร์

1.2.1 การทำธุรกิจเกี่ยวกับการซื้อและขายสินค้าและบริการที่ใช้ระบบเงินตราเสมือนจริง

โดยทั่วไปธุรกิจที่ยอมรับในระบบเงินตราเสมือนจริงสำหรับสินค้าหรือบริการ จะต้องบันทึกการขายไว้ตามมูลค่าตลาดทั่วไปของสินค้าและบริการในหน่วยเงินดอลลาร์สิงคโปร์ เช่น ธุรกิจซึ่งจ่ายค่าสินค้าและบริการโดยใช้เงินตราเสมือนจริงจะต้องบันทึกการซื้อตามมูลค่าตลาดทั่วไปของ

สินค้าและบริการในหน่วยเงินดอลลาร์สิงคโปร์

หากมูลค่าตลาดทั่วไปของสินค้าและบริการนั้นไม่ได้มีการแลกเปลี่ยนในหน่วยเงินดอลลาร์สิงคโปร์ จะไม่รวมอยู่ในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังเช่น สินค้าและบริการที่ซื้อด้วยเงินตราเสมือนจริงนอกประเทศสิงคโปร์จะไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม การใช้สกุลเงินเสมือนจริงซื้อสินค้า หรือบริการเสมือนจริง ภายในเกมไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม จนกว่าจะมีการแลกเปลี่ยนเป็นเงินจริง หรือสินค้าและบริการ

1.2.2 การทำธุรกิจเกี่ยวกับการซื้อและขายเงินตราเสมือนจริง

ธุรกิจการซื้อและขายเงินตราเสมือนจริงที่เข้าข่ายต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในผลประโยชน์ที่ได้มาจากการค้าขายในระบบเงินตราเสมือนจริง ผลประโยชน์ที่ได้โดยการทำธุรกิจซึ่งเป็นของตนเอง และการค้าขายเงินตราเสมือนจริงในการแลกเปลี่ยนเป็นเงินต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เว้นแต่การขายที่ทำกับบุคคลนอกประเทศสิงคโปร์

แต่ถ้าทำหน้าที่เป็นตัวแทนให้กับบุคคลอื่น เมื่อขายสกุลเงินเสมือนจริงจะต้อง เรียกเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่มตามค่าธรรมเนียมที่ได้รับ ยกเว้นในกรณีที่การให้บริการจะถูกส่งไปยังบุคคลนอกประเทศสิงคโปร์

ธุรกิจซึ่งขายเงินตราเสมือนจริงสำหรับการลงทุนระยะยาวและอาจได้รับกำไรจากการขายเงินตราเสมือนจริงเหล่านั้น โดยที่การลงทุนระยะยาวไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจากการขายในสิงคโปร์ รายได้ซึ่งมาจากการขายเงินตราเสมือนจริงเหล่านั้นจึงไม่ต้องเสียภาษี

แม้ว่าผลประโยชน์จากการขายเงินตราเสมือนจริงคือการขายและกำไรขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและโอกาสในแต่ละกรณี มีหลายปัจจัย ความบ่อยครั้งในการทำธุรกรรม และช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องจะใช้พิจารณาและตัดสินใจว่า กำไรที่ได้รับจะเสียภาษีหรือไม่

2. ปัญหาทางกฎหมายในการนำบิทคอยน์มาใช้ในการทำธุรกรรมออนไลน์

2.1 ปัญหาที่อาจถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน

การฟอกเงิน ถือเป็นอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของชาติ เนื่องจากการนำเงินที่ผิดกฎหมายเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ และอาชญากรรมสามารถนำออกไปใช้ประโยชน์เพื่อต่อยอดการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ อันกระทบต่อความปลอดภัยและสวัสดิภาพของประชาชนในสังคมได้ เนื่องจากการใช้ บิทคอยน์เกิดขึ้นระหว่างผู้ใช้โดยตรง ไม่มีการระบุตัวตน และไม่อยู่ภายใต้การตรวจสอบของสถาบันการเงินใด ๆ ดังนั้น มีงานวิจัยที่สามารถใช้บิทคอยน์เพื่อเป็นช่องทางในการฟอกเงิน หรือหลีกเลี่ยงภาษีในการขายสินค้าและบริการ

คดี UNITED STATES OF AMERICA v. ROBERT M. FAIELLA, CHARLIE SHREM

หรือที่รู้จักในนาม “BTCKing” ผู้ก่อตั้งบริษัท BitInstant ซึ่งเป็นเว็บไซต์รับแลกเปลี่ยนสกุลเงินบิทคอยน์ และ CHARLIE SHREM

จากเดือนธันวาคม ค.ศ. 2011 ถึงเดือนตุลาคม ค.ศ. 2012 โดยประมาณ ROBERT M. FAIELLA หรือที่รู้จักในนาม BTCKing จำเลยดำเนินการปิดบังการแลกเปลี่ยนบิทคอยน์บนเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมาย ที่รู้จักกันในนาม SILK ROAD เป็นตลาดสินค้าไม่ระบุชื่อสำหรับยาที่ผิดกฎหมาย ดำเนินการภายใต้ชื่อผู้ใช้ “BTCKing” FAIELLA ในการขายบิทคอยน์ โดยในเวลาที่ได้รับคำสั่งจากผู้ใช้งานเว็บไซต์ SILK ROAD เกี่ยวกับบิทคอยน์ FAIELLA จะส่งคำสั่งผ่านบริษัทที่มีฐานปฏิบัติการอยู่ในรัฐนิวยอร์ก บริษัทได้ให้อำนาจลูกค้าเพื่อแลกเปลี่ยนเงินสดสำหรับการไม่ระบุนามในบิทคอยน์ โดยไม่มีข้อมูลการระบุตัวตนของบุคคลแต่อย่างใด ให้ชำระค่าธรรมเนียมสำหรับบริการนี้ FAIELLA ได้รับบิทคอยน์มาจากบริษัท และจากนั้นได้ขายบิทคอยน์ไปยังผู้ใช้ เว็บไซต์ SILK ROAD

เพื่อเพิ่มราคาโดยเป็นการดำเนินการธุรกิจนำส่งเงินโดยไม่มีใบอนุญาต

จากประมาณเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2011 ถึงเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2013 เมื่อบริษัทยุติการดำเนินการ CHARLIE SHREM จำเลยเป็นผู้บริหารสูงสุดของบริษัท ยังให้ความร่วมมือต่อบริษัท ที่อยู่ในความรับผิดชอบในการรับประกันว่าจะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (Anti-money laundering) หรือ AML เหนือหน้าที่ที่มีต่อบริษัท

ข้อเท็จจริงไม่เพียงยืนยันว่า SHREM ตระหนักว่า SILK ROAD เป็นเว็บไซต์ลักลอบค้ายาเสพติด และ FAIELLA ได้ดำเนินการบริการแลกเปลี่ยนบิทคอยน์เหล่านั้น SHREM รู้เป็นอย่างดีและให้ความช่วยเหลือ FAIELLA ในการจัดการดำเนินการของ FAIELLA ผ่านบริษัท บริษัทได้รับรายได้จากธุรกิจของ FAIELLA มากมาย และไม่เพียงแต่ SHREM ได้รู้และอนุญาตให้ FAIELLA ใช้บริการของบริษัทเพื่อซื้อขายบิทคอยน์สำหรับลูกค้าที่ทำการซื้อขายกับ FAIELLA เพื่อนำบิทคอยน์ไปใช้ในการซื้อสินค้าที่ผิดกฎหมายบนเว็บไซต์ SILK ROAD และ SHREM ได้ดำเนินการทำธุรกรรมของ FAIELLA เป็นส่วนตัว และ SHREM ยังได้ให้ส่วนลดราคาให้กับ FAIELLA ดังนั้น SHREM จึงบกพร่องโดยเจตนาที่จะส่งรายงานอันมีพิรุณเกี่ยวกับ FAIELLA และจงใจช่วยเหลือ FAIELLA หลีกเลี่ยงการบังคับของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่บริษัทเข้าร่วมแม้ว่างานของ SHREM จะบับบังคับให้ SHREM ต้องทำงานอย่างถูกกฎหมาย การทำงานร่วมกันของ SHREM และ FAIELLA ถูกแลกเปลี่ยนเป็นเงินสดสำหรับบิทคอยน์มากกว่า 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับมูลค่าของผู้ใช้ SILK ROAD ดังนั้นพวกเขาสามารถสร้างการซื้อที่ผิดกฎหมายบน SILK ROAD ได้

SHREM และ FAIELLA หลังจากบริษัทได้ปิดตัวลง ยังได้รับการจ่ายเงินเป็นบิทคอยน์ในช่วง

ท้ายปี ค.ศ. 2012 FAIELLA ปิดบริการแลกเปลี่ยนบิทคอยน์ที่ผิดกฎหมายบน SILK ROADชั่วคราว อย่างไรก็ตาม FAIELLA ได้ดำเนินการใน SILK ROAD ต่อไป และในเดือนเมษายน ค.ศ. 2013 โดยปราศจากความช่วยเหลือของบริษัท และดำเนินการแลกเปลี่ยนต่อไปกว่า 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อสัปดาห์จนกระทั่งเว็บไซต์ SILK ROAD ได้ปิดตัวลงโดยการบังคับใช้กฎหมายในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2013

ปัญหาที่อาจถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน การดำเนินการธุรกิจนำส่งเงินโดยไม่มีใบอนุญาต กล่าวคือ ทั้งโรเบิร์ต ไฟเอลลา และชาร์ลี เซริม ได้ขายเงินมูลค่ามากกว่า 1 ล้านบิทคอยน์ให้กับพ่อค้ายาเสพติดบนเว็บไซต์ Silk Road ซึ่งเป็นสถานที่ซื้อขายยาเสพติดขนาดใหญ่บนอินเทอร์เน็ต และเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากกระบวนการแลกเปลี่ยนนั้น และบิทคอยน์ถูกใช้เพื่อฟอกเงิน และทำให้ธุรกิจผิดกฎหมายเติบโต รวมถึงมีการจัดการแลกเปลี่ยนเงินตราโดยไม่ได้รับอนุญาต

2.2 ปัญหาในการเป็นช่องทางเติบโตของตลาดมืด

บิทคอยน์ได้รับความนิยมในการใช้ซื้อสินค้าที่ผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด หรือกรณีผู้ค้าปิ่นออนไลน์ใช้บิทคอยน์ในการขายอาวุธ โดยไม่ต้องตรวจสอบประวัติ หลายเว็บไซต์ที่ขายอาวุธปิ่นรับการชำระเงินด้วยบิทคอยน์ส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะที่เรียกว่า Deep Web หรือเว็บไซต์ที่สามารถเข้าถึงได้ผ่านทาง Tor เบราวเซอร์พิเศษที่ปกปิดตัวตนของผู้ใช้ จากการศึกษาดตลาดมืดออนไลน์พบว่า การซื้อปิ่นด้วยบิทคอยน์จะไม่มีเอกสารดิจิทัลเป็นหลักฐานไว้เบื้องหลัง ทำให้ยากลำบากยิ่งขึ้นในการมองหาตัวตนของผู้ทำธุรกรรมเว็บไซต์ “The Armory” ตัวแทนจำหน่าย อาวุธปิ่นขายกระสุนปืน และวัตถุระเบิดออนไลน์ แนะนำว่าเป็นตลาดที่ไม่ระบุชื่อ ที่สามารถซื้อและขายปิ่น โดยไม่เปิดเผยว่าผู้ใช้คือใคร ปกป้องตัวตนทุกชั้นตอนของกระบวนการจากการเชื่อมต่อไปยังเว็บไซต์นี้

เพื่อการซื้อสินค้า ล่าสุดในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2013 “The Armory” ได้ปิดตัวลง แต่อีกหลายตัวแทนที่จำหน่ายปิ่นออนไลน์ยังคงมีการดำเนินงานต่อไป เช่น BitcoinGunParts.com

คดี UNITED STATES OF AMERICA v. ROSS WILLIAM ULBRICHT

หรือที่รู้จักในนาม “Dread Pirate Roberts” “DPR1” “Silk Road”

จากประมาณเดือนมกราคม ค.ศ. 2011 ถึงประมาณเดือนกันยายน ค.ศ. 2013 ในเขตทางใต้ของรัฐนิวยอร์กและที่อื่น ROSS WILLIAM ULBRICHT หรือที่รู้จักในนาม “Dread Pirate Roberts” หรือ “DPR1” หรือ “Silk Road” จำเลยหรือในนามอื่นที่รู้จักหรือไม่รู้จัก เจตนาและรวมกลุ่ม สมรู้ร่วมคิด ร่วมมือกัน และตกลงร่วมกันกับผู้อื่นเพื่อฝ่าฝืนกฎหมายยาเสพติดของสหรัฐอเมริกา สมรู้ร่วมคิดเจาะเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยผิดกฎหมายและสมรู้ร่วมคิดในการฟอกเงิน

ในการสร้างเว็บไซต์ SILK ROAD นี้ ROSS WILLIAM ULBRICHT มีเจตนาเริ่มก่อตั้งตลาดสินค้าอาชญากรรมออนไลน์นอกขอบเขตของการบังคับใช้กฎหมายหรือการควบคุมของรัฐบาล ULBRICHT ได้หาทางทำให้บรรลุผลนี้โดยการกระทำการโดยไม่ระบุชื่อบน SILK ROAD ใน 2 ประการ คือ

ประการแรก ULBRICHT จัดทำปฏิบัติการของ SILK ROAD ที่รู้จักกันในชื่อ The Onion Router หรือเครือข่าย TOR เครือข่ายพิเศษบนอินเทอร์เน็ตที่ถูกออกแบบเพื่อทำสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ เพื่อการเข้าถึงเว็บไซต์บนเครือข่าย

ประการที่สอง ULBRICHT เรียกร้องให้การทำธุรกรรมทั้งหมดบน SILK ROAD ต้องจ่ายด้วยบิทคอยน์ ที่เป็นเงินตราอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกออกแบบมาให้ไม่สามารถระบุตัวตน

ปัญหาในการเป็นช่องทางเติบโตของตลาดมืด ในคดีนี้ กล่าวคือ เว็บไซต์ Silk Road เป็นตลาดมืดที่ใช้บิทคอยน์ซื้อขายยาเสพติดรวมถึงรับจ้างก่อ

อาชญากรรมหลายชนิด เช่น การรับจ้างฆ่าคน การแฮกอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ เว็บไซต์ยังมีคู่มือสอนการแฮกตู้กดเงินสดอัตโนมัติ รายการติดต่อบัญชีในตลาดมืดและนักทำธนบัตร หรือเหรียญปลอม และการจ้างมือปืน

2.3 ปัญหาด้านความปลอดภัย หรือ ความเสี่ยงในตัวเอง

แม้ว่าการใช้ บิทคอยน์จะสะดวก รวดเร็ว และได้รับความนิยมมากขึ้น แต่สกุลเงินเสมือนจริงที่ไม่มีตัวตนนี้ ก็ยังมีจุดอ่อนด้านความปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นการเผชิญกับภัยคุกคามจากไวรัสคอมพิวเตอร์ที่อาจทำให้ บิทคอยน์สูญหายได้นักวิจัยด้านการรักษาความปลอดภัย คอมพิวเตอร์ค้นพบ มัลแวร์ ที่เรียกว่า “Infostealer.Coinbit” ที่ถูกออกแบบมาเพื่อ ขโมย บิทคอยน์จาก กระเป๋า บิทคอยน์และโอนไปยัง เซิร์ฟเวอร์ในประเทศโปแลนด์ ปัญหาของกระบวนการทำธุรกรรม หรือปัญหาการโจรกรรม บิทคอยน์ซึ่งทำให้เว็บไซต์รับแลก บิทคอยน์เป็นเงินจริงบางแห่งต้องปิดตัวลง

คดี GREGORY GREENE v. MT.GOX INC., a Delaware corporation, MT.GOX KK บริษัทสัญชาติญี่ปุ่น (Technica, A., เว็บไซต์)

Mt. Gox อ้างว่าเป็นหน่วยแลกเปลี่ยนบิทคอยน์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก เป็นตลาดแลกเปลี่ยนดิจิทัลที่ใหญ่ที่สุด ซึ่งบุคคลสามารถซื้อและขายบิทคอยน์ และยังแลกเปลี่ยนบิทคอยน์เป็นเงินตราโดยทั่วไป Mt. Gox ยังกลายมาเป็นหนึ่งในกระเป๋าเงินดิจิทัลที่ใหญ่ที่สุด โดยผู้ใช้สามารถที่จะฝากและเก็บรักษา บิทคอยน์ของผู้ใช้ และตั้งรหัสผ่าน ซึ่งจำเป็นต่อการเข้าถึงระบบของ Mt. Gox

ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.2014 Mt. Gox ระงับการเบิกถอนทั้งหมดจากเว็บไซต์เพราะคาดว่ามีบิตคอยน์ในระบบคอมพิวเตอร์ ต่อมาได้มีรายงานเปิดเผยข้อเท็จจริงซึ่งเรียกว่า “computer bug” ทำให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อระบบ Mt.Gox อาจเพราะระบบรักษาความปลอดภัยที่มีมานานหลายปี เป็นผลให้เกิดการสูญหายเงินหลายล้านดอลลาร์

ไปที่ละน้อยจากผู้ใช้บิทคอยน์ หลังจากที่ผ่านมาได้แพร่ ราคาของบิทคอยน์ได้ร่วงลง สร้างกระแสด้านลบซึ่งมีผลให้เกิดมีการปิดอุตสาหกรรม และปล่อยให้ผู้ใช้ของ Mt.Gox ไม่สามารถที่จะซื้อขายบิทคอยน์และเกิดการตัดราคาก่อนที่จะตลาดจะตกลงไปอย่างต่อเนื่อง

ผลกระทบจากความเสียหายทั้งหลาย ทะลุผ่านระบบรักษาความปลอดภัยและถูกเปิดเผยว่า Mt. Gox รู้ถึงความผิดพลาดแต่ไม่จัดให้มีระดับความปลอดภัยที่เหมาะสมตามที่ผู้ใช้ได้จ่ายเงินไป ยิ่งกว่านั้น ดังที่คาดไว้ว่าระบบรักษาความปลอดภัยที่ถูกเจาะนั้นทำให้ Mt. Gox พร้อมทั้งจะปิดการให้บริการ ซึ่งเป็นผลให้เกิดการสูญเสียชีวิตเงินหลายล้านดอลลาร์ของผู้ใช้บิทคอยน์ Greene เป็นหนึ่งในบรรดาลูกค้าที่ถือครองบิทคอยน์ซึ่งถูกเก็บรักษาโดย Mt. Gox ซึ่งเป็นผู้สูญเสียชีวิตเงินจากการจัดการของ Mt. Gox ดังนั้น Greene จึงยื่นคำร้องในนามของตัวเองและคนอื่นที่ได้รับผลกระทบคล้าย ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับระบบเงินและความไม่ยุติธรรมของ Mt. Gox

ดังนั้น Mt.Gox จึงเป็นหนึ่งในแหล่งลงทุนแหล่งใหม่ มีความเสี่ยงสูง มีความผันผวนสูง และกำไรสูงเป็นเท่าตัวตามมา ผู้ลงทุนบางกลุ่มลงทุนกับเงินฝากดอกเบี้ยธนาคาร ธนบัตร ตราสารนี้ หรือหุ้น แต่เมื่อเห็นผลตอบแทนที่ได้จาก Mt.Gox ก็เข้าร่วมอย่างไม่ทันคิดถึงหลักประกันความเสียหาย ซึ่งการใช้บิทคอยน์เป็นเหมือนเงินหลักลอยที่ถูกสมมุติขึ้น มีแต่ตัวเลขที่ถูกบันทึกไว้ในระบบดิจิทัลที่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณะ ซึ่งนั่นก็นับว่าเป็นความเสี่ยงอย่างมหาศาลเมื่อเทียบกับการฝากเงินกับธนาคาร ในขณะที่การลงทุนกับบิทคอยน์จะชักชวนให้ผู้ใช้มีความรู้แสวงหาหนทางและรอคอยวันที่จะเก็บเกี่ยวผลตอบแทนออกมา ดังที่เกิดขึ้นกับ Mt.Gox ท้ายที่สุดแล้วผู้ที่แบกรับความเสี่ยงไม่ใช่ผู้เปิดให้บริการ แต่เป็นผู้บริโภคที่ต้องแบกรับความเสี่ยงจากความเสียหายที่เกิดขึ้น

คดีนี้จะเห็นได้ว่า มีปัญหาด้านความ

ปลอดภัยที่มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ไม่ปลอดภัยเหมือนกับธนาคารโดยทั่วไป โดยที่ Mt. Gox เป็นตลาดซื้อขาย Bitcoin รายใหญ่ที่สุดในโลก มีเงินหายไปจากระบบจนต้องปิดกิจการล้มละลายไป และยังไม่มีการเปิดเผยรายละเอียดที่แน่นอนว่าสาเหตุเกิดจากอะไรที่สร้างความเสียหายให้กับผู้ใช้งานผ่านระบบ ทำให้ผู้ทำธุรกรรมผ่านบริษัท Mt. Gox ที่มีเงินค้างอยู่ในระบบจำนวนมาก ไม่สามารถเบิกถอนได้และอาจจะไม่ได้รับเงินคืน

2.4 ปัญหาการพนัน

สถานการณ์เปิดเผยว่าบัญชีการเล่นการพนันออนไลน์เกือบครึ่งหนึ่งเป็นการทำธุรกรรมด้วยบิทคอยน์เกือบทั้งหมด เว็บไซต์อื่นที่มีการเปิดให้เล่นการพนันออนไลน์ด้วยบิทคอยน์ เช่น เว็บไซต์ <https://casinobum.com> โดยผู้เล่นไม่ต้องระบุชื่อในการเล่นการพนัน

ลักษณะประการหนึ่งที่จูงใจให้มีการเล่นพนันทางอินเทอร์เน็ตเนื่องจากการที่ผู้ใช้บริการหรือผู้เล่นพนันสามารถปิดตัวตนของตนได้ ปัญหาเรื่องการพนันผ่านทางอินเทอร์เน็ตนั้นยากแก่การตรวจสอบและควบคุม เนื่องจากลักษณะการพนันทางอินเทอร์เน็ตกระทำโดยผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรืออินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้ผู้เล่นเข้าใช้บริการเล่นการพนันทางอินเทอร์เน็ตได้โดยง่ายไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลก ซึ่งแม้กฎหมายของประเทศนั้นจะกำหนดให้การพนันเป็นสิ่งผิดกฎหมาย หากแอบลักลอบกระทำการฝ่าฝืนพนันทางอินเทอร์เน็ต ก็จะไม่สามารถควบคุมหรือตรวจสอบได้ สกกุลเงินบิทคอยน์เป็นสกกุลเงินที่สมบูรณ์แบบสำหรับคาสีโนออนไลน์และนักพนันเพราะว่าบิทคอยน์ไม่ได้เป็นของส่วนกลาง ดังนั้นรัฐบาลจึงไม่มีอำนาจในการควบคุม หรือเก็บภาษีได้ เนื่องจากรัฐจะควบคุมเงินที่อนุญาตให้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายและรัฐบาลสามารถพึ่งพาธนาคารใหญ่เพื่อจำกัดการไหลเวียนของสกกุลเงิน ดังนั้นบิทคอยน์จึงได้รับความนิยมในการเล่นการพนัน รูปแบบเกมพนันออนไลน์ เช่น ประเภทเกมพนันทาย

ผลกีฬา ประเภทเกมพนันตัวเลข และประเภทเกมพนันแบบในคาสีโน นักเล่นพนันจำนวนมากไม่ต้องการให้งานอดิเรกจากการเล่นการพนันแสดงในรายละเอียดการเงินของธนาคาร และ บิทคอยน์ก็ได้เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างง่ายดาย นอกจากนี้ ผู้ที่เข้ามาเล่นคาสีโนออนไลน์ที่หลากหลายจากทั่วโลกใช้เพียงหนึ่งสกกุลเงินทางอินเทอร์เน็ตก็สามารถเล่นได้ทั่วโลก และยังสามารถใช้เป็นวิธีการฟอกเงินได้อีกด้วย

3. กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย

3.1 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” ไว้ก็ตามซึ่งทำให้คำนี้มีความหมายที่กว้างครอบคลุมถึงธุรกิจทุกประเภทที่เกี่ยวข้อง อาทิ การให้บริการออกใบรับรอง การให้บริการเกี่ยวกับการรับรองเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ การให้บริการเกี่ยวกับการจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ หรือการให้บริการเว็บไซต์ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าจะต้องมีการกำกับดูแลธุรกิจทุกประเภทที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 32 วรรคแรก ได้กำหนดให้การตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำกับดูแลธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ตามความในมาตรานี้สามารถทำได้ต่อเมื่อเข้าเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 3 กรณี ดังนี้ (ก) รักษาความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์ (ข) เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความเชื่อถือและการยอมรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (ค) ป้องกันความเสียหายต่อสาธารณชน การใช้บิทคอยน์จึงยังไม่มีผลชัดเจนว่าอาจเป็นธุรกิจที่เข้าเงื่อนไขการกำกับดูแลตามพระราชกฤษฎีกาฯ นี้หรือไม่

3.2 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551

การประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ต้องปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาฯ นี้ ซึ่งกำหนดประเภทของธุรกิจที่ต้องขออนุญาตก่อนให้บริการ แบ่งเป็น (1) บัญชี ก ธุรกิจบริการที่ต้องแจ้งให้ทราบก่อนให้บริการ (2) บัญชี ข ธุรกิจบริการที่ต้องขอขึ้นทะเบียนก่อนให้บริการ และ (3) บัญชี ค ธุรกิจบริการที่ต้องได้รับอนุญาตก่อนให้บริการ การทำธุรกรรมผ่านบิตคอยน์ในการซื้อสินค้าหรือบริการผ่านธุรกรรมออนไลน์จึงมีลักษณะคล้ายกับธุรกิจเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่อาจมีลักษณะเป็นธุรกิจตามบัญชี ข หรือบัญชี ค ซึ่งในทางปฏิบัติการประกอบธุรกิจตามบัญชี ข หรือบัญชี ค จะต้องขอขึ้นทะเบียนก่อนให้บริการ และต้องได้รับอนุญาตก่อนให้บริการจึงจะประกอบธุรกิจได้

บทสรุป

กระแสของบิตคอยน์ เป็นที่สนใจของสังคมมากขึ้น จากการที่เงินเสมือนจริง (Virtual Money) ในรูปแบบดิจิทัล (Crypto Currency) นี้ สามารถที่จะนำไปใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ รวมถึงเงินตราที่เป็นของจริงได้ ทำให้ปริมาณการใช้บิตคอยน์ในการทำธุรกรรมมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น จำนวนร้านค้าที่ยอมรับบิตคอยน์ในฐานะสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการซึ่งขยายวงจากการนิยมใช้บิตคอยน์ ในการซื้อสินค้าในเกมออนไลน์ในช่วงเริ่มแรกมาสู่ร้านค้าประเภท E-Commerce ร้านอาหารประเภท Quick Service Restaurants และการชำระค่าเทอมของสถานศึกษาบางแห่งในต่างประเทศ ขณะที่ในปัจจุบันก็เริ่มมีผู้ให้บริการ Bitcoin ATMs ในบางประเทศแล้ว อาทิ สหรัฐอเมริกาและแคนาดา

แม้บิตคอยน์จะเริ่มต้นจากแนวคิดที่ดีซึ่งต้องการลดอุปสรรคและต้นทุนในการทำธุรกรรมทางการเงินอันจะช่วยส่งเสริมกิจกรรมการค้าผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้นในยุคดิจิทัลไร้พรมแดน แต่ต้องยอมรับว่ากลไกนี้ยังต้องการการพิสูจน์ในหลายประเด็นเนื่องจากบิตคอยน์ การขาดการยอมรับในแง่ของกฎหมายและการควบคุมธุรกรรมโดยกติกามาตรฐานก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้สนใจที่จะเข้ามาใช้เงินเสมือนจริงอย่างบิตคอยน์ จะต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบความเชื่อมั่นต่อมูลค่าของบิตคอยน์ รวมถึงประเด็นความเสี่ยงด้านความปลอดภัย เนื่องจากบิตคอยน์เป็น “เงินเสมือนจริง” ในโลกดิจิทัล และไม่มีตัวตนจริง ส่งผลให้การเก็บรักษาอาจจะเผชิญกับภัยคุกคามในโลกไซเบอร์ ไม่ที่จะเป็นการถูกแฮคเกอร์โจรกรรมข้อมูล รวมทั้งภัยคุกคามจากไวรัสคอมพิวเตอร์ ความเสี่ยงที่อาจจะถูกใช้เป็นช่องทางการฟอกเงิน โดยการที่ลักษณะเฉพาะของผู้ถือ Bitcoin Wallet จะไม่มีการตรวจสอบ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานในการควบคุม ส่งผลให้มีงานที่พออาจใช้เป็นช่องทางในการใช้บิตคอยน์เพื่อฟอกเงิน หรือใช้เป็นเครื่องมือในการหลีกเลี่ยงภาษีจากการขายสินค้าและบริการได้ และไม่มี การยอมรับให้สามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ดังนั้นแล้วสำหรับผู้บริโภคที่ต้องการใช้นวัตกรรมใหม่นี้คงต้องศึกษาผลดีผลเสียและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องอย่างถี่ถ้วนเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคในการชั่งน้ำหนักและเพิ่มความระมัดระวังในการใช้งานเงินเสมือนจริงหรือบิตคอยน์นี้

หากกำหนดให้บิตคอยน์เป็นสิ่งผิดกฎหมายย่อมจะยากแก่การควบคุมตรวจสอบ เนื่องจากคุณสมบัติของบิตคอยน์ไม่ระบุตัวตนของผู้ใช้สามารถเปลี่ยนมือได้ง่าย และยากต่อการตรวจสอบ ซึ่งหากมีการลักลอบทำธุรกรรมที่ไม่สามารถรู้ได้ ดังนั้น จึงควรให้การทำธุรกรรมบิตคอยน์เป็นธุรกรรมที่เปิดเผยม เพื่อจะได้กำหนดนโยบายและมาตรการในการควบคุมดูแลที่เหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงหลักการ

1.1 ควรกำหนดให้เว็บไซต์ที่ยอมรับการทำธุรกรรมด้วยบิทคอยน์ในการซื้อขายสินค้าหรือบริการผ่านเว็บไซต์ จะต้องขออนุญาตในการประกอบธุรกิจ รวมถึงธุรกิจที่ยอมรับบิทคอยน์ในการซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยไม่ผ่านเว็บไซต์ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี และการบังคับใช้กฎหมาย

1.2 ควรกำหนดให้การทำธุรกรรมบิทคอยน์อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสถาบันการเงินและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1.3 ควรกำหนดให้หน่วยงานเกี่ยวกับการควบคุมดูแลการกระทำความผิดบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีอำนาจในการควบคุมดูแลและตรวจสอบการทำธุรกรรมด้วยบิทคอยน์

1.4 ควรกำหนดให้หน่วยงานที่รับแลกเปลี่ยนบิทคอยน์เป็นเงินจริง หรือเงินจริงแลกเปลี่ยนเป็นบิทคอยน์ รวมถึงบริการรับแลกเปลี่ยนผ่านเครื่องกดเงินอัตโนมัติ จะต้องเป็นสถาบันการเงินเท่านั้น

1.5 ควรกำหนดให้หน่วยงานอื่นของรัฐให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินการตามกฎหมาย เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องให้ความร่วมมือในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการภายใต้การกำกับดูแลของตนปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงให้ หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์

1.6 ควรกำหนดให้หน่วยงานอื่น อาทิ กรมการปกครอง กรมศุลกากร และกรมสรรพากร

ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการตรวจสอบบุคคล หรือเส้นทางของทรัพย์สินและเงินที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เมื่อได้รับการร้องขอจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และ/หรือหน่วยงานปราบปรามอาชญากรรมอื่น อาทิ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เป็นต้น

1.7 ควรกำหนดให้การใช้บิทคอยน์ในการเล่นเกมนิรูปแบบต่างๆ เช่น การพนัน เป็นสิ่งผิดกฎหมาย เพื่อป้องกันการฟอกเงินผ่านการเล่นเกมพนัน

2. ข้อเสนอแนะเชิงมาตรการ

2.1 แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 โดยปรับแก้คำนิยามคำว่า “ธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” ให้รวมถึงธุรกิจการแลกเปลี่ยนเงินตราด้วยวิธีบิทคอยน์ และธุรกิจที่รับชำระเงินด้วยวิธีบิทคอยน์

2.2 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551 โดยกำหนดให้ธุรกิจการแลกเปลี่ยนเงินตราด้วยวิธีบิทคอยน์ และธุรกิจที่รับชำระเงินด้วยวิธีบิทคอยน์ เป็นธุรกิจที่อยู่ภายใต้บัญชี ข และบัญชี ค ที่ต้องขอขึ้นทะเบียนและต้องได้รับอนุญาตก่อนให้บริการ

2.3 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้การทำธุรกรรมออนไลน์ด้วยบิทคอยน์โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นฐานความผิดการฟอกเงิน โดยให้อำนาจสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน วางหลักเกณฑ์และกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย รวมทั้งรับรายงานการทำธุรกรรมจากสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมเพื่อควบคุมและตรวจสอบ ดังต่อไปนี้

(1) รับรายงานและแจ้งการตอบรับเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาโดยทางอื่น อาทิ บิทคอยน์

(2) รับหรือส่งรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมบิทคอยน์เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือกฎหมายอื่น

(3) รวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา รายงานการทำธุรกรรมบิทคอยน์ รวมทั้งการรับรายงานหรือข้อมูลวิเคราะห์ และประมวลผลการรายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

- กันตภณ ศรีชาติ. (2556). เงินเสมือน (Virtual Currency) ต่างจากเงินจริงอย่างไร. *กรุงเทพธุรกิจ*. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/opinion/jangsib-ia/20130820/523725.html>.
- ฉัตรปวีณ์ ตรีชัชวาลวงศ์ (2557). *Bitcoin เงินสกุลใหม่ในโลกไซเบอร์ที่ไทยไม่ยอมรับ*. [weekly c3]. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยุโทรทัศน์สมท.
- พัทธา ทรัพย์เจริญ. (2013). *บิทคอยน์ (Bitcoin) และคาสิโนออนไลน์เป็นคู่ที่สมบูรณ์แบบที่สุด*. สืบค้นจาก www.onlinecasinoarchives.in.th/สังคม/2013/07/02/บิทคอยน์-bitcoin-และ-คาสิโนออนไลน์/.
- Bitcoin: สกุลเงินดิจิทัลแบบใหม่ที่น่าจับตามอง. (2557). *ฐานเศรษฐกิจ*. สืบค้นจาก http://www.thanonline.com/index.php?option=com_content&view=article&id=222248:-bitcoin-catid=176:2009-06-25-09-26-02&Itemid=524#.VFd0Jvm UeSo.
- Bitcoin Co. Ltd. (2013). *Trading suspended due to Bank of Thailand advisement*. Retrieved from <https://Bitcoin.co.th/trading-suspended-due-to-bank-of-thailand-advisement/?lang=th>.
- Columbia University. (2013). *UNITED STATES of AMERICA v. ROSS WILLIAM ULBRICHT*. Retrieved from <https://www.cs.columbia.edu/~smb/UlbrichtCriminal Complaint.pdf>.
- Financial Crimes Enforcement Network. (2013). *Application of FinCEN's regulations to persons administering, exchanging, or using virtual currencies*. Retrieved from http://www.fincen.gov/statutes_regs/guidance/html/FIN-2013-G001.html.
- Inland Revenue Authority of Singapore (IRAS). (2014). *Income Tax Treatment of Virtual Currencies*. Retrieved from <http://www.iras.gov.sg/irasHome/page04.aspx?id=15471>.
- Inland Revenue Authority of Singapore (IRAS). (2014). *Sale of virtual currency*. Retrieved from http://www.iras.gov.sg/irasHome/page04.aspx?id=2276#sale_of_virtual_currency.
- Monetary Authority of Singapore (MAS). (2014). *MAS to Regulate Virtual Currency Intermediaries for Money Laundering and Terrorist Financing Risks*. Retrieved from <http://www.mas.gov.sg/news-and-publications/press-releases/2014/mas-to-regulate-virtual-currency-intermediaries-for-money-Laundering-and-terrorist-financing-risks.aspx>.

Technica, A. (2014). *Greene v. Mt Gox*. Retrieved from <http://www.scribd.com/doc/209823896/Greene-v-MtG>.

The United States Attorney's Office Southern District of New York. (2014). *UNITED STATES of AMERICA v. ROBERT M. FAIELLA, CHARLIE SHREM*. Retrieved from <http://www.justice.gov/usao/nys/pressreleases/January14/SchremFaiellaChargesPR.php>.

โมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุตาม แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

Causal Model of Exercise Behaviors of the Elderly Based on Theory of Planned Behavior

ณัฐพจน์ สารวิถี¹, ธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง², เสกสรรค์ ทองคำบรรจง³

Natthapot Saravitee¹, Dhammananthika Janesawang², Sakesan Thongkhambanchong³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออกกำลังกาย และเพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรสาเหตุภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 440 คน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบสอบถามพฤติกรรมการออกกำลังกาย 3) แบบสอบถามเจตนาเชิงพฤติกรรมการออกกำลังกาย 4) แบบสอบถามเจตคติต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย 5) แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 6) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยการหาค่าสถิติพื้นฐานและวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling: SEM)

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ที่กำหนด $\chi^2 = 97.80$, $df = 84$, $P\text{-value} = 0.144$, $\chi^2/df = 1.164$, $RMSEA = 0.020$, $SRMR = 0.031$, $GFI = 0.970$, $AGFI = 0.952$, $CN = 465.752$ ตัวแปรสาเหตุสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 35.3 ตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่ เจตนาเชิงพฤติกรรมการออกกำลังกาย เจตคติต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ, พฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ, ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

¹ นิสิตระดับปริญญาโท, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

² อาจารย์ประจำวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

³ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ M.S. Candidate in Exercise and Sport Science, Faculty of Sport Science, Burapha University

² Lecturer, Faculty of Sport Science, Burapha University

³ Lecturer, Faculty of Education, Burapha University

Abstract

This research aims to accurately survey the causal model of exercise behavior and study the direct effect, indirect effect and total effect of causal variables under the planned behavior theory. The sample consisted of 440 male and female elderly seniors, aged 60 years and up, in Roi-Et province. All samples were recruited by multi-stage random sampling. The instrument used for data collection consisted questionnaire 1) personal detail questionnaire 2) exercise behavior questionnaire 3) Behavioral intention to exercise questionnaire 4) exercise behavior attitude toward questionnaire 5) subjective norms questionnaire 6) perceived behavioral control questionnaire Perceived behavioral control. The data was analyzed by statistical analysis and Structural Equation Modeling: SEM.

The Research Result show the causal model of exercise behavior of elderly within theory of planned behavior according with empirical data $\chi^2 = 97.80$, $df = 84$, $P\text{-value} = 0.144$, $\chi^2/df = 1.164$, $RMSEA = 0.020$, $SRMR = 0.031$, $GFI = 0.970$, $AGFI = 0.952$, $CN = 465.752$. The variables explain the variability of elderly exercise behavior at 35.3 percent. Elderly exercise behavior variables that influence consist of behavioral intention to exercise, exercise behavior attitude toward, and subjective norms.

Keywords : elderly/exercise behaviors of elderly/theory of planned behavior

บทนำ

ในอดีตที่ผ่านมาโครงสร้างอายุของประชากรไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก มีอัตราการเพิ่มประชากรลดลง แต่ในขณะเดียวกันประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น โดยมีการคาดการณ์ว่าประเทศไทยจะมีประชากรวัยเด็กเท่ากับประชากรผู้สูงอายุ กล่าวคือ ดัชนีการสูงวัยมีค่าสูงกว่า 100 หรือมีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าประชากรเด็ก ไม่เกินปี พ.ศ. 2564 เมื่อมีประชากรผู้สูงอายุสูงถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ ไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Complete aged society) จากการเปลี่ยนแปลงข้างต้น ทำให้ประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและมีอายุเฉลี่ยมากยิ่งขึ้น จำนวนประชากรในวัยผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น สังคมจึงควรให้ความสนใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุมากขึ้น โดยเฉพาะด้านสุขภาพร่างกาย เพราะผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจไปในทิศทางที่เสื่อมลง

ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงของผิวหนึ่งไปจนถึงระบบต่างๆในร่างกาย (วัชรินทร์ เสมามอน, 2556; ประเสริฐ อัสสันตชัย, 2552) จึงทำให้ในวัยผู้สูงอายุพบปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพมากกว่าบุคคลในวัยอื่น มีรายงานปัญหาการเจ็บป่วยพบว่า ผู้สูงอายุมีโอกาสเจ็บป่วยจากโรคมากกว่าบุคคลในวัยอื่นถึง 4 เท่า ทำให้ผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีโอกาสที่จะเจ็บป่วยได้ง่าย ซึ่งปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในปัจจุบัน นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ เนื่องจากมีสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง เจ็บป่วยง่าย ทำให้ต้องเข้ารับการรักษาอยู่บ่อยครั้ง ส่งอิทธิพลต่อผู้สูงอายุและครอบครัว โดยสิ้นเปลืองทั้งทรัพย์สินและเวลา แต่หากผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ก็ย่อมเป็นผลดีต่อตนเองและครอบครัว ซึ่งการสร้างเสริมให้มีสุขภาพดีนั้นสามารถทำได้โดยการออกกำลังกาย จากรายงานขององค์การอนามัยโลก พบว่าสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพเกิดจากการไม่ออกกำลังกาย

ทั้งนี้ยังพบว่า ประชากรร้อยละ 6 ของประชากรโลก มีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตเนื่องจากไม่ออกกำลังกาย (World Health Organization, 2010) ดังนั้น การออกกำลังกาย จึงเป็นอีกวิธีหนึ่งในการสร้างเสริมสุขภาพของบุคคลอีกทั้งยังเป็นวิธีการสร้างเสริมความแข็งแรงของกระดูก กล้ามเนื้อ คลายความเครียด กระตุ้นการทำงานของปอดและระบบไหลเวียนโลหิต เพื่อช่วยป้องกันและรักษาโรคที่เกิดในผู้สูงอายุ อีกทั้งยังช่วยลดความเสี่ยงของร่างกายได้มากกว่าผู้ที่ไม่ออกกำลังกาย (จิตติพร สีวันนา, 2555; สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ, 2549)

เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาและสาเหตุของการเกิดโรคในผู้สูงอายุจะพบว่าโรคต่างๆที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุสามารถรักษาให้ทุเลาหรือหลีกเลี่ยงได้หากบุคคลมีการดูแลตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ, 2549) ซึ่งทำได้โดยการออกกำลังกาย แต่เนื่องจากการทำกิจกรรมต่างๆในแต่ละวัน ทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเลยการออกกำลังกายหรือไม่สามารถออกกำลังกายได้อย่างเพียงพอ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุหันมาให้ความสำคัญกับการออกกำลังกายมากขึ้น แต่การจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงด้วยตัวบุคคลเอง จึงจะส่งผลให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างถาวร

จากการศึกษาทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่ออธิบายถึงสาเหตุและผลของพฤติกรรม พบว่ามีหลายทฤษฎีที่ใช้อธิบายถึงการเกิดพฤติกรรม ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน มีความเหมาะสมในการนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้มากกว่าทฤษฎีอื่นๆ เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่มีความนิยมนำมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมในหลายสาขาวิชา อีกทั้งยังมีตัวแปรแฝงที่เกี่ยวข้องน้อยและสามารถทำนายพฤติกรรมได้เที่ยงตรง (อดิราช เกิดทอง, 2552; จิระนันท์ พากเพียร, 2540) แต่ในขอบเขตที่ผู้วิจัยศึกษาไม่พบการนำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมาใช้

อธิบายพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยในการศึกษานี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาอิทธิพลของตัวแปรสาเหตุภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่มีต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนความตั้งใจในการมีพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุต่อไป

จุดมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออกกำลังกาย ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของกลุ่มผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของตัวแปรสาเหตุภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่มีต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของกลุ่มผู้สูงอายุ

สมมติฐานการวิจัย

1. โมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุที่สร้างขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน มีความเที่ยงตรง
2. ตัวแปรสาเหตุตามกรอบแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนทุกตัวแปรส่งอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ในการศึกษานี้เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในจังหวัดร้อยเอ็ด ปี พ.ศ. 2558 จำนวน 145,379 คน จากทั้ง 20 อำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973) กำหนดค่า

ความคลาดเคลื่อนที่ .05 ได้เท่ากับ 383 คน เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยจึงเก็บกลุ่มตัวอย่างจำนวน 440 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) ดังนี้ 1) จำแนกประชากรโดยเรียงลำดับจากอำเภอที่มีประชากรผู้สูงอายุจำนวนมากไปหาน้อย 2) แบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มตามขนาดประชากรผู้สูงอายุ โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) 3) สุ่มตัวแทนอำเภอในแต่ละกลุ่ม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) 4) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ตามสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุในแต่ละอำเภอที่ถูกสุ่มได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการออกกำลังกายในผู้สูงอายุจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ประกอบไปด้วยแบบสอบถาม 2 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย ประกอบไปด้วยแบบสอบถาม 5

ฉบับ ดังนี้ 1) แบบสอบถามพฤติกรรมการออกกำลังกาย 2) แบบสอบถามเจตนาเชิงพฤติกรรมการออกกำลังกาย 3) แบบสอบถามเจตคติต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย 4) แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 5) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม แบบสอบถามพฤติกรรมการออกกำลังกายในผู้สูงอายุมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.448 – 0.795 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.755 – 0.904 เครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้มิได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน 2) วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมมติฐานตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling: SEM)

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ในพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุ

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD
ความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย (b_i)	16.67	4.24
การประเมินผลของพฤติกรรมการออกกำลังกาย (e_i)	33.49	7.44
ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (NB_i)	11.90	4.00
แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (MC_i)	21.47	6.35
ความเชื่อเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรมการออกกำลังกาย (P_i)	15.39	6.68
การรับรู้อิทธิพลของปัจจัยควบคุมต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย (C_i)	19.83	6.97
เจตนาเชิงพฤติกรรมการออกกำลังกาย (I)	15.79	5.29

ค่าสถิติพื้นฐาน

ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม เมื่อทำการพิจารณาค่าเฉลี่ยของตัวแปรแฝงพบว่ากลุ่มผู้สูงอายุมีการประเมินผลของพฤติกรรมการออกกำลังกายทางบวกอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 33.49$) แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางบวก

ในระดับสูง ($\bar{X} = 21.47$) และการรับรู้อิทธิพลของปัจจัยควบคุมต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายทางบวกในระดับสูง ($\bar{X} = 19.85$) ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงทางบวกในระดับต่ำ ($\bar{X} = 11.90$) ดังตาราง 1

ตาราง 2 ค่าดัชนีแสดงความเที่ยงตรงของโมเดล

ค่าดัชนี	เกณฑ์	ก่อนการปรับโมเดล		หลังการปรับโมเดล	
		ค่าสถิติ	ผลพิจารณา	ค่าสถิติ	ผลพิจารณา
Chi-square (χ^2)	-	1009.665	-	97.80	-
df	-	248	-	84	-
χ^2/df	< 3	4.071	ไม่ผ่านเกณฑ์	1.164	ผ่านเกณฑ์
P-value of χ^2	> 0.05	0.000	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.144	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	≤ 0.05	0.088	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.020	ผ่านเกณฑ์
SRMR	≤ 0.05	0.0956	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.0308	ผ่านเกณฑ์
GFI	> 0.90	0.826	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.970	ผ่านเกณฑ์
AGFI	> 0.90	0.789	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.952	ผ่านเกณฑ์
CN	≥ 200	135.788	ไม่ผ่านเกณฑ์	465.752	ผ่านเกณฑ์

ผลการประเมินความสอดคล้องของโมเดล

ผลของดัชนีการวัดความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างก่อนปรับโมเดล มีค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 1009.665 และมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้ทำการปรับโมเดลให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ร่วมกับพิจารณาความสมเหตุสมผลในทฤษฎีจนได้โมเดลสุดท้ายผลดัชนีวัดความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างหลังการ

ปรับโมเดล มีค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 97.80 และ P-value เท่ากับ 0.144 (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ) อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไคสแควร์กับจำนวนองศาอิสระมีค่าเท่ากับ 1.164 ค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.020 ค่า SRMR มีค่าเท่ากับ 0.0308 ค่า GFI มีค่าเท่ากับ 0.970 ค่า AGFI มีค่าเท่ากับ 0.952 และค่า CN มีค่าเท่ากับ 465.752 ซึ่งค่าดัชนีส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดดังตาราง 2

ตาราง 3 ผลกระทบทางตรง (Direct effect: DE) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect effect: IE) และผลกระทบรวม (Total effect: TE) ของตัวแปร

ตัวแปรผล	AB			SN			I			PBC			R ²
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	
I	0.513		0.513	0.196		0.196							0.423
	0.047	0	0.047	0.037	0	0.037	-	-	-	0	0	0	
	7.925		7.925	3.184		3.184							
B		0.305	0.305		0.116	0.116	0.594		0.594				0.353
	0	0.046	0.046	0	0.025	0.025	0.101	0	0.101	0	0	0	
		4.986	4.986		2.859	2.859	6.022		6.022				

อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝงที่ส่งอิทธิพลรวม (Total effect: TE) ต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุมากที่สุดคือ เจตนาเชิงพฤติกรรมการออกกำลังกาย ($\beta_I = 0.594$) รองลงมาคือ เจตคติต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย ($\beta_{AB} = 0.305$) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($\beta_{SN} = 0.116$) ตัวแปรแฝงที่ส่งอิทธิพลทางอ้อม (Indirect effect: IE) ต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุ (B) มากที่สุดคือเจตคติต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย ($\beta_{AB} = 0.305$) รองลงมาคือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($\beta_{SN} = 0.116$)

ตัวแปรแฝงที่ส่งอิทธิพลทางตรง (Direct effect: DE) ต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุในกลุ่มผู้สูงอายุ (B) ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรเจตนาเชิงพฤติกรรมการออกกำลังกาย (I) เพียงตัวเดียว ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ ($\beta_I = 0.594$)

ตัวแปรแฝงที่ส่งอิทธิพลรวม (Total effect: TE) ต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมการออกกำลังกายมากที่สุดคือ เจตคติต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย ($\beta_{AB} = 0.513$) รองลงมาคือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($\beta_{SN} = 0.196$) ดังตาราง 3

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ใช้แนวทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเพื่อเป็นกรอบแนวคิดสมมติฐานเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออกกำลังกาย จากการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงต่างๆ ประกอบกับการพิจารณาเกณฑ์ค่าสถิติและดัชนีต่างๆ ส่งผลให้โมเดลมีความเที่ยงตรงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 นอกจากนี้ตัวแปรสาเหตุของพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุ ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุได้ร้อยละ 35.30 แสดงให้เห็นว่าทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซนสามารถอธิบายพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุได้

ตัวแปรสาเหตุตามกรอบแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนทั้ง 3 ตัวส่งอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่เจตนาเชิงพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุ (I) เจตคติต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุ (AB) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมการออกกำลังกายได้ร้อยละ 35.3 สอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่กล่าวว่า

เจตคติต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย มีอิทธิพลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมการออกกำลังกาย ซึ่งหากบุคคลมีเจตคติต่อพฤติกรรมที่เป็นบวก บุคคลจะมีเจตนาเชิงพฤติกรรมที่แน่วแน่ต่อพฤติกรรมนั้นได้ (Ajzen, 1991) สอดคล้องกับ Dumitrescu, A. L. (2011) ศึกษาความตั้งใจที่จะดูแลสุขภาพช่องปากตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน พบว่าเจตคติต่อพฤติกรรม และความรู้เกี่ยวกับการดูแลช่องปากสามารถทำนายเจตคติต่อพฤติกรรมการดูแลช่องปากได้ และการศึกษาของเรียม นมรัช (2558) พบว่าปัจจัยด้านพฤติกรรมสุขภาพและการสนับสนุนในครอบครัว สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออกกำลังกายในผู้สูงอายุภาวะน้ำหนักเกินได้ร้อยละ 31.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับจินตนา ทองสุขนอก (2551) พบว่าการสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อนและการสนับสนุนจากบุคลากรทางการแพทย์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนตัวแปรแฝงด้านการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออกกำลังกาย (PBC) ไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุได้ จากแนวคิดทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลที่เป็นฐานของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ที่กล่าวว่าเจตคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นตัวแปรแฝงที่สามารถทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมได้ โดยในบางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากทั้ง 2 ปัจจัยแตกต่างกันหรือใกล้เคียงกัน และในปี 1980 ไอเซนได้กำหนดตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมโดยมีแนวคิดที่ว่าถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นได้ บุคคลก็จะมีความพยายามที่จะกระทำพฤติกรรมให้สำเร็จ แต่ในบางพฤติกรรมการรับรู้ความสามารถในการ

ควบคุมพฤติกรรมอาจไม่สะท้อนพฤติกรรมได้อย่างแท้จริง ซึ่งในการศึกษานี้ตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออกกำลังกายนั้นไม่มีอิทธิพลทั้งในการสนับสนุนและคัดค้านให้เกิดพฤติกรรมการออกกำลังกาย

เจตนาเชิงพฤติกรรมการออกกำลังกาย มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = 0.594$) และมีความสัมพันธ์กันในทางบวก แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีเจตนาหรือความตั้งใจที่จะออกกำลังกายสูง และมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการออกกำลังกาย สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาว่า ความสำเร็จที่จะกระทำพฤติกรรมใดนั้นขึ้นอยู่กับเจตนาเชิงพฤติกรรม โดยที่เจตนาเชิงพฤติกรรมเป็นแรงจูงใจใกล้ชิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และยังเป็นตัวทำนายพฤติกรรมได้อย่างเที่ยงตรง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาได้สนับสนุนแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่ว่า พฤติกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุ ได้รับอิทธิพลมาจากเจตนาเชิงพฤติกรรมการออกกำลังกาย โดยปัจจัยที่เกี่ยวกับเจตนาเชิงพฤติกรรมการออกกำลังกายได้รับอิทธิพลจากเจตคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ดังนั้นการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการออกกำลังกายมากขึ้นจะต้องเสริมความรู้ ความเข้าใจในการออกกำลังกายอย่างถูกต้องและเหมาะสม ควบคู่กับการให้บุคคลที่มีความสำคัญกับผู้สูงอายุเช่น ลูกหลาน แพทย์ พยาบาล ให้ความช่วยเหลือ ชักชวนหรือโน้มน้าวจิตใจให้ผู้สูงอายุ มองเห็นถึงประโยชน์ของการออกกำลังกาย และมีพฤติกรรมการออกกำลังกายที่ถูกต้องอย่างถาวร

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา ทองสุขนอก. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์. วารสารสุขศึกษา, 31(110), 107-123.
- จิระนันท์ พากเพียร. (2540). การทำนายและอธิบายพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อแบบครอบจักรวาลในคลินิกทันตกรรมของนักศึกษาทันตภิบาล: ทดสอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตติพร สีวันนา. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการไม่ออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรกาญจนบุรี. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประเสริฐ อัสสันตชัย. (2552). ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในผู้สูงอายุและการป้องกัน (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ยูเนี่ยน ศรีเอช.
- เรียม นมรักษ์. (2558). ปัจจัยครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายและพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ในผู้สูงอายุภาวะน้ำหนักเกิน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัชรินทร์ เสมามอญ. (2556). การมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทอง.
- สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ. (2549). แนวทางเวชปฏิบัติการจัดกิจกรรมทางกาย (Physical Activity) สำหรับผู้สูงอายุกับโรคหัวใจ (พิมพ์ครั้งที่ 1). ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อติราช เกดทอง. (2552). การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ ตามแนวทางทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน และอิทธิพลจากการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร. การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Ajzen, L. (1991). The Theory of Planed Behavior. In *Organizational Behavior and Human Decision Process*, 50, 179-211. New York: Academic Press.
- Dumitrescu, A. L., Wagle, M., Dogaru, B. C., Manolescu, B. (2011). Modeling the theory of planned behavior for intention to improve oral health behaviors: the impact of attitudes, knowledge, and current behavior. *Journal of Oral Science*, 53(3), 369-377.
- World Health Organization. (2010). *World Health Statistics 2010*. France. Retrieved from http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/EN_WHS10_Full.pdf
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rdED. Newyork: Harper and Row Publication.

การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

Development of a Public Relations Website for Tai Dam Cultural Village. Ban Napanart, Tumbon Kaokaew, Aumphoe Chiangkhan, Loei Province.

ณิชนันท์ จงใจสิทธิ¹

Nitchanan Chongchaisit¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อออกแบบเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ บ้านนาป่าหนาดตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน และผู้ใช้งานทั่วไปที่เข้าชมเว็บไซต์ตลอดระยะเวลา 3 เดือน จำนวน 365 คน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ มีคุณภาพจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60

คำสำคัญ : วัฒนธรรมไทดำ, บ้านนาป่าหนาด, เว็บไซต์, ระบบบริหารจัดการข้อมูลบนเว็บ

Abstract

The objectives of this research were 1) to design and develop a public relation website for the Tai Dam Cultural Village. Ban Napanart, Tumbon Kaokaew, Aumphoe Chiangkhan, Loei Province, and 2) To survey the satisfaction of internet users towards the proposed public relation website. The representative users in this study consisted of 10 experts and 365 users who completed a satisfaction survey online. The data were then analyzed by values of percentage, average, standard deviation. The research found that overall quality towards the Tai Dam Cultural Village website were at a good level equaling 4.50 with standard deviation of 0.58. Overall satisfaction towards the website was also at a good level equaling 4.42 with standard deviation of 0.60.

Keywords : Tai Dam Cultural Village, Ban Napanart, Website, Content Management System.

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ Lecturer, Business Computer, Faculty of Management Science, Loei Rajabhat University

บทนำ

สังคมในปัจจุบันมีความตระหนักและให้ความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้านมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการตื่นตัวของคนในชุมชน ประกอบกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของในแต่ละพื้นที่เป็นจุดกำเนิดทำให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนต่าง ๆ (กาญจนา แสงลิมสุวรรณและศรัณยา แสงลิมสุวรรณ, 2555 : 139) และกลายเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้อีกแบบหนึ่งที่ทำให้เกิดรายได้และเกิดการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ชุมชน และยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ทางด้านภูมิปัญญาชุมชน เพื่อให้รุ่นลูกรุ่นหลานได้ศึกษาทำความเข้าใจความเป็นมาของประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อสืบทอดต่อไป Ximba (2009 : 12) ซึ่งเสนอว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควรเน้นความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในประสบการณ์ทางวัฒนธรรม ภายใต้แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นการคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชุมชน

อย่างไรก็ดีกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้น การได้รับการประชาสัมพันธ์ที่ดีจึงเป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนไปยังกลุ่มคนต่าง ๆ ทำให้ได้รับรู้ถึงวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน เกิดความรู้ใหม่และเกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน (นันทน์ภัส สุจิมา, ขวลิต เติรยาภิรมย์และประดิษฐ์ ทรเทพ, 2556 : 24) โดยเฉพาะในยุคที่โลกไร้พรมแดนข้อมูลทุกอย่างสามารถเผยแพร่และรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว และสามารถเผยแพร่ไปยังทั่วทุกมุมโลก โดยใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเว็บไซต์ ที่ไม่จำกัดอยู่เพียงแค่ตัวอักษร สามารถเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็น รูปภาพ เสียงและภาพเคลื่อนไหว

จังหวัดเลยนับเป็นเมืองเก่าที่มีวัฒนธรรมดั้งเดิมและยังคงรักษาภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไว้อย่างสมบูรณ์ นอกจากชาวไทยเลยแล้วยังมีกลุ่มชนเชื้อสายไทดำ ซึ่งเป็นชนกลุ่มหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนพื้นเมืองเลย โดยตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยมาช้านาน (เพ็ญนิภา อินทรตระกูล, 2535 : 5) มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น ภาษาพูด และภาษาเขียน อาชีพ การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งการดำรงชีวิตประจำวันยังคงผูกพันกับประเพณีและความเชื่อดั้งเดิมอยู่เป็นอันมาก หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ได้เปิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการจำลองสถานการณ์การใช้ชีวิตประจำวันของชาวไทดำซึ่งแสดงออกมาในลักษณะเป็นหมู่บ้านสาธิต ทำให้ผู้ที่เข้าเยี่ยมชมได้เห็นภาพจริง องค์ความรู้ที่เกิดจากการศึกษาวัฒนธรรมของชาวไทดำนั้นทำให้เกิดความสำนึกรักในความเป็นชาวไทดำ และอนุรักษ์ไว้เพื่อให้ทุกคนได้รู้จักชาวไทดำได้ชัดเจนขึ้นว่ามีความเป็นมาอย่างไร

จากการศึกษาข้อมูลพบว่าสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำแห่งนี้ยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ยังอยู่ภายในบริเวณชุมชนที่ใกล้เคียง ทำให้ขาดโอกาสที่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปยังกลุ่มคนหรือชุมชนอื่นที่สนใจ และขาดโอกาสที่จะนำรายได้เข้าสู่ชุมชนซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะจัดทำเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำแห่งนี้เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งงานวิจัยของกาญจนา แสงลิมสุวรรณและศรัณยา แสงลิมสุวรรณ (2555 : 140) ที่ศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ที่ใช้เอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยว

เกี่ยวสนใจและต้องการท่องเที่ยว การนำเสนอที่น่าสนใจสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้สนใจในการเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบยั่งยืนได้ นอกจากนั้นการพัฒนาเว็บไซต์จะต้องคำนึงเนื้อหาข้อมูลเป็นสำคัญ ดังงานวิจัยของ สมศักดิ์ คูหาสวรรค์และประพัฒน์ อธิปัญจพงษ์ (2545 : 2) ที่พัฒนาเว็บไซต์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วม ได้กล่าวว่าการจัดทำเว็บไซต์เชิงท่องเที่ยว นั้นจะต้องเน้นการออกแบบที่ดีเพื่อที่จะทำให้เว็บไซต์เป็นที่น่าเยี่ยมชมและเข้าถึงได้ง่าย ทำให้เกิดประโยชน์หลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ให้เป็นไปได้ง่ายขึ้น นอกจากนั้น รัตนทิพย์ รัตนชัย (2553 : 30) ได้สร้างเว็บไซต์เพื่อการท่องเที่ยววัดไทยโดยใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมา รวมถึงข้อปฏิบัติในการทำกิจของสงฆ์ ตลอดจนประเพณีที่งดงาม เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจสามารถค้นหาข้อมูลเพื่อศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้ การจัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย นั้น จะถูกพัฒนาในรูปแบบของ Web Application ร่วมกับฐานข้อมูล MySQL และใช้ภาษา PHP ในการเขียนโปรแกรมเพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการข้อมูลและเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ บ้านนาป่าหนาดตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งวิธีการดำเนินงานวิจัยออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่

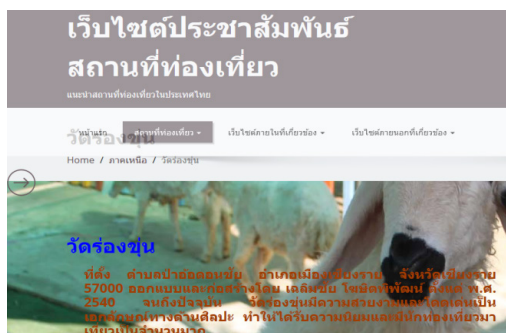
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาและรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ศึกษาปัญหาโดยการลงพื้นที่สอบถามคนในหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ ถึงการประชาสัมพันธ์ให้แก่บุคคลภายนอกหรือนักท่องเที่ยวที่สนใจในเรื่องของวัฒนธรรมพบว่า หมู่บ้านวัฒนธรรมแห่งนี้ยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ไม่เป็นที่รู้จักและขาดโอกาสที่จะนารายได้เข้าสู่ชุมชน ส่วนที่ 2 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชาวไทดำที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเลย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการค้นคว้าจากห้องสมุด สื่อออนไลน์ เอกสารที่ได้จากหมู่บ้านและการลงพื้นที่สัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 เลือกกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับประเมินความพึงพอใจการใช้งานเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำฯ ได้แก่ บุคคลทั่วไปที่เข้าชมเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ช่วงเวลา 3 เดือน จำนวน 365 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือวิจัย งานวิจัยนี้จะสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ชุดได้แก่ แบบประเมินชุดที่ 1 สำหรับผู้ใช้งานทั่วไปเพื่อวัดระดับความพึงพอใจที่มีต่อการใช้งานเว็บไซต์ มี 2 ส่วน ดังนี้ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ด้านความพึงพอใจที่มีต่อการใช้งานเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำฯ โดยประกอบด้วย 5 ด้าน 1) ด้านการออกแบบส่วนของภาพ 2) ด้านการออกแบบตัวอักษรในเว็บไซต์ 3) ด้านการออกแบบส่วนเนื้อหาในเว็บไซต์ 4) ด้านการออกแบบการเชื่อมโยงเว็บเพจและโปรแกรม และ 5) ด้านคุณภาพความสมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหา แบบประเมินชุดที่

2 สำหรับผู้เชี่ยวชาญแบ่งเป็น 2 ตอน คือคำถามเกี่ยวกับการทดสอบประสิทธิภาพของระบบและคุณภาพด้านความเหมาะสมในการใช้งานเว็บไซต์ ขั้นตอนที่ 4 ออกแบบระบบและพัฒนาเว็บไซต์ ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบเว็บไซต์โดยมีทั้งหมด 8 หัวข้อหลักดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ 2) ความรู้เกี่ยวกับชาวไทดำ 3) สินค้าและของที่ระลึก 4) ข้อมูลที่พัก 5) ข้อมูลการเดินทาง 6) กิจกรรมภายในหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ 7) สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงและ 8) กระดานถามตอบ

การออกแบบเว็บไซต์สำหรับประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ มีรูปแบบของเนื้อหาที่เป็นหมวดหมู่ มีการจัดหัวข้อสำคัญชัดเจน มีการใช้สีตัวอักษรที่มีความแตกต่างกับพื้นหลัง ถ้าพื้นหลังสีอ่อน ควรใช้ตัวอักษรสีเข้ม ไม่ควรใช้ขนาดตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่เกินไป หรือตัวอักษรที่มีหลายขนาด ควรใช้ขนาดของตัวอักษรที่อ่านง่ายและเป็นมาตรฐาน เนื้อหาหน้าแรกควรเป็นเนื้อหาที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดผู้ที่เข้าชมเว็บไซต์ได้ และเนื้อหาควรไม่ยาวมากจนเกินไปและเนื้อหาต้องเป็นปัจจุบัน จัดเรียงความสมดุลระหว่างภาพและข้อความ หลีกเลี่ยงการปล่อยพื้นที่ในหน้ากระดาษบางส่วนให้ว่างเปล่า หรือใส่อะไรต่าง ๆ มากเกินความจำเป็น

ภาพประกอบ 1 การใช้ตัวอักษรที่ไม่เหมาะสมและมีพื้นที่ว่างมากเกินไป

ภาพประกอบ 2 การจัดเรียงความสมดุลระหว่างภาพและข้อความที่ไม่เหมาะสม

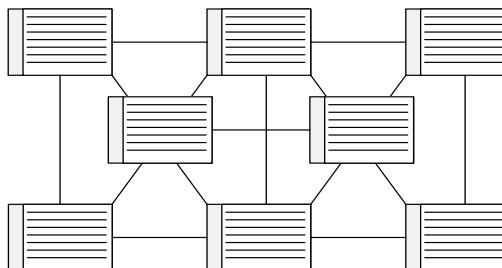
นอกจากนั้นการเชื่อมโยงเนื้อหาบนเว็บไซต์ต้องสามารถเชื่อมโยงได้ทั้งรูปภาพและข้อความโดยวางจุดเชื่อมโยงไว้ตำแหน่งเดียวกันของทุก ๆ หน้า และต้องใช้งานง่าย รวมทั้งมีรูปแบบและลำดับของรายการที่สม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์ได้สามารถเลือกที่จะเข้าไปใช้บริการได้ตรงจุดที่สนใจได้อย่างสะดวก และสามารถที่จะย้อนกลับไปยังหน้าต่าง ๆ ภายในเว็บไซต์ได้ ซึ่งการเชื่อมโยงและระบบนำทางในแต่ละหน้าของเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ ได้ออกแบบให้มีรูปแบบเดียวกันตลอดทั้งเว็บไซต์ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของหน้า สไลด์กราฟิก รวมถึงระบบเมนูเก็ชชั่นที่ใช้งานง่าย มีกราฟิกที่สื่อความหมายร่วมกับคำอธิบายชัดเจน รวมทั้งมีรูปแบบและลำดับของรายการที่สม่ำเสมอ วางไว้ในตำแหน่งเดียวกันของทุกหน้าเพื่อให้ผู้ที่เยี่ยมชมเว็บไซต์สามารถเลือกที่จะเข้าไปใช้บริการได้ตรงจุดที่สนใจได้อย่างสะดวก และสามารถที่จะย้อนกลับไปยังหน้าเว็บต่าง ๆ ภายในเว็บไซต์ได้

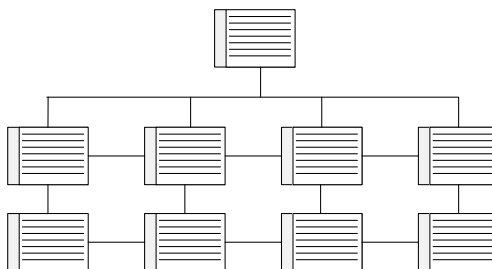
ภาพประกอบ 3 เมนูนำทางหรือเนวิเกชันที่ซ้ำซ้อนกัน

การจัดวางแผนเนอร์ชี่เว็บไซต์ และภาพประกอบรวมถึงเนื้อหาที่ได้จัดวางตามมาตรฐานซึ่งส่วนใหญ่แล้วแบนเนอร์กับโลโก้เว็บไซต์จะอยู่ด้านบน เมนูจะอยู่รองลงมาจากโลโก้ เนื้อหาจะอยู่ตรงกลางของเว็บไซต์ และส่วนท้ายของเว็บไซต์จะอยู่สุดท้ายของแต่ละหน้าเว็บเพจ (นาริรัตน์ โสติธิมานนท์, 2556 : 134)

ส่วนโครงสร้างของเว็บไซต์นั้นจะใช้โครงสร้างแบบใยแมงมุม ทุกหน้าในเว็บสามารถเชื่อมโยงไปถึงกันได้หมด ผู้ใช้สามารถกำหนดวิธีการเข้าสู่เนื้อหาได้ด้วยตัวเอง ทำให้เกิดความสะดวกในการเข้าชมเนื้อหาในเว็บเพจต่าง ๆ โดยจะต้องออกแบบให้ดึงดูดความสนใจจากผู้เข้าชมซึ่งแตกต่างจากเว็บทั่วไป ยกตัวอย่างเช่น เว็บไซต์อีเลิร์นนิ่งที่เป็นเว็บไซต์สำหรับการศึกษาคควรพิจารณาความเป็นวิชาการ การเป็นแหล่งเผยแพร่และแหล่งอ้างอิงของบุคคลต่าง ๆ ฉะนั้นการจัดวางข้อมูลจึงควรเน้นความเป็นระเบียบโดยอาจจะใช้โครงสร้างเว็บแบบเรียงลำดับสำหรับรายวิชาที่มีเนื้อหาน้อย หรือใช้แบบลำดับชั้นในกรณีที่มีเนื้อหาเยอะ (จินตวิทย์ คล้ายสังข์, 2554 : 39) ผู้เรียนจะต้องเข้าไปยังหน้าบทเรียนที่จะเรียน จากนั้นทำแบบทดสอบก่อนเรียนแล้วจึงเข้าไปยังหน้าเนื้อหา เมื่อเรียนเสร็จจะต้องทำแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งแต่ละหน้าเว็บเพจนั้นไม่สามารถที่จะลิงค์ข้ามหน้ากันได้เป็นต้น

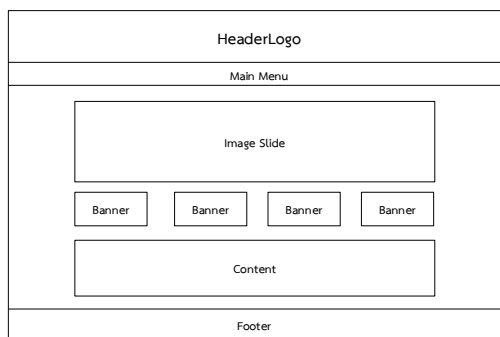

ภาพประกอบ 4 โครงสร้างเว็บไซต์แบบใยแมงมุม

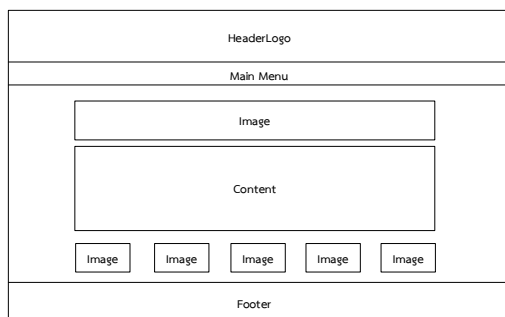

ภาพประกอบ 5 โครงสร้างเว็บไซต์แบบลำดับชั้น

ในการออกแบบหน้าจอและส่วนติดต่อกับผู้ใช้งาน เป็นการออกแบบส่วนของการรับข้อมูลเข้าและส่วนของการแสดงผลข้อมูลประกอบด้วยหน้าจอหลัก ซึ่งเป็นหน้าจอแรกเมื่อผู้ใช้งานได้ทำการเข้าสู่เว็บไซต์ โดยประกอบด้วย ส่วนหัวเว็บไซต์ เมนูหลัก รูปภาพแบนเนอร์ ส่วนของเนื้อหาและส่วนท้ายของเว็บไซต์ ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 หน้าจอโฮมเพจ

ภาพประกอบ 7 หน้าจอสำหรับเนื้อหา

นอกจากนั้นการออกแบบยังต้องคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์และลักษณะขององค์กรเนื่องจากรูปแบบของเว็บไซต์สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์และลักษณะขององค์กรได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้องค์ประกอบของชุดสี ชนิดตัวอักษร รูปภาพ และกราฟิกให้เหมาะสมและสื่อให้เห็นถึงความเป็นชุมชนไทดำ โดยเลือกใช้สีดำ สีน้ำตาล และสีทอง อันแสดงถึงความเก่าแก่และมีคุณค่าของวัฒนธรรม รวมถึงเลือกใช้พื้นหลังของเว็บไซต์ที่เป็นลายไทย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยและชาวไทดำที่มีมาอย่างช้านาน

ขั้นตอนที่ 5 การทดสอบประสิทธิภาพของระบบ หลังจากพัฒนาระบบแล้วได้ทำการทดสอบระบบของส่วนย่อยและการผสานส่วนย่อยเข้ากับระบบรวม เป็นการทดสอบระบบเพื่อหาข้อผิดพลาด โดยใช้วิธีแบบ Black Box Testing ที่มุ่งเน้นไปยังผลลัพธ์ที่ออกมาว่าตรงตามความต้องการหรือไม่ ในการทดสอบระบบนี้จะใช้ผู้เชี่ยวชาญในการทดสอบจำนวน 10 คน ทำการทดสอบระบบโดยการป้อนข้อมูลทดสอบ (Test Data) เพื่อให้ระบบทำการประมวลผลและแสดงผลที่ได้จากการทำงานว่ามีความถูกต้องและตรงตามความต้องการหรือไม่ โดยนาระบบมาทดสอบการทำงานทั้งการทดสอบระดับหน่วยย่อย การทดสอบการทำงานร่วมกันของทั้งระบบ และการทดสอบความสามารถในการใช้งานตามสภาพแวดล้อมจริงแล้วนำปัญหาจากการทดสอบและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การทำงานสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อการใช้งานเว็บไซต์ โดยการเปิดใช้งานเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์จริงผ่านโดเมนเนม www.thaidam-village.lru.ac.th ให้แก่บุคคลทั่วไปที่เข้าชมเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ ในช่วงเวลา 3 เดือน มีการกำหนดคะแนนของระดับความพึงพอใจของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามรูปแบบของ Likert's scale ซึ่งจะมีให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 5
มาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ 4
ปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 3
น้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ 2
น้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 1

การแปลความหมายของระดับค่าคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณนั้นจะใช้หลักการทางสถิติหาค่าเฉลี่ยมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 มีความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 มีความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 มีความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 มีความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่ง 4 ตอน ได้แก่ 1) ผลการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ข้อมูลหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ 2) ผลการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ 3) ผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ และ 4) ผลความพึงพอใจของเว็บไซต์จากกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ข้อมูลหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการค้นคว้าจากห้องสมุด สื่อออนไลน์ เอกสารที่ได้จากหมู่บ้านและลงพื้นที่

สัมภาษณ์ ทำการเรียบเรียงข้อมูล สรุปได้ดังนี้

ประวัติศาสตร์พันธุ์ไทดำ ชาวไทดำได้เดินทางข้ามแม่น้ำโขงไปยังบ้านน้ำกุ่ม แขวงเวียงจันทน์ แต่ในขณะนั้นเขตเวียงจันทน์ มีปัญหาการเจรจากับฝรั่งเศส ชาวไทดำจึงข้ามแม่น้ำโขงย้อนกลับมาตั้งหมู่บ้านที่ตาดซ้อ ตำบลเขาแก้ว อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย อยู่ได้ระยะหนึ่งจึงอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านนาเบน แต่ภูมิประเทศไม่เหมาะแก่การดำรงชีพ จึงได้อพยพมาตั้งหลักแหล่งถาวรที่หมู่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอยางชุมน้อย เมื่อปี พ.ศ. 2438 โดยมีจำนวนครัวเรือนในขณะนั้น 15 หลัง ปัจจุบันชาวไทดำ มีจำนวน 825 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในทางการเกษตรกรรม

ความเป็นมาหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำบ้านนาป่าหนาด ก่อตั้งร่วมกันในปีพุทธศักราช 2538 โดยชาวไทดำชุมชนบ้านนาป่าหนาด ซึ่งเป็นชุมชนที่ยังรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทดำมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนั้นที่ศูนย์วัฒนธรรมนั้นได้เปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้ามาสัมผัสและเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวไทดำผ่านทางประสบการณ์จากกิจกรรมท่องเที่ยวที่จัดขึ้นโดยคนในชุมชน โดยตั้งอยู่ที่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย

ที่อยู่อาศัยของชาวไทดำ เดิมทีนั้นเรือนไทดำจะมีหลังคาทรงกระดองเตา มุงด้วยหญ้าคา หรือหญ้าแฝก มุงยาวลงมาจนเกือบถึงพื้นดิน ที่ยอดจั่วหลังคาจะมีไม้แกะสลักเป็นรูปคล้ายเขาควย เรียกว่า “ขอกุด” ภายในตัวเรือนจะมีส่วนที่บุผ้าฝี่เรือน เรียกว่า “กะล่อห้อง” หรือ “ห้องฝี่” ไว้สำหรับทำพิธีเสนเรือน มีบันไดขึ้นเรือน 2 ทาง บันไดขึ้นเรือนด้านหน้าสำหรับผู้ชาย บันไดขึ้นเรือนด้านหลังสำหรับผู้หญิง

การแต่งกายของชาวไทดำ การแต่งกายของผู้หญิงในชีวิตประจำวันจะนุ่งซิ่น “ลายแดงโม” หรือ “ลายชะโด” หรือ “ซิ่นนางหาญ” และใส่ “เสื้อก้อม” ซึ่งเป็นเสื้อสีดำด้วยการย้อมคราม และมีผ้าสำหรับคล้องคอเรียกว่า “ผ้าเปี้ยว” การแต่งกาย

ผู้ชายสวมเสื้อที่ทอด้วยผ้าสีดำ ตัวเสื้อผู้ชายจะยาวกว่าเสื้อผู้หญิงมีกระเป๋าทรงสองข้างตรงชายล่าง กางเกงเป็นขวยยาว ลักษณะรูปร่างคล้ายกางเกงจีน จะใช้ผ้าดำเข้มในการตัดเย็บ ส่วนรองเท้าทั้งชายและหญิงใส่รองเท้าไม้ยกพื้นสูงแบบคืบ

ฮีตคองประเพณีชาวไทดำ นอกจากพิธีเสนต่าง ๆ ของชาวไทดำแล้ว ยังมีประเพณีประจำปีของชาวไทดำคือ ประเพณีต๋มโฮมพี่น้องไทดำ ถือเป็นประเพณีใหญ่ประจำปี ซึ่งจะจัดขึ้นปีละครั้ง โดยในปี 2559 นี้ได้จัดขึ้นเป็นครั้งที่ 19 ในวันที่ 6 เมษายน 2559 โดยมี นายเสน่ห์ นนทะโชติ รองผู้ว่าราชการจังหวัดเลย เป็นประธานเปิดงาน โดยภายในงานมีกิจกรรมการละเล่นพื้นเมืองไทดำ ชมและชิมอาหารพื้นเมืองของไทดำ ขบวนแห่และการแสดงวิถีวัฒนธรรมไทดำ การละเล่นพื้นเมือง เช่น ฟ้อนเซปาง เซแคน การจัดนิทรรศการวิถีชีวิตชาวไทดำ การเลี้ยงอาหารไทดำ การสาธิตภาษาไทดำ

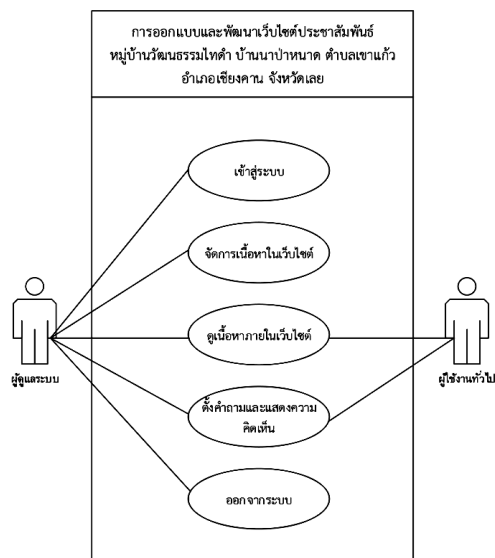
พิธีกรรมของชาวไทดำ พิธีเสนเรือน เป็นพิธีเช่นไหว้ผีเรือนของไทดำ ซึ่งเป็นผีพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย และบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว โดยจัดพิธี 2-3 ปีต่อครั้ง เพื่อบูชาบรรพบุรุษให้อยู่เย็นเป็นสุข ผู้ประกอบพิธีกรรมคือ “หมอเสน” ส่วนผู้ร่วมพิธีได้แก่บรรดาลูกหลานและญาติ ๆ รวมทั้งแขกเชิญ ก่อนทำพิธีเสนเรือนจะจัดเตรียมสิ่งของที่ใช้ประกอบพิธีกรรม ได้แก่ เหล้า หมู 1 ตัว ตามปกติจะเตรียมต้มเหล้าไว้ล่วงหน้าใส่ให้ผิงดินไว้ 6 เดือน ถึง 1 ปี ส่วนหมอจะเตรียมเลี้ยงไว้ล่วงหน้าเป็นเวลา 1 ปี โดยหมอเสนจะเริ่มประกอบพิธี กล่าวเชิญผีเรือนให้มารับเครื่องเซ่น ใช้ตะเกียบคืบอาหารป้อนให้ผีเรือนกิน โดยหย่อนลงทางช่องเล็ก ๆ ลงไปได้ถนัดบ้านแล้วหยอดน้ำตามลงไป พิธีเช่นให้ผีกินอาหารนี้จะทำ 2 ครั้ง คือมือเช้าและกลางวัน จากนั้นจะเสนเหล้าหลวง โดยใช้เหล้า 1 ขวด และกับแกล้มเป็นเครื่องเซ่น หมอเสนจะทำพิธีเรียกผีบรรพบุรุษมากินตามรายชื่อในปีผีเรือนจนครบทุกคนเป็นเสร็จพิธี

อาชีพหลักชาวไทดำ อาชีพหลักของชาวไทดำ คือ การทำนา ทำไร่ อาชีพรองลงมา คือ จักสาน เลี้ยงไหม และทอผ้า ปัจจุบันมีการจับสัตว์น้ำโดยจะใช้วิธีทอดแห จับปลาด้วยการยกสะดุ้ง ซึ่งเป็นวิธีที่สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน นอกจากนี้ยังมีราชการบ้างแล้วแต่ฐานะของครอบครัว ปัจจุบันภายในหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำได้มีแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีการเลี้ยงไก่ไข่ซึ่งใช้บริโภคภายในครัวเรือนและนำไปจำหน่ายให้แก่บ้านใกล้เคียงอีกด้วย

ภาษาชาวไทดำ ภาษาไทดำนั้นมีพยัญชนะทั้งหมด 38 ตัว และมีสระสำหรับออกเสียงจำนวน 21 ตัว ระบบคำมีลักษณะประกอบคำ 4 ประเภท คือคำพยางค์เดียว คำประสม คำซ้อนและคำซ้ำ คำดังกล่าวจำแนกได้ 7 หมวด ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ คำวิเศษ คำเชื่อม และคำลงท้าย ด้านระบบประโยคและวลี ภาษาไทดำส่วนมากมาจากการเล่านิทานพื้นบ้าน สุภาษิต เพลงกล่อมเด็ก บทเพลง คำขับ และนิทาน หรือสำนวนต่าง ๆ

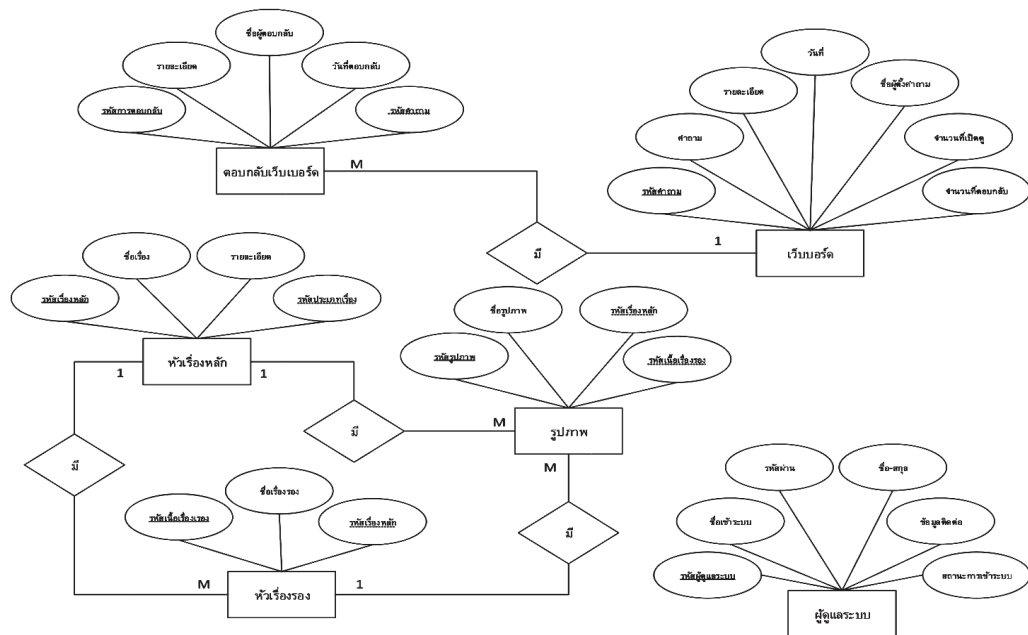
ตอนที่ 2 ผลการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ ผลการออกแบบตามผังความเชื่อมโยงของระบบโดยรวม (Use Case Diagram) ประกอบด้วยผู้ใช้งาน 2 ส่วน คือ ผู้ดูแลระบบ (Administrator) คือผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลระบบบริหารจัดการเนื้อหาภายใน

เว็บไซต์ สามารถเข้าสู่ระบบเพื่อจัดการข้อมูลต่าง ๆ ได้ ผู้ใช้งาน (Users) คือผู้ที่เข้ามาใช้งานเว็บไซต์ สามารถเข้าใช้บริการในส่วนเนื้อหาภายในเว็บไซต์ได้ รายละเอียดดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 ผังความเชื่อมโยงของระบบโดยรวม

แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล (Entity Relationship Diagram) เป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่เกิดขึ้นทั้งหมดในระบบ ดังภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล

หลังจากพัฒนาระบบแล้วได้ทำการอัปโหลดเว็บไซต์และฐานข้อมูลไว้ในเซิร์ฟเวอร์ และได้กำหนดที่อยู่ของเว็บไซต์ คือ www.thaidamvillage.lru.ac.th ซึ่งผลของการพัฒนาเว็บไซต์เสนอได้ดังภาพประกอบ 10 – 12

ภาพประกอบ 10 ตัวอย่างหน้าจอโฮมเพจ

ภาพประกอบ 11 ภาพตัวอย่างหน้าจอที่ปัก

ภาพประกอบ 12 ตัวอย่างหน้าจอกิจกรรม

ตอนที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ผลการทดสอบประสิทธิภาพของระบบและคุณภาพด้านความเหมาะสมในการใช้งานเว็บไซต์ ดังนี้

1. การทดสอบประสิทธิภาพของระบบภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 อยู่ในเกณฑ์ดี โดยระดับดีมากประเมินจำแนกเป็นรายข้อจากผลมากไปหาน้อย คือ ความปลอดภัยในการป้อนข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 การเชื่อมต่อของระบบฐานข้อมูลฯ มีประสิทธิภาพต่อการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 และระดับดีประเมินจำแนกเป็นรายข้อจากผลมากไปหาน้อย คือ การเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว/ความรวดเร็วในการตอบสนองของระบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 ความเหมาะสมของขั้นตอนการบันทึกผลข้อมูลต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.85 และการจัดการรักษาความปลอดภัยของผู้ดูแลระบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 ดังตารางที่ 1

2. ด้านความเหมาะสมในการใช้งานของระบบ ประเมินภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยในระดับดีมากประเมินเป็นรายข้อจากผลมากไปหาน้อย คือ ความสะดวกการแก้ไขข้อมูล เพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 ระบบมีขั้นตอนการทำงานเป็นลำดับเข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 และระดับดีประเมินจำแนกเป็นรายข้อจากผลมากไปหาน้อย คือ การออกแบบส่วนของผู้ดูแลระบบสามารถใช้งานได้สะดวกและเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 การจัดหมวดหมู่ของเนื้อหามีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 มีเมนูการใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 ความสะดวกในการกรอกข้อมูล ใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ระบบสามารถทำงานได้ถูกต้องครอบคลุมการใช้งานตรงตามความต้องการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของระบบ

ด้านประสิทธิภาพของระบบ	$\bar{X}$	S.D	ระดับคุณภาพ
การจัดการรักษาความปลอดภัยของผู้ดูแลระบบ	4.10	0.74	ดี
การเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว/ความรวดเร็วในการตอบสนองของระบบ	4.50	0.53	ดี
ความเหมาะสมของขั้นตอนการบันทึกผลข้อมูลต่าง ๆ	4.50	0.85	ดี
การเชื่อมต่อของระบบฐานข้อมูลฯ มีประสิทธิภาพต่อการใช้งาน	4.60	0.52	ดีมาก
ความปลอดภัยในการป้อนข้อมูล	4.70	0.48	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	4.48	0.62	ดี

ตารางที่ 2 ผลการประเมินด้านความเหมาะสมในการใช้งานของระบบ

ด้านความเหมาะสมในการใช้งาน	$\bar{X}$	S.D	ระดับคุณภาพ
ความสะดวกในการกรอกข้อมูล ใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน	4.40	0.52	ดี
ความสะดวกการแก้ไขข้อมูล เพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงข้อมูล	4.70	0.48	ดีมาก
ระบบสามารถทำงานได้ถูกต้องครอบคลุมการใช้งานตรงตามความต้องการ	4.40	0.52	ดี
การออกแบบส่วนของผู้ดูแลระบบสามารถใช้งานได้สะดวกและเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน	4.50	0.53	ดี
การจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา มีความชัดเจน	4.50	0.53	ดี
มีเมนูการใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน	4.50	0.71	ดี
ระบบมีขั้นตอนการทำงานเป็นลำดับเข้าใจง่าย	4.60	0.52	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	4.51	0.54	ดีมาก

ตอนที่ 4 ผลความพึงพอใจของเว็บไซต์
จากกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบคำถามและผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานเว็บไซต์

1. ข้อมูลทั่วไปพบว่าผู้ตอบแบบประเมินเป็นเพศหญิง จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 58 และเพศชายจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 42 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 42 อายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 33 ช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7 และช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2

2. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานเว็บไซต์ จากกลุ่มผู้ใช้งานทั่วไป พบว่ามีความ

พึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 อยู่ในเกณฑ์ดี โดยระดับดีมากประเมินจำแนกเป็นรายข้อจากผลมากไปหาน้อย คือ ด้านการออกแบบส่วนเนื้อหาในเว็บไซต์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 และระดับดีประเมินจำแนกเป็นรายข้อจากผลมากไปหาน้อย คือ ด้านการออกแบบส่วนของภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 อยู่ในเกณฑ์ดี ด้านความสมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 ด้านการเชื่อมโยงเว็บเพจและโปรแกรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 ด้านการออกแบบตัวอักษรในเว็บไซต์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลสรุปแต่ละด้านที่มีต่อการใช้งานเว็บไซต์จากกลุ่มตัวอย่าง

ผลการประเมินความพึงพอใจของเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการออกแบบส่วนของภาพ	4.42	0.66	ดี
ด้านการออกแบบตัวอักษรในเว็บไซต์	4.26	0.68	ดี
ด้านการออกแบบส่วนเนื้อหาในเว็บไซต์	4.58	0.64	ดีมาก
ด้านการเชื่อมโยงเว็บเพจและโปรแกรม	4.32	0.64	ดี
ด้านความสมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหา	4.41	0.61	ดี
เฉลี่ยรวม	4.40	0.65	ดี

สรุปผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

งานวิจัยเรื่องการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์เพื่อนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย ขอสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ข้อ 1 เพื่อออกแบบเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ บ้านนาป่าหนาดตำบล เขาแก้ว อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย ซึ่งผลการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ มีเนื้อหาทั้งหมด 8 หัวข้อ ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ 2) ความรู้เกี่ยวกับชาวไทยดำ 3) สินค้าและของที่ระลึก 4) ข้อมูลที่พัก 5) ข้อมูลการเดินทาง 6) กิจกรรมภายในหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ 7) สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงและ 8) กระดานถามตอบ นั้นสามารถใช้เป็นแหล่งประชาสัมพันธ์และเป็นแหล่งข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรพพงศ์ จันทเลิศ (2546 : 67) ที่ได้พัฒนาเว็บไซต์ท่องเที่ยว จังหวัดเชียงราย ผลการทดลองพบว่ากลุ่มผู้ทดลองส่วนมากได้รับประโยชน์จากข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่พัก ข้อมูลการเดินทางและข้อมูลโปรแกรมการท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายได้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถวัลย์ ใจน้อย

(2550 : 73) ที่ได้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูล รวมถึงการออกแบบเว็บไซต์ที่มีจุดเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ด้านการท่องเที่ยวอื่น ๆ การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวและมีความทันสมัยของข่าวสารตลอดเวลา มีวิธีการนำเสนอที่ดีเรียงตามลำดับความสำคัญและการใช้ภาพประกอบสามารถดึงดูดใจผู้ชมได้ รวมไปถึงการออกแบบหน้าเว็บไซต์ให้ผู้ใช้เกิดความประทับใจและต้องการค้นหาข้อมูลภายในเว็บไซต์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวโน้มการใช้งานเว็บไซต์ในการค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว(Kim, Heejun, 2008 : 2-6)

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย ผลการประเมินความพึงพอใจด้านการออกแบบส่วนเนื้อหามีความพึงพอใจสูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง อธิบายได้ว่า เนื่องมาจากผู้วิจัยได้กำหนดเป้าหมายของเว็บไซต์และได้มีการลงสำรวจพื้นที่ต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน และมีการสัมภาษณ์ ทำให้ทราบถึงข้อมูลความเป็นมาต่าง ๆ รวมถึงเอกสารที่ได้ค้นคว้าแบบทั้งออนไลน์และเอกสารที่อยู่ในห้องสมุด มีการถ่ายภาพประกอบจากสถานที่จริง การจำลองสถานการณ์ ความเป็นอยู่ต่าง ๆ และพิธีที่สำคัญของชาวไทยดำ เช่น พิธีเสนเรือน จึงทำให้เนื้อหาภายในเว็บไซต์มีความน่า

สนใจ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ค้นคว้าได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรพพงศ์ จันทเลิศ (2546 : 67) และที่พบว่าผู้เข้าใช้งานอินเทอร์เน็ตมีความต้องการข้อมูลที่เพียงพอเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนท่องเที่ยวได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของถวัลย์ ใจน้อย (2550 : 73) ที่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีเนื้อหาสาระของสื่อสามารถดูใจได้และรูปแบบมีความเหมาะสมมีผลต่อการโน้มน้าวและกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

ด้านการออกแบบส่วนของภาพ ได้รับความพึงพอใจอยู่ในอันดับที่สอง อธิบายได้ว่าอาจเนื่องมาจากรูปแบบของเว็บไซต์นี้ภาพกราฟิกมีความสำคัญมากที่จะทำให้เว็บไซต์มีความน่าสนใจ สามารถดึงดูดผู้ชมได้เนื่องจากเป็นเว็บไซต์ที่นำเสนอเกี่ยวกับข้อมูลของหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะความเป็นอยู่ วิถีชีวิตต่าง ๆ ได้มีการใช้ภาพถ่ายจากสถานที่จริงเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและต้องการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรพพงศ์ จันทเลิศ (2546 : 67) ที่ให้ความสำคัญกับรูปภาพเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการท่องเที่ยวได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับคุณภาพความคมชัด และความสวยงามของภาพ สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การใช้ภาพกราฟิกในเว็บเพจ จะช่วยทำให้เว็บเพจสวยงาม น่าสนใจ และสื่อความหมายต่าง ๆ ให้กับผู้ชม รวมทั้งการทำให้ไฟล์มีขนาดเล็กลงเพื่อความเร็วในการแสดงผลอีกด้วย (ดวงพร เกียรติคำ, 2553 : 85)

ในด้านความสมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหา ได้รับความพึงพอใจอยู่ในอันดับที่สาม ซึ่งภายในเว็บไซต์ได้มีการแบ่งเนื้อหาออกเป็น 8 หัวข้อ ซึ่งได้ค้นคว้าจากเอกสาร สื่อออนไลน์และการสัมภาษณ์ สามารถอธิบายได้ว่าผู้วิจัยได้มีการกำหนดหัวข้อและเนื้อหาที่มีความชัดเจน มีการค้นคว้าเอกสารจากหลายแหล่ง ทำให้ได้ข้อมูลที่สำคัญและตรงกับหัวข้อที่ได้วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับชัยฤทธิ์ ลิ้มลาวัลย์ (2544 : 57) ที่ได้กล่าวไว้ว่าส่วน

เนื้อหาเป็นส่วนที่สำคัญข้อมูลที่นำมาเสนอจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เข้าใจง่ายและต้องสามารถปรับปรุงให้ข้อมูลนั้นมีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

ในด้านการเชื่อมโยงเว็บเพจและโปรแกรม ได้รับความพึงพอใจอยู่ในอันดับที่สี่ สามารถอธิบายได้ว่า เว็บไซต์มีระบบนำทางที่เข้าใจง่าย รูปแบบของระบบนำทางที่ใช้มีความคงที่ไม่ทำให้เกิดความสับสนและอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมพร้อมต่อการใช้งาน โดยดวงพร เกียรติคำ (2553 : 78) กล่าวว่าระบบนำทางที่ดีนั้น ต้องออกแบบให้ผู้เข้าใจได้ง่ายและ ใช้ได้สะดวก รวมทั้งมีรูปแบบและลำดับของรายการที่สม่ำเสมอ

ด้านการออกแบบตัวอักษรในเว็บไซต์ ได้รับความพึงพอใจอยู่ในอันดับที่ห้า สามารถอธิบายได้ว่าอาจเนื่องมาจากผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบและขนาดของตัวอักษรที่มีขนาดมาตรฐาน ประกอบกับการจัดรูปแบบข้อความในแต่ละเว็บเพจไม่หนาแน่นหรือยาวเกินไป มีการเว้นย่อหน้าในแต่ละเว็บเพจเพื่อเป็นการผ่อนคลายกล้ามเนื้อสายตาของผู้อ่าน รวมถึงการทำหัวข้อให้มีขนาดใหญ่และแตกต่างจากเนื้อหาเพื่อความชัดเจน สอดคล้องกับศรีสุเทพ (2544 : 30) ที่กล่าวว่า ความยาวของข้อมูลมากเกินไป จะทำให้ผู้ใช้เกิดความสับสนกับข้อมูลที่มีจำนวนมาก และยังสร้างความเหนื่อยล้าในการอ่านให้จบแต่ละหน้าอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีระบบปฏิทินกิจกรรมเพื่อให้ทราบว่ามีกิจกรรมอะไรบ้าง เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการท่องเที่ยวได้
2. การใช้รูปภาพประกอบภายในเว็บไซต์ ได้รับความพึงพอใจอยู่ในอันดับที่สอง แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้งานให้ความสำคัญกับรูปภาพภายในเว็บไซต์ ดังนั้นเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอยากมาสัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทดำเพิ่มมากขึ้น

ขึ้น ควรเพิ่มส่วนของอัลบั้มภาพต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกดูได้ตามความต้องการ และอาจจะเพิ่มส่วนของนักท่องเที่ยวให้สามารถเขียนบทความหรือเขียน blog ภายในเว็บไซต์เพื่อแบ่งปันประสบการณ์การท่องเที่ยว ความประทับใจต่าง ๆ และเพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้กับบุคคลอื่นให้หันมาสนใจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้นด้วย

3. ในการพัฒนาระบบในครั้งต่อไปควรเพิ่มการปรับขนาดตัวอักษรให้มีหลายขนาด เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้เข้าชมเว็บไซต์ให้มีความสะดวกมากขึ้น และควรมีระบบการค้นหาข้อมูลเพื่อให้ง่ายต่อการนำเนื้อหาไปใช้ประโยชน์ และเพื่อให้เหมาะสมกับเป็นเว็บไซต์ที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการประชาสัมพันธ์โดยใช้เครื่องมือสังคมออนไลน์อื่น ๆ เช่น การ์ตูนแอนิเมชัน เล่าเรื่องวิถีชีวิตของชาวไทยดำผ่านระบบปฏิบัติการ Android หรือ iOS สำหรับใช้ในการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำฯ

2. ศึกษาพฤติกรรมการใช้งานเว็บไซต์ระหว่างเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเป็นภาษาไทย และ

เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเปรียบเทียบปริมาณของผู้เข้าใช้เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาแตกต่างกันทางด้านภาษา และนำไปพัฒนาต่อยอดให้เป็นเว็บไซต์แบบ 2 ภาษา

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนสนับสนุนงานวิจัยของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ประจำปีงบประมาณ 2558 และสำเร็จได้ด้วยดีโดยได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากคณาจารย์และผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ที่มีส่วนร่วมให้การสนับสนุน ตลอดจนให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการวิจัย และชาวไทยตำบลบ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่ให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่น้ำใจมิตรไมตรี ความช่วยเหลือ การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยอัธยาศัยไมตรีอบอุ่นเป็นกันเอง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แสงลิมสุวรรณ และศรinya แสงลิมสุวรรณ. (2555). การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. วารสารนักบริหาร, 32 (4) : 139.
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2554). หลักการออกแบบเว็บไซต์ทางการศึกษาทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :สยามพรีนซ์.
- ชัยยุทธ์ ลิ้มลาวัลย์. (2544). *Webmaster* กับการบริหารเว็บไซต์. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ดวงพร เกียกคำ. (2553). คู่มือสร้างเว็บไซต์ด้วยตนเองฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ถวัลย์ ใจน้อย. (2550). ความพึงพอใจของผู้รับสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัชชัย ศรีสุเทพ. (2544). *คัมภีร์ Web Design*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- นาริรัตน์ โสติถิमानนท์. (2556). การศึกษาแนวทางเพื่อพัฒนาเว็บไซต์ในการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
- นันทน์ภัส สุจิมา, ขวลิต เติรยาภิรมย์ และประติษฐ์ ทรเทพ. (2556). การพัฒนาและประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลและเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของภาคเหนือตอนบน. วารสารวิชาการ, 7(1) : 24
- เพ็ญนิภา อินทรตระกูล. (2535). การนับถือผีของชาวไทยตำบลบ้านป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์สาขาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา (เน้นมนุษยศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัตนทิพย์ รัตนชัย. (2553). การสร้างเว็บไซต์เพื่อการท่องเที่ยววัดไทยด้วยวิธีการพัฒนาระบบแบบพลวัต. วารสารวิจัยและพัฒนา, 2(2) : 30.
- สมศักดิ์ คุหาสวรรค์เวชและประพัฒน์ อธิปัญจพงษ์. (2545). การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดระยอง. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สรรพงค์ จันทเลิศ. (2546). การสร้างเว็บไซต์ท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Kim, Heejun; & Fesenmaier, Daniel R. (2008). Persuasive Design of Destination Web Sites: An Analysis of First Impression. *Journal of Travel Research*. 47:3-13.
- Ximba, E.Z. (2009). *Cultural and heritage tourism development and promotion in the Ndwedwe municipal area: perceived policy and practice*. Master dissertation, University of Zululand. Retrieved September 15, 2012.

แนวทางการแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ทางกฎหมายในครอบครัวลักษณะผสม ศึกษาเปรียบเทียบกรณีกฎหมายไทยและกฎหมายสหราชอาณาจักร

Resolving Problems of Legal Step-relationships in a Step Family: A Comparative Studies between Thai and United Kingdom Law.

ธันวา ถนอมเกียรติ¹

Tanwa Tanomekiat¹

บทคัดย่อ

ครอบครัวลักษณะผสมคือครอบครัวที่ประกอบไปด้วย บิดามารดาฝ่ายที่มีบุตรติดมา บิดาหรือมารดาเลี้ยง และบุตรเลี้ยงซึ่งอาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทางความเป็นจริงเกิดขึ้น โดยเฉพาะหากบิดาหรือมารดาเลี้ยงรัก ดูแลบุตรเลี้ยงตลอดจนประสงค์ที่จะได้มาซึ่งความสัมพันธ์ทางกฎหมายนั้น แต่กลับไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดการได้มาซึ่งความสัมพันธ์ทางกฎหมายของบิดาหรือมารดาเลี้ยงไว้โดยเฉพาะ บทบัญญัติของกฎหมายที่พอจะเกี่ยวข้องก็ไม่สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ครอบครัวลักษณะผสม โดยได้ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหราชอาณาจักร ในเรื่องข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตรและคำสั่งในอำนาจปกครองบุตรซึ่งจะเป็นหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์ทางกฎหมายที่สอดคล้องกับสถานการณ์ครอบครัวลักษณะผสม

คำสำคัญ : ครอบครัวลักษณะผสม

Abstract

A stepfamily is a family in which at least one parent has children that have no genetic relation to the other spouse living together in the same family. As a matter of fact, there are various relationships in stepfamilies, especially when stepparents devote true love and care to their stepchildren. However, there is no particular or even practicable provision of law which could be appropriately applied to a stepfamily's circumstances. This has been determined through a Studies comparative with United Kingdom law on Child Parental responsibility Agreement and

¹ นิติศาสตรบัณฑิต(เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, เนติบัณฑิตไทย สมัย 66 ,นักศึกษานิติศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. Email tanwa.tanom@gmail.com

¹ Bachelor of Laws(1st) Bangkok University, Thai bar 66, Graduate School of Law students. National Institute of Development Administration. Email tanwa.tanom@gmail.com

Parental responsibility Order, which is the means of lawful relationship establishment in accordance with the stepfamily's condition.

Keyword: Stepfamily

บทนำ

ในสภาพการณ์ปัจจุบันของประเทศไทย การจดทะเบียนหย่าร้างมีจำนวนมากขึ้นโดยจากสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี 2556 พบว่ามีจำนวนหนึ่งแสนกว่าราย ซึ่งถือเป็นอัตราจำนวนมากเมื่อเทียบกับสถิติการสมรสในปีเดียวกันซึ่งมีไม่ถึงสามแสนราย 2557 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) หมายความว่าถ้ามีผู้สมรสกันจำนวน 3 คู่จะมีผู้หย่าร้าง 1 คู่ ในการหย่าร้างแต่ละครั้งนั้นก็จะมีความสำคัญคือปัญหาเรื่องบุตรของการหย่าร้างที่มีบุตรผู้เยาว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากภายหลังบุคคลที่มีบุตรติดมานั้นได้ทำการสมรสก่อตั้งครอบครัวใหม่ขึ้นนั้นอาจเรียกได้ว่าความสัมพันธ์ใน “ครอบครัวลักษณะผสม”(Steprelationship, Stepfamily, (ชาติชาย, 2531: 32)) ซึ่งประกอบด้วย บิดามารดาฝ่ายที่มีบุตรติดมา บิดาหรือมารดาเลี้ยง (Stepparent, (ชาติชาย, 2531:32)) และบุตรเลี้ยง (Stepchildren, (ชาติชาย, 2531:32)) อาศัยอยู่ร่วมกันในครอบครัว โดยมุ่งเน้นในกรณีที่ หากบิดาหรือมารดาเลี้ยงนั้นมีความรักและได้เลี้ยงดูบุตรเลี้ยงของตนในทางความเป็นจริง ตลอดจนประสงค์ที่จะมีความสัมพันธ์ทางกฎหมายกับบุตรเลี้ยงแล้ว กลับพบว่าไม่มีบทบัญญัติกฎหมายโดยเฉพาะในการสร้างความสัมพันธ์ทางกฎหมายที่สอดคล้อง ทั้งบทบัญญัติที่พอเทียบเคียงได้ก็ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของครอบครัวลักษณะผสมนี้แต่อย่างใด ทั้งนี้จะศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหราชอาณาจักร โดยมุ่งเน้นบทบัญญัติที่ได้มาซึ่งอำนาจปกครองบุตรแยกเช่นบิดามารดาที่แท้จริงเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง ความสัมพันธ์ที่แนบแน่นที่ก่อตัวขึ้นในทางความเป็นจริงโดย

ปราศจากการรับรู้ของกฎหมายต่อไป โดยจะอธิบายถึงบทบัญญัติของกฎหมายไทยก่อนว่ามีลักษณะเช่นไร ไม่สอดคล้องครอบคลุมกับสภาพการณ์ครอบครัวลักษณะผสมอย่างไร จากนั้นจะได้อธิบายถึงบทบัญญัติกฎหมายของ สหราชอาณาจักรว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้หรือไม่เพียงใด ดังนี้

บทบัญญัติกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง

1. การรับบุตรบุญธรรม

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การรับบุตรบุญธรรมนี้เป็นวิธีการในการสร้างความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม โดยบุคคลทั้งหลายที่มีความรักและประสงค์จะเลี้ยงดูเด็กนั้นย่อมสามารถทำความตกลงโดยอาศัยความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม (ในกรณีทั่วไปก็คือบิดาและมารดา)(มาตรา 1598/21) และไปจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรมนั้นได้(มาตรา 1598/27) หากมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด(มาตรา 1598/19) และที่สำคัญ คือ ผลของการรับบุตรบุญธรรม ย่อมทำให้บุตรบุญธรรมย่อมมีฐานะเช่นเดียวกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรม แต่ไม่สูญเสียสิทธิและหน้าที่ในครอบครัวที่ไ้กำเนิดมา ในกรณีเช่นนี้บิดามารดาโดยกำเนิดหมดอำนาจปกครองบุตรนับแต่เวลาที่เด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้ว (มาตรา 1598/28) เมื่อมีการรับบุตรบุญธรรมแล้วบิดามารดาโดยกำเนิดก็หมดไปซึ่งอำนาจปกครองบุตร แต่ยังคงมีสิทธิและหน้าที่อื่นระหว่างกันอยู่ เนื่องด้วยการรับบุตรบุญธรรมของประเทศไทยเป็นการรับบุตร

บุญธรรมแบบธรรมดา³ จึงยังคงมีความผูกพันกับครอบครัวเดิมอยู่ โดยผู้รับบุตรบุญธรรมจะมาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง รวมถึงมีสิทธิและหน้าที่ประการอื่น เหมือนเช่นเดียวกับความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร โดยกฎหมายให้นำ ลักษณะ 2 หมวด 2 บรรพ 5 ในเรื่องสิทธิและหน้าที่ระหว่างบิดามารดากับบุตรมาใช้โดยอนุโลม (มาตรา 1598/28 วรรค 2)

ดังนั้นหากบิดาหรือมารดาเลี้ยงประสงค์ที่จะเข้ามาสร้างความสัมพันธ์ทางกฎหมายด้วยวิธีนี้แล้ว แนนอนว่าอาจต้องประสบกับปัญหาในเรื่องการสิ้นสุดของอำนาจปกครองบุตร โดยเฉพาะของบิดามารดาฝ่ายที่มีบุตรติดมา เนื่องจากว่าเมื่อมีการรับบุตรบุญธรรมบุตรเลี้ยงแล้ว ผลของการนั้นทำให้บิดามารดาฝ่ายนั้นสิ้นไปซึ่งอำนาจปกครองบุตร ทั้งๆที่ความเป็นจริงแล้วยังคงเลี้ยงดูและอาศัยอยู่ร่วมในครอบครัวเดียวกัน โดยบิดาหรือมารดาเลี้ยงจะกลายมาเป็นผู้มีอำนาจปกครองบุตรโดยลำพังและมีลักษณะถาวร ซึ่งไม่สอดคล้องอย่างยิ่งกับสภาพการณ์ครอบครัวลักษณะผสม ที่ควรจะมีลักษณะเลียนแบบครอบครัวแบบดั้งเดิมให้มากที่สุด นอกจากนี้อาจประสบปัญหาในกรณีที่บิดาหรือมารดาอีกฝ่ายหนึ่งที่ยังมีชีวิตอยู่และมีอำนาจปกครองบุตร ซึ่งต้องให้ความยินยอมในการรับบุตรบุญธรรมนั้นด้วย หากบิดาหรือมารดาฝ่ายนั้นไม่ประสงค์ที่จะสิ้นไปซึ่งอำนาจปกครองหรือไม่ประสงค์ที่จะให้บิดาหรือมารดาเลี้ยงแต่เพียงผู้เดียวมีอำนาจปกครองบุตรก็อาจเกิดปัญหาของการไม่ให้ความยินยอมในรับบุตรบุญธรรม เช่นนั้นแล้วหากเกิดปัญหาข้างต้นขึ้น บทบัญญัติของการรับบุตรบุญธรรมที่พอนำมาประยุกต์ใช้ได้ก็จะกลายเป็นบทบัญญัติที่มาขัดขวางความสัมพันธ์ทาง

กฎหมายที่ควรเกิดขึ้นเสียเอง

2. การถอนอำนาจปกครอง

การถอนอำนาจปกครองและการตั้งผู้ปกครอง หมายความว่าบิดามารดาโดยกำเนิดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย จะต้องถูกศาลถอนอำนาจปกครองบุตร และบิดามารดาโดยกำเนิดอีกฝ่ายหนึ่งไม่มีซึ่งอำนาจปกครองบุตร การถอนอำนาจปกครองบุตรจะต้องปรากฏว่า ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ใช้อำนาจปกครองแก่ผู้เยาว์โดยไม่ชอบ ประพฤติชั่วร้ายเป็นต้น (มาตรา 1582) เมื่อไม่มีผู้ใช้อำนาจปกครองแล้วอาจมีการร้องขอของญาติของผู้เยาว์ พนักงานอัยการ ต่อศาลให้มีการตั้งผู้ปกครองผู้เยาว์ก็ได้ (มาตรา 1585) หากบิดาหรือมารดาเลี้ยงมีคุณสมบัติครบและการตั้งบิดาหรือมารดาเลี้ยงเป็นผู้ปกครองจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เยาว์ ก็อาจได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ปกครองและใช้อำนาจปกครองบุตรต่อเด็กบุตรเลี้ยงของตนได้ โดยการถอนอำนาจปกครองนี้ไม่เป็นเหตุให้บิดามารดาพ้นจากหน้าที่ในการอุปการะบุตรนั้นตามกฎหมาย ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการถอนอำนาจปกครองนี้ก็ไม่สอดคล้องกับความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวลักษณะผสมทั้งยังต้องปรากฏเหตุแห่งการถอนอำนาจปกครองนั้นด้วย

3. ข้อตกลงตามหลักนิติกรรมสัญญา

บทบัญญัตินิติกรรมสัญญาในการทำข้อตกลงกันเองระหว่างบิดามารดาผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรกับบิดาหรือมารดาเลี้ยงถึงข้อตกลงในเรื่องอำนาจปกครองบุตร เช่นตกลงให้บิดาหรือมารดาเลี้ยงเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรร่วมกับบิดามารดาฝ่ายที่มีบุตรติดมา โดยอาศัยเจตจำนงเสรีของบุคคลทั้งสองฝ่ายนั้น น่าจะเป็นสิ่งที่ต้องห้ามไม่สามารถกระทำโดยเฉพาะในส่วนอำนาจปกครองบุตรที่เป็นเนื้อแท้ของอำนาจที่กฎหมายได้กำหนดไว้แล้วว่าจะให้บุคคลใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตร ดังกล่าวนั้น อาจสังเกตได้จากบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1566(6) ยังได้

³ ระบบการรับบุตรบุญธรรมมีอยู่ 2 ประเภท คือการรับบุตรบุญธรรมโดยสมบูรณ์ และการรับบุตรบุญธรรมแบบธรรมดา โดยข้อแตกต่างที่สำคัญประการหนึ่งคือการรับบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์นี้จะสิ้นไปโดยเด็ดขาดซึ่งสิทธิและหน้าที่ในครอบครัวเดิม

กำหนดให้ในกรณีระหว่างบิดามารดาด้วยกันเอง หากจะตกลงเรื่องอำนาจปกครองบุตรจะต้องเป็นกรณีที่มิกฎหมายบัญญัติไว้ให้ตกลงกันได้กล่าวคือ กรณีการหย่าโดยความยินยอม ตามมาตรา 1520 หรือในกรณีที่การสมรสตกเป็นโมฆะ ตามมาตรา 1499/1 จึงสามารถตกลงในเรื่องอำนาจปกครองบุตรกันได้ เช่นนี้แล้วหากเป็นกรณีบิดามารดาผู้ใช้ อำนาจปกครองบุตรไปทำข้อตกลงกับบุคคลภายนอกหรือกับบิดาหรือมารดาเลี้ยงโดยไม่มี บทบัญญัติของกฎหมายรองรับเลยจึงน่าจะกระทำไม่ได้ และเนื่องจากอำนาจปกครองบุตรมีลักษณะ เป็นการเฉพาะตัว เจกเช่นเดียวกับประเทศต่างๆ เช่น ฝรั่งเศส อังกฤษและเวลส์ เยอรมนี และ ออสเตรเลีย เป็นต้น เพราะจะเป็นข้อตกลงที่ เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน (Order Public) (Navarro, 2013: 66)

บทบัญญัติกฎหมายสหราชอาณาจักรที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตร

โดยบทบัญญัติเรื่องข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตรมีคุณสมบัติกล่าวคือ บิดาหรือมารดาเลี้ยงที่จะเข้าทำข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตรนี้ ได้ต้องเป็นบิดาหรือมารดาเลี้ยงที่จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายกับบิดามารดาที่แท้จริงของบุตรหรือ มิฉะนั้นก็ต้องจดทะเบียนชีวิตคู่กับบิดามารดาที่แท้จริงของเด็กนั้น และในการทำข้อตกลงดังกล่าวจะต้องทำก่อนสิ้นสุดการสมรสหรือการจดทะเบียนชีวิตคู่ ถึงแม้ว่าในขณะนั้นความสัมพันธ์ในการใช้ชีวิตคู่ของบิดาหรือมารดาเลี้ยงและบิดามารดาที่แท้จริงจะอยู่ในสภาวะที่ล้มเหลวก็ตาม (Lehna, 2014) แต่ทั้งนี้ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องของข้อกำหนดด้านอายุของบิดาหรือมารดาเลี้ยง (Richard, Paul and Nigel, 2008: 95) อย่างไรก็ตามบิดาหรือมารดาเลี้ยงจะต้องมีความสามารถตามกฎหมายกล่าวคือบรรลุนิติภาวะด้วย (Richard,

Paul and Nigel, 2008: 82)

โดยเงื่อนไขและวิธีการได้มาของการทำข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตรนี้ จะต้องทำกับบิดามารดาที่มีอำนาจปกครองบุตร ซึ่งถ้าเป็นในกรณีที่บิดามารดาที่แท้จริงฝ่ายที่เป็นคู่สมรสเป็นผู้มีอำนาจปกครองบุตรแต่เพียงผู้เดียว ก็จะต้องได้รับความยินยอมจากฝ่ายนั้นเท่านั้น แต่หากทั้งบิดาและมารดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรร่วมกันการทำข้อตกลงดังกล่าวก็ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้จากทั้งคู่ด้วย (Department for children, 2014: 13) ดังนั้นการทำข้อตกลงดังกล่าวจึงเป็นการตกลงร่วมกันให้บิดาหรือมารดาเลี้ยงมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจปกครองบุตรเช่นเดียวกันกับบิดามารดาที่แท้จริง ข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตร ต้องทำในแบบฟอร์มที่กฎหมายกำหนดไว้ใน Parental Responsibility Agreement Regulation 1991 (ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดย SI 2005/2808) คือ FORM C(PRA2) โดยแยกแบบฟอร์มระหว่างบุตรเลี้ยงแต่ละคนออกจากกัน โดยจะต้องมีการกรอกข้อมูลที่กำหนดให้เรียบร้อย จากนั้นนำไปที่ศาลครอบครัวท้องถิ่น (A Local Family Proceedings court) หรือศาลเคาน์ตีคอร์ท (County Courts) หรือสำนักงานทะเบียน (The Principal Registry) โดยที่ Justice of the peace ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของศาล หรือในกรณีศาลมาจิสเตรตส์คอร์ท (Magistrates Courts)⁴ A justices' clerk ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของศาลดังกล่าว หรือเจ้าหน้าที่ของศาลที่ได้รับอำนาจจากผู้พิพากษา จะจัดการทำคำสาบานและเป็นพยานในการลงลายมือชื่อของบิดามารดาและลงชื่อในการรับรองพยาน (Richard, Paul and Nigel, 2008: 95) โดยจะให้สำเนาทั้งกับบิดามารดาและบิดาหรือมารดาเลี้ยง (Gheera, 2014: 4) และข้อตกลงนั้นจะถูกเปิดเผยเป็นเอกสารมหาชน (Richard, Paul

⁴ ศาลชั้นต้นในสหราชอาณาจักรที่มีอำนาจพิจารณาคดีแบ่งคือ 1.ศาลเคาน์ตีคอร์ท (County Courts) 2.ศาลมาจิสเตรตส์คอร์ท (Magistrates Courts)

and Nigel, 2008: 95) ข้อตกลงดังกล่าวจะไม่มีผลจนกว่าได้รับการยอมรับและบันทึกทางทะเบียนที่สำนักงานทางทะเบียน (The Principal Registry) (Richard, Paul and Nigel, 2008: 83)

ทั้งนี้บิดามารดาจะต้องพิสูจน์ว่าพวกเขามีอำนาจปกครองบุตรโดยแสดง ชื่อในใบสูติบัตรของบุตรฉบับเต็ม ใบสำคัญการสมรส สำเนาคำสั่งในอำนาจปกครองบุตร (กรณีข้อตกลงของบิดานอกสมรส) หรือใบสูติบัตรที่แสดงการจดทะเบียนร่วมกันระหว่างบิดาและมารดา ส่วนบิดาหรือมารดาเลี้ยงจะต้องแสดงใบสำคัญการสมรสกับบิดามารดาของเด็ก หรือใบสำคัญการจดทะเบียนชีวิตคู่ (Richard, Paul and Nigel, 2008: 95) ทั้งนี้กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจท้องถิ่น (A Local Authority) ในการขัดขวางในการทำข้อตกลง (Richard, Paul and Nigel, 2008: 82) ไม่ว่าข้อตกลงดังกล่าวจะเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือไม่ และไม่ว่าบิดามารดาเลี้ยงจะเข้ามาเพราะเหตุใด (เทียบเคียงกับข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตรของบิดานอกกฎหมาย) (Richard, Paul and Nigel, 2008: 83)

โดยลักษณะอำนาจนั้นกฎหมายไม่ได้กำหนดว่าเป็นอำนาจปกครองทั้งหมดหรือบางส่วน แต่หากพิจารณาตามแบบของกฎหมายที่กำหนดหรือ FORM C(PRA 2) พอจะเข้าใจได้ว่าหมายถึงข้อตกลงในอำนาจปกครองทุกเรื่องทั้งหมด โดยบิดาหรือมารดาเลี้ยงจะกลายมาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองอีกฝ่ายหนึ่งเท่าเทียมกับบิดามารดาเดิมเนื่องจากในแบบที่กฎหมายกำหนดไม่มีส่วนใดระบุให้ตกลงกันเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะไว้

และในส่วนที่สำคัญที่สุดคือ ผลของข้อตกลงนั้นทำให้บิดาหรือมารดาเลี้ยงจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรโดยมีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับบิดามารดาผู้ที่มีอำนาจปกครองบุตรโดยปราศจากกระบวนการในการรับบุตรบุญธรรม แต่ไม่มีสิทธิในการรับมรดกตามกฎหมายเพราะไม่ได้เป็นทายาทโดยธรรมเหมือนกับบุตรบุญธรรม บิดามารดาผู้ที่มีอำนาจปกครองบุตรเดิมจึงไม่สิ้นไปซึ่ง

อำนาจปกครองบุตรจากการจดทะเบียนข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตรแต่อย่างไรใด ทั้งบิดาหรือมารดาเลี้ยงและบิดามารดาที่มีอำนาจปกครองบุตรต่างร่วมกันใช้อำนาจปกครองบุตรนั้นเพื่อประโยชน์ต่อตัวเด็กทั้งสิ้น โดยที่แต่ละฝ่ายมีอิสระในการตัดสินใจของตนเอง (Department for children, 2014: 13)

โดยข้อตกลงเช่นนั้นจะสิ้นสุดลงเมื่อ มีความตายของบิดาหรือมารดาเลี้ยง หรือของบุตรเลี้ยง การสิ้นสุดไปโดยผลของกฎหมายเมื่อเด็กบรรลุนิติภาวะคือมีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ (United Kingdom Children Act 1989 Sect.91(8)) อันแตกต่างกับกฎหมายไทยที่กำหนดไว้ที่ 20 ปีบริบูรณ์ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 19) และการสุดท้ายคือโดยคำสั่งของศาลโดยคำร้องขอของบุคคลทั้งหลายผู้ที่มีอำนาจปกครองบุตร หรือการอนุญาตของศาลโดยคำร้องของเด็กเอง (United Kingdom Children Act 1989 Sect.4A(3)) การอนุญาตเช่นนั้นนี้เฉพาะกรณีที่ศาลเห็นสมควรว่าเด็กมีความเข้าใจที่เพียงพอต่อคำร้องนั้น (United Kingdom Children Act 1989 Sect.4A(4))

2. คำสั่งในอำนาจปกครองบุตร

การยื่นคำร้องขอต่อศาลในคำสั่งในอำนาจปกครองบุตรนั้น มักจะเกิดในกรณีที่ไม่สามารถทำข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตรได้ซึ่งไม่จำเป็นต้องผ่านความล้มเหลวของข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตรมาก่อน เนื่องจากมีบิดาหรือมารดาผู้ที่มีอำนาจปกครองบุตรฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยินยอมในข้อตกลงเช่นนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วความยินยอมจะมาจากฝ่ายมารดาที่แท้จริงที่เป็นคู่สมรสของบิดาเลี้ยง และการคัดค้านหรือไม่ยินยอมจะมาจากบิดาผู้ที่ไม่ได้อาศัยร่วมอยู่ด้วย (Richard, Paul and Nigel, 2008: 96) จึงต้องใช้วิธีการทางศาลซึ่งน่าจะมีกฎเกณฑ์ที่ยุงยากกว่าในการทำคำสั่ง ซึ่งคำสั่งในอำนาจปกครองบุตรเป็นเรื่องเกี่ยวเนื่องกับข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตร จึงมีหลักเกณฑ์บางส่วนที่มีลักษณะคล้ายกัน

คุณสมบัติบิดาหรือมารดาเลี้ยงในคำสั่งในอำนาจปกครองบุตรมีลักษณะเช่นเดียวกับข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตร โดยเงื่อนไขและวิธีการในคำสั่งในอำนาจปกครองบุตรนั้น บิดาหรือมารดาเลี้ยงอาจทำคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ได้ซึ่งอำนาจปกครองบุตรเลี้ยงร่วมกับบิดามารดาผู้มิอำนาจปกครองบุตร ซึ่งในกรณีนี้จึงไม่จำเป็นต้องอาศัยความยินยอมของบิดาหรือมารดาผู้มิอำนาจปกครองบุตรแต่อย่างใด เพราะศาลจะพิจารณานบนพื้นฐานผลประโยชน์ที่สูงสุดของเด็ก ศาลจะต้องพิจารณาทำคำสั่งในอำนาจปกครองบุตร โดยอาศัยหลักทั่วไปในมาตรา 1 แห่งพระราชบัญญัติเด็ก ค.ศ.1989 คือพิจารณาถึงสวัสดิภาพของเด็กเป็นสำคัญ (United Kingdom Children Act 1989 Sect.1) โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพของเด็กว่าอะไรเป็นประโยชน์ที่สูงสุดสำหรับเด็กและต้องเป็นที่พอใจแก่ศาลว่าการทำคำสั่งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเด็กมากกว่าการไม่ทำคำสั่งเช่นนั้นหรือไม่ (Richard, Paul and Nigel, 2008: 95)

อย่างไรก็ตามเหตุผลที่ว่าบิดาหรือมารดาเลี้ยงมีทัศนคติที่เป็นปรปักษ์หรือไม่สอดคล้องกับบิดามารดาที่แท้จริง หากทัศนคตินั้นไม่กระทบต่อสวัสดิภาพของเด็กแล้ว จะไม่ถือว่าเป็นเหตุเพียงพอที่ศาลจะปฏิเสธการให้อำนาจปกครองบุตร (Gheera, 2014, pp.4-5) โดยเทียบเคียงกับคำสั่งในอำนาจปกครองบุตรของบิดานอกกฎหมายซึ่งอาจถือว่าเป็นต้นแบบในเรื่องดังกล่าว ตัวอย่างที่ศาลจะไม่ให้อำนาจนั้น เช่น ความบกพร่องในเรื่องความสามารถ ผู้นั้นได้ใช้ความรุนแรงต่อเด็กหรือมารดาของเด็ก เป็นต้น (Richard, Paul and Nigel, 2008: 88)

ลักษณะอำนาจ บทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวไม่ได้บัญญัติว่าลักษณะอำนาจปกครองที่ได้มานี้เป็นลักษณะของอำนาจปกครองทั้งหมดหรือบางส่วน แต่หากพิจารณาตามคดีที่ศาลสูงของอังกฤษและเวลส์ (High Court of Justice of England and Wales) ซึ่งคดีนี้บิดาเลี้ยงซึ่งกำลังจะสิ้นสุดความ

สัมพันธ์กับมารดาของเด็ก ได้ทำคำคัดค้านและขอศาลให้เด็กนั้นอาศัยอยู่กับตนแทนมารดา ศาลไม่อนุญาตตามคำขอ นั้นแต่อนุญาตให้บิดาเลี้ยงได้เพียงรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและติดต่อกับเด็กได้ (Lehna, 2014) จึงเห็นได้ว่าการได้มาซึ่งอำนาจปกครองของบิดาหรือมารดาเลี้ยงนั้นอาจเป็นการได้มาซึ่งอำนาจปกครองทั้งหมดโดยใช้อำนาจปกครองนั้นร่วมกับบิดามารดาผู้มิอำนาจปกครองบุตร หรืออาจเป็นลักษณะของอำนาจปกครองในบางเรื่องก็ได้ ซึ่งเป็นอำนาจของศาลโดยแท้เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยผลของคำสั่งและการสิ้นสุดของอำนาจปกครองบุตรของบิดาหรือมารดาเลี้ยงตามคำสั่งในอำนาจปกครองบุตรจะเป็นเช่นเดียวกับผลและการสิ้นสุดของข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตร เว้นแต่ศาลได้กำหนดเป็นอย่างอื่น

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

โดยสรุปบทบัญญัติกฎหมายไทยดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ย่อมไม่สามารถปรับใช้กับครอบครัวลักษณะผสมได้อย่างเหมาะสมนัก จึงอาจกล่าวได้ว่าบิดาหรือมารดาเลี้ยงยังคงอยู่ในสถานะที่ถูกลืมหายตามกฎหมายต่อไป (Legal Limbo) เพราะไม่อาจหาหนทางใดที่จะเข้ามาสร้างความสัมพันธ์ทางกฎหมายกับบุตรเลี้ยงได้ ดังนั้นการกำหนดความสัมพันธ์ทางกฎหมายให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจริงอันรองรับครอบครัวลักษณะผสมจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ หากบิดาหรือมารดาเลี้ยงประสงค์ให้อำนาจปกครองบุตรแล้วก็ควรมีกฎหมายรองรับความประสงค์เช่นนี้เช่นเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในครอบครัวลักษณะผสมและเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่บุตรเลี้ยง โดยวิธีการอย่างของสหราชอาณาจักรที่มีลักษณะเป็นการเพิ่มตัวบุคคลผู้มิอำนาจปกครองบุตรขึ้นมาอีกฝ่ายหนึ่ง โดยบิดาหรือมารดาเลี้ยงและบิดามารดาที่เป็นคู่สมรสที่อยู่ร่วมกับเด็กก็สามารถให้อำนาจปกครองในการดำเนินชีวิตประจำ

วันไป ในขณะที่บิดามารดาที่ไม่ได้เป็นคู่สมรสก็มีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อไป

แต่อย่างไรก็ตามบทบัญญัติของสหราชอาณาจักรนั้น ยังมีความไม่ชัดเจนในเรื่องคุณสมบัติและเงื่อนไข กล่าวคือทั้งในเรื่องหลักเกณฑ์ขั้นต่ำในอายุของบิดาหรือมารดาเลี้ยง ความห่างของอายุของบิดาหรือมารดาเลี้ยงและบุตรเลี้ยง รวมถึงระยะเวลาในการสมรสกับบิดามารดาที่แท้จริงฝ่ายที่เป็นคู่สมรส ซึ่งหลักเกณฑ์เหล่านี้ไม่ได้ถูกบัญญัติไว้ชัดเจนอย่างเช่นบทบัญญัติในเรื่องการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายไทย ซึ่งควรนำมาเอามาประยุกต์ใช้

ดังนั้น จึงควรกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์อื่นๆ ให้เป็นแนวทางที่เหมาะสมในแต่ละสภาพการณ์ในครอบครัวลักษณะผสม เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการได้มาซึ่งอำนาจปกครองและเพื่อประโยชน์สูงสุด (Best Interest Of Child) อย่างแท้จริงไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของสิทธิผู้ใหญ่ (Adult Right) แต่อย่างใด โดยกำหนดเรื่องข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตรและคำสั่งในอำนาจปกครองบุตร โดยให้ข้อตกลงในอำนาจปกครองบุตรนี้เป็นหลักเพื่อให้บิดามารดาผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรได้แสดงเจตจำนงและตัดสินใจว่าจะให้บุคคลอื่นมาร่วมในอำนาจปกครองบุตรกับตนหรือไม่ เพราะเป็นที่เชื่อในเบื้องต้นได้ว่าบิดามารดาคงจะเลือกสิ่งที่ดีที่สุดให้บุตรของตน โดยควรกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติและเงื่อนไขเพิ่มเติมให้มีความชัดเจนโดยอาจนำเอาหลักเกณฑ์เช่นการรับบุตรบุญธรรมในเรื่องอายุขั้นต่ำของบิดาหรือมารดาเลี้ยง คือ อายุ 25 ปี ในเรื่องความห่างของอายุกับบุตรเลี้ยง คือ 15 ปี เป็นต้น เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่เหมาะสม ทั้งกำหนดในเรื่องคำสั่งในอำนาจปกครองบุตร เป็นหนทางในกรณีที่ไม่ได้รับความยินยอมจากบิดามารดาโดยเฉพาะบิดาหรือมารดาอีกฝ่ายหนึ่งที่ยังมีอำนาจปกครองบุตร หรือ กำหนดเพิ่มเติมให้ศาลใช้ดุลพินิจจากเงื่อนไขคุณสมบัติและเงื่อนไข เช่น ความห่างของอายุ ดังที่กล่าวข้างต้น หากเห็นว่าแม่ไม่ได้

เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติขึ้น แต่บิดาหรือมารดาเลี้ยงมีวุฒิภาวะ ความเหมาะสมที่สามารถยกเว้นหลักเกณฑ์ได้ เช่นนี้ก็ควรให้ศาลเป็นผู้พิจารณาอนุญาตแทนความยินยอมที่ดี หรืออนุญาตที่แตกต่างกับหลักเกณฑ์ได้ก็ดี เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการสร้างความสัมพันธ์ทางกฎหมาย เพราะหากปล่อยให้บทบัญญัติของกฎหมายมาเป็นตัวกำหนดอย่างเข้มงวด บิดาหรือมารดาเลี้ยงแม้จะมีความพร้อมและเหมาะสมเพียงใด ก็อาจต้องตกอยู่ภายใต้บุคคลที่มีสถานะทางกฎหมายที่ถูกลืมหูลืมตาไป ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกับบทบัญญัติต้นแบบของสหราชอาณาจักรที่ศาลอาจพิจารณาในทุกๆหลักเกณฑ์โดยอาศัยเพียงประโยชน์สูงสุดของเด็กซึ่งเป็นเอกเทศแทนวิธีการทางทะเบียนไปเลย หรือกล่าวโดยสรุปอีกนัยหนึ่งคือควรใช้วิธีการทางทะเบียนเป็นหลัก และศาลสามารถยกเว้นเงื่อนไขบางอย่างที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น อย่างเช่นการรับบุตรบุญธรรม ทั้งนี้เป็นการนำเอาบทบัญญัติของสหราชอาณาจักรมาประยุกต์กับการรับบุตรบุญธรรมเพื่อให้สอดคล้องเช่นเดียวกับบทบัญญัติที่มีความคุ้นเคยอย่างการรับบุตรบุญธรรม

และท้ายที่สุดขออย่าให้ตระหนกอีกครึ่งถึงสภาพการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป กฎหมายที่ดีจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ของสังคมนั้น ซึ่งเป็นหน้าที่ของนักกฎหมายในฐานะนักวิศวกรรมสังคม (Social Engineering) ซึ่งมีเป้าหมายในการสร้าง“โครงสร้างของสังคม” ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (เท่าที่จะเป็นไปได้) โดยทำให้เกิด “ความพอใจ” ให้แก่ ความต้องการของมนุษย์ให้มากที่สุด และมี “ความขัดแย้งและความเสียหาย”ให้น้อยที่สุด (อมร จันทรมานูรณ์, 2551)

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนบทความขอขอบพระคุณสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้เขียนตลอดหลักสูตร

เอกสารอ้างอิง

- ชาติชาย อัครวิบูลย์. (2531). พ่อแม่เลี้ยงกับการรับบุตรบุญธรรมในสหรัฐอเมริกา. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. 16, 3 (กรกฎาคม 2531): 30-42.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *การจัดทะเบียนสมรสและการจดทะเบียนหย่า*. ค้นวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2560. จาก <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries02.html>
- อมร จันทรมบูรณ์. (2551). *สภาพวิชาการทางกฎหมายของประเทศไทย : สาเหตุแห่งความล้มเหลวของการปฏิรูปการเมือง ครั้งที่ 2* (หน้า 29). ค้นวันที่ 20 พฤศจิกายน 2559 จาก <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1208>
- Department for children, school and family. (2014). *The Children Act 1989 Guidance and Regulations volume 1 Court order*. Edinburgh: The Stationery Office.
- Gheera Manjit. (2014). *Parental responsibility*. Library House of Common. Retrieved May 08, 2014. From <http://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN02827/SN02827.pdf>.
- Lehna Hewitt. (2014). *Step-parents: family or legal strangers?*. (31 January 2014). Retrieved July 06, 2016. From [http://www.newLawjournal.co.uk/nlj/content/step-parents-family-or-legal-strangers](http://www.newlawjournal.co.uk/nlj/content/step-parents-family-or-legal-strangers)
- Office for National Statistic. (2011). *Stepfamilies in 2011*. Retrieved May 08, 2014. From http://www.ons.gov.uk/ons/dcp171776_360784.pdf.
- Richard White, Paul Carr, Nigel Lowe. (2008). *The Children Act in practice*. 4th ed. London: Butterworths/LexisNexis.
- Susana Navas Navarro. (2013). Child's life, Step-Family and Decision-Making Process. *Beijing Law Review 2013*. Vol.4, No.2, Published Online June 2013 in www.scirp.org/journal/blr.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Factors Influencing High School Students in Their Selection of a Tutoring School in Muang Surat Thani

ชนิดาภา บรรลือสิน¹, ปานชนก ชีทอง¹, พรนิภา กิมนวน¹, รันญาเรศ หนูบุญ¹,
วนบุษย์ รักษ์วงศ์¹, อารตี บาราสัน¹, นงค์รัตน์ แสนสมพร²

Chanidapa Bunluesin¹, Panchanok Kithong¹, Pornnipa Kimnuen¹, Runyarat Nooboon¹,
Wanabus Rakwong¹, Aratee Barasan¹, Nongrat Sansompron²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกสถานที่เรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 17 ปี อาศัยอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 3.00-3.49 อาชีพผู้ปกครองประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ 10,001-20,000 บาทต่อเดือน สำหรับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในรูปแบบด้านทัศนคติมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ รูปแบบด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสังคม ด้านสถานที่ ด้านราคาและการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจสมัครเรียนกวดวิชา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเลือกบุคลากรในการสอนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการเรียน การเลือกภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือ และการเลือกสถาบันกวดวิชาตามลำดับ การทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ ภูมิสำเนา ระดับชั้นการศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน จำนวนที่วิชาลงเรียนพิเศษที่แตกต่างกันส่งผลให้การตัดสินใจเลือกเรียนสถาบัน

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาการจัดการ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

² อาจารย์, คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี โทร.084-845-4310
E-mail : Ploy_nongrat@hotmail.com

¹ Undergraduate Students in Management, Faculty of Liber Arts and Management Sciences, Prince of Songkla University, Surat Thani Campus, Surat Thani 84000, Thailand

² Lecturer, Faculty of Liber Arts and Management Sciences, Prince of Songkla University, Surat Thani Campus, Surat Thani 84000, Thailand

กวดวิชาแตกต่างกัน ในขณะที่แผนการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง ประเภทของโรงเรียน ช่วงเวลาในการเรียนพิเศษที่ต่างกันส่งผลให้การตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาไม่แตกต่าง

คำสำคัญ : มัธยมศึกษาตอนปลาย, การตัดสินใจ, สถาบันกวดวิชา, จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Abstract

This study aimed to investigate the factors that influence high school student's selection of a tutorial school in Muang Surat Thani. Questionnaires were filled out by 400 samples.

The study found that most respondents were girls, aged 17 years, lived in Surat Thani Province, studied in public schools at high school grade 12, Science-Mathematics major, with accumulative grade point average range between 3.00-3.49, their parent's careers were private business owners with average monthly incomes 10,001-20,000 baht. For marketing mix factors, most respondents primarily focused on attitude factor, and product, societies, places, prices and marketing promotions respectively. For the information of decision making to apply for tutoring study, most of the respondents focused on the selection of tutor personnel, objectives of studies, images & trustworthiness and selections of tutoring institutes. The hypothesis test found that sex, ages, domiciles, levels of studies, accumulative grade point average, monthly family average incomes and differences in the numbers of registered subjects for extra courses affected decision making on selecting a tutorial while study plans, parent's careers, types of schools and differences of extra course times did not impact on tutorial school selection

Keywords : High School, making decision, Tutoring school, Surat Thani

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ มีความสามารถ และปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคข้อมูลข่าวสาร ในขณะเดียวกัน วัฒนธรรมการศึกษาของไทยนั้นส่งเสริมและเน้นการวัดผลจากคะแนนสอบเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการสอบเข้า ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา หรือการสมัครเข้าทำงานจะถูกคัดกรองจากผลการศึกษา และอันดับของสถาบันที่ผู้สมัครศึกษา นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาในระบบของไทย อาทิ การเรียนการสอนในโรงเรียนที่บุคลากร ครู อาจารย์ ไม่สามารถถ่ายทอดให้นักเรียนมีความเข้าใจได้

สอนง่ายแต่ออกข้อสอบยาก หรือออกข้อสอบเกินหลักสูตร ในขณะที่เดียวกันมหาวิทยาลัยในประเทศไทยให้ความสำคัญกับคะแนนสอบเข้าและผลสอบเป็นหลัก จากปัญหาดังกล่าว ส่งเสริมให้ปัจจุบันมีสถาบันกวดวิชาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เพื่อรองรับความต้องการของนักเรียน จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ประเทศไทยมีโรงเรียนกวดวิชาจำนวน 1,983 แห่ง แบ่งเป็นเขตกรุงเทพมหานคร 487 แห่ง และต่างจังหวัดอีก 1,496 แห่ง (ยกเว้นหนองบัวลำภู ปัตตานี และนราธิวาส) ซึ่งโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ และมีจำนวนมากที่สุดในเขตอำเภอเมืองของแต่ละจังหวัด (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา

เอกชน, 2556) ทั้งนี้จำนวนสถาบันกวดวิชามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในต่างจังหวัด

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง ทั้งหมด 11 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาล จำนวน 8 โรงเรียน และโรงเรียนเอกชนจำนวน 3 มีจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งหมด 8,105 คน (กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา (สนพ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) จากข้อมูลพบว่า จังหวัดสงขลา จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีสถาบันกวดวิชาที่ได้จดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 35 แห่ง (สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้า, 2556)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจให้นักเรียนเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ผู้ประกอบการธุรกิจสถาบันกวดวิชา รวมถึงครู อาจารย์ในโรงเรียนได้ทราบถึงปัจจัย และเหตุผลในการเรียนกวดวิชาของนักเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน ส่วนประสมทางการตลาด ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกสถานที่เรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อการเลือกสถานที่เรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แนวคิดทฤษฎี

เสรี วงษ์มณฑา (2553, น.17) กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาด หมายถึง ตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้ เพื่อตอบสนองความต้องการแก่กลุ่มเป้าหมาย หรือเป็นเครื่องมือที่ใช้ร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจ แบ่งออกเป็น 4 ปัจจัย ประกอบด้วย

ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) บริการผลิตภัณฑ์ของธุรกิจบริการซึ่งครอบคลุมทุกอย่างของตัวสินค้าและทุกอย่างที่จัดเตรียมไว้บริการลูกค้า เนื่องจากลูกค้าไม่ได้ต้องการเพียงตัวสินค้าและบริการเท่านั้น แต่ยังต้องการประโยชน์หรือคุณค่าอื่นที่ได้รับการซื้อสินค้าและบริการของธุรกิจบริการด้วย สำหรับในงานวิจัยนี้กำหนดปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย ความโดดเด่นในหลักสูตร ความมีเอกลักษณ์ของหลักสูตร การสอนเทคนิคในการเชื่อมโยงเนื้อหาในแต่ละบทเรียนและเทคนิคคิดลัด การสอนแบบเน้นทำข้อสอบ การสอนเน้นทำแบบฝึกหัด มีคู่มือเรียนที่ทันสมัย การใช้สื่อการสอนครบถ้วนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีหลักสูตรหลากหลายแบบให้เลือกเรียน คุณภาพขอเอกสารการสอน จำนวนผู้เรียนเหมาะสมต่อห้องเรียน จำนวนชั่วโมงเรียนเหมาะสมต่อหลักสูตร สามารถเลือกวัน/เวลาในการเรียนได้ตามต้องการ และเน้นเนื้อหาตามบทเรียนในห้องเรียน

ด้านราคา (Price) คุณค่าของผลิตภัณฑ์ในรูปแบบตัวเงินราคาเป็นต้นทุน (Cost) ของผู้บริโภค ผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า กับราคา ถ้าหากคุณค่าสูงกว่าราคา ลูกค้าจะตัดสินใจซื้อ ซึ่งการกำหนดกลยุทธ์ด้านราคาต้องคำนึงถึงการยอมรับของลูกค้าในคุณค่าของผลิตภัณฑ์ สำหรับในงานวิจัยนี้กำหนดปัจจัยทางด้านราคา ประกอบด้วย ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ การจัดเก็บค่าเรียนครอบคลุมค่าใช้จ่ายอื่นๆ ราคาค่าเล่าเรียนแบบแพ็คเกจ สามารถผ่อนชำระค่าเรียนเป็นงวดได้ และความชัดเจนของราคาแต่ละคอร์ส

ด้านสถานที่ (Place) ที่ให้บริการส่วนแรก คือ การเลือกทำเลที่ตั้ง (Location) การเลือกทำเลที่ตั้งของธุรกิจบริการมีส่วนสำคัญมาก เพราะทำเลที่ตั้งเป็นตัวกำหนดกลุ่มของผู้บริโภคที่จะเข้ามาใช้บริการ ดังนั้น สถานที่ให้บริการต้องครอบคลุมพื้นที่ในการให้บริการกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด และคำนึงถึงทำเลที่ตั้งของคู่แข่งด้วย โดยความสำคัญของทำเลที่ตั้งจะมากน้อยแตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของธุรกิจ สำหรับในงานวิจัยนี้กำหนดปัจจัยทางด้านสถานที่ ประกอบด้วย มีการตกแต่งสถานที่สวยงาม สะอาด ปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น WIFI, TV เป็นต้น มีบริเวณจอดรถสะดวก ตั้งอยู่บริเวณแหล่งชุมชน มีร้านค้า มีอาหาร มีรถประจำทาง สถาบันกวดวิชาสามารถพบหาได้ง่าย/ป้ายสัญลักษณ์มีความโดดเด่น ที่ตั้งสถาบันกวดวิชาอยู่ใกล้โรงเรียน

ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายเพื่อสร้างทัศนคติ และพฤติกรรม การซื้อ การติดต่อสื่อสารอาจใช้พนักงานขายทำการขายและการติดต่อสื่อสาร เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารมีหลายประเภท ซึ่งอาจใช้หนึ่งหรือหลายเครื่องมือต้องใช้หลักการเลือกใช้เครื่องมือสื่อสารผสมผสาน (Integrated Marketing Communication) โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับลูกค้า ผลิตภัณฑ์ คู่แข่งขัน สำหรับในงานวิจัยนี้กำหนดปัจจัยทางด้านสถานที่ ประกอบด้วย มีการโฆษณา มีการประชาสัมพันธ์ มีการให้ส่วนลดกับนักเรียนที่แนะนำให้เพื่อนมาเรียน การส่งเสริมการขายในด้านต่างๆ และการทดลองเรียนฟรี

สมคิด บางโม (2554) กล่าวว่า การตัดสินใจหมายถึง การตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติซึ่งมีหลายทางเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ การตัดสินใจนี้อาจเป็นการตัดสินใจที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายอย่าง เพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

วิธีการศึกษา

กระบวนการและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 8,105 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 400 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบมีชั้นภูมิ

ขั้นตอนและวิธีการในการสร้างเครื่องมือวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้างลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดและปิด ลักษณะแบบสอบถามสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิลำเนา ประเภทโรงเรียน ระดับชั้น แผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม อาชีพผู้ปกครอง รายได้ครอบครัวเฉลี่ย ประเภทโรงเรียนกวดวิชา ช่วงเวลาในการเรียนพิเศษ จำนวนวิชาที่ลงเรียน วิชาที่ลงเรียน

ตอนที่ 2 ข้อมูลรูปแบบที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกเรียนสถาบันกวดวิชา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ ราคา สถานที่ การส่งเสริมการตลาด ทัศนคติ และสังคม

ตอนที่ 3 การตัดสินใจเลือกสถาบันกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ ด้านบุคคลที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันกวดวิชาในการเลือกเรียน ด้านการเลือกภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือ ด้านการเลือกบุคลากรในการสอน ด้านวัตถุประสงค์ในการเลือกเรียนในสถาบันกวดวิชา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากการเก็บข้อมูลดำเนินการประมวลผลข้อมูลโดยการตรวจสอบข้อมูล การลงรหัส การประมวลผลของข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ การประมวลผล

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม แสดงในรูปแบบร้อยละ สำหรับข้อมูลรูปแบบที่ส่ง ผลให้นักเรียนเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาและการ ตัดสินใจเลือกสถาบันกวดวิชา แสดงในรูปแบบค่า เฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าระดับ ความสำคัญของแต่ละปัจจัย

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในการเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 85.3 ส่วนใหญ่มีอายุ 17 ปี จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 378 คน คิดเป็นร้อยละ 94.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนรัฐบาล จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 77.5 รองลงมา ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเอกชน จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 ตามลำดับ อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 68.3 สำหรับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 3.00-3.49 จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7

อาชีพผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 มีรายได้ 10,001-20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 128 คิดเป็นร้อยละ 32.0 ช่วงเวลาเปิดเทอมในการเรียนพิเศษของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงกลางวันเสาร์-วันอาทิตย์ จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 ช่วงเวลาปิดเทอมในการเรียนพิเศษของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงกลางวันจันทร์-วันศุกร์ จำนวน 96 คน คิดเป็น

ร้อยละ 24.0 จำนวนวิชาที่ลงเรียนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะลงเรียน 1 วิชา จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8

2. ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดของสถาบันกวดวิชาที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกเรียนสถาบันกวดวิชา ประกอบด้วย รูปแบบด้านผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่ การส่งเสริมการตลาด ทัศนคติ และสังคม

ผลการสำรวจ พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเลือกสถาบันกวดวิชาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ($\bar{X} = 3.96$) โดยให้ความสำคัญในรูปแบบด้านทัศนคติมากที่สุด ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาให้ความสำคัญในรูปแบบด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.10$) รูปแบบสังคม ($\bar{X} = 3.96$) รูปแบบด้านสถานที่ ($\bar{X} = 3.94$) รูปแบบด้านราคา ($\bar{X} = 3.85$) และรูปแบบส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.76$) ตามลำดับ ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 1

หากจำแนกปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์แต่ละรายการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเรื่อง การสอนเทคนิคในการเชื่อมโยงเนื้อหาในแต่ละบทเรียนและเทคนิคคิดลัด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมา คือ คุณภาพของเอกสารการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) การสอนเน้นทำแบบฝึกหัด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) มีคู่มือเรียนที่ทันสมัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เน้นเนื้อหาตามบทเรียนในห้องเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) สามารถเลือกวัน/เวลาในการเรียนได้ตามต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ความโดดเด่นในหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ความมีเอกลักษณ์ของหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) จำนวนชั่วโมงเรียนเหมาะสมต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) การสอนแบบเน้นทำข้อสอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) การใช้สื่อการสอนครบถ้วนและเทคโนโลยีที่ทันสมัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) จำนวนผู้เรียนเหมาะสมต่อ

ห้องเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) หลักสูตร หลากหลายแบบให้เลือกเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ

หากจำแนกปัจจัยด้านราคา แต่ละรายการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านความชัดเจนของราคาแต่ละคอร์ส อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมา คือ ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ เช่น ระยะเวลาในการเรียน, คอร์สที่ลงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) การจัดเก็บค่าเรียนครอบคลุมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น เอกสารการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) การจัดเป็นแบบแพ็คเกจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) ราคาการเรียนถูกกว่าที่อื่น ๆ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) และสามารถผ่อนชำระค่าเรียนเป็นงวดได้ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) ตามลำดับ หากจำแนกปัจจัยด้านสถานที่แต่ละรายการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านการตกแต่งสถานที่สวยงาม สะอาด ปลอดภัย มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมา คือ ตั้งอยู่บริเวณแหล่งชุมชน มีร้านค้า มีอาหาร มีรถประจำทาง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) สถาบัน กวดวิชาสามารถพบหาได้ง่าย/ป้ายสัญลักษณ์มีความโดดเด่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) ที่ตั้งสถาบันกวดวิชาอยู่ใกล้โรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) มีสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ WIFI, TV เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) และมีบริเวณจอดรถสะดวก มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) ตามลำดับ

หากจำแนกปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาด แต่ละรายการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านการประชาสัมพันธ์ เช่น การจัดบรรยายพิเศษการเข้าเป็นอาจารย์พิเศษตามสถานศึกษา มีการแนะนำผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมามีการโฆษณา เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ โฆษณาทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ ป้ายโฆษณา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) การให้ส่วนลดกับนักเรียนที่แนะนำให้เพื่อนมาเรียน อยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) การทดลองเรียนฟรี มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) และการส่งเสริมการขายในด้านต่าง ๆ เช่น การแจกอุปกรณ์การเรียน การแจกของแถม มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) ตามลำดับ

หากจำแนกปัจจัยด้านทัศนคติแต่ละรายการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านการเรียนพิเศษช่วยในการทบทวนวิชาที่เรียนมา ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมา คือการเรียนพิเศษช่วยเพิ่มความรู้นอกเหนือห้องเรียน มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) และการเรียนพิเศษช่วยให้ผลการเรียนดีขึ้น มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) และการเรียนพิเศษมีแรงจูงใจให้มีความตั้งใจในการเรียนมากขึ้น มีความสำคัญอยู่ในระดับ ($\bar{X} = 4.15$) และ การเรียนพิเศษสร้างบรรยากาศในการเรียนได้ดีกว่าในห้องเรียนมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ หากจำแนกปัจจัยด้านสังคมแต่ละรายการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านอาชีพที่ต้องการในอนาคตส่งผลต่อการตัดสินใจเรียนพิเศษมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมา เพื่อนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเรียนพิเศษ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) ผู้ปกครองมีส่วนในการตัดสินใจเรียนพิเศษ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) รายได้ของผู้ปกครองส่งผลต่อการเลือกเรียนสถาบันกวดวิชา มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) และการเรียนกวดวิชาทำให้มีสังคมใหม่ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจสมัครเรียนกวดวิชา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญของระดับปัจจัยด้านการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเลือกสถาบันกวดวิชาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ความสำคัญทุกปัจจัยอยู่ใน

ระดับมาก โดยให้ความสำคัญในการเลือกบุคลากรในการสอนมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) รองลงมา คือ ให้ความสำคัญในวัตถุประสงค์ในการเลือกเรียนในสถาบันกวดวิชาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) การเลือกภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) และเลือกสถาบันกวดวิชา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

หากจำแนกการเลือกบุคลากรในการสอนแต่ละรายการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญบุคลากรที่มีประสบการณ์การสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมา ได้แก่ บุคลากรมีวิธีถ่ายทอดความรู้ที่น่าสนใจ บุคลากรมีความเข้าใจเด็ก มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การสอนตัวต่อตัวทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีกว่าเจ้าหน้าที่ให้บริการรวดเร็วและเป็นมิตร และบุคลากรที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยชื่อดัง ตามลำดับ

หากจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการเลือกเรียนในสถาบันกวดวิชาแต่ละรายการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านความต้องการเรียนรู้เทคนิควิธีลัด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมา ได้แก่ การต้องการความรู้เพิ่มเพื่อเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$) ต้องการเนื้อหาทางวิชาที่หลากหลายและเรียนล่วงหน้า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) ไม่เข้าใจในบทเรียนในห้องเรียน ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) และ เรียนเพื่อขอรับทุนไปเรียนต่างประเทศ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45$) ตามลำดับ

หากจำแนกการเลือกภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือแต่ละรายการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการตัดสินใจเลือกสถาบันที่เปิดสอนมานานและเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมา ได้แก่ เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงในเฉพาะวิชาที่สอน เลือกสถาบันที่มีคนใกล้ชิดแนะนำ เช่น รุ่นพี่ที่เคยเรียน เลือกจากการแสดงสถิติและผลงาน เช่น

จำนวนนักเรียนที่สอบผ่านเข้ามหาวิทยาลัยชื่อดัง เลือกสถาบันตามโฆษณา เว็บไซต์ของสถาบันกวดวิชา และเลือกสถาบันที่มีการตกแต่งอาคารเรียนเหมาะสมกับการเรียนรู้ ตามลำดับ

หากจำแนกลักษณะการเลือกสถาบันกวดวิชาแต่ละรายการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมา ได้แก่ เพื่อน สมาชิกในครอบครัว สื่อโฆษณา และพนักงานขายของสถาบันกวดวิชา ตามลำดับ

4. การทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลกับการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชา

จากการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศกับการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาโดยใช้สถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการทดสอบ พบว่า มีค่า p-value เท่ากับ 0.090 หมายความว่า เพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาแตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 3 สำหรับอายุ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาแตกต่างกัน มีค่า p-value เท่ากับ 0.674 ภูมิสำเนาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาแตกต่างกัน มีค่า p-value เท่ากับ 0.587 ประเภทของโรงเรียนที่กำลังศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาแตกต่างกัน มีค่า p-value เท่ากับ 0.741 ระดับชั้นการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเรียนกวดวิชาแตกต่างกัน มีค่า p-value เท่ากับ 0.100 แผนการเรียนที่แตกต่างกันทำให้ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาไม่แตกต่างกันมีค่า p-value เท่ากับ 0.002 เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) ที่แตกต่างกันทำให้ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาแตกต่างกัน พบว่า มีค่า p-value เท่ากับ 0.064 อาชีพของผู้ปกครองที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาไม่แตกต่างกัน มีค่า p-value เท่ากับ 0.015 ราย

ได้ครอบครัวยุติลงต่อเนื่องที่ต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาแตกต่างกัน มีค่า p -value เท่ากับ 0.239 ช่วงเวลาในการเรียนพิเศษที่ต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาไม่แตกต่างกัน มีค่า p -value เท่ากับ 0.045 จำนวนวิชาลงเรียนพิเศษที่ต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาแตกต่างกัน พบว่า มีค่า p -value เท่ากับ 0.110

5. การทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดของสถาบันกวดวิชาที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชา

การวิเคราะห์ปัจจัยด้านรูปแบบด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาโดยการทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการทดสอบ พบว่า มีค่า p -value เท่ากับ 0.000 หมายความว่า ปัจจัยด้านรูปแบบด้านผลิตภัณฑ์มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาโดยรวม ในขณะที่เดียวกัน ปัจจัยด้านรูปแบบด้านราคา ปัจจัยด้านรูปแบบด้านสถานที่ ปัจจัยด้านรูปแบบด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านรูปแบบด้านทัศนคติ ปัจจัยด้านรูปแบบด้านสังคม มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชา ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดของสถาบันกวดวิชาที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกเรียนสถาบันกวดวิชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชฌัญญ์ ฉิมเจ็ด (2557) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี ผลการ

ศึกษา พบว่า ในการเลือกเรียนกวดวิชาในกลุ่มสายสามัญ มีเหตุผลที่เลือกเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะเลือกเรียนตลอดปีโดยนิยมเรียนตัดสินใจเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่เรียนกวดวิชาจะให้ความสำคัญต่อด้านส่วนประสมทางการตลาดของสถาบันกวดวิชาที่มีส่วนสำคัญต่อพฤติกรรมการตัดสินใจสมัครเรียนโรงเรียนกวดวิชาโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยให้ความสำคัญด้านบุคลากรมากที่สุด รองลงมา ด้านกระบวนการและความสำคัญด้านส่งเสริมการขาย ตามลำดับกวดวิชาในแบบการสอนผ่านเทปบันทึก (VDO) เน้นเทคนิคการสอนแบบเชื่อมโยงเนื้อหาในแต่ละบท และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิชาภา ภาภิรมาสัน (2555) ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการ

การตัดสินใจสมัครเรียนกวดวิชา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับระดับปัจจัยด้านการตัดสินใจสมัครเรียนกวดวิชาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาส สุพรรณดี (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนโรงเรียนกวดวิชาของผู้ปกครองนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า การตัดสินใจของผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก ในเรื่องที่มีชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียนกวดวิชาความน่าเชื่อถือของผู้บริหาร โรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงในสังคมส่วนใหญ่นำมาสู่การยอมรับ ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัย พบว่า รูปแบบการตัดสินใจที่ส่งผลให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเลือกเรียนสถาบันกวดวิชาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยให้ความสำคัญกับรูปแบบส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ดังนั้นสถาบันกวดวิชาควรเน้นพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่ ด้าน

ราคา ด้านการส่งเสริมการตลาดดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ สถาบันกวดวิชาควรมีอาจารย์สอนที่มีความพร้อมทุก ๆ ด้าน คุณภาพ ประสิทธิภาพ ความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอนโดยตรง และมีวิธีที่จะทำให้ให้นักเรียนสามารถจดจำ เทคนิค วิธีสูตรลัด วิธีคิดที่ง่าย ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกในการเรียนรู้ รวมถึงการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่น เน้นเนื้อหาตามบทเรียนในห้องเรียน มีหลักสูตรที่หลากหลายให้เลือกเรียน จำนวนชั่วโมงเรียนเหมาะสมในหลักสูตร รวมถึง

การใช้สื่อผสมในการเรียนการสอนโดยตรงกับความ ต้องการของผู้เรียน อาทิ การเรียนพิเศษผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีคู่มือการเรียนที่ทันสมัย

ด้านราคา สถาบันกวดวิชาควรแจ้งค่าใช้จ่ายของราคาในแต่ละคอร์สเรียนให้ชัดเจนและ กำหนดราคาให้เหมาะสมกับหลักสูตรการสอน เช่น ระยะเวลาในการเรียน คอร์สที่ลงเรียน ควรมีการจัดเก็บค่าเล่าเรียนครอบคลุมค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าเอกสารในการเรียน และสามารถผ่อนชำระค่าเรียนได้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านส่วนประสมทาง การตลาดของสถาบันกวดวิชา ที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกเรียนสถาบันกวดวิชา

ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. รูปแบบด้านผลิตภัณฑ์	4.10	0.80	มาก
2. รูปแบบด้านราคา	3.85	0.97	มาก
3. รูปแบบด้านสถานที่	3.94	0.92	มาก
4. รูปแบบด้านการส่งเสริมการตลาด	3.76	1.03	มาก
5. รูปแบบด้านทัศนคติ	4.15	0.82	มาก
6. รูปแบบด้านสังคม	3.96	0.93	มาก
รวม	3.96	0.91	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชา

ปัจจัยด้านการตัดสินใจสมัครเรียนกวดวิชา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. การเลือกสถาบันกวดวิชา	3.70	1.08	มาก
2. การเลือกภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือ	3.86	0.98	มาก
3. การเลือกบุคลากรในการสอน	4.22	0.83	มากที่สุด
4. วัตถุประสงค์ในการเลือกเรียนในสถาบันกวดวิชา	4.02	0.97	มาก
รวม	3.95	0.96	มาก

ตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลกับการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันกวดวิชา

ข้อมูลส่วนบุคคล	p-value	ความหมาย
1. เพศ	0.090	แตกต่าง
2. อายุ	0.674	แตกต่าง
3. ภูมิลำเนา	0.587	แตกต่าง
4. ประเภทของโรงเรียน	0.741	แตกต่าง
5. ระดับชั้นการศึกษา	0.100	แตกต่าง
6. แผนการเรียน	0.002	ไม่แตกต่าง
7. เกรตเฉลี่ย	0.064	แตกต่าง
8. อาชีพผู้ปกครอง	0.015	แตกต่าง
9. รายได้ครอบครัว	0.239	แตกต่าง
10. ช่วงเวลาในการเรียน	0.045	ไม่แตกต่าง
11. จำนวนวิชาที่ลงเรียน	0.110	แตกต่าง

ด้านสถานที่ ควรมีการรวมกลุ่ม เพื่อเป็น ศูนย์ขนาดใหญ่ เป็นสถาบันกวดวิชาครบวงจร และควรตั้งอยู่บริเวณแหล่งชุมชน ใกล้แหล่งโรงเรียนที่กำลังศึกษา มีร้านค้า มีอาหาร มีรถประจำทางผ่านจำนวนมาก โดยเปิดสอนในบริเวณเดียวกันหรือเป็นการเช่าอาคารร่วมกันเพื่อเป็นทางเลือกในการเรียนหลายวิชาและตารางเรียนไม่ทับซ้อนกัน มีการตกแต่งสถานที่สวยงาม สะอาด ปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวก และที่สำคัญควรมีป้ายเพื่อแสดงถึงสถาบันกวดวิชาให้มีความโดดเด่นที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

ด้านการส่งเสริมการตลาด สถาบันกวดวิชาควรให้ความสำคัญกับการโฆษณาประชาสัมพันธ์ อาทิ การแจกใบปลิว แผ่นพับ ป้ายโฆษณา การประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเพื่อเป็นการเข้าถึงผู้เรียน การให้ส่วนลดให้กับนักเรียนที่แนะนำเพื่อนมาเรียนที่สถาบันกวดวิชา การทดลองเรียนฟรี มีการแจกอุปกรณ์การเรียน เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจในสถาบันกวดวิชา

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มสารสนเทศสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). จำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. สรุขงกรรณาน.
- การศึกษาของเด็กไทย. (2558). ปัจจัยการกวตวิชา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <<http://peenews1.blogspot.com>> (วันที่ค้นข้อมูล : 22 เมษายน 2559).
- เจียรนัย ตาใส่. (2556). ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลให้เกิดแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนกวตวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี.
- นิชาภา ภาปทมาสน์. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวตวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประภาส สุพรรณดี. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนโรงเรียนกวตวิชาของผู้ปกครองนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพชญ์ ติมเจ็ด. (2557). พฤติกรรมการเรียนกวตวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมคิด บางโม. (2554). การบริหารและการตัดสินใจ. กรุงเทพมหานคร: วิทยพัฒน์.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2553). ปัจจัยทางการตลาด. กรุงเทพฯ: วีระฟิล์มและไซเท็กซ์.

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน กรณีศึกษา: ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย

The Causal Relationship Model between Component Variables of Alcohol Beverage and Consumption Behavior of Adolescents. A Case Study: Northeastern Thailand.

เพ็ญพร ปุกहुต¹, เสาวลักษณ์ จิตต์น้อม², อัจฉราวรรณ ท้าวดอน³, ปราณี สกุลลิขเรศสีมา⁴

Penporn Pukahuta¹, Saowaluk Jitnom², Atcharawan Thaodon³, Pranee Sakullikalatesima⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 400 ฉบับ อัตราการตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 92.25 มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติอนุมานด้วยรูปแบบสมการเชิงโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยที่ปัจจัยด้านส่วนบุคคลเป็นตัวส่งผ่านไปสู่การตัดสินใจการบริโภค นอกจากนี้ปัจจัยด้านการรับรู้ การเข้าใจ และนำไปปฏิบัติตามมาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์ร่วมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน

คำสำคัญ : เยาวชน, เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

Abstract

The objectives of this research were to study the structure of causal relationships between component variables of alcohol beverage and consumption behavior of adolescents in

¹ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, E-mail: tuesday.p@hotmail.com

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, E-mail: saowaluk1968@hotmail.com

³ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, E-mail: job_atcharawan@hotmail.com

⁴ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, E-mail: tom_pranee@hotmail.com

¹ Lecturer, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology, E-mail: tuesday.p@hotmail.com

² Lecturer, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology, E-mail: saowaluk1968@hotmail.com

³ Lecturer, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology, E-mail: job_atcharawan@hotmail.com

⁴ Lecturer, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology, E-mail: tom_pranee@hotmail.com

Northeastern Thailand. Questionnaires were the instrument for collecting data using 400 papers at a response rate of 92.25%. The data analysis process used descriptive statistics and inferential statistics with structural equation model. The results showed that socio and economic factors have a significant effect on the consumption behavior of adolescents. Personal factors had an indirect effect with the decision to drink. In addition, the factors of perception, understanding, and action to follow the measures of alcohol policy, had a direct effect on the decision making process.

Keywords: Adolescents, Alcohol Beverage

บทนำ

จากการศึกษาค้นคว้าและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า เยาวชนไทยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าค่าเฉลี่ยโลกถึง 9 เท่าตัว ซึ่งแอลกอฮอล์เป็นต้นเหตุของการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร ร้อยละ 90 โดยมีผู้เสียชีวิต 26,000 คนต่อปี ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจปีละไม่ต่ำกว่า 150,000 ล้านบาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) เกิดจากสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวล่อแหลม ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายรอบสถานบริการศึกษาชุมชนที่พิกอาศัย มีสื่อโฆษณาแฝงด้วยเนื้อหาขมขื่นหรือเชิญชวน และการเข้าถึงได้ง่ายของเยาวชน จากแรงชักชวน ต้องการความยอมรับความกล้าแสดงออก คลายความทุกข์ ถูกท้าทายเห็นต้นแบบของบุคคลในครอบครัว นอกจากนี้เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองสิ่งใหม่ และเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน อาทิ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และความต้องการสังคม ซึ่งนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมต่างๆ ที่ไม่เหมาะสม การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมของเยาวชนเช่นเดียวกัน อาทิ การคบเพื่อน การต้องการความเป็นอิสระทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งกับผู้ปกครองนำไปสู่พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน ส่งผลให้การเรียนตกต่ำ อารมณ์หงุดหงิด ก้าวร้าวชอบความรุนแรง ทะเลาะวิวาท และการดื่มเครื่องดื่มเป็นประจำอาจทำให้เกิดโรคตับแข็ง โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคตับอักเสบหรือ

กระทำผิดตามกฎหมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอุบัติเหตุจากรถยนต์ ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้เป็นเพียงปัญหาในระดับปัจเจกบุคคลระดับครอบครัว ชุมชน สังคมโดยรวมเท่านั้น แต่เป็นปัญหาระดับประเทศอีกด้วย ดังนั้นระดับความรุนแรงของปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน ส่งผลให้เศรษฐกิจได้รับความผันผวนหรือขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา หรือขยายตัวทางเศรษฐกิจอีกด้วย จึงทำให้นำไปสู่ประเด็นที่ต้องการศึกษาถึงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย เนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายภูมิภาค พบว่า อัตราการดื่มส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถึงร้อยละ 30.15 รองลงมาคือ ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพฯ) (ร้อยละ 26.46) ภาคเหนือ (ร้อยละ 21.77) กรุงเทพฯ (ร้อยละ 13.08) และ ภาคใต้ (ร้อยละ 8.54) ตามลำดับ (คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, 2558) ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในวางแผนเพื่อการลดละเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงปลูกฝังเยาวชนให้ตระหนักถึงโทษจากการดื่มและเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญรวมทั้งเพิ่มความสนใจเอาใจใส่ในการเฝ้าระวังพฤติกรรมและหาทางป้องกันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทยด้วยศึกษานาถและทิศทางอิทธิพล (อิทธิพลรวม ประกอบด้วย อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม)

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา มุ่งศึกษาตัวแปรองค์ประกอบ แบ่งออก 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรสาเหตุ ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก และตัวแปรแฝงภายใน

1.1 ตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 2 ตัว ได้แก่

1.1.1 ตัวแปรแฝงด้านส่วนบุคคล สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เกรดเฉลี่ย และขนาดของครอบครัว นอกจากนี้ได้ปรับมาตรการวัดของแบบสอบถามจาก Nominal Scale เป็น Dummy Variable

1.1.2 ตัวแปรแฝงด้านครอบครัว สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ สถานภาพทางรายได้ครอบครัว ความผูกพันของสมาชิกในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู โดยใช้แบบสอบถามแสดงถึงระดับความคิดเห็นเป็น Rating Scale

1.2 ตัวแปรแฝงภายใน ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 3 ตัว ได้แก่

1.2.1 ตัวแปรแฝงด้านสังคมและเศรษฐกิจ สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ การได้รับสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ การเห็นตัวแบบจากเพื่อนหรือบุคคลรอบข้าง การได้รับการสนับสนุนในการดื่มจากเพื่อนหรือบุคคลรอบข้าง การเข้าถึงแหล่งซื้อหรือขาย และการตลาด โดยใช้แบบสอบถามแสดงถึงระดับความคิดเห็นเป็น Rating Scale

1.2.2 ตัวแปรแฝงด้านจิตวิทยา

สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ อายากลอง ความเชื่อหรือความประเพณี ความเครียดหรือความกดดัน และกระแสนิยม โดยใช้แบบสอบถามแสดงถึงระดับความคิดเห็นเป็น Rating Scale

1.2.3 ตัวแปรแฝงด้านมาตรการ

ของนโยบายแอลกอฮอล์ สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ การรับรู้ การเข้าใจ และนำไปปฏิบัติตาม โดยใช้แบบสอบถามแสดงถึงระดับความคิดเห็นเป็น Rating Scale

2. ตัวแปรผล

ได้แก่ พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ ความถี่ในการดื่มแต่ละครั้ง ปริมาณในการดื่มแต่ละครั้ง และค่าใช้จ่ายในการดื่มแต่ละครั้ง โดยใช้แบบสอบถามแสดงถึงพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น Rating Scale

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี พำนักอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย โดยมีประวัติการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่ดื่มแน่นอน ด้วยวิธีการของ Cochran (Cochran, 1977) กำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 384 คน เพื่อความสะดวกในการประเมินผลและการวิจัย คณะวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยใช้พื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี ตามสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างในอัตราเท่ากัน และสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ตามแหล่งสถาบันการศึกษา (โรงเรียนและมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและภาคเอกชน) ของแต่ละจังหวัด

ขอบเขตระยะเวลา คณะวิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ช่วงเดือนตุลาคม-เดือนกันยายน พ.ศ.2559

วิธีการศึกษา

คณะวิจัยสร้างเครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย (Questionnaire) จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งนำแบบสอบถามการวิจัยที่สร้างและพัฒนาฉบับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ด้วยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) มีค่าเท่ากับ 0.948 โดยค่า IOC ที่ได้มีค่ามากกว่า 0.80 ขึ้นไป (บุญใจ ศรีสถิตยัษฐา. 2550: 210) ถือว่าผ่านเกณฑ์ยอมรับได้ จากนั้นนำแบบสอบถามการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คนกับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.853 โดยเกณฑ์การวัดที่ยอมรับได้ควรมีค่า $\alpha \geq 0.7$ (Jump, 1978) ถือว่าผ่านเกณฑ์ยอมรับได้ หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลครบถ้วน คณะวิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามการวิจัยสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลมีทั้งการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน

(Inferential Statistics) ด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) เพื่อใช้วิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ (Path Analysis) ของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว ด้านสังคม-เศรษฐกิจ ด้านจิตวิทยา และด้านมาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์ รวมทั้งพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย

คณะวิจัยได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 369 ฉบับ (อัตราตอบกลับร้อยละ 92.25) จากนั้นวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างของเยาวชน จำนวน 369 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 53.7) มีอายุโดยรวมเฉลี่ยระหว่าง 15-19 ปี (ร้อยละ 87.8) ส่วนใหญ่ศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 78.0) ด้วยผลการเรียนไม่เกิน 3.00 (ร้อยละ 70.7) นอกจากนี้เยาวชนส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกไม่เกิน 5 คนต่อครอบครัว (ร้อยละ 90.2)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเยาวชน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
ตัวแปรองค์ประกอบ			
1. ด้านครอบครัว	4.02	0.529	มาก
1.1 ความผูกพันของสมาชิกในครอบครัว	4.40	0.605	มากที่สุด
1.2 การอบรมเลี้ยงดู	3.57	0.806	มาก
1.3 สถานภาพทางรายได้ครอบครัว	3.84	0.854	มาก
2. สังคม-เศรษฐกิจ	2.81	0.947	ปานกลาง
2.1 การได้รับสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์	2.83	1.143	ปานกลาง
2.2 การเห็นตัวแบบจากเพื่อน-บุคคลรอบข้าง	2.87	1.047	ปานกลาง

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ คิดเห็น
2.3 การสนับสนุนในการดื่มจากเพื่อน-บุคคลรอบข้าง	2.61	1.007	ปานกลาง
2.4 การเข้าถึงแหล่งซื้อ-ขาย	2.97	1.071	ปานกลาง
2.5 การตลาด	2.90	1.068	ปานกลาง
3. ด้านจิตวิทยา	2.85	0.984	ปานกลาง
3.1 อายากล่อง	2.81	1.050	ปานกลาง
3.2 ความเชื่อ-ความประเพณี	2.73	1.053	ปานกลาง
3.3 ความเครียด-ความกดดัน	2.85	1.105	ปานกลาง
3.4 กระแสนิยม	2.98	1.025	ปานกลาง
4. มาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์	3.75	0.753	มาก
4.1 การรับรู้ด้านมาตรการฯ	3.82	0.846	มาก
4.2 การเข้าใจด้านมาตรการฯ	3.81	0.818	มาก
4.3 นำไปปฏิบัติตามด้านมาตรการฯ	3.66	0.870	มาก

หมายเหตุ: เกณฑ์การวัดค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 คือ เยาวชนมีความคิดเห็นต่อตัวแปรอยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.61-3.40 คือ เยาวชนมีความคิดเห็นต่อตัวแปรอยู่ในระดับปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า เยาวชนมีระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยต่อตัวแปรองค์ประกอบด้านครอบครัวอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ เยาวชนมีความคิดเห็นว่สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่มีความผูกพัน มีความเอื้ออาทร มีน้ำใจ มีความสนิมสนม และสามารถปรึกษาหารือปัญหาต่างๆ ได้รวมทั้งได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม กิจกรรมและการเรียนต่างๆ เป็นอย่างดี อีกทั้งฐานะเศรษฐกิจครอบครัวของเยาวชนส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับเรื่องการเลี้ยงดูของครอบครัว แต่ละครอบครัวให้ความเอาใจใส่ และมักจะตามใจเยาวชนอยู่เสมอ แม้ว่าจะมีการกล่าวตักเตือนเป็นครั้งคราว ส่วนระดับความคิดเห็นต่อด้านมาตรการของนโยบายอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ เยาวชนมีการรับรู้และเข้าใจในเรื่องควบคุมการเข้าถึง-หาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีการจำกัดอายุผู้ซื้อและดื่มไม่ให้เกิน 18 ปี ทั้งทราบเกี่ยวกับโทษภัยจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รวมถึงวิธีการ ละ

เล็ก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้เยาวชนมีระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยต่อตัวแปรองค์ประกอบด้านจิตวิทยาอยู่ระดับปานกลาง กล่าวคือ เยาวชนมีความคิดเห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มเพื่อน ไม่ใช่สิ่งเลวร้าย เป็นเรื่องปกติของวัยรุ่น เมื่อมีการเข้ากลุ่มหรือการเลี้ยงสังสรรค์ต้องมีรายการที่เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางโทรทัศน์ เป็นการชักชวนและได้ทราบถึงความนิยมในการดื่มของกลุ่มสังคม ณ ปัจจุบัน อีกทั้งระดับความคิดเห็นต่อด้านสังคม-เศรษฐกิจอยู่ระดับปานกลาง กล่าวคือ เยาวชนมีความคิดเห็นว่าการเข้าถึงแหล่งการซื้อ-ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายจากร้านค้าบริเวณโรงเรียนทั้งบริเวณที่พักอาศัยใกล้กับสถานบันเทิงสามารถเข้าไปนั่งร่วมวงจัดหาหรือซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อการดื่มได้ง่าย เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้จัดจำหน่าย (ผู้ชาย) ไม่ได้มีการตรวจสอบหรือขอตัวบัตรประชาชนของผู้ซื้อ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมกำรบริโภคย ของเยาวชน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับพฤติกรรมกำรบริโภคย
พฤติกรรมกำรบริโภคยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
ความถี่ในการดื่มแต่ละครั้ง	3.89	1.122	น้อย
ปริมาณในการดื่มแต่ละครั้ง	3.64	1.255	น้อย
ค่าใช้จ่ายในการดื่มแต่ละครั้ง	3.85	1.127	น้อย
ภาพรวมกำรบริโภคยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	3.87	0.923	น้อย

หมายเหตุ: เกณฑ์การวัดค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.41-4.20 คือ เยาวชนมีพฤติกรรมกำรดื่มข ในระดับน้อย

จากตารางที่ 2 สำหรับระดับพฤติกรรมกำรบริโภคยเครื่องดื่มข โดยเฉลี่ยมีการดื่มอยู่ในระดับปริมาณค่อนข้างน้อย กล่าวคือ เยาวชนคิดว่สามารถควบคุมปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ เมื่อดื่มแล้วยังสามารถรองและควบคุมสติ และสามารถดำเนินชีวิตปกติอีกด้วย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรมกำรบริโภคยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย

คณะวิจัยดำเนินการตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรมกำรบริโภคยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของ

ประเทศไทย ได้นำเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุเป็นพื้นฐานในการหาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (path coefficient) การใช้แผนภาพจำลองเข้าช่วย เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างเชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรมกำรบริโภคยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน เมื่อพิจารณาจาก Chi-Square = 2944.08, df = 226, p-value = 0.0000, RMSEA = 0.181 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.59 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.50 และ Standardized RMR เท่ากับ 0.25 พบว่ไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามเกณฑ์ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังนี้

ตารางที่ 3 เกณฑ์ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนี	ระดับการยอมรับ
1. ค่าไค-สแควร์	ค่าไค-สแควร์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเข้าใกล้ 0 แสดงว่ รูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. ค่า GFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป แสดงว่ รูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลข
3. ค่า AGFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90 แสดงว่ รูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลข
4. ค่า RMSEA	น้อยกว่า 0.08 แสดงว่ รูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลข
5. Standardized RMR	น้อยกว่า 0.05 แสดงว่ รูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลข

ที่มา: สุภมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิกุล ภิญญานานุวัฒน์ (2554) และ Diamantopoulos and Siguaw (2000)

คณะวิจัยกำหนดสัญลักษณ์ใช้แทนตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous variable)

K1 แทน ส่วนบุคคล

K2 แทน ครอบครัว

ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous variable)

E1 แทน สังคม-เศรษฐกิจ

E2 แทน จิตวิทยา

E3 แทน มาตรการของนโยบายฯ

ตัวแปรผล (Dependent variable)

E4 แทน พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน

ตัวแปรสังเกตได้ (Observed variable)

X1 แทน เพศ

X2 แทน อายุ

X3 แทน ระดับการศึกษา

X4 แทน เกรดเฉลี่ย

X5 แทน ขนาดของครอบครัว

X6 แทน สถานภาพทางรายได้ครอบครัว

X7 แทน ความผูกพันของสมาชิกในครอบครัว

X8 แทน การอบรมเลี้ยงดู

Y1 แทน การได้รับสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์

Y2 แทน การเห็นตัวแบบจากเพื่อน-บุคคลรอบข้าง

Y3 แทน การสนับสนุนในการดื่มจากเพื่อน-บุคคลรอบข้าง

Y4 แทน การเข้าถึงแหล่งซื้อ-ขาย

Y5 แทน การตลาด

Y6 แทน อายากลอง

Y7 แทน ความเชื่อ-ประเพณี

Y8 แทน ความเครียด-ความกดดัน

Y9 แทน กระแสนิยม

Y10 แทน การรับรู้มาตรการฯ

Y11 แทน การเข้าใจมาตรการฯ

Y12 แทน นำไปปฏิบัติตามมาตรการฯ

Y13 แทน ค่าใช้จ่ายในการดื่มแต่ละครั้ง

Y14 แทน ปริมาณในการดื่มแต่ละครั้ง

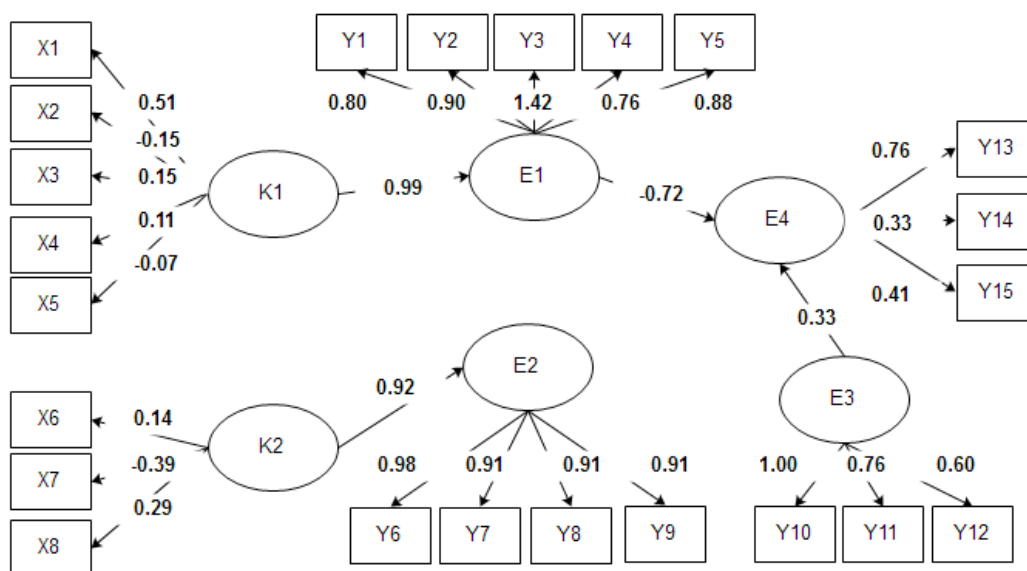
Y15 แทน ความถี่ในการดื่มแต่ละครั้ง

TE = อิทธิพลรวม, IE = อิทธิพลทางอ้อม, DE = อิทธิพลทางตรง

ผลการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างเชิงสาเหตุตามกรอบแนวคิดการวิจัย พบว่า แบบจำลองพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Chi-Square = 2944.08, df = 226, p = 0.0000, RMSEA = 0.181) โดยที่ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.59

และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.50 รวมทั้ง Standardized RMR เท่ากับ 0.25

คณะวิจัยจึงได้ดำเนินการปรับปรุงแบบ (Modification indices) โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งผลการคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ภาพประกอบ 1 ผลวิเคราะห์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์(หลังปรับโมเดล)

จากภาพประกอบ 1 และตารางที่ 4 พบว่าแบบจำลองพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ ซึ่งไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Chi-Square = 170.82, df = 164, p-value = 0.34153), ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.93 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 และค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.011 รวมทั้ง Standardized RMR เท่ากับ 0.024 จากผลดังกล่าวข้างต้นผ่านเกณฑ์การทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนได้รับ

อิทธิพลทางตรงจากด้านมาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์มีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.33 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และได้รับอิทธิพลทางตรงจากด้านสังคมและเศรษฐกิจมีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.72 ในทิศทางตรงกันข้าม อีกทั้งพฤติกรรม การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยด้านส่วนตัวผ่านด้านสังคมและเศรษฐกิจ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.71 ในทิศทางตรงกันข้าม

นอกจากนี้ตัวแปรด้านครอบครัวยังมีผลต่อด้านจิตวิทยา มีขนาดอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.92 ในทิศทางเดียวกัน และตัวแปรด้านส่วนตัวมีผลต่อด้านสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งมีขนาดอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.99 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์หิพหิตพลเชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน

ตัวแปรเหตุ	K1			K2			E1			E2			E3			E4			R ²
	TE	IE	DE	TE	IE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE		
ตัวแปรผล	ตัวแปรสังเกตได้																		
Y1 } Y2 } Y3 } E1 Y4 } Y5 }	0.91	-	0.91	-	-	-	0.92	-	0.92	-	-	-	-	-	-	-	-	R ² = 64%	
	0.94	-	0.94	-	-	-	0.95	-	0.95	-	-	-	-	-	-	-	-	R ² = 80%	
	1.43	-	1.43	-0.48	-	-0.48	1.44	-	1.44	-0.52	-	-0.52	-	-	-	-	-	R ² = 90%	
	0.81	-	0.81	-	-	-	0.82	-	0.82	-	-	-	-	-	-	-	-	R ² = 56%	
	0.93	-	0.93	-	-	-	0.94	-	0.94	-	-	-	-	-	-	-	-	R ² = 77%	
Y6 } Y7 } E2 Y8 } Y9 }	-	-	-	0.96	-	0.96	-	-	-	1.04	-	1.04	-	-	-	-	-	R ² = 97%	
	-	-	-	0.90	-	0.90	-	-	-	0.98	-	0.98	-	-	-	-	-	R ² = 84%	
	-	-	-	0.94	-	0.94	-	-	-	1.02	-	1.02	-	-	-	-	-	R ² = 83%	
	-	-	-	0.88	-	0.88	-	-	-	0.96	-	0.96	-	-	-	-	-	R ² = 84%	
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.81	-	-	-	-	R ² = 99%	
Y10 } Y11 } E3 Y12 }	-	-	-	-0.16	-	-0.16	-	-	-	-0.17	-	-0.17	-	0.60	-	0.60	-	R ² = 92%	
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.51	-	0.51	-	-	R ² = 36%	
	-0.47	-	-0.47	-	-	-	-0.47	-0.47	-	-	-	-	0.22	0.22	-	0.66	-	R ² = 37%	
Y13 } Y14 } E4 Y15 }	-0.29	-	-0.29	-	-	-	-0.29	-0.29	-	-	-	-	0.14	0.14	-	0.41	-	R ² = 31%	
	-0.27	-	-0.27	-	-	-	-0.27	-0.27	-	-	-	-	0.13	0.13	-	0.38	-	R ² = 56%	
ตัวแปรแฝง																			
E1	0.99	-	0.99	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	R ² = 98%	
E2	-	-	-	0.92	-	0.92	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	R ² = 85%	
E3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
E4	-0.71	-0.71	-	-	-	-	-0.72	-	-0.72	-	-	-	0.33	-	0.33	-	-	R ² = 50%	

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน พบว่า

1.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงด้านมาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์

1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน มี 1 ปัจจัย คือ ด้านส่วนบุคคลโดยผ่านด้านสังคมและเศรษฐกิจ

1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน มี 1 ปัจจัย คือ ด้านสังคมและเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยเป็นต่อส่งผ่านของด้านส่วนบุคคล

2. ขนาดอิทธิพลและทิศทางความสัมพันธ์ที่มีพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน

2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน ได้แก่ ด้านสังคมและเศรษฐกิจมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.72 ในทิศทางตรงกันข้าม รวมถึงด้านมาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.33 ในทิศทางเดียวกัน

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน คือ ด้านส่วนบุคคลมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน

ด้านสังคมและเศรษฐกิจ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.71 ในทิศทางตรงกันข้าม

2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน คือ ด้านสังคมและเศรษฐกิจมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.72 ในทิศทางตรงกันข้าม และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยเป็นต่อส่งผ่านของด้านส่วนบุคคล มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.71 ในทิศทางตรงกันข้าม

จากผลการวิจัยนำไปสู่การอภิปรายผลได้ดังนี้

พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนได้รับอิทธิพลทางตรงจากด้านสังคม-เศรษฐกิจ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.72 ในทิศทางตรงกันข้าม และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยเป็นต่อส่งผ่านของด้านส่วนบุคคล มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.71 ในทิศทางตรงกันข้าม หมายความว่า ผลของการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงการส่งผ่านของด้านส่วนบุคคลจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในทิศทางตรงกันข้าม ส่วนขนาดของการตอบสนองอยู่ที่ 0.72 และ 0.71 หน่วยต่อการเปลี่ยนแปลงใน 1 หน่วยของการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงการส่งผ่านของด้านส่วนบุคคล ตามลำดับ

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น พบว่า ตัวแปรด้านสังคมและเศรษฐกิจ ขึ้นอยู่กับปัจจัยเหล่านี้ อาทิ การได้รับการสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ การเห็นตัวแบบจากการกลุ่มเพื่อนและบุคคลรอบข้าง การได้รับการสนับสนุนในการดื่มจากเพื่อนและบุคคลรอบข้าง การเข้าถึงแหล่งซื้อและขาย และการตลาด แต่มีอิทธิพลการส่งผ่านไปยังพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทิศทางตรงข้ามเนื่องจากเยาวชนให้เหตุผลว่า การได้รับการสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ การเห็นตัวแบบจากการ

กลุ่มเพื่อนและบุคคลรอบข้าง การได้รับการสนับสนุนในการดื่มจากเพื่อนและบุคคลรอบข้าง การเข้าถึงแหล่งซื้อและขาย รวมทั้งการส่งเสริมการตลาดนั้น มีผลต่อการตัดสินใจในการดื่มอยู่ในระดับปานกลาง

คณะวิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกของเยาวชน พบว่า เริ่มดื่มครั้งแรกเมื่ออายุระหว่าง 15-17 ปี (ร้อยละ 42.4) เริ่มดื่มจากบ้านเพื่อน (ร้อยละ 52.3) ประเภทเครื่องดื่มชนิดแรกที่เริ่มดื่ม คือ เบียร์ ไวน์ สเปย์ (ร้อยละ 50.8) ซึ่งมีความเข้มข้นของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ค่อนข้างน้อย ไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ จากการชักชวนและได้รับแรงสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อนหรือแฟน (ร้อยละ 83.9) มีปริมาณการดื่มไม่เกิน 3 แก้วต่อครั้ง (แก้วกลม 200 cc) (ร้อยละ 36.5) ส่วนค่าใช้จ่ายในการดื่มแต่ละครั้งไม่เกิน 500 บาท (ร้อยละ 60.9) โดยเยาวชนให้เหตุผลว่าการดื่มครั้งแรกนั้นเกิดจากความอยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง เพื่อนยั่วยุ ถูกท้าทายให้ดื่ม หรือเมื่อเห็นเพื่อนดื่มแล้วเกิดความสุข ไม่มีความเขินอาย กล้าแสดงออกมากขึ้น จึงอยากลองดื่มดูบ้าง

ปัจจุบันสังคมไทยได้ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการแก้ปัญหาการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้างและสื่อต่างๆ อาทิ การโฆษณา และการประชาสัมพันธ์เพื่อการส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์มากขึ้น โดยสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจที่มีต่อความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อหรือการรับรู้ของบุคคลกับแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมตอบสนองในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยจากความร่วมมือร่วมใจหลายฝ่าย ซึ่งปัจจุบันมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ทางด้านครอบครัวและสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาความคิด ความรู้สึก ความเชื่อต่างๆ และเป็นสิ่งแวดล้อมที่เยาวชนส่วนใหญ่ใช้ชีวิตและมีปฏิสัมพันธ์มากที่สุด หากพ่อแม่ ผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนสนับสนุนและส่งเสริมการปลูกฝังทัศนคติเชิงลบต่อการดื่มมากขึ้น ก็จะทำให้พฤติกรรมการดื่มของเยาวชนลดน้อยถอยลง

อีกทั้งเยาวชนเริ่มตระหนักถึงผลกระทบต่อการเรียนมากขึ้น เนื่องจากสังคมยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันด้านการศึกษาที่สูงและกฎระเบียบข้อบังคับการเรียนของสถาบันศึกษาที่มีความเข้มงวดในเรื่องผลสัมฤทธิ์การเรียน เช่น หากจบการศึกษา ระดับปริญญาตรีจะต้องมีผลการเรียนไม่น้อยกว่า 2.00 และเข้าร่วมกิจกรรมตามหน่วยกิตที่สถาบันศึกษากำหนดไว้ จึงทำให้สังคมของเยาวชนเริ่มให้ความสนใจกับชีวิตการเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับสถาบันศึกษามากขึ้น ทำให้เยาวชนห่างไกลจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อีกทั้งครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีประสบการณ์ตรงในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้สามารถบอกถึงผลเสียของการดื่มได้อย่างชัดเจนและสามารถยกตัวอย่างพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของตนเองให้เยาวชนเห็นได้อย่างละเอียด อาจทำให้เยาวชนรู้สึกกลัวการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Mares, et al., 2011) สอดคล้องกับ สุชาติดา กรเพชรปานิ และพูลพงศ์ สุขสว่าง (2556) พบว่า นักศึกษาที่มีความคาดหวังทางลบจากการดื่มจะทำให้ นักศึกษามีแรงจูงใจในการดื่มต่ำ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็จะน้อยลง เพราะความคาดหวังทางลบจากการดื่มจะส่งผลกระทบต่อที่ไม่ดีให้กับตนเองและคนรอบข้าง เช่น การดื่มจะทำให้ตนกลายเป็นคนก้าวร้าว ควบคุมสติไม่ได้ ขาดสมาธิในการเรียน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ นักศึกษามีเจตคติที่ไม่ดีต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รู้สึกหวาดกลัวต่อสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตน ทำให้หลีกเลี่ยงจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการที่บิดามารดาควบคุมสื่อให้เยาวชนดูสื่อโฆษณา จะช่วยลดช่องทางในการเข้าถึงสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่ดี เป็นการลดแรงกระตุ้นให้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งการเฝ้าระวังการรับสื่อจากบิดามารดาจะช่วยเยาวชนบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง (Hastings G, Anderson S, Cooke E, Gordon R.,2005) ครอบครัวที่มีความอยู่ดีมีสุข สมาชิกในครอบครัวช่วยกันแก้ปัญหาอาจ

ทำให้เยาวชนไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์(Chaplin, et al., 2012) ดังนั้นสังคมควรสร้างความรู้ ความตระหนัก ความเข้าใจในโทษและภัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปลุกฝังค่านิยมในการคบเพื่อน และสร้างจิตสำนึกใหม่ รวมถึงการรักษากฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ และการปลูกทักษะในการคบเพื่อนที่จะส่งผลให้เยาวชนห่างไกลจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ขณะที่ผลของการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ การเข้าใจ และนำไปปฏิบัติตามมาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในทิศทางเดียวกัน ส่วนขนาดของการตอบสนองอยู่ที่ 0.33 หน่วยต่อการเปลี่ยนแปลงใน 1 หน่วยของการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ การเข้าใจ และนำไปปฏิบัติตามมาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์

จากการสอบถามระดับความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการรับรู้ การเข้าใจ และนำไปปฏิบัติตามมาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์ พบว่า เยาวชนมีการรับรู้และเข้าใจในเรื่องควบคุมการเข้าถึงและหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีการจำกัดอายุผู้ซื้อและดื่มไม่ให้เกิน 18 ปี และทราบเกี่ยวกับโทษและพิษภัยจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงรู้และเข้าใจวิธีการ ละ เลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้เยาวชนได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของภาครัฐ เช่น การรณรงค์เมาไม่ขับช่วงเทศกาล หรือเปลี่ยนสถานที่ดื่มเป็นในบริเวณภายในบ้าน หรือลดปริมาณการดื่ม แต่มีการละเลยหรือยืดหยุ่นต่อกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับการควบคุมการเข้าถึงหรือการหาซื้อที่มีการจำกัดอายุผู้ซื้อและดื่มไม่ให้เกิน 18 ปี จากการสังเกตโดยสภาพทั่วไปในปัจจุบัน พบว่า มาตรการในการควบคุมผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่มีประสิทธิผลไม่สามารถควบคุมให้อยู่ในกรอบของกฎหมายได้ เนื่องจากเยาวชนสามารถเข้าถึงและหาซื้อเครื่องดื่มได้ง่าย ตามแหล่งบริเวณใกล้สถาน

ศึกษา ชุมชนที่พักอาศัย หอพัก ซึ่งเป็นสิ่งที่หล่อหลอมต่อการดื่มได้ง่าย อีกทั้งยังพบเห็นการเติบโตรุทกิจสถานบริการ และสถานบันเทิงใกล้เคียงกับสถานศึกษาหรือชุมชนมากยิ่งขึ้น ส่วนการกำหนดช่วงเวลาการซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังพบว่าร้านค้าทั่วไปในบริเวณชุมชน (ร้านโชห่วย) มีการลักลอบการจำหน่ายในช่วงเวลาห้ามซื้อขาย หรือขายให้กับผู้ที่มีอายุไม่ถึงเกณฑ์อยู่เสมอ นอกจากนี้ป้ายโฆษณาต่างๆ และเนื้อหาในการแสดงตัวละครได้มีการสอดแทรกพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะเชิญชวน จูงใจหรือกระตุ้นและสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับธีรภูมิ ทองทับ (2552) ที่ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ยังไม่มีความครอบคลุม ทำให้เกิดปัญหาขึ้น ได้แก่ การโฆษณาแฝงสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การใช้รูปแบบของการโฆษณา ณ จุดขายสินค้า การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสื่อวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ทำให้เห็นว่ามาตรการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ใช้บังคับอยู่ไม่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมาตรการลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจที่กระทำความผิดที่ไม่เด็ดขาด จึงพบการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้: ปัจจุบันนักดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มการบริโภคเพิ่มขึ้น ควรเร่งดำเนินการแก้ไขต่อไปนี้

1.1 แก้ปัญหาเบื้องต้นจากบุคคลในครอบครัว ควรสร้างความเข้มแข็ง ความผูกพัน ร่วมกิจกรรมระหว่างบุคคลในครอบครัว และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน ปลุกฝังค่านิยมและสร้างจิตสำนึกที่ดี ควรให้ความรู้ความเข้าใจกับบุตรหลานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและโทษของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทต่างๆ ว่ามีผลกระทบอย่างไร

โดยเฉพาะการดื่มแล้วขับซึ่งรถบนท้องถนนที่มีสถิติอุบัติเหตุเสียชีวิตค่อนข้างสูง สามารถทำให้เยาวชนห่างไกลจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

1.2 ภาครัฐควรมหามาตรการในการลด ละ เลิก การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากต้นเหตุและการแก้ไขปัญหามาจากการดื่มครั้งแรกของนักดื่มหน้าใหม่ ไม่ใช่แก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เพื่อลดความเสี่ยงที่เยาวชนจะกลายเป็นผู้มีพฤติกรรมการดื่ม จนกลายเป็นติดสุราในวัยผู้ใหญ่ก็เป็นได้ รวมถึงการสร้างความร่วมมือให้แก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐในการทำงานทั้งด้านงบประมาณและกำลังพล และการให้ความรู้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั้งในด้านกฎหมายที่ใช้บังคับและบทลงโทษที่มีความชัดเจนและเข้มงวด

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนักดื่มที่เป็นเยาวชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยเหตุผลต่างๆ ดังนี้ ครอบครัวอยากให้เลิก มีปัญหาสุขภาพ จึงอยากเลิกเอง รู้ถึงโทษภัยมากขึ้น รู้ว่าไม่ดี จึงอยากเลิกสังคมไม่ค่อยยอมรับ ต้องการประหยัด การดื่มสร้างปัญหาในครอบครัว และสูญเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไป จากการสอบถามเพิ่มเติมกับนักดื่มเยาวชนต้องการให้ชุมชนมีการจัดกิจกรรมสนับสนุนให้เยาวชนเลิกดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในรูปแบบต่างๆ ดังนี้ จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้หรือจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ แจกสื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นพับความรู้ สติกเกอร์จัดอบรมให้ความรู้แก่เยาวชนเรื่องผลกระทบและวิธีเลิกดื่ม รวมถึงกิจกรรมสร้างเสริมกำลังใจสำหรับเยาวชนที่ต้องการเลิกดื่ม

ดังนั้นทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็น เยาวชน ครอบครัว ผู้จัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ชุมชน สังคม และสถาบันศึกษา นอกจากนี้ภาคีรัฐบาลควรมีส่วนร่วมการรณรงค์ ลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนและนักดื่มหน้าใหม่ รวมทั้งทุกหน่วยงานควรปรึกษาหารือเพื่อป้องกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาพร้อมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป:

การศึกษานี้ยังคงมีข้อจำกัดในด้านข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คณะวิจัยพบว่า จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องยังขาดข้อบกพร่องในการศึกษาความสัมพันธ์ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสังคม-เศรษฐกิจ ด้านจิตวิทยา ด้านมาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์ที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน เพราะคณะวิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะบางส่วน (Partial) ที่มีความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปร เช่น ศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวที่มีผลต่อด้านสังคมและเศรษฐกิจกับด้านจิตวิทยา เป็นต้น โดยขาดการศึกษาภาพรวมขององค์ประกอบทั้งหมดที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้บางเส้นทางไม่มีความสัมพันธ์ (การส่งผ่าน) เมื่อต้องศึกษาถึงรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรองค์ประกอบกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมาด้วยงบประมาณรายจ่าย ประจำปี 2559 สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการส่งสมความรู้คำแนะนำจากคณาจารย์คณะบริหารธุรกิจในการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ อีกทั้งเป็นกำลังใจทำให้มีความอดทนและอดุสาหะจนกระทั่งการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ธีรวุฒิ ทองทับ. (2552). *มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองด้านการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. (2550). *ระเบียบวิธีการวิจัย: แนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ยู แอนด์ ไอ อินเทอร์เน็ต จำกัด.
- สุชาดา การเพชรปानी และพูลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา*, 11(1), 45-55.
- สุภมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2554). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เจริญดีมีนنگการพิมพ์
- คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. (2558). *รู้ทันเรื่องเหล้า..มาจับเข้าคุยกับครอบครัว*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). *การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่ และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- Chaplin, T. M., Sinha, R., Simmons, J. A., Healy S.M., Mayes, L. C., Hommer, R. E., & Crowley, M. J. (2012). *Parent-adolescent conflict interactions and adolescent alcohol use. Addictive Behaviors*. 37, 605-612.
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling technique*. 3rd ed. New York: Wiley.
- Diamantopoulos, A & Siguaw, A.D. (2000). *Introducing LISREL: A Guide for the Uninitiated*. Sage Publications: London.
- Hastings G, Anderson S, Cooke E, Gordon R. (2005). Alcohol marketing and young people's drinking: A review of the research. *J Public Health Pol*. 26(3), 296-311.
- Jump, N. (1978). *Psychometric Theory*. 2nd ed., New York: McGraw Hill.
- Mares, S. H.W., vander Vorst, H., Engels, R. C.M.E., & Lichtwarck, A. (2011). Parental alcohol use, alcohol-related problems, and alcohol-specific attitudes, alcohol-specific communication, and adolescent excessive alcohol use and alcohol-related problems: An indirect path model. *Addictive Behaviors*, 36, 209-216.

ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ

The Expectation and Satisfaction of Customers of Low Cost Airlines

มนีรัตน์ รัตนพันธ์¹

Maneerat Rattanaphan¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังและความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำ และเพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะงานวิจัยเชิงปริมาณ สืบหาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้โดยสารที่เดินทางภายในประเทศที่ใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำ เส้นทางบินหาดใหญ่-กรุงเทพฯ โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้วยเทคนิค Importance Performance Analysis (IPA) และทดสอบสมมติฐานของการวิจัยด้วยการหาค่า Dependent t-test และ one way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25-34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ รายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท ระดับความคาดหวังของผู้ใช้บริการสายการบินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำด้วยเทคนิค IPA ระดับความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอยู่ใน Quadrant 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า เพศ อายุ อาชีพที่แตกต่างกันมีความคาดหวังต่อการบริการไม่แตกต่างกัน และเพศ อายุ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริการไม่แตกต่างกัน และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความคาดหวังและความพึงพอใจแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ : ความคาดหวัง, ความพึงพอใจ, สายการบินต้นทุนต่ำ, ผู้ใช้บริการ

Abstract

The purpose of this research was to study the level of customer expectation and satisfaction of Low cost Airlines, and to compare expectation and satisfaction of Low cost Airline's customers by personal factors. This research was quantitative research. The data was collected by question-

¹ ผู้ช่วยคณบดีคณะบริหารธุรกิจ และอาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Assistant Dean of Business Administration and Lecturer of marketing, Hatyai University
maneeratjurn@hotmail.com , maneerat@hu.ac.th

naire from 400 customers on a Low cost Airline route between Hatyai-Bangkok. Data were analyzed using a statistical package for social science research and evaluated by percentage, mean, standard deviation, t-test and one way ANOVA and using the IPA method. The results showed that most respondents were female, aged between 25-34 years, and with a bachelor degree. Moreover, the majority were government officers with an average monthly income of 15,001-20,000 baht. It was found that the customer had a very high level of overall expectation and the highest level of overall satisfaction. All of the expectations and satisfactions were Quadrant 2. The comparison of expectation and satisfaction towards overall service found that customers who were different in average monthly income had overall differences in their expectation and satisfaction at level of significance .05. Customer of different in sexes, ages, and occupation were overall not statistically different in their expectation. And customer of different sexes, ages, and education level were overall not statistically different in their satisfaction.

Keywords : Expectation, Satisfaction, Lowcost Airline, Customers

บทนำ

ภาพรวมธุรกิจการบินของไทยในปี 2556-2558 มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ด้วยปัจจัยการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และการขยายตัวของธุรกิจสายการบินต้นทุนต่ำ (Low Cost Airline) ทั้งในประเทศและภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยการพยากรณ์ทางการตลาดโลกของบริษัทผลิตอากาศยานจากยุโรป ระบุว่าในอีก 20 ปีข้างหน้า (ระหว่าง พ.ศ. 2556-2575) อัตราการเดินทางทางอากาศจะเติบโตขึ้นถึงร้อยละ 4.7 ต่อปี โดยอากาศยานที่มีในปัจจุบันประมาณ 17,740 ลำ ทั่วโลกจะเพิ่มขึ้นเป็นเกือบ 36,560 ลำ ภายในปี 2575 ซึ่งภายในปีดังกล่าวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะมีอัตราการเดินทางทางอากาศเพิ่มสูงขึ้น แซงหน้าภูมิภาคยุโรปและอเมริกาเหนือ โดยที่ปัจจุบันการเดินทางทางอากาศเฉลี่ยทั่วโลกที่เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 5.5 ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีความต้องการอากาศยานโดยสายใหม่สูงถึงร้อยละ 36 ตามมาด้วยยุโรป ร้อยละ 20 และอเมริกาเหนือ ร้อยละ 19 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเติบโตของธุรกิจสายการบินต้นทุนต่ำ ซึ่งมีแรงดึงดูดทางด้านราคา ทั้งนี้ใน

ระหว่างปี 2554-2557 มีการเปิดตัวสายการบินต้นทุนต่ำในภูมิภาคอาเซียนกว่า 7 สายการบิน ใน 6 ประเทศอาเซียน ได้แก่ เวียดนาม สปป.ลาว เมียนมาร์ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ (KERO uAsean.com, 2558) จากการคาดการณ์ของสมาคมการขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ (International Air Transport Association: IATA) ระบุว่าอุตสาหกรรมการบินของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะมีศักยภาพสูงมาก และจะเป็นตัวขับเคลื่อนของการเติบโตของอุตสาหกรรมการบินทั่วโลก โดยอัตราการเติบโตของการเดินทางอากาศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะอยู่ในระดับสูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ (สำนักวิจัยและพัฒนาธุรกิจการบิน สถาบันการบินพลเรือน, 2555) แม้ว่าธุรกิจสายการบินต้นทุนต่ำจะมุ่งเน้นราคาที่ถูกลงเพื่อดึงดูดผู้ให้บริการให้ตัดสินใจซื้อตั๋วโดยสารได้ง่ายขึ้น แต่ก็มีผลจำเป็นต้องมุ่งเน้นเรื่องคุณภาพบริการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า คุณภาพคือสิ่งสำคัญในการจัดการกลยุทธ์และการวางแผนการตลาดสำหรับองค์กรที่ต้องการความอยู่รอดและประสบความสำเร็จ และ Bo (1992) กล่าวว่าผู้บริหารหลายคนได้คำนึงถึงคุณภาพของการบริการเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานหรือ

พลังขับเคลื่อนที่สำคัญในการแข่งขัน ทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจและนำมาซึ่งผลกำไรต่อองค์กร ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องสามประการคือ คุณภาพที่ดีสามารถทำให้บริษัทกำหนดราคาที่สูงได้ คุณภาพที่ดีมีผลต่อต้นทุนการผลิตต่ำนำมาซึ่งรายได้ที่มากขึ้น และบริษัทที่ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเป็นที่รู้จักจะมีภาพลักษณ์ขององค์กรที่ดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาระดับความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้รับบริการสายการบินต้นทุนต่ำ เพื่อหาช่องว่างของการบริการและทำการพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการสายการบินต้นทุนต่ำ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

ผู้ให้บริการที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคาดหวังและความพึงพอใจในการใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำ 7 ด้าน ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์บริการ การจัดจำหน่าย ราคา การส่งเสริมการตลาด บุคลากรให้บริการ ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการให้บริการ โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ประชากร คือ ผู้โดยสารที่เดินทางภายในประเทศที่ใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำ และเป็นผู้ที่เคยใช้บริการเส้นทางบินหาดใหญ่-กรุงเทพ ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็น

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำ 7 ด้าน ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์บริการ การจัดจำหน่าย ราคา การส่งเสริมการตลาด บุคลากรให้บริการ ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการให้บริการ ดังนี้

2.1 ผลิตภัณฑ์บริการ วัดความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อผลิตภัณฑ์บริการ จำนวน 6 รายการ ประกอบด้วย ความปลอดภัยตลอดการเดินทาง การออกเดินทางและถึงจุดหมายปลายทางตรงตามเวลา มีเที่ยวบินทุกวัน มีตารางเวลาการออกเดินทางให้เลือกมาก การเช็คอินอัตโนมัติด้วยตนเองที่สนามบินทำได้ง่าย สะดวกรวดเร็ว และสภาพแวดล้อมภายในเครื่องบิน

2.2 การจัดจำหน่าย วัดความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการจัดจำหน่าย จำนวน 6 รายการ ประกอบด้วย ความสะดวกในการซื้อตั๋วโดยสารที่สำนักงานใหญ่ ความสะดวกในการซื้อตั๋วโดยสารผ่านทางสำนักงานขาย ความสะดวกในการซื้อตั๋วโดยสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต ความสะดวกในการซื้อตั๋วโดยสารผ่านทางตัวแทนจำหน่าย ความสะดวกในการซื้อตั๋วโดยสารผ่านทาง Call Center และความหลากหลายในการเลือกชำระค่าบัตรโดยสาร

2.3 ราคา วัดความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อราคา จำนวน 5 รายการ ประกอบด้วย ราคาค่าโดยสารเหมาะสมเมื่อเทียบกับระยะทาง การแจกแจงรายละเอียดของราคาค่าโดยสารมีความชัดเจน ราคาค่าโดยสารเหมาะสม

เมื่อเทียบกับคุณภาพของบริการที่ได้รับ สามารถจองตั๋วโดยสารในราคาที่ลดลงเมื่อจองผ่านตัวแทนจำหน่าย และราคาค่าโดยสารถูกกว่าของสายการบินอื่นๆ

2.4 การส่งเสริมการตลาด วัดความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการส่งเสริมการตลาด จำนวน 6 รายการ ประกอบด้วย มีรายการสะสมไมล์เพื่อใช้แลกตั๋วโดยสาร มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์เผยแพร่ในสื่อต่างๆ หลากหลาย ได้รับส่วนลดราคาที่พักเมื่อเดินทางโดยสายการบิน เป็นสายการบินที่ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวในไทย มีส่วนลดพิเศษสำหรับลูกค้าบัตรเครดิต และมีเปลี่ยนวันเวลาเดินทางได้ตลอดโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

2.5 บุคลากรให้บริการ วัดความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อบุคลากร จำนวน 6 รายการ ประกอบด้วย พนักงานภาคพื้นดินแต่งกายสุภาพสวยงาม พนักงานภาคพื้นดินยิ้มแย้มแจ่มใสมีอัธยาศัยไมตรี ประสิทธิภาพของพนักงานที่ให้บริการภาคพื้นดิน พนักงานภาคพื้นดินสามารถจัดการปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ประสิทธิภาพการบริการโดยรวมของพนักงานที่ให้บริการบนเครื่องบิน และการทักทายและการแจ้งรายละเอียดการบินของพนักงานบนเครื่องบินและนักบิน

2.6 ลักษณะทางกายภาพ วัดความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อลักษณะทางกายภาพ จำนวน 7 รายการ ประกอบด้วย บริเวณประตูทางขึ้นเครื่องบินที่นั่งเพียงพอและสะอาด ห้องโดยสารมีการตกแต่งอย่างสวยงาม การตกแต่งลวดลายเครื่องบินสวยงามเป็นเอกลักษณ์ อาหารบนเครื่องบินมีความสะอาดและถูกปาก เครื่องแต่งกายพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมีความสวยงาม ที่นั่งบนเครื่องบินสบายไม่แออัด และความสะอาดของห้องน้ำบนเครื่อง

2.7 กระบวนการให้บริการ วัดความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อ

กระบวนการให้บริการ จำนวน 6 รายการ ประกอบด้วย การจองตั๋วโดยสารทางอินเทอร์เน็ตทำได้ง่ายและสะดวก การเช็คอินที่เคาน์เตอร์เป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว การขึ้นน้ำหนักและโหลดสัมภาระถูกต้องแม่นยำและรวดเร็ว การเดินทางในอาคารผู้โดยสารเพื่อไปขึ้นเครื่องบินมีความสะดวกรวดเร็ว การลำเลียงผู้โดยสารเพื่อเข้าประจำที่นั่งเป็นไปอย่างมีระเบียบรวดเร็ว และการรับสัมภาระที่โหลดไว้ได้รวดเร็วถูกต้อง

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้โดยสารที่เดินทางภายในประเทศที่ใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำ และเป็นผู้ที่เคยใช้บริการเส้นทางบินหาดใหญ่-กรุงเทพฯ ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน กลุ่มตัวอย่าง (Cochran, 1977:428) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 ตัวอย่าง และผู้วิจัยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 ตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ เลือกเฉพาะผู้โดยสารที่ได้เดินทางกับสายการบินเส้นทางบินหาดใหญ่-กรุงเทพฯ และกรุงเทพฯ-หาดใหญ่ โดยเก็บข้อมูล ณ สนามบินนานาชาติหาดใหญ่ เก็บข้อมูลขณะผู้โดยสารรอขึ้นเครื่องบิน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกคำตอบในแบบสอบถามด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามชนิดคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน เป็นคำถามปลายปิด ชนิดตรวจสอบรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อบริการของสายการบินต้นทุนต่ำ เป็นคำถามปลายปิดชนิดแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งความสำคัญใน ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการ เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการบริการ

การสร้างแบบสอบถามและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จัดทำร่างแบบสอบถามให้มีความสอดคล้องกับนิยามของตัวแปรและวัตถุประสงค์การวิจัย หลังจากนั้นสร้างแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.60 แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองเก็บข้อมูลกับผู้ใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำ จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาหาคุณภาพของแบบสอบถามด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment coefficient) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยวิธีหาค่าอัตราส่วนวิกฤติ t และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบัคของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.972 และทุกข้อคำถามสามารถนำไปใช้ได้ แล้วทำการสร้างแบบสอบถามฉบับจริงสำหรับเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในงานสถิติเพื่อการวิจัย หาค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป

ของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ใช้อธิบายค่าเฉลี่ยความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำ

2. เทคนิค IPA (Importance-Performance Analysis) มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ (Martilla and James, 1977) เทคนิค IPA นี้ใช้วิเคราะห์ความคาดหวังและความพึงพอใจที่มีต่อการบริการ การวิเคราะห์กระทำโดยใช้กราฟแบ่งออกเป็นแกนตั้งและแกนนอนตัดกัน โดยแกนตั้งจะบอกระดับความสำคัญของความคาดหวังที่มีต่อการบริการ ส่วนแกนนอนจะบอกระดับความพึงพอใจต่อการบริการที่ได้รับ โดยกราฟจะแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับสูงและระดับต่ำ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้ค่า 3.40 กำหนดให้ค่าเฉลี่ยระดับของความคาดหวังและค่าความพึงพอใจตั้งแต่มากที่สุด การแบ่งแกนของระดับความคาดหวังและความพึงพอใจแบ่งออกเป็น 4 Quadrants (สุจิตราภรณ์ จุสปาโล, 2555) ดังนี้

Quadrant I หมายถึง ระดับความสำคัญของความคาดหวังอยู่ในระดับสูงแต่ความพึงพอใจต่อการบริการอยู่ในระดับต่ำ คะแนนเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ระดับ 3.41-5.00 และคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับ 1.00-3.40

Quadrant II หมายถึง ระดับความสำคัญของความคาดหวังอยู่ในระดับสูง และความพึงพอใจต่อการบริการอยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ระดับ 3.41-5.00 และคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับ 3.41-5.00

Quadrant III หมายถึง ระดับความสำคัญของความคาดหวังอยู่ในระดับต่ำ และความพึงพอใจต่อการบริการอยู่ในระดับต่ำ คะแนนเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ระดับ 1.00-3.40 และคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับ 1.00-3.40

Quadrant IV หมายถึง ระดับความสำคัญของความคาดหวังอยู่ในระดับต่ำ แต่ความพึงพอใจ

ต่อการบริการอยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ระดับ 1.00-3.40 และคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับ 3.41-5.00

3. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ Dependent t-test และ one way ANOVA

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 232 คน (ร้อยละ 58.00) เพศชาย จำนวน 168 คน (ร้อยละ 42.00) อายุ 25-34 ปี จำนวน 165 คน (ร้อยละ 41.25) อายุ 35-44 ปี จำนวน 98 คน (ร้อยละ 24.50) ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 214 คน (ร้อยละ 53.50) ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 121 คน (ร้อยละ 30.25) อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 109 คน (ร้อยละ 27.25) ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 99 คน (ร้อยละ 24.75)

พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 92 คน (ร้อยละ 23.00) รายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท จำนวน 132 คน (ร้อยละ 33.00) ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 71 คน (ร้อยละ 17.75) และรายได้ 20,001-25,000 บาท จำนวน 64 คน (ร้อยละ 16.00)

2. ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) โดยระดับความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการทุกด้านอยู่ในระดับมาก และระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ บริการ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านบุคลากรให้บริการ ด้านกระบวนการให้บริการ และระดับความพึงพอใจที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพมีรายละเอียดตามตารางที่ 1

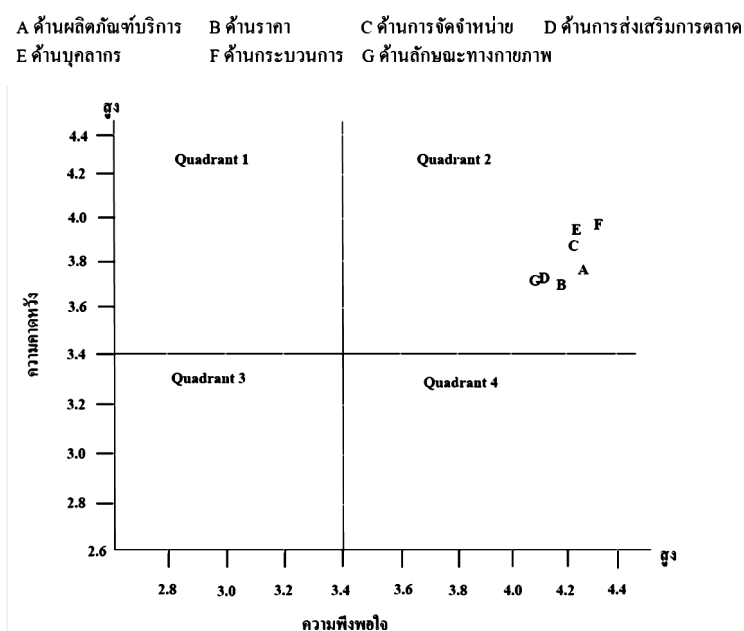
ตารางที่ 1 แสดงระดับความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการในภาพรวมของสายการบินต้นทุนต่ำ

ปัจจัย	ความคาดหวัง			ความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ผลิตภัณฑ์บริการ	3.77	.642	มาก	4.27	.557	มากที่สุด
ราคา	3.72	.670	มาก	4.19	.564	มาก
การจัดจำหน่าย	3.84	.693	มาก	4.22	.552	มากที่สุด
การส่งเสริมการตลาด	3.75	.699	มาก	4.16	.593	มาก
บุคลากรให้บริการ	3.91	.634	มาก	4.23	.478	มากที่สุด
กระบวนการให้บริการ	3.95	.684	มาก	4.34	.468	มากที่สุด
ลักษณะทางกายภาพ	3.74	.596	มาก	4.14	.650	มาก
เฉลี่ยรวม	3.81	.533	มาก	4.22	.365	มากที่สุด

เมื่อทำการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำทั้ง 7 ด้านด้วยเทคนิค IPA ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบในภาพรวม พบว่าคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในภาพรวมทุกด้านอยู่ในช่วง Quadrant 2 ผู้ใช้บริการมีคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจใกล้เคียง

กันมากในแต่ละด้าน ด้านที่มีคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการภาพรวมสูงที่สุดคือ ด้านกระบวนการ ส่วนด้านที่มีคะแนนความคาดหวังที่มีความแตกต่างกับคะแนนความพึงพอใจได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์บริการ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านบุคลากรให้บริการ ด้านกระบวนการให้บริการ และคะแนนความคาดหวังกับคะแนนความพึงพอใจที่ใกล้เคียงกันมาก ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพดังภาพประกอบ 1

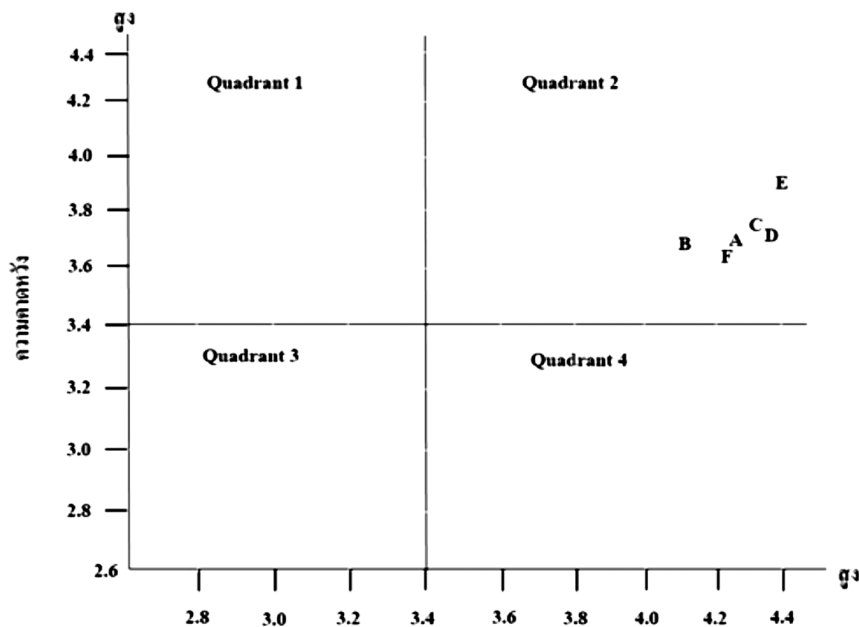

ภาพประกอบ 1 การเปรียบเทียบคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบด้านผลิตภัณฑ์บริการ พบว่าคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในด้านผลิตภัณฑ์บริการทุกรายการอยู่ในช่วง Quadrant 2 ผู้ใช้บริการมีคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจใกล้เคียงกันมากในแต่ละ

รายการ รายการที่มีคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านผลิตภัณฑ์บริการสูงที่สุดคือ การเช็คอินอัตโนมัติด้วยตนเองที่สนามบิน ทำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ส่วนรายการที่มีคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจต่ำที่สุดคือ สภาพแวดล้อมภายในเครื่องบิน ดังภาพประกอบ 2

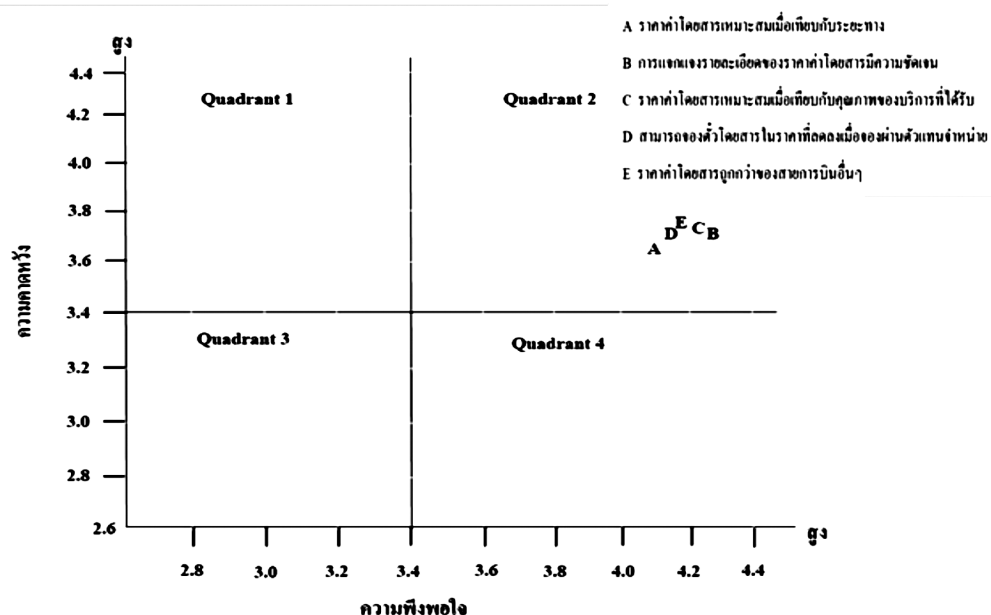
- A ความปลอดภัยตลอดการเดินทาง B การออกเดินทางและถึงจุดหมายปลายทางตรงตามเวลา
C มีเที่ยวบินทุกวัน D มีตารางเวลาการออกเดินทางให้เลือกมาก
E การเช็คอินอัตโนมัติด้วยตนเองที่สนามบินทำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว
F สภาพแวดล้อมภายในเครื่องบิน

ภาพประกอบ 2 การเปรียบเทียบคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำด้านผลิตภัณฑ์บริการ

3. ผลการเปรียบเทียบด้านราคา พบว่าคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในด้านราคาทุกรายการอยู่ในช่วง Quadrant 2 ผู้ใช้บริการมีคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจใกล้เคียงกันมากในแต่ละรายการ รายการที่มี

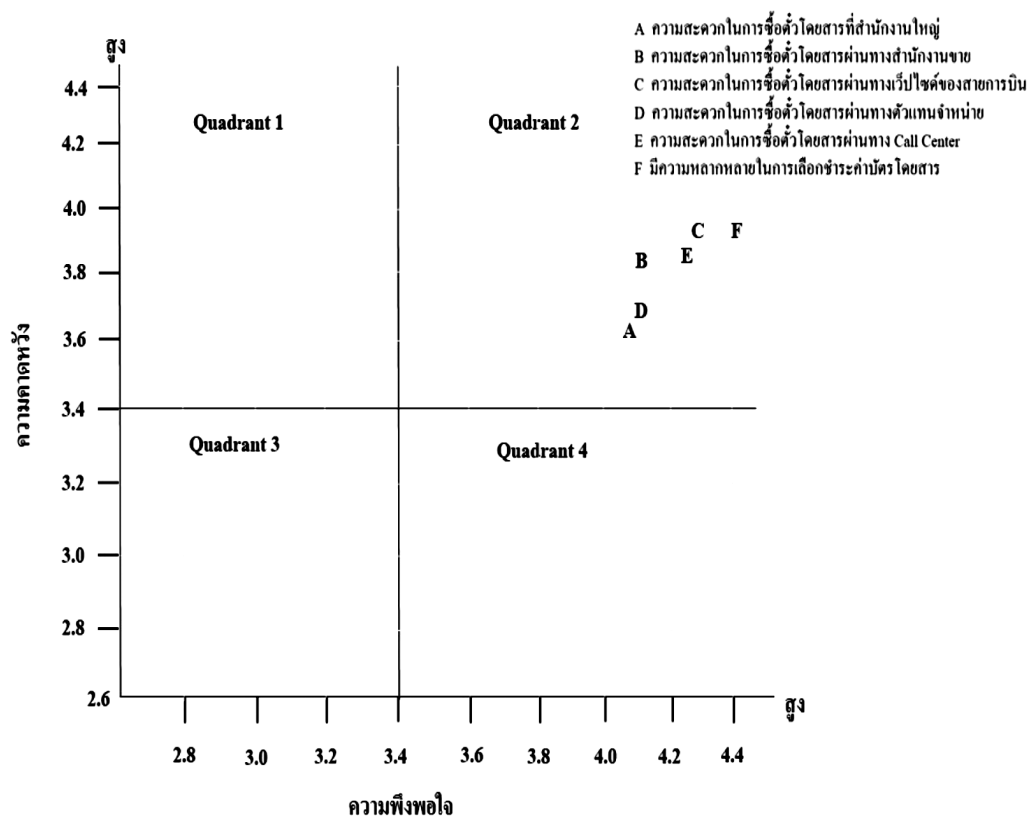
คะแนนความคาดหวังของผู้ใช้บริการด้านราคาสูงที่สุดคือ ราคาค่าโดยสารถูกกว่าของสายการบินอื่นๆ ส่วนรายการที่มีคะแนนความพึงพอใจสูงสุดคือ การแจกแจงรายละเอียดของราคาค่าโดยสารมีความชัดเจนดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 การเปรียบเทียบคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำด้านราคา

4. ผลการเปรียบเทียบด้านการจัดจำหน่ายพบว่า คะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในด้านการจัดจำหน่ายทุกรายการอยู่ในช่วง Quadrant 2 ผู้ใช้บริการมีคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจใกล้เคียงกันมากในแต่ละรายการ รายการ

ที่มีคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านการจัดจำหน่ายสูงที่สุดคือ ความสะดวกในการซื้อตั๋วโดยสารผ่านอินเทอร์เน็ตของสายการบิน ส่วนรายการที่มีคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจต่ำที่สุดคือ ความสะดวกในการซื้อตั๋วโดยสารที่สำนักงานใหญ่ดังภาพประกอบ 4

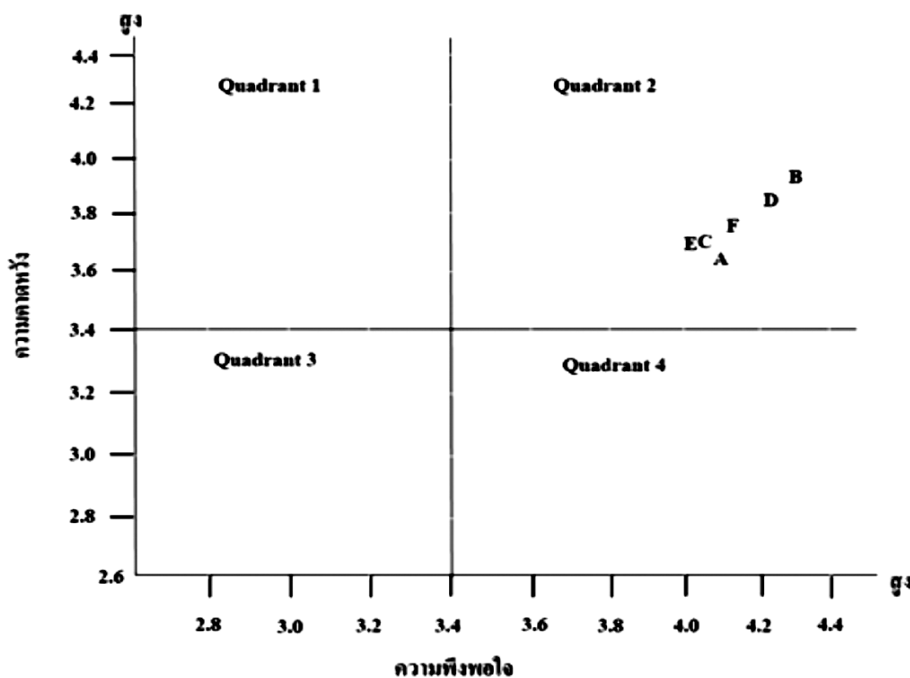

ภาพประกอบ 4 การเปรียบเทียบคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำด้านการจัดจำหน่าย

5. ผลการเปรียบเทียบด้านการส่งเสริมการตลาดพบว่า คะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการบริการด้านการส่งเสริมการตลาดทุกรายการอยู่ในช่วง Quadrant 2 รายการที่มีคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสูงที่สุดคือ มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ในสื่อต่างๆ หลากหลาย

ส่วนรายการที่มีคะแนนความคาดหวังต่ำที่สุดคือ มีรายการสะสมไมล์เพื่อแลกตั๋วโดยสารซึ่งพบว่ารายการสะสมไมล์เพื่อแลกตั๋วโดยสารมีคะแนนความพึงพอใจมากกว่ารายการมีส่วนลดพิเศษสำหรับลูกค้าบัตรเครดิต และได้รับส่วนลดราคาที่หักเมื่อเดินทางโดยสายการบิน ดังภาพประกอบ 5

- A มีรายการสะสมไมล์เพื่อใช้แลกตั๋วโดยสาร
 B มีการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ในสื่อต่างๆ หลากหลาย
 C ได้รับส่วนลดราคาที่พักเมื่อเดินทางโดยสารการบิน
 D เป็นสายการบินที่ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวในไทย
 E มีส่วนลดพิเศษสำหรับลูกค้าบัตรเครดิต
 F มีให้เปลี่ยนวันเวลาเดินทางได้ตลอด โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

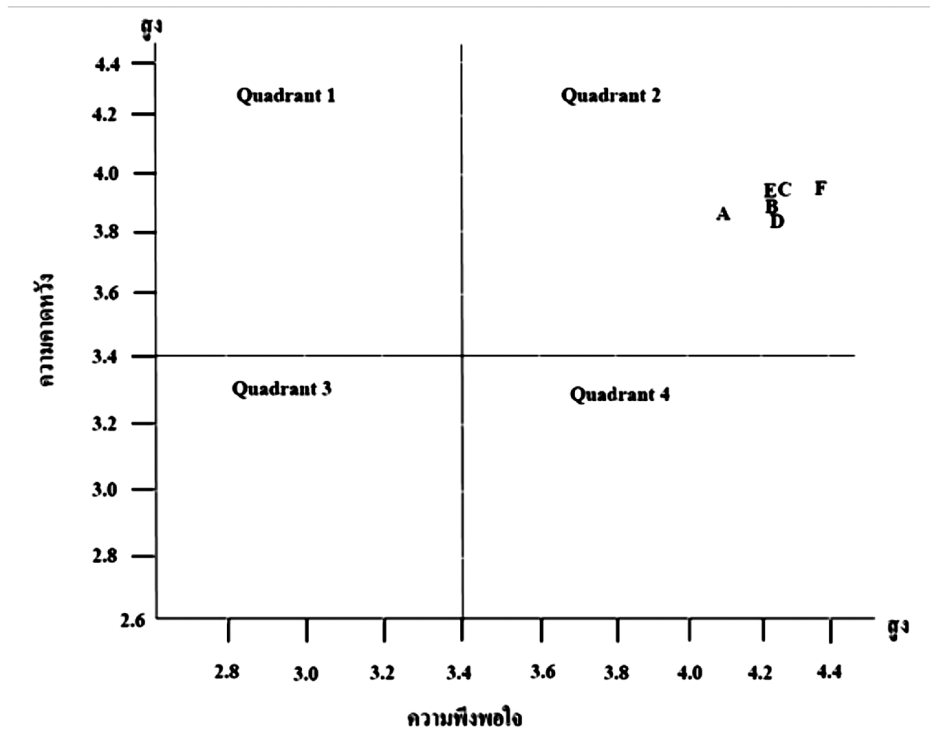

ภาพประกอบ 5 การเปรียบเทียบคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการบริการของสายการบิน
 ต้นทุนต่ำด้านการส่งเสริมการตลาด

6. ผลการเปรียบเทียบด้านบุคลากรให้บริการพบว่า คะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการบริการของสายการบิน ต้นทุนต่ำด้านบุคลากรผู้ให้บริการทุกรายการอยู่ในช่วง Quadrant 2 รายการที่มีคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสูงที่สุดคือ การ ทักทายและการแจ้งรายละเอียดการบินของพนักงาน

บนเครื่องบินและนักบิน ส่วนรายการที่มีคะแนน ความคาดหวังและความพึงพอใจใกล้เคียงกันมาก คือ ประสิทธิภาพของพนักงานที่ให้บริการภาคพื้น ดิน ประสิทธิภาพการบริการโดยรวมของพนักงาน ที่ให้บริการบนเครื่องบิน และพนักงานภาคพื้นดิน ยิ้มแย้มแจ่มใสมีอัธยาศัยไมตรี ดังภาพประกอบ 6

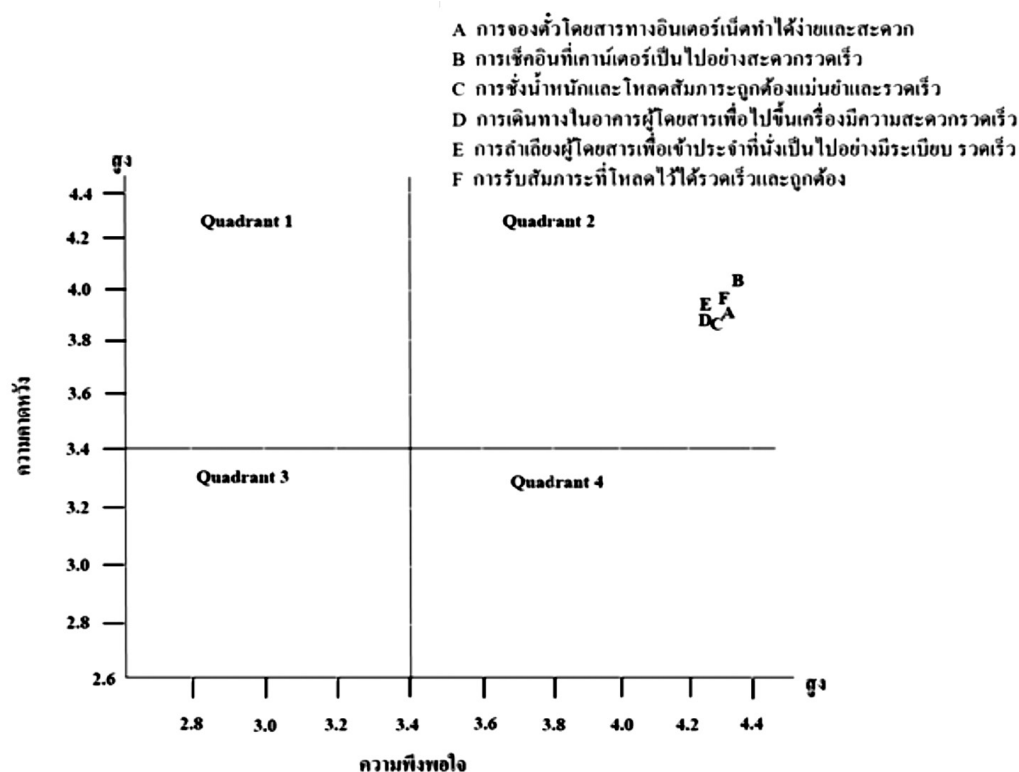
- A พนักงานภาคพื้นดินแต่งกายสุภาพสวยงาม B พนักงานภาคพื้นดินยิ้มแย้มแจ่มใสมีอัธยาศัยไมตรี
C ประสิทธิภาพของพนักงานที่ให้บริการภาคพื้นดิน D พนักงานภาคพื้นดินสามารถจัดการปัญหาได้อย่างรวดเร็ว
E ประสิทธิภาพการบริการโดยรวมของพนักงานที่ให้บริการบนเครื่องบิน
F การทักทายและการแจ้งรายละเอียดการบินของพนักงานบนเครื่องบินและนักบิน

ภาพประกอบ 6 การเปรียบเทียบคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำด้านบุคลากรให้บริการ

7. ผลการเปรียบเทียบด้านกระบวนการให้บริการพบว่า คะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในด้านการให้บริการทุกรายการอยู่ในช่วง Quadrant 2 รายการที่มีคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านการให้บริการสูงสุดคือ การเช็คอินที่

เคาน์เตอร์เป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่วนรายการที่มีคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจใกล้เคียงกันมากคือ การเดินทางในอาคารผู้โดยสารเพื่อไปขึ้นเครื่องมีความสะดวก รวดเร็ว และการชั่งน้ำหนักและโหลดสัมภาระถูกต้อง แม่นยำและรวดเร็ว ดังภาพประกอบ 7

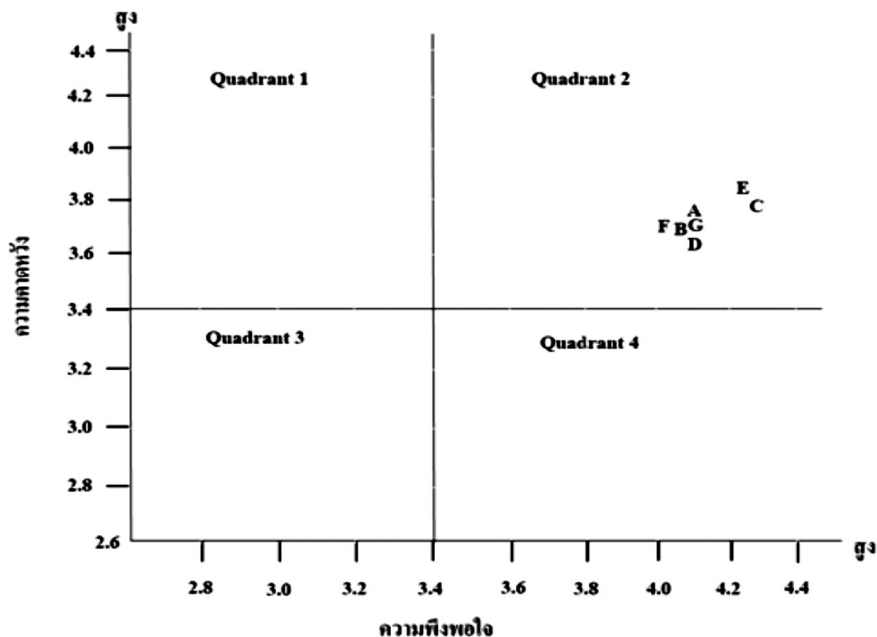

ภาพประกอบ 7 การเปรียบเทียบคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการบริการของสายการบิน
 ต้นทุนต่ำด้านกระบวนการให้บริการ

8. ผลการเปรียบเทียบด้านลักษณะทางกายภาพพบว่า คะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการบริการของสายการบิน ต้นทุนต่ำด้านลักษณะทางกายภาพ ทุกรายการอยู่ในช่วง Quadrant 2 รายการที่มีคะแนนความคาดหวัง

สูงและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านลักษณะทางกายภาพสูงที่สุดคือ เครื่อง แต่งกายพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมีความสวยงาม และการตกแต่งลดทลายเครื่องบินสวยงามเป็นเอกลักษณ์ ดังภาพประกอบ 8

- A บริเวณประตูทางขึ้นเครื่องบินที่นั่งเพียงพอสบายและสะอาด
 B ห้องโดยสารมีการตกแต่งอย่างสวยงาม
 C การตกแต่งตลอดสายเครื่องบินสวยงามเป็นเอกลักษณ์
 D อาหารบนเครื่องบินมีความสะอาดและถูกปาก
 E เครื่องแต่งกายพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมีความสวยงาม
 F ที่นั่งบนเครื่องบินสบายไม่แออัด
 G ความสะอาดของห้องน้ำบนเครื่องบิน

ภาพประกอบ 8 การเปรียบเทียบคะแนนความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำด้านลักษณะทางกายภาพ

4. ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

เพศ และอายุ ต่างกันมีผลต่อความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการบริการในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ระดับการศึกษาต่างกันมีผลต่อความคาดหวังของการบริการในภาพรวมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .001 และระดับการศึกษาต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจของการบริการในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อาชีพต่างกันมีผลต่อความคาดหวังของการบริการในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และอาชีพต่างกัน

มีผลต่อความพึงพอใจของการบริการในภาพรวมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

รายได้ต่อเดือนต่างกันมีผลต่อความคาดหวังของการบริการในทุกด้านแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .001 และรายได้ต่อเดือนต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจของการบริการแตกต่างกันด้านราคา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และด้านลักษณะกายภาพที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำ ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์บริการ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการ

ตลาด ด้านบุคลากรให้บริการ ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า ระดับความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการของสายการบินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการของสายการบินในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจต่อการบริการที่สูงกว่าระดับความคาดหวัง โดยระดับความคาดหวังของผู้ใช้บริการอยู่ในระดับมาก และผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจของการบริการด้านผลิตภัณฑ์บริการ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านบุคลากรให้บริการ และด้านกระบวนการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งการที่ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อการบริการอยู่ในระดับมากที่สุดนั้นย่อมส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ขององค์กรโดยการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์กรให้การดูแลลูกค้าอย่างใกล้ชิด บุคลากรมีทักษะและความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหน้าที่ มีความตั้งใจในการทำงาน การออกแบบหรือพัฒนาบริการให้เหมาะสมกับรูปแบบการดำเนินชีวิต การกำหนดราคาที่เหมาะสมจะช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อได้เร็วขึ้นและจะส่งผลต่อความสำเร็จของแบรนด์องค์กร (ปราณีเยี่ยมละอองภักดี, 2559) ระดับความพึงพอใจต่อการบริการด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับมาก โดยความปลอดภัยตลอดการเดินทาง มีเที่ยวบินทุกวัน มีตารางเวลาการออกเดินทางให้เลือกมาก การเช็คอินอัตโนมัติด้วยตนเองที่สนามบินทำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว สภาพแวดล้อมภายในเครื่องบิน การแจกแจงรายละเอียดของราคาค่าโดยสารมีความชัดเจน ราคาค่าโดยสารเหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพของบริการที่ได้รับ ความสะดวกในการซื้อตั๋วโดยสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต ความสะดวกในการซื้อตั๋วโดยสารผ่านทาง Call Center มีความหลากหลายในการเลือกชำระค่าบัตรโดยสาร และด้านบุคลากรให้บริการ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการ

ศึกษาของศิริวรา พัฒนไวยศิริ (2555) ที่ได้ศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำเส้นทางภายในประเทศของผู้โดยสารชาวไทย พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญด้านความปลอดภัย ความสะดวกในการซื้อบัตรโดยสารผ่านทางเว็บไซต์ของสายการบิน ด้านการส่งเสริมการตลาด พนักงานมีอัธยาศัยไมตรีและประสิทธิภาพของพนักงานที่ให้บริการบนเครื่องบิน เป็นปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุด อีกทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของกรรณภัทร กันแก้ว (2555) ที่ได้ศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้โดยสารกับการบริการสายการบิน กรณีศึกษาสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบในประเทศไทย พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเลือกใช้สายการบินคือปัจจัยทางด้านความปลอดภัย ตารางบินที่มีให้เลือกหลายเที่ยวบิน ที่นั่งที่กว้างขวางสะดวกสบาย ราคาที่เหมาะสมกับเส้นทางบิน การส่งมอบสัมภาระที่รวดเร็ว ความสะดวกในการจองตั๋วโดยสาร ความสุภาพเรียบร้อย และความเป็นมืออาชีพของพนักงานในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ ผลการศึกษาที่ชี้ให้เห็นว่าผู้รับบริการมีความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดจำหน่ายตั๋วโดยสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต และการส่งเสริมการตลาดมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์เผยแพร่ในสื่อต่างๆ หลากหลายในระดับมากนั้นมีความสอดคล้องกับการศึกษาของมงคล โสภณ และวิภาวรรณ กลิ่นหอม (2558) ที่ได้กล่าวไว้ว่าผู้รับบริการสายการบินต้นทุนต่ำส่วนใหญ่รู้จักแผนเพจของสายการบิน ต้นทุนต่ำ หลังจากการใช้บริการของสายการบินมีการเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กน้อยกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ในช่วงเวลา 18.01 – 21.00 น. แต่จะใช้เวลาบนหน้าแผนเพจสายการบินต้นทูลต่ำกว่า 15 นาที เพื่อติดตามโปรโมชั่นล่าสุดจากทางสายการบิน และจะทำการคลิกไลค์ เมื่อเห็นว่ามีข้อมูลบนแผนเพจมีความน่าสนใจ ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังที่มีต่อการบริการของสายการบินต้นทูลต่ำ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา

อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า เพศ อายุ และอาชีพต่างกันมีผลต่อความคาดหวังต่อการบริการในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของสายการบินจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน พบว่า เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจต่อการบริการในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับพีระยุทธ คุ่มศักดิ์ (2555) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้โดยสารที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำภายในประเทศ พบว่าผู้โดยสารที่มีอายุและสถานภาพที่ต่างกันมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำภายในประเทศไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้รับบริการมีความคาดหวังต่อการบริการทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมดนั้น ผู้ประกอบการสายการบินต้นทุนต่ำจึงควรรักษาระดับมาตรฐานของการบริการให้อยู่ในระดับปัจจุบันหรือดีกว่าเดิม เพื่อรักษาสมดุลระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้รับบริการให้คงอยู่นานที่สุด

ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบการวิจัยเพื่อการศึกษาวิจัยในเชิงลึกมากขึ้น เช่น การศึกษาระดับความคาดหวังและความพึงพอใจของการบริการของสายการบินในประเทศ หรือสายการบินต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กรรณภัทร กันแก้ว. (2555). ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้โดยสารกับการบริการสายการบินกรณีศึกษาสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ปราณี เอี่ยมละออภักดี. (2559). องค์ประกอบสำคัญของการจัดการแบรนด์องค์กร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. 36(1), 217-218.
- พีระยุทธ คุ่มศักดิ์. (2555). ความพึงพอใจของผู้โดยสารที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำภายในประเทศ. *การประชุมวิชาการระดับชาติเบญจมิตรวิชาการ ครั้งที่ 2*. 29 พฤษภาคม 2555. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- มงคล โสภณ และวิภาวรรณ กลิ่นหอม. (2558). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กของสมาชิกในแฟนเพจสายการบินต้นทุนต่ำ. *วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*. 4(1), 23.
- ศิวัตรา พิพัฒน์ไชยศิริ. (2555). ปัจจัยในการเลือกใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำเส้นทางภายในประเทศของผู้โดยสารชาวไทย. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 11(2), 154-167.
- สุจิตราภรณ์ จุสปาโล. (2555). ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักวิจัยและพัฒนาธุรกิจการบิน สถาบันการบินพลเรือน. (2555). *สรุปข้อมูลข่าวสารอุตสาหกรรมการบินของไทย ประจำเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555*. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2559, สืบค้นจาก <http://www.catc.or.th/2015/attachments/file/year2555/0255.pdf>
- Bo, E. (1992). Service Breakdowns: A Study of Critical Incidents in an Airline. *International Journal of Service Industry Management*. 3(4), 17-29.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques*. 3rd ed. New York: John Wiley & Sons.
- KERO uAsean.com. (2558). *ไทยกับการเป็นศูนย์กลางธุรกิจการบินอาเซียน*. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2559, สืบค้นจาก <http://www.uasean.com/kerobow01/812>
- Martilla, J.A., & James, J.C. (1977). Importance-performance analysis. *The Journal of Marketing*, 77-79.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง

Factors Influencing Livelihoods and Security in Urban Communities

สังคม สุภรัตน์กุล¹

Sungkom Suparatanagool¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความมั่นคงในการดำเนินชีวิตและ (2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิต ในชุมชนกลายเป็นเมืองศึกษาในตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบในการดำเนินชีวิตของครอบครัวในชุมชนกลายเป็นเมือง เก็บข้อมูลจากครัวเรือนในพื้นที่เทศบาลเมืองในจังหวัดอุดรธานี ด้วยแบบสอบถามที่มีระดับการวัดผลกระทบเป็นแบบมาตรวัด 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ในประเด็น 1) การจัดการในระดับครัวเรือน 2) การจัดการในระดับชุมชน 3) ค่านิยมทางการศึกษา 4) การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและ 5) ความมั่นคงในการดำเนินชีวิตระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนสิงหาคม 2558 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Chi-Square-Test (χ^2) และ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structure Equation Modeling: SEM)

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการจัดการในระดับชุมชน ปัจจัยด้านค่านิยมทางการศึกษา และปัจจัยด้านการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด มีความสัมพันธ์กับระดับความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง ในขณะเดียวกันปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง ประกอบไปด้วย (1) การจัดการในระดับครัวเรือนได้แก่ การสร้างความอบอุ่นในครอบครัว การตกเตียงคนในครอบครัว การไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การจัดการความขัดแย้งกันเองต่อการเมืองท้องถิ่น การจัดการกับพิธีกรรมความเชื่อ และการจัดการให้มีที่พักอาศัยและที่ทำกิน (2) การจัดการในระดับชุมชนได้แก่ การสืบทอดทางวัฒนธรรมชุมชน การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในชุมชน การจัดการระบบสุขภาพชุมชน การจัดการหลักประกันทางสุขภาพ และการจัดการด้านความปลอดภัยในอาหาร (3) ค่านิยมทางการศึกษาได้แก่ ค่านิยมในระบบการศึกษาสมัยใหม่ ระบบการศึกษาที่เปลี่ยนไป ความเชื่อในสถาบันการศึกษา (4) การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดได้แก่ การปรับความคิดความเชื่อ การปรับกระบวนการตัดสินใจ การปรับการบริหารจัดการเงิน และการเพิ่มความรับผิดชอบต่อครอบครัว ปัจจัยทั้งหมดนี้สามารถพยากรณ์ความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองได้ร้อยละ 90.0 ($R^2=0.90$)

คำสำคัญ: ความมั่นคง, การดำเนินชีวิต, การกลายเป็นเมือง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ Assistant Professor in Health Sciences Program Sciences Faculty UdonThani Rajapahat University
sungkom1962@gmail.com

Abstract

This research aims to study (1) the factors related to security of livelihood (2) factors influencing security of livelihood in an urban community. The study variables were related to the impact of household's livelihoods in urban communities. The 5 –point standard impact scale ranging from 1-5, (5) Very High, (4) Above Average, (3) Average, (2) Below Average, (1) Very Low. Here are five rating issues questions with a five point scale 1) household level management 2) community level management 3) education values 4) Adaptation and survival 5) security of livelihood. The data were collected from January 1, 2015 to August 31, 2015. The data were collected by questionnaire as a household survey within Mueang Municipality, UdonThani Province. The data were analyzed using a chi-squared test (χ^2) and Structural equation modeling (SEM).

The result found that community level management, education values, adaptation, and survival are related to urban security of livelihood. Factors influencing security comprise (1) household level management, namely, building a warm and good family relationship, admonition among the family members, to not get involved with drugs, to deal with political conflicts, to communicate the meaning of rituals and beliefs, and residential and arable land management. (2) community level management comprises, cultural heritage passed within a community, building a healthy and strong relationship within a family, community health systems management, health security management, and food safety management (3) education values; i.e. modern education system values, change in education system, confidence in education institutions (4) adaptation and survival, namely, thinking and belief adaptation, adjustment in the decision-making process, financial management adjustment, , and increasing family responsibilities. All these factors would positively influence the forecast of secure livelihoods in urban communities at 90.00 percent ($R^2 = 0.90$)

Keywords : security, livelihoods, urbanization

บทนำ

กระบวนการกลายเป็นเมือง (Urbanization) เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 30-40 ปีที่ผ่านมา ทำให้วิถีชีวิตความเป็นชนบทที่มองว่าเรียบง่าย มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเอื้ออาทร ต้องกลายเป็นวิถีชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ เห็นแก่ตัว มีความเชื่อที่เปลี่ยนไป มักเรียนรู้รูปแบบการบริโภคนิยมเพิ่มขึ้น ความปลอดภัยทางอาหารลดลงและเกิดการแข่งขันกันมากขึ้น เกิดผลกระทบ

ตามมาหลายประการ และที่เห็นเป็นรูปธรรมได้แก่ เกิดการรวมศูนย์อำนาจมากยิ่งขึ้น การผลิตมีลักษณะกระจุกตัวตามศูนย์ต่างๆ เน้นกิจกรรมเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมและบริการ มีการใช้ทรัพยากรและพลังงานมากขึ้น เกิดวัฒนธรรมการบริโภคเกินความจำเป็น ความสัมพันธ์ทางครอบครัวลดลงขาดความอบอุ่นเกิดการอพยพจากชนบทสู่เมือง เกิดปัญหาการจราจร และเสี่ยงต่ออาชญากรรม เป็นต้น ยิ่งกว่านั้นปัญหาสำคัญที่ครอบครัวกำลังประสบ 3 อันดับแรกคือ ปัญหาการ

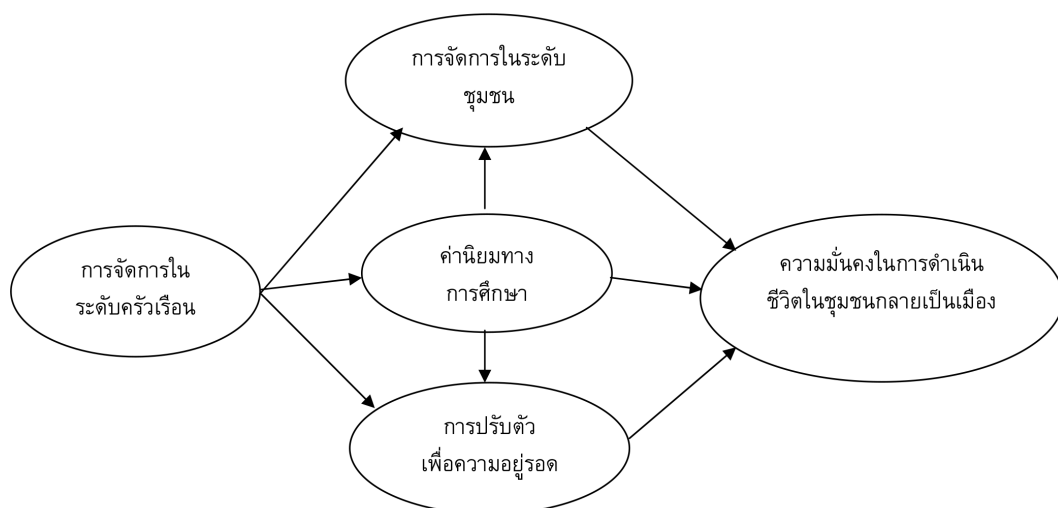
เงิน ปัญหาการไม่มีเวลาให้กับครอบครัวและปัญหาขาดสัมพันธภาพในครอบครัว จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจนเกิดการลอกเลียนแบบโดยไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิต (ศิรินรา บุตตานอก และคณะ 2552)

ที่ผ่านมาจังหวัดอุดรธานีมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ทำให้มีการเคลื่อนย้ายผู้คนและประชากรเข้ามาเป็นจำนวนมาก ผลพวงการพัฒนาทำให้ความเป็นชนบทก้าวสู่ความเป็นเมืองมากขึ้น พื้นที่ชนบทหลายแห่งได้กลายเป็นเมือง จะสังเกตได้จากการมีความหนาแน่นของประชากรมากขึ้น ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนไป มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยรวมทั้งปัญหาการท้องไม่พร้อมในกลุ่มเยาวชนจังหวัดอุดรธานี (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี, 2557) ทั้งนี้ได้เกิดการเปลี่ยนแปลง (1) การจัดการในระดับครัวเรือน (2) การจัดการในระดับชุมชน (3) ค่านิยมทางการศึกษา (4) การปรับตัวเพื่อความอยู่รอด เพื่อให้เกิดความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนที่กลายเป็นเมือง นั้นหมายถึงชุมชนจะต้องมีความสามารถในการรักษาความ

มั่นคงในการดำเนินชีวิตที่เคยมีเป็นทุนเดิมเมื่อครั้งยังเป็นชนบทและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้เมื่อต้องรับมือกับการกลายเป็นเมือง ดังนั้นเพื่อให้เกิดข้อพึงระวังและเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่กำลังจะกลายเป็นเมือง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการค้นหาคำตอบว่า “ปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง” เพื่อสร้างความเข้าใจ เกิดการวางแผนในการดำเนินชีวิตและพร้อมที่จะรับมือไปในทิศทางเดียวกันได้ โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความมั่นคงในการดำเนินชีวิต (2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองในจังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์สมมติฐานไปกับการปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น นำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดเชิงสาเหตุในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงสาเหตุ

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

ในการศึกษครั้งนี้ใช้ครัวเรือนเป็นหน่วยวิเคราะห์ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากผู้แทนในครัวเรือน เลือกตัวอย่างโดยการสุ่มแบบผสม (Multi-stage Random Sampling) ในพื้นที่เทศบาลเมือง ในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นพื้นที่สะท้อนถึงการกลายเป็นเมืองของชุมชน ขนาดตัวอย่างที่รองรับสำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structure Equation Modeling: SEM) ใช้การประมาณค่าจากจำนวนองค์ประกอบในปัจจัยพยากรณ์เท่ากับ 60 ตัวแปร ขนาดตัวอย่างจะต้องเป็น 10 เท่าคือ 600 ตัวอย่าง (Boomsma, 1983 อ้างถึงในงลักษณะวิรัชชัย, 2542) ผู้วิจัยเพิ่มขนาดตัวอย่างอีกร้อยละ 50 เพื่อลดความคลาดเคลื่อนได้ จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 900 ครัวเรือนเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลมี 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนมี 5 ตัวชี้วัดได้แก่ 1) จำนวนสมาชิกในทะเบียนบ้านจำแนกเป็นตามเพศ 2) จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่จริงจำแนกเป็นกลุ่มอายุ 3) ระดับการศึกษาของคนในครัวเรือน 4) อาชีพของคนในครัวเรือน 5) รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี เป็นแบบสอบถามมีทั้งปลายเปิดและแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบในการดำเนินชีวิตของครัวเรือน จากชุมชนกลายเป็นเมือง มีจำนวน 16 ปัจจัย 48 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การอพยพ/ย้ายถิ่น 2) การจัดการที่พักอาศัย/ที่ทำกิน 3) ความอบอุ่นในครัวเรือน 4) สัมพันธภาพในชุมชน 5) ผลกระทบจากการเมือง

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับทางเลือกเพื่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระดับการวิเคราะห์เป็น 2 ระดับ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ระดับสองตัวแปร (Bivariate Analysis) เพื่อทราบถึงระดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจากการกลายเป็นเมืองกับทางเลือกในการดำเนินชีวิตโดยวิธีของกลุ่มซึ่งแบ่งระดับคะแนนเป็น 3 กลุ่มเพื่อแปลผลได้กลุ่มครัวเรือนที่มีระดับทางเลือกในการดำเนินชีวิตเพื่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในระดับต่ำระดับปานกลางและระดับสูงหลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ Chi-Squared Test (χ^2) และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลระดับตัวแปรหลายตัว (Multivariate Analysis) ในการศึกษครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structure Equation Modeling: SEM) เพื่อวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบปัจจัย (Confirmatory Factor Analysis: CFA) การวิเคราะห์อิทธิพล (Path Analysis: PA) และการประมาณค่าพารามิเตอร์ในการวิเคราะห์ถดถอย (R^2) เข้าด้วยกัน (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2548; สุภมาส อังศุโชติ และคณะ, 2552)

ผลการศึกษา

พบว่า ระดับความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองมีการกระจายตัวโดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการจัดการในระดับชุมชน ($p < 0.001$) ระดับของค่านิยมทางการศึกษา ($p < 0.001$) และระดับการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ($p < 0.05$) ในทางตรงกันข้ามระดับความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองไม่มีความสัมพันธ์ในทางสถิติกับระดับการจัดการในระดับครัวเรือน (ตารางที่ 1) นอกจากนี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง ประกอบไปด้วย (1) การจัดการในระดับครัวเรือน ได้แก่ การสร้างความอบอุ่นในครอบครัว การตักเตือนคนในครอบครัว การไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การจัดการความขัดแย้งกันเองต่อการเมืองท้องถิ่น การจัดการกับพิธีกรรมความเชื่อ และการจัดการให้มีที่พักอาศัยและที่ทำกิน (2) การจัดการในระดับชุมชน ได้แก่ การสืบทอดทางวัฒนธรรมชุมชน สัมพันธภาพที่ดี

ในชุมชน การจัดการระบบสุขภาพชุมชน การสร้าง ประกันทางสุขภาพและการจัดการด้านความปลอดภัยในอาหาร (3) ค่านิยมทางการศึกษา ได้แก่ ค่านิยมในระบบการศึกษาสมัยใหม่ ระบบการศึกษาที่เปลี่ยนไป ความเชื่อในสถาบันการศึกษา (4) การปรับตัวเพื่อความอยู่รอด

เมื่อพิจารณาในรูปแบบการวิเคราะห์โมเดล สมการโครงสร้าง (SEM) พบว่า ความมั่นคงในการ ดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง ได้รับอิทธิพล ทางตรงจากการจัดการในระดับ ครุว์เรือน ($\gamma = -0.88$) การจัดการในระดับชุมชน ($\beta = 1.02$) ค่านิยมการศึกษา ($\beta = -0.44$) และการปรับตัวเพื่อ ความอยู่รอด ($\beta = 1.15$) นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพล ทางอ้อมจากการจัดการในระดับ ครุว์เรือน ($\gamma = 1.02$) โดยส่งผ่านการจัดการในระดับชุมชน และการปรับ ตัวเพื่อความอยู่รอด รวมทั้งอิทธิพลทางอ้อมจากค่า นิยมการศึกษา ($\beta = 0.13$) โดยส่งผ่านการปรับตัว เพื่อความอยู่รอด

ในขณะที่การจัดการในระดับครุว์เรือนมี อิทธิพลทางตรงต่อการจัดการในระดับชุมชน ($\gamma = 0.14$) การปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ($\gamma = 0.76$) และความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง ($\gamma = -0.88$) ในขณะที่ค่านิยมการศึกษาก็มี อิทธิพลทางตรงต่อการจัดการในระดับชุมชน ($\beta = -0.29$) และการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ($\beta = 0.37$) ปัจจัยพยากรณ์ทั้งหมดนี้ที่ประกอบไปด้วย (1) การจัดการในระดับครุว์เรือน (2) การ จัดการในระดับชุมชน (3) ค่านิยมการศึกษา และ (4) การปรับตัวเพื่อความอยู่รอด สามารถพยากรณ์ ความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็น เมืองได้ร้อยละ 90.0 (ตารางที่ 2)

จากสรุปผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความเชื่อ มั่นว่าความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง ที่เกิดขึ้นได้ถึงร้อยละ 90.0 นั้น ต้อง อาศัยการหนุนเสริมให้เกิดกลไกการจัดการในระดับ ครุว์เรือนผ่านการจัดการในระดับชุมชนและการ ปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ในขณะที่การจัดการใน

ระดับชุมชน และการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดได้รับ แรงกระตุ้นจากค่านิยมการศึกษา แม้ว่าค่านิยม ทางการศึกษาเองซึ่งไม่ได้รับอิทธิพลจากการ จัดการในระดับครุว์เรือนก็ตาม แต่ก็มีอิทธิพลทาง ลบต่อการจัดการในระดับชุมชน และการปรับตัว เพื่อความอยู่รอดอีกช่องทางหนึ่ง

นอกจากนี้ การจัดการในระดับชุมชนมีความ สัมพันธ์กับการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด และยังส่ง ผลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องให้ความสำคัญ กับการจัดการในระดับครุว์เรือนซึ่งมีอิทธิพลทั้งทาง ตรงและทางอ้อมต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิต ด้วยโดยส่งผ่านการจัดการในระดับชุมชนและการ ปรับตัวเพื่อความอยู่รอดให้มีอิทธิพลทางตรงต่อ ความมั่นคงในการดำเนินชีวิตอีกทอดให้มากขึ้น

วิจารณ์และสรุปผล

จะเห็นได้ว่าความมั่นคงในการดำเนินชีวิต ในชุมชนกลายเป็นเมืองจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องอาศัย ปัจจัยที่หนุนเสริมทำให้เกิดกลไกการจัดการใน ระดับครุว์เรือนเป็นอันดับแรก กล่าวคือระดับครุว์ เรือนต้องมีความมั่นคง มีทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพ มี ระบบการขัดเกลาทางสังคมที่ดีในครอบครัว (สังคม สุภรัตนกุลและคณะ, 2552) หลังจากนั้นเมื่อเกิดการ เรียนรู้มีประสบการณ์แล้วจะสามารถจัดการใน ระดับชุมชนได้ รู้จักเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชน ทำให้ เกิดการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาการปรับตัวและการปรับตัวลักษณะเพื่อ ความอยู่รอดของกลุ่มอาชีพ “คนหาปลาในแม่น้ำโขง” ที่ประกอบด้วย ระบบความคิดในระดับครอบครัว ความเชื่อตามวิถีวัฒนธรรม ระบบคุณค่าในวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับระบบการผลิตและการ บริโภคและการจัดการทรัพยากร (ธีรภัท ชัยพิพัฒน์, 2553) สะท้อนให้เห็นว่า ระบบ ครอบครัว ระบบชุมชนเป็นปัจจัยหลักเพื่อความอยู่ รอดในการดำเนินชีวิต

ในขณะที่การจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดเองต้องอาศัยแรงกระตุ้นจากค่านิยมการศึกษา ในขณะที่เดียวกันการจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดเองก็มีความสัมพันธ์กัน ยิ่งหนุนเสริมต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองด้วย โดยเฉพาะปัจจัยเริ่มแรกคือการจัดการในระดับครัวเรือน ซึ่งมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตซึ่งปัญหาต่างๆ ของชุมชนให้ประชาชนตระหนักว่าเป็นปัญหาร่วมกันของคนในชุมชน มิใช่ของคนใดคนหนึ่ง (ทองศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ และคณะ, 2534) ซึ่งเห็นว่าความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในระดับชุมชนต้องเกิดการเรียนรู้เกิดสำนึกจากระดับครอบครัวที่ต้องรู้รับผิดชอบร่วมกัน

ในขณะที่การจัดการในระดับครัวเรือนเป็นกำลังสำคัญในการหนุนเสริมให้การจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดมีอิทธิพลทางอ้อมความมั่นคงในการดำเนินชีวิตมากขึ้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าค่านิยมทางการศึกษาเองไม่ได้รับอิทธิพลจากการจัดการในระดับครัวเรือนก็ตามแต่ได้มีอิทธิพลทางลบต่อการจัดการในระดับชุมชนซึ่งมีอิทธิพลทางตรงต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตดังกล่าวขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization – ILO) ที่มองว่า ความมั่นคงทางสังคมเพื่อความอยู่รอด ต้องคุ้มครองให้สมาชิกในสังคมผ่านความทุกข์ยากทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเกิดจากการขาดรายได้หรือรายได้ลดลงมาก (ILO, 1984 cited in Jutting, 2000) ซึ่งในชุมชนกลายเป็นเมืองเมื่อขาดการพึ่งพิง การเอื้อเฟื้อและการเอื้ออาทรมีผลกระทบต่อด้านสุขภาพด้านสังคมและด้านจิตใจของครัวเรือน (ปาริชาติ พูลวิวัฒน์ชัยการ, 2544; อังคณา เตชะโกเมนทร์, 2543; สมบัติ เหล็กกุล, 2546) ข้อสังเกตคือในชุมชนกลายเป็นเมืองมักจะมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นแต่ก็มีจำนวนใกล้เคียงกับจำนวนหนี้สินที่เพิ่มขึ้นด้วยทำให้เงินออมลดลงส่งผลต่อความมั่นคงในการ

ดำเนินชีวิตชี้ให้เห็นว่าการกลายเป็นเมืองมีผลกระทบต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะด้านการมีงานทำและการสร้างรายได้ ซึ่งประกอบด้วย (1) การได้ทำงานที่มั่นคงและมีความสุขหรือพอใจในงาน (2) มีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว (3) มีเงินออมที่พอเพียงสำหรับอนาคต (4) ปราศจากหนี้สินที่ไม่สร้างผลผลิต (UNDP, 1994) ดังนั้นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง จึงประกอบไปด้วย

1) การจัดการในระดับครัวเรือน ในงานวิจัยนี้หมายถึง การสร้างความอบอุ่นในสังคมครัวเรือน การจัดการตักเตือนคนในครัวเรือนให้ระวังอุบัติเหตุ การไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การจัดการความขัดแย้งทางการเมือง การจัดการกับพิธีกรรมความเชื่อและการจัดการให้มีที่พักอาศัยและที่ทำกินสอดคล้องกับความมั่นคงของมนุษย์ด้านครอบครัว ที่ประกอบด้วยความรักใคร่ปรองดอง ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกันและการไม่ใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบในครอบครัว (UNDP, 1994)

2) การจัดการในระดับชุมชน ในงานวิจัยนี้หมายถึง การปรับให้สภาวะเกิดความงดงามในการสืบทอดทางวัฒนธรรม สัมพันธภาพที่ดีในชุมชนระบบสุขภาพชุมชนที่สมดุล ความครอบคลุมสิทธิหลักประกันทางสุขภาพและมีความปลอดภัยในอาหาร ดังที่รายงานความมั่นคงของมนุษย์ด้านสุขภาพอนามัยของสหประชาชาติ (UNDP, 1999) ได้กล่าวไว้ว่า การมีสุขภาพกายที่ดี การมีสุขภาพจิตที่ดี การมีหลักประกันด้านสุขภาพอนามัยอย่างเท่าเทียมและพอเพียง ประชากรไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทางกายและจิตใจ และการปฏิบัติตนที่ดีมีส่วนส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจให้ดีขึ้น

3) ค่านิยมการศึกษา ในงานวิจัยนี้หมายถึง ค่านิยมที่แปรตามความเชื่อในระบบทางการศึกษาสมัยใหม่ หลงเชื่อและคลั่งไคล้ในสถาบันการศึกษาชื่อดัง ก่อให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายจากระบบการศึกษา

ที่เปลี่ยนไป สร้างภาระหนี้สินขาดเงินออม ขาดความมั่นคงด้านการมีงานทำและรายได้ ซึ่งประกอบด้วยการได้งานที่มั่นคงและมีความสุขหรือพอใจในงาน มีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว มีเงินออมที่พอเพียงสำหรับอนาคตและ ปราศจากหนี้สินที่ไม่สร้างผลผลิต (UNDP, 1999)

4) การปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ในงานวิจัยนี้หมายถึง การปรับตัวเพื่อสร้างกลวิธีเพื่อความอยู่รอด ต้องสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อเข้าถึงกระบวนการการตัดสินใจ ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่ออาชีพ แหล่งเงินทุนและความสามารถรับผิดชอบครัวเรือนการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดเป็นกระบวนการที่สิ่งมีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับเปลี่ยนบางประการให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ซึ่งลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวจะอำนวยความสะดวกแก่ชีวิตในแง่ของการอยู่รอดและสามารถสืบพันธุ์ต่อไปได้ (Leslie, 1976)

ทั้งหมดนี้อธิบายผ่านการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง (ภาพที่ 1) และหากวิเคราะห์ในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงสาเหตุจะพบว่าความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงลบจากการจัดการในระดับครัวเรือนซึ่งหมายความว่าเมื่อระดับความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองสูงขึ้น จะมีการจัดการในระดับครัวเรือนน้อยลง ในทางตรงกันข้ามเมื่อมีการจัดการในระดับครัวเรือนมากขึ้นจากความหวาดกลัวและความขาดแคลน นั้นหมายความว่าความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองลดลงซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนามนุษย์ของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP, 1994) โดยมีเป้าหมายสร้างความมั่นคงให้กับมนุษย์ 2 ประการ คือ (1) มนุษย์ทุกคนจะต้องปลอดจากความกลัว (Freedom from fear) และ (2) ปลอดจากความขาดแคลนหรือความต้องการ (Freedom from want) ซึ่งปรับเปลี่ยน

แนวคิดความมั่นคงของรัฐและดินแดนมาเป็นความมั่นคงของประชาชน รัฐบาลต้องให้ความสำคัญในการจัดการทางสังคมให้เกิดความมั่นคง ต้องมีความสมดุลกันระหว่างความมั่นคงของประชาชนกับการจัดการทางสังคมของรัฐ

นอกจากนี้ ความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด นั้นหมายความว่าเมื่อการจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดมีมากขึ้น ระดับความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองก็มากขึ้นตามกัน (สังคม ศุภรัตนกุล, ดุษฎี อายุวัฒน์, พีระศักดิ์ ศรีฤทธา, 2552) สะท้อนให้เห็นว่าระดับความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองจะมองเห็นเป็นรูปธรรมได้จากสถานการณ์ที่ชุมชนเป็นสุข รู้จักปรับตัวเพื่อความอยู่รอดเมื่อได้รับการคุกคามจากกระแสสังคมความทันสมัย นั้นหมายถึงว่า การจัดการในระดับชุมชนหรือชุมชนถูกคุกคาม บุคคลจึงจะเริ่มนึกถึงหรือหันมาให้ความสนใจมากขึ้น (Radley, 1994) ซึ่งให้เห็นว่าการจัดการในระดับชุมชนจะได้รับความสนใจก็ต่อเมื่อรับรู้ว่ามี ความไม่มั่นคงในชุมชนเกิดขึ้นที่แสดงถึงความเสื่อมลงของบริบททางสังคมของชุมชนนั่นเอง

ในขณะเดียวกันความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองยังได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงลบจากค่านิยมทางการศึกษาที่ให้บุตรหลานไปเรียนพิเศษ เพื่อที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง และชาวชุมชนก็ใช้เป็นตัวชี้วัดเพื่อยกระดับทางสังคม (ความมีหน้ามีตาในชุมชน) โดยเชื่อว่าบุตรหลานจะสร้างชื่อเสียงให้กับตระกูลตนเองได้นั้นหมายถึงยังมีค่านิยมทางการศึกษาแบบใหม่เพราะเชื่อว่าโรงเรียนในเมืองทำให้เด็กมีคุณภาพกว่าในชุมชนชนบทเชื่อในศักยภาพของสถาบันทางการศึกษาในเมืองใหญ่ ทำให้เด็กในชุมชนมีแนวโน้มไปเรียนในเมืองมากขึ้นมีค่าใช้จ่ายมากขึ้น ภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษามากขึ้น (ค่า

อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา (คำหนังสือเรียน) ทำให้หวาดกลัวจากความยากจนและขาดแคลนสอดคล้องกับข้อสรุปที่ว่า ความรู้สึกของความขาดแคลนที่สัมพันธ์กับมาตรฐานในการดำรงชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนเดียวกันทำให้ความมั่นคงในการดำเนินชีวิตก็ลดลง ยิ่งกว่านั้นนักเรียนที่กำลังเรียนต้องแข่งขันสูง ทำให้ไม่มีเวลาช่วยงานบ้าน ทำให้ต้องจ้างแรงงานภายนอกมาช่วยงานยิ่งทำให้มีรายจ่ายมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากที่ปี 2550 ครวเรือนเป็นหนี้เพิ่มขึ้นจาก 5 ปีที่แล้วมาก ทั้งสัดส่วนผู้เป็นหนี้ (ร้อยละ 63.3 ของครวเรือนทั่วประเทศ) และยอดหนี้ (เฉลี่ยครวเรือนละ 1.16 แสนบาท) ทั้งภาครัฐและธุรกิจเป็นหนี้ต่างประเทศมาก (สังคม ศุภรัตนกุล, 2551) เกิดความไม่มั่นคงทางสังคม เนื่องจากขาดการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดจากสภาพการกลายเป็นเมืองของชุมชนที่ก่อนหน้านี้ความเป็นชนบทมีระบบความสัมพันธ์ในชุมชน โดยเฉพาะชนบทอีสานที่ถูกกำกับและสืบทอดผ่านประเพณี พิธีกรรม สุภาพัต คำสอน ซึ่งล้วนเน้นย้ำถึงความสำคัญของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในครวเรือน เครือญาติ หมู่บ้านและชาติพันธุ์ (มณีมัย ทองอยู่, 2547)

นอกจากนี้ความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการจัดการในระดับครวเรือนโดยส่งผ่านการจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด นั้นหมายความว่าความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองนอกจากจะได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงลบจากการจัดการในระดับครวเรือนแล้ว ยังได้รับอิทธิพลจากการจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในขณะที่การจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดมีอิทธิพลทางตรงต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองรวมทั้งความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากค่านิยมการศึกษาโดยส่งผ่านการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดด้วย

ส่วนการจัดการจัดการในระดับครวเรือนนั้น มีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ในขณะที่ค่านิยมการศึกษาที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อการจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด หมายความว่าค่านิยมทางการศึกษาสูงขึ้นมากเท่าใดทำให้เกิดการปรับตัวมากขึ้นเท่านั้น และเกิดค่าใช้จ่ายสูงมากขึ้นตามส่งผลให้ความมั่นคงในครวเรือนลดลงจากภาระหนี้สินและการขาดเงินออม ปัจจัยทั้งหมดนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย (1) การจัดการในระดับครวเรือน (2) การจัดการในระดับชุมชน (3) ค่านิยมการศึกษา และ (4) การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดสามารถพยากรณ์ความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองได้ร้อยละ 90.0 (ภาพประกอบ 1)

จากสรุปผลการวิจัยดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่าความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง ที่จะเกิดขึ้นได้ถึงร้อยละ 90.0 นั้น ต้องอาศัยการหนุนเสริมให้เกิดกลไกการจัดการในระดับครวเรือนที่ดีนำไปสู่การจัดการในระดับชุมชน ทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ในขณะเดียวกันการจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ยังต้องอาศัยแรงกระตุ้นจากการปรับค่านิยมทางการศึกษาด้วย ยิ่งกว่านั้นการจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ก็ยังมีความสัมพันธ์กันจึงส่งผลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองมากขึ้นด้วยโดยเฉพาะการจัดการในระดับครวเรือน ซึ่งต้องให้ความสำคัญเพราะมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิต

ในขณะเดียวกันค่านิยมทางการศึกษาเองซึ่งไม่ได้รับอิทธิพลจากการจัดการในระดับครวเรือนแต่อย่างใด แต่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางลบทั้งต่อการจัดการในระดับชุมชน และต่อการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดด้วยนั้นหมายความว่า ถ้าหลงใหลในค่านิยมทางการศึกษามากขึ้นเท่าใด ยิ่งทำให้การจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดลำบากมากขึ้นนั่นเอง

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ของปัจจัยการเปลี่ยนแปลงกับความมั่นคงในการดำเนินชีวิต (n=909)

ปัจจัย	ระดับความมั่นคงในการดำเนินชีวิต				χ^2	df	Sig.
	ต่ำ	กลาง	สูง				
ระดับการจัดการในครัวเรือน					5.121	4	.275
	ต่ำ	2	26	10			
	กลาง	41	282	163			
	สูง	20	227	138			
ระดับการจัดการในชุมชน					176.07	4	.000
	ต่ำ	27	42	17			
	กลาง	36	448	194			
	สูง	0	45	100			
ระดับของค่านิยมการศึกษา					21.15	4	.000
	ต่ำ	9	103	84			
	กลาง	35	360	178			
	สูง	19	72	49			
ระดับการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด					11.36	4	.023
	ต่ำ	10	104	46			
	กลาง	43	383	216			
	สูง	10	48	49			

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง

ตัวแปรผล	อิทธิพล	R ²	ตัวแปรเหตุ			
			การจัดการในครัวเรือน	การจัดการในชุมชน	ค่านิยมการศึกษา	การปรับตัวเพื่อความอยู่รอด
การจัดการในชุมชน	DE		0.14*	-	-0.29**	-
	IE	0.11	-	-	-	-
	TE		0.14*	-	-0.29**	-
การปรับตัวเพื่อความอยู่รอด	DE		0.76*	-	0.37**	-
	IE	0.71	-	-	-	-
	TE		0.76*	-	0.37**	-
ความมั่นคงในการดำเนินชีวิต	DE		-0.88	1.02	-0.44	1.15
	IE	0.90	1.02	-	0.13	-
	TE		0.13	1.02	-0.32**	1.15

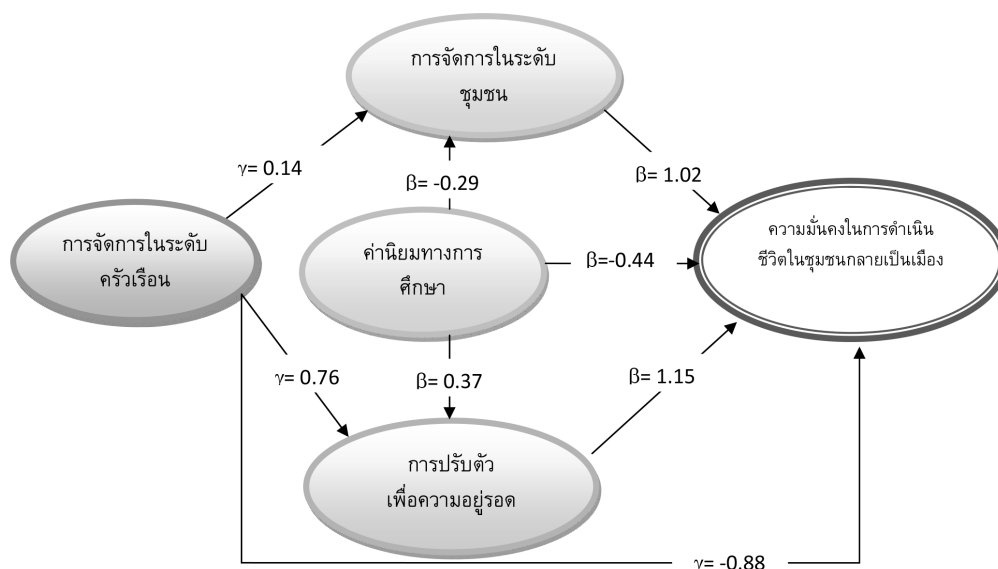
DE= อิทธิพลทางตรง, IE= อิทธิพลทางอ้อม, TE= อิทธิพลรวม

เงื่อนไขความกลมกลืนประกอบด้วย $\chi^2 = 18.22$ (P = 1.00), RMSEA = 0.00, RMR = 0.051,

GFI = 1.00, AGFI = 0.99, Largest Standardized Residual = 1.36; R2 = 0.90

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (T-value > 1.96)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (T-value > 2.58)

ภาพประกอบ 2 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมือง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากข้อสรุปความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงลบจากการจัดการในระดับครัวเรือน ซึ่งหมายความว่าเมื่อระดับความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองสูงขึ้น จะมีการจัดการในระดับครัวเรือนน้อยลง ในทางตรงกันข้ามเมื่อมีการจัดการในระดับครัวเรือนมากขึ้น จากความหวาดกลัวและความขาดแคลน นั้นหมายความว่าความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชนกลายเป็นเมืองลดลง ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด พัฒนาการจังหวัดและท้องถิ่นจังหวัด ควรเร่งสร้างความเข้าใจในสถานการณ์การกลายเป็นเมืองของชุมชน ไม่ให้ตื่นตระหนกตามกระแสความ เป็นเมือง ควรเตรียมความพร้อมในที่จะจัดการตนเองในระดับครัวเรือน

จากผลการวิจัยที่พบว่า การจัดการในระดับครัวเรือนที่ดีจะนำไปสู่การจัดการในระดับชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการปรับตัวได้ง่ายเพื่อ

ความอยู่รอด ในขณะเดียวกันการจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ยังต้องอาศัยแรงกระตุ้นจากการปรับค่านิยมทางการศึกษาด้วย ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า

2. หน่วยงานจากพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด พัฒนาการจังหวัด และท้องถิ่นจังหวัด ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานจากทางการศึกษาทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน เพื่อที่จะสร้างครุต้นแบบหรือกำหนดหลักสูตรสอดแทรกประเด็นการจัดการในระดับครัวเรือนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อที่จะส่งผลไปสู่การจัดการในระดับชุมชนและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดที่มีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่ได้กรุณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัย ตลอดจนให้ความใส่ใจส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันให้เกิดโครงการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงกลุ่มทางสังคมในชุมชน ประชาชนใน

เขตเทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ เทศบาลเมืองหนอง ในการเก็บข้อมูล รวมทั้งคณาจารย์สาขาวิชา
สำโรงและเทศบาลเมืองบ้านดุง ที่ให้ความร่วมมือ วิทยาศาสตร์สุขภาพ ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรอบแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ สืบค้นจาก <http://www.ryt9.com/s/cabt/27187> เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2558
- ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. (2534). *การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- ธีรภัท ชัยพิพัฒน์. (2553). “โม่-ล้ง-ลวง” อัตลักษณ์คนหาปลาในแม่น้ำโขงและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ภายหลังการสร้างเขื่อนของจีน ศึกษาบริเวณพรมแดนไทย-ลาว ตอนบน. สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 36 (2). 2553.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสม์: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาริชาติ พูลวิวัฒน์ชัยการ. (2544). *คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในโรงงานห้องแถว เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มณีนัย ทองอยู่. (2547). *ยุทธศาสตร์เพื่อการอยู่รอดและทุนทางสังคมของชาวนาอีสาน*. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์, 21(3): 80-101.
- ศิรินรา บุตตานอกและคณะ. (2552). *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*: 2552; 15: 237-243.
- สังคม ศุภรัตน์กุล. (2551). *ความมั่นคงของประชาชนในชุมชนกลายเป็นเมือง*. หนองบัวลำภู : อัน-อันการพิมพ์.
- สังคม ศุภรัตน์กุลและคณะ. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงด้านสุขภาพครอบครัวชนบท*. วารสารวิจัยชุมชน, 14 (12), 1158.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2548). *เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทาง สังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดดา.
- สุกมาส อังสุโชติและคณะ. (2552). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เจริญดีมีงคงการพิมพ์.
- สมปัด เหลสกุล. (2546). *กรณีศึกษากลุ่มแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่มีผลต่อสภาพความเป็นอยู่และสังคมของกลุ่มแรงงานในภาคอุตสาหกรรมดอกไม้ประดิษฐ์และผลไม้ประดิษฐ์ รายงานการวิจัย : กรุงเทพมหานคร*.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี เอกสารรายงานประจำปี 2557 สืบค้นจาก <http://www.udo.moph.go.th/wasabi3/Home.php> เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2558
- อังคณา เตชะโกเมนท์. (2543). *ผลกระทบต่อครอบครัวในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพ จากการรับงานแหวนไปทำที่บ้านของผู้หญิงชนบท จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- Jutting J. (2000). Social security systems in low income countries: concepts, constraints and the need for cooperation. *International social security Review*. vol.53 (4), 3-24.
- Leslie, C., ed. (1976). *Asian medicine systems*. Berkeley: University of California Press.
- Radley, A. (1994). *Making sense of illness: the social psychology of health and disease*. London: Sage.
- UNDP. (1994). *Human Development Report 1994*. New York, United Nations Development Programme/Oxford University Press.
- UNDP. (1999). *Human Development Index*. Human Development Report 2001.<<http://hdr.undp.org/reports/global/2001/en/pdf/hdi.pdf>> Retrieved 1 Jul.

มาตรการคุ้มครองสิทธิเหยื่อจากการซ้อมทรมานในกระบวนการยุติธรรม

Measures to Protect the Rights of Torture Victims in Criminal Justice

นพดล นิมหนู¹

Noppadon Nimnool¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทราบถึงพัฒนาการและแนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการซ้อมทรมานในกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย 2) เพื่อทราบถึงกลไกและการบังคับเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการซ้อมทรมานในกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย 3) เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพของการคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการซ้อมทรมานในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ 4) เพื่อทราบถึงแนวทางพัฒนาโลก และมาตรการทั้งในทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ในการคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการซ้อมทรมานในกระบวนการยุติธรรม

วิธีการวิจัยในเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีวิเคราะห์พรรณนา (Descriptive Analysis) โดยทำศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์หาบทสรุปและเสนอมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเหยื่อจากการซ้อมทรมานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยโดยการรวบรวมจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และมีการสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบว่า บรรดาเหยื่อที่ถูกละเมิดสิทธิจากการซ้อมทรมานมีความกล้าในการที่จะร้องเรียนเพื่อขอความเป็นธรรมยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มากขึ้นแต่โอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรมและได้รับความคุ้มครองสิทธิเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ยังคงห่างไกลจากความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะระบบและกลไกตามกฎหมายไทยยังไม่มี ความชัดเจนเรื่องความหมายของการทรมาน อีกทั้งมีการขัดกันระหว่างการดำเนินคดีและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมไปถึงกระบวนการดำเนินคดีแก่เจ้าหน้าที่รัฐซึ่งเป็นผู้กระทำการซ้อมทรมาน และการชดเชยเยียวยาเหยื่อจากการซ้อมทรมานก็ขาดความชัดเจน ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ จึงเห็นสมควรที่จะต้อง 1) กำหนดให้การทรมานเป็นความผิดทางอาญา โดยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น 2) เปลี่ยนการในการพิสูจน์การทรมานจากเหยื่อ มาเป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหา 3) แก้ไข พ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยเพิ่มเติมให้ ผู้เสียหายสามารถขอค่าทดแทนจากความผิดในฐานกระทำความทรมานได้ 4) ควรบัญญัติให้เจ้าพนักงานอื่นของรัฐมีอำนาจจับหรือเพิกถอนการกระทำทรมานได้เพื่อให้การ

¹ อาจารย์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer, Faculty of Law, Mahasarakham University

กระทำความผิดดังกล่าวยุติลงได้อย่างทันที่ รวมถึงควรกำหนดให้มีการใช้นิติวิทยาศาสตร์ ในกระบวนการพิจารณาคดีนี้ด้วย

คำสำคัญ : สิทธิเหยื่อ, การซ้อมทรมาน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the concept and development of protection of rights of victims' of torture under the process of judgment by international laws and Thai laws 2) to study the mechanism and enforcement of these rights. 3) to study the efficiency of rights protection of victims of torture according to Thai laws compared to international laws 4) to study guidelines for the development of a mechanism and measures in the laws. Research methodology was qualitative research that applied descriptive analysis by reviewing theories and related literature in an attempt to analyze a conclusion and propose legal measures. Data were collected from both Thai and English documents. In-depth interviews with experts were conducted.

Results show that victims whose rights had been violated by torture had more courage to petition the relevant authorities for justice; however, the opportunity to access the justice system and gain protection of rights was still far from reality when compared with other countries. The definition of the system and mechanism of Thai laws in torture is unclear. There is a conflict between prosecuted principles and human rights protection; namely, prosecution of state officials who committed torture as well as compensating victims of torture. These laws still lack clarity, so the suggestion of this research is to consider approval of the following, 1) specify torture as a criminal offense by legislating it in the Criminal Code and other laws 2) change the burden of proof from the tortured victim to the accused state officials 3) edit the act of victim compensation and recompense and cost for the defendant in criminal case 2544 by adding the ability of victims to request compensation in torture offenses 4) legislate laws that authorize other state officials to suspend and revoke the torture in order to terminate this offence immediately including applying the forensic science in the judicial process.

Keywords : Rights of Victim, Torture

บทนำ

ในมิติของกฎหมายระหว่างประเทศ การเพิ่มจำนวนของเอกสารระหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้น ไม่อาจทำให้เข้าใจได้ว่า สิทธิมนุษยชนได้ถูกนำมาใช้ในสังคมอย่างไร (Halliday, 2006) ในกรณีนี้ หมายความว่า แม้รัฐไทยจะเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ค.ศ.1984 (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment – CAT) ก็ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าสังคมไทยจะมีมาตรการในการต่อต้านการซ้อมทรมานอย่างไร และหมายรวมถึงเกิดผลสัมฤทธิ์หรือไม่

ในมิติทางปฏิบัติตามกฎหมายมหาชน ภายใน โดยเฉพาะในเรื่องกระบวนการยุติธรรมทางอาญา สังคมไทยและสังคมของรัฐทั่วโลก ไม่ได้ให้ความสำคัญหรือแม้กระทั่งปฏิเสธ หลักกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้ลักษณะในทางอาญาและภาวะการผิดเป็นเหยื่อ (Criminality and Victimization) เป็นเรื่องของปัจเจกชนคนหนึ่งเท่านั้น (Wilson, 2006)และไม่ได้เป็นประเด็นที่สังคมให้ความสนใจเท่าใดนักในภาวะปกติ สำหรับประเทศไทยเมื่อเกิดเหตุการณ์การปรามปรามยาเสพติด รวมถึงเหตุการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้น ประเด็นเรื่องการซ้อมทรมานจึงได้รับความสนใจและกล่าวถึงกันมากขึ้น ทั้งที่ปัญหานี้เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานในสังคมไทยจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น หากเราจะมองในมิติของการบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement) มันเป็นเรื่องที่เห็นประจักษ์อยู่แล้ว ถึงการขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ (ineffectiveness) ของกฎหมายและแนวคิดสิทธิมนุษยชน อันเป็นปัญหาดังเดิมที่ต้องต้องปรับแก้ให้กฎหมายและแนวคิดสิทธิมนุษยชน

นี้ ก้าวพ้นจากความเป็น Law in Book สู่ Law in Action ภายใต้ความตระหนักถึงข้อจำกัดอันชัดเจนของการบังคับใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศนี้ ศาสตราจารย์ Harold Hongju Koh แห่งคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเยล ได้เสนอแนวคิดใหม่ เกี่ยวกับเรื่องการบังคับใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนที่ต่างไปจากแนวคิดการบังคับใช้กฎหมายแบบดั้งเดิม ที่เน้นความสำคัญแต่เฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานะผู้บังคับใช้กฎหมายแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยท่านเห็นว่า “กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศนำไปบังคับใช้ไม่เฉพาะแต่โดยรัฐชาติ เจ้าหน้าที่ของรัฐ อีกทั้งไม่ได้บังคับใช้แต่โดยเฉพาะบุคคลที่เป็นประวัติศาสตร์ของโลกเท่านั้น แต่มันใช้บังคับโดยประชาชนผู้มีใจกล้าหาญและมีความเชื่อมั่นที่จะนำกฎหมายสิทธิมนุษยชนมาใช้บังคับในประเทศของตน โดยผ่านกระบวนการทางกฎหมายข้ามชาติ (Transnational Legal process) ซึ่งเป็นเรื่องทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติของทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นรัฐชาติ องค์การระหว่างประเทศ องค์การธุรกิจข้ามชาติ องค์การพัฒนาเอกชน และตัวปัจเจกชนเอง ที่มีการปะทะสังสรรค์ ตีความ และทำให้เป็นประเด็น ในหลากหลายพื้นที่ไม่ว่า พื้นที่สาธารณะหรือส่วนบุคคล ทั้งในระดับภายในรัฐและระหว่างประเทศ เพื่อทำความเข้าใจ บังคับใช้ และท้ายที่สุดเพื่อทำให้กฎหมายข้ามชาตินี้ผนวกเป็นเรื่องเดียวกับเรื่องภายในประเทศทีเดียว” (Koh, 1996) ซึ่งแนวคิดนี้ นำไปสู่การศึกษาในเรื่องของ “การปฏิบัติการทางสิทธิมนุษยชน” อันถือเป็นการยกระดับจากการศึกษาปัญหาช่องว่างของกฎหมายและประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ไปสู่การศึกษาถึง “ผลที่เกิดขึ้นและการปรากฏตัวของกฎหมายในสังคม” (the effect and the presence of the law in the society) ที่ทุกคนในสังคมเป็นผู้แสดง (social actors) โดยมีต้องคำนึงว่า ใครเป็นผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย

โดยนัยนี้ กฎหมายและแนวคิดสิทธิมนุษยชนจึงเป็นทรัพยากรด้านความหมายและแบบอ้างอิง

ทางสังคม (resource and schema) (Ewick, 1998) ของมนุษย์ทุกคนในสังคมอันจะใช้เป็นตัวตัดสินความชอบด้วยกฎหมาย (Legality) ของการกระทำ ซึ่งในกรณีนี้ก็คือ การยอมรับกันว่าเป็นสิ่งที่ชอบหรือไม่ และยกระดับของการยอมรับหลักการสิทธิมนุษยชนเข้าสู่การเป็นจิตสำนึกในทางกฎหมาย (legal consciousness) ของคนในรัฐทุกคน

สิ่งที่ท้าทายสำหรับ เรื่องของสิทธิมนุษยชนของบุคคลผู้ถูกซ้อมทรมาน ก็คือ การนำกฎหมายและแนวคิดสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ มาสู่การปฏิบัติได้จริงภายในประเทศไทย ซึ่งการที่จะกระทำได้ดังกล่าวได้ คงต้องอาศัยทั้งมิติของการปฏิรูปกลไกและมาตรการทางกฎหมายภายใน (legal reform) รวมถึงการแก้ไขปัญหาค้นไปพร้อมกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการบังคับใช้กฎหมาย (law enforcement) การส่งเสริมกระบวนการที่เรียกว่า Transnational Legal process รวมถึงการแก้ไขในประเด็นปัญหาที่เป็น non-legal factors ตัวอื่น ๆ อย่างเช่น ประเด็นเรื่องของ จิตสำนึกทางกฎหมาย (legal consciousness) เป็นต้น

ประเด็นจึงน่าสนใจที่จะศึกษาว่า เราจะพัฒนากลไกและมาตรการทางกฎหมาย กระบวนการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงมาตรการหรือวิธีการอื่น ๆ ที่ไม่ใช่กฎหมาย อย่างไร ให้สามารถเป็นเครื่องมือคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการซ้อมทรมาน ให้เกิดประสิทธิภาพและสร้างความเป็นธรรมในสังคมของประเทศไทยได้อย่างแท้จริง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อทราบถึงพัฒนาการและแนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการซ้อมทรมานในกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายไทย

เพื่อทราบถึงกลไก และการบังคับเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการซ้อมทรมานใน

กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายไทย

เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพของการคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการซ้อมทรมานในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

เพื่อทราบถึงแนวทางพัฒนากลไก และมาตรการทั้งในทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ในการคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการซ้อมทรมานในกระบวนการยุติธรรม

วิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยอาศัยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ ตำรา บทความ เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต่าง ๆ รายงานการสัมมนา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รวมถึงกฎหมายต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ แล้วนำมาวิเคราะห์เรียบเรียงและอ้างอิงประกอบเนื้อหาจนได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

นิยามศัพท์ในการวิจัย

1) ซ้อมทรมาน หมายความว่า การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าจะทางกายหรือทางจิตใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือจากบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำ ซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามกระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ หรือเป็นการข่มขู่ให้กลัวหรือเป็นการบังคับขู่เข็ญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม หรือเพราะเหตุผลใดใด บนพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะป็นในรูปใด เมื่อความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานนั้นกระทำโดย

หรือด้วยการยุบ หรือโดยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงานของรัฐ หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจาก หรืออันเป็นผลปกติจาก หรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษทั้งปวงที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามความหมายของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ค.ศ.1984

ผลการวิจัย

การซ้อมทรมานถือเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงซึ่งคุกคามมนุษยชาติ เหยื่อของการทรมานมักเป็นผู้อ่อนแอ หรือผู้ที่ต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่รัฐ แม้ในทุกประเทศจะมีกฎหมายเพื่อปกป้อง และเยียวยาเหยื่อจากการถูกซ้อมทรมาน แต่ในทางปฏิบัติก็เป็นการยากที่บรรดาเหยื่อเหล่านี้จะสามารถเข้าถึงและได้รับการคุ้มครองสิทธิในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

จากการศึกษาพบว่าบรรดาเหยื่อที่ถูกละเมิดสิทธิจากการซ้อมทรมานมีความกล้าในการที่จะร้องเรียนเพื่อขอความเป็นธรรมยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มากขึ้นแต่โอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรมยังคงห่างไกลจากความเป็นจริง กฎหมายต่าง ๆ ในประเทศ และแม้แต่กติกาสากลด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันไว้ก็ยังคงไม่ได้รับการปฏิบัติเท่าที่ควร แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแทบทุกฉบับจะมีการรับรองว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย” ไว้ก็ตาม

ในต่างประเทศมีหลักกฎหมายที่ให้ถือว่า ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำผิดจริง ดังนั้นโดยหลักการแล้วการที่รัฐใช้อำนาจในการจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องหา ทำให้บุคคล

ต้องเสื่อมเสียเสรีภาพจะต้องเป็นกรณีที่มีพยานหลักฐานเพียงพอและจะต้องมีหมายจับกุม และหมายจับกุมนั้นก็จะต้องออกโดยองค์กรที่มีความเป็นอิสระและเป็นกลางคือ ศาลยุติธรรม การใช้กฎหมายจำเป็นต้องมีความเป็นธรรม และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจำเป็นต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับรองไว้อย่างเคร่งครัด

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Internation Covenant on Civil, and Political Rights - ICCPR) จะให้การรับรองสิทธิของผู้เสียหาย ผู้ถูกกล่าวหาและจำเลยในคดีอาญาไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม การสอบสวนอย่างถูกต้องรวดเร็ว และเป็นธรรม และโดยเฉพาะสิทธิในการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง(มาตรา 40(4) , ICCPR มาตรา 14 ข้อ 3) แต่พบว่าในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่นั้นยังคงละเลยการเคารพสิทธิของผู้เสียหายตามที่รับรองไว้อย่างจริงจัง ดังเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยที่มีการใช้กฎหมายพิเศษหลายฉบับ โดยเฉพาะการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารในการสืบสวน สอบสวนจับกุม ทั้งนี้จากการรายงานขององค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหลายท่านยังไม่มีความรู้ในการใช้กฎหมายจึงเป็นสาเหตุที่พบมีการทรมานผู้ถูกควบคุมตัวเป็นจำนวนมากและผู้ถูกควบคุมตัวบางรายต้องเสียชีวิตจากการถูกทรมานในระหว่างการควบคุมของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้เป็นเรื่องแปลกที่สังคมไทย หน่วยงานด้านยุติธรรม และเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงบางส่วน ยอมรับว่าการทรมานผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำ ถ้าต้องการข้อมูลหรือการรับสารภาพ ทั้งๆที่เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย และละเมิดพันธกรณีระหว่างประเทศตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ค.ศ. 1984 ที่ระบุไว้ชัดเจนในข้อ 2 (2) ว่า “ไม่มีสถานการณ์พิเศษใดๆ ไม่ว่าจะเป็นภาวะ

สงคราม หรือสภาพคุกคามว่าจะเกิดสงคราม การขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือสถานการณ์ฉุกเฉิน ที่จะยกมาเป็นข้ออ้างเพื่อเป็นเหตุผลในการทรمانได้”

ทั้งนี้ศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้เคยวินิจฉัยว่า พยานหลักฐานที่ได้มาโดยการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหา หรือจำเลยตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยในการพิจารณาคดี เหตุผลที่ศาลนำหลักเกณฑ์นี้มาใช้เพราะศาลเชื่อว่า การตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยขัดต่อรัฐธรรมนูญออกไป เป็นการยับยั้งตำรวจมิให้กระทำการใดๆ ที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ศาลได้อ้างหลัก “ศักดิ์ศรีของตุลาการ” หรือ Judicial Integrity ว่าการรับฟังพยานหลักฐานเหล่านี้จะทำให้ศาลดูเหมือนร่วมสนับสนุนกับเจ้าหน้าที่รัฐในการทำผิดกฎหมาย

หลายครั้งที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้กระทำการทรمانอ้างว่าตนเองจำต้องใช้วิธีการเช่นนั้นเพราะเป็นวิธีเดียวในการที่จะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับสารภาพ เป็นการกระทำเพื่อชาติ กระบวนทัศน์เช่นนี้ย่อมแสดงถึงความอ่อนด้อยในการที่จะค้นหาพยานหลักฐานโดยการใช้อำนาจความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ หลายครั้งที่ผู้ต้องหาหลายคนกลับคำให้การในชั้นศาลโดยอ้างการถูกซ้อมทรมานและนำมาสู่การยกฟ้องในที่สุด และหากการทรمانเกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานของรัฐจึงสมควรที่จะต้องมีการดำเนินการอย่างจริงจังกว่าการดำเนินการในคดีอาชญากรรมธรรมดา โดยรัฐมีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำผิด และนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ต้องมีความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability) ดังนั้นในการสร้างหลักนิติธรรมให้เกิดขึ้นจริงเพื่อให้พลเมืองไทยทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ การทรمان ทารุณกรรมเพื่อให้ผู้ต้องหาได้รับสารภาพ จึงต้องยุติ และหากเมื่อใดก็ตามที่ผู้มีอำนาจเชื่อว่าตนอยู่เหนือกฎหมาย ความยุติธรรมก็จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ สิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีของประชาชน

ก็จะถูกละเมิด สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้พิสูจน์ให้เราเห็นว่าเราจะเลยการปฏิบัติตามกฎหมาย ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากถูกควบคุมตัวโดยปราศจากเหตุผล สิ่งเหล่านี้นำไปสู่ความไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และความไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่รัฐ

สำหรับกลไกของกระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการซ้อมทรมานและการบังคับใช้กลไกนั้น พบว่า “การทรمان การปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี” ยังไม่มีความผิดทางอาญาในกฎหมายไทย และแม้ว่าร่างแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเพื่อให้มีฐานความผิดในข้อหาการทรمانนั้น กระทรวงยุติธรรมได้นำเสนอมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ก็ยังไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด

นอกจากนี้ ประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่ครอบคลุมการชดเชยเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทรمان เนื่องจากในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ฯ วางหลักเพียงว่าผู้เสียหายในคดีอาญานั้นต้องเป็นคดีอาญาตามกฎหมาย ซึ่งเมื่อยังไม่มีกระบวนการยุติฐานความผิดหรือข้อหาการทรمانไว้ ดังนั้น “การเยียวยาให้มีผลเป็นรูปธรรม” และ “การชดเชย” ตามกลไกของกระบวนการยุติธรรมจึงไม่มีผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ หมายรวมถึงในระบบกฎหมายไทยยังไม่มีกรทำให้เหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบกลับคืนสู่สภาพเดิมโดย การชดเชยสินไหมทดแทน การบำบัดฟื้นฟูสภาพ การทำให้พอใจ รวมไปถึงการให้หลักประกันว่าการทรمانจะไม่เกิดขึ้นอีก

สำหรับกลไกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความของไทย พบว่า ขั้นตอนการร้องเรียนของผู้ได้รับผลกระทบจากการทรمانในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดอยู่มาก หากผู้เสียหายจะดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษอย่างเป็นทางการต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่ที่เกิดเหตุ เพราะตาม

กฎหมายอาญาการเริ่มกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเริ่มที่การร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ที่เกิดเหตุ ทั้งในกรณีการบังคับใช้กฎหมายบ้านเมืองปกติและกรณีการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่นการปราบปรามการค้ายาเสพติด ปราบปรามการชุมนุม ปราบปรามการก่อความไม่สงบ ฯลฯ หรือแม้แต่กรณีที่ทนายความสิทธิมนุษยชนดำเนินการฟ้องร้องคดีเองก็ไม่สามารถนำผู้ต้องสงสัยเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ เพราะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของศาลทหารที่ทางญาติผู้เสียหายไม่มีสิทธิเข้าร่วมเป็นโจทก์ เป็นการส่งเสริมให้เกิดที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เนื่องจากข้อจำกัดในการรับเรื่องราวร้องเรียนและการดำเนินคดีอาญาต่อผู้ต้องสงสัยว่ากระทำผิด

ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกลไก และการบังคับใช้เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเหยื่อจากการซ้อมทรมานในกระบวนการยุติธรรมของไทยกับต่างประเทศไทยจะเห็นได้ชัดว่า ประสิทธิภาพของกลไก และการบังคับใช้ของไทยยังมีมาตรฐานที่ต่ำกว่าของต่างประเทศเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นชั้นกระบวนการสอบสวน หรือในชั้นพิจารณาคดีของศาล จึงกล่าวได้ว่าที่ผ่านมาสังคมไทยได้เพิกเฉยต่อปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้น เพราะยังคงหลงไปกับมายาคติ และอคติที่ว่าปัญหาบางอย่างไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยกฎหมาย หรือหลักนิติธรรม ถ้าคนไทยยังคงมีความรู้สึกว่าจะหากต้องมีใครตายสักสองถึงสามพันคน แล้วจะทำให้สังคมไทยดีขึ้น ทำให้ปัญหาหายสาบสูญหมดไป แม้การกระทำนั้นจะขัดกับหลักมนุษยธรรม และขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง เป็นการล่องลอยละเมิดหลักการขั้นพื้นฐานของการปกครองตามหลักนิติธรรม และล่องลอยละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน หรือมีความเชื่อว่า ไม่มีเหตุผลที่จะต้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของโจร หรือผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามความเข้าใจที่รัฐพยายามสร้างขึ้น และใครก็ตามที่ออกมาปกป้องสิทธิของผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำ

ความผิดต่างเป็นโจรตามนิยามของรัฐ หรือเป็นพวกเดียวกับโจร สังคมไทยถูกทำให้คล้อยตามว่า ถ้าไม่เลือกเชื่อตามที่รัฐบาลหรือผู้ปกครองเสนอ ก็จะต้องเป็นฝ่ายตรงข้ามรัฐ แม้แต่การนำเสนอปัญหาการทรมาน ทารุณกรรมต่อผู้ถูกจับกุมของบรรดานักสิทธิมนุษยชนก็เป็นการนำเสนอที่ต้องการให้เกิดการแก้ปัญหาที่ถูกต้องชอบธรรมตามหลัก นิติธรรม เพื่อยุติความรุนแรง ก็จะถูกมองว่าเป็นการช่วยโจร คนที่เสนอความคิดเหล่านี้กลายเป็นคนแปลกหน้าของสังคม และกำลังถูกเบียดออกไปจากสังคมไทย ออกไปเป็นคนอีกกลุ่มหนึ่ง และความคิดเหล่านี้เองเป็นสิ่งสำคัญที่ขัดขวางการสร้าง ‘นิติรัฐ’ และการปกครองโดยยึดหลักกฎหมายในสังคมไทย

หากมองเปรียบเทียบไปในระดับสากล พบว่าการตระหนักถึงปัญหาการทรมานที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ แทบทุกทวีปของโลก ซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นสากล สหประชาชาติจึงได้ออกอนุสัญญาที่เรียกว่า “อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment)” โดยเปิดให้รัฐภาคีลงนาม และภาคยานุวัติตั้งแต่วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2527 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2530 ขณะนี้มีประเทศสมาชิกที่ภาคยานุวัติแล้วทั้งสิ้น 145 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย และมีประเทศสมาชิกที่ลงนามแล้วอีก 74 ประเทศ ในส่วนของประเทศไทยมีคณะรัฐมนตรีวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2550 อนุมัติการเข้าเป็นภาคีต่ออนุสัญญานี้ฉบับนี้ และเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2550 ประเทศไทยได้ยื่นภาคยานุวัติสารของอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน ต่อองค์การสหประชาชาติซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป และจะทำให้ไทยมีพันธกรณีในการจัดทำรายงานประเทศฉบับแรกเสนอต่อคณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ

ภายในเวลาหนึ่งปี หลังจากวันที่อนุสัญญาฯ นี้มีผลบังคับ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 19 ของอนุสัญญาฯ นั้นหมายความว่ารายงานฉบับแรกของไทยต้องส่งภายในวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2551

ซึ่งอนุสัญญาฯ นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้รัฐต่าง ๆ ตระหนักถึงเสรีภาพพื้นฐาน สิทธิความเท่าเทียมกัน สิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ร่วมกันป้องกัน ต่อต้าน หรือตรวจตราการกระทำที่เป็นการ ทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีในทุกรูปแบบและทุกสถานการณ์ โดยกำหนดให้การทรมานเป็นความผิดตามอนุสัญญา กำหนดให้มีคณะกรรมการต่อต้านการทรมาน และให้รัฐภาคีออกมาตรการทางกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อป้องกันไม่ให้มีการกระทำการทรมานในประเทศ

ประเทศไทยได้เข้าเป็นรัฐภาคีโดยไม่ต้องมีการแก้ไขกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้อง แต่ให้มีการจัดทำถ้อยแถลงดีความต่อ ข้อ 1 (คำนิยาม คำว่า "การทรมาน") ข้อ 4 (เรื่องการกำหนดให้การพยายาม การสมรู้ร่วมคิดและการมีส่วนร่วมในการกระทำทรมานเป็นความผิดที่ลงโทษได้ตามกฎหมายอาญา) และข้อ 5 (เรื่องเขตอำนาจศาลสากลเหนือความผิดฐานการกระทำการทรมาน) และข้อสงวนต่อข้อ 30 (เรื่องการยื่นข้อพิพาทเกี่ยวกับการตีความหรือบังคับใช้อนุสัญญาฯ ไปยังศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ) นอกจากนั้น ประเทศไทยก็ยังไม่ประกาศยอมรับอำนาจของคณะกรรมการฯ ตามมาตรา 21 และมาตรา 22 ของอนุสัญญาฯ ทำให้คณะกรรมการฯ ไม่สามารถรับเรื่องราวร้องเรียนจากปัจเจกบุคคลหรือหน่วยงานพัฒนาเอกชนได้โดยตรง

ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องแก้ปัญหาในเรื่องสิทธิของเหยื่อจากการซ้อมทรมานในปัจจุบันให้มีผลเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. การทำให้การทรมานเป็นความผิดทางอาญา

ในขณะนี้กฎหมายในประเทศไทยยังไม่ได้มีบทบัญญัติและบทลงโทษว่าด้วยการทรมานโดยตรง เมื่อไทยเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาฯ แล้ว จึงควรที่จะปรับหรือจัดให้มีกฎหมายภายในประเทศที่ระบุถึงการทรมานโดยตรง โดยออกเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยการห้ามการทรมาน โดยให้ครอบคลุมประเด็นการทรมานทั้งหมดตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฯ ทั้งในเรื่อง ความหมายแห่งการทรมาน การทำให้การทรมานมีความผิดทางอาญา รวมไปถึงการเยียวยาให้ความช่วยเหลือเหยื่อและอื่นๆ หรือมิฉะนั้นก็ควรมีการแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่เดิม ดังนี้

1.1 ควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ในมาตรา 1 ควรมีการกำหนดนิยามของคำว่า "การซ้อมทรมาน" ให้สอดคล้องกับมาตรา 1 ของอนุสัญญาฯ และตามการแถลงดีความเข้าเข้า (Interpretative Declaration) ที่ประเทศไทยแจ้งไปยังองค์การสหประชาชาติ ดังนี้

"มาตรา 1 (...) "การทรมาน" หมายความว่า การกระทำใดโดยมีเจตนาให้เกิดความเจ็บปวดทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าทางกายหรือจิตใจ ต่อบุคคลใด ซึ่งกระทำโดยเจ้าพนักงานด้วยการยุยงหรือโดยความยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงาน หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งจากทางราชการ เพื่อความประสงค์ต่อไปนี้

(1) ให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้น หรือจากบุคคลที่สาม

(2) ลงโทษบุคคลนั้นสำหรับการกระทำที่บุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามได้กระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ

(3) ช่มชู้ให้กลัวหรือบังคับขู่เข็ญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม

(4) เป็นการกระทำที่มีพื้นฐานจากการเลือกปฏิบัติไม่ว่ารูปแบบใด

ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานที่เกิดจากหรืออันเป็นผลปกติจากหรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษที่ชอบด้วยกฎหมาย”

1.2 ควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 7 เพื่อให้การกระทำความผิดฐานซ้อมทรมานเป็นความผิดสากล ซึ่งไม่ว่ากระทำความผิดในที่ใดก็สามารถลงโทษในประเทศไทยได้

1.3 ควรกำหนดให้ความผิดฐานทรมานเป็นความผิดเฉพาะที่สามารถลงโทษได้ตามกฎหมายไว้ในประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดเป็นความผิด “ฐานกระทำทรมาน” และกำหนดโทษไว้อย่างสูงเพื่อเป็นการยับยั้งการกระทำในลักษณะดังกล่าว

2. การเปลี่ยนภาระในการพิสูจน์การทรมานจากเหยื่อ มาเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมตัว เพราะเจ้าหน้าที่รัฐผู้ควบคุมตัวควรต้องเป็นผู้ตอบคำถามในกระบวนการยุติธรรมว่าเหตุใด ผู้ที่อยู่ภายใต้การควบคุมตัวจึงเกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต แทนที่เหยื่อจะต้องพิสูจน์ตนเองถึงเหตุแห่งการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต

3. ควรมีการแก้ไข พ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดี

อาญา พ.ศ. 2544 โดยเพิ่มเติมให้ ผู้เสียหายสามารถขอค่าทดแทน จากความผิดในฐานกระทำทรมานได้

4. ในส่วนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังขาดกระบวนการสืบสวนสอบสวนในเบื้องต้นก่อนที่จะเข้าสู่การดำเนินการของศาล ซึ่งกระบวนการดังกล่าวอาจบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานทรมานดำเนินการในเบื้องต้นก่อนเข้าสู่กระบวนการ ของศาล และเห็นว่าการจับหรือการเพิกถอนการกระทำทรมานไม่ควรต้องรอคำสั่งศาล จึงควรบัญญัติให้เจ้าพนักงานอื่นของรัฐมีอำนาจจับหรือเพิกถอนการกระทำทรมานได้เพื่อให้การกระทำความผิดดังกล่าวยุติลงได้อย่างทันทั่วทั้ง รวมถึงควรกำหนดให้มีการใช้นิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการนี้ด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ความอนุเคราะห์ทุนสนับสนุนในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Ewick, Patricia, and Susan S. Silbey. (1998). The common place of Law : Story from Everyday Life. Chicago : University of Chicago Press, p.22
- Koh, Harold Hongju. (1996). 'How Is International Human Rights Law Enforced?.' In Indiana Law Journal 74, p.1834
- Halliday, Terence C., and Pavel Osinsky. (2006). "Globalization of Law." In Annual Review of Sociology, p.448
- Wilson ,R.A. (2006). 'Is the Legalization of Human Rights Really the Problem? Genocide in Guatemalan Historical Clarification Commission.' In The Legalization of Human Rights : Multidisciplinary Perspectives on Human Rights and Human Rights Law, eds. Baak Cali and Salandin Meckled Garca, p.151

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสื่อประกอบการสอน
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ ตำบล
โพหนอง อำเภอกอสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

**Participatory Learning Process Management toward Developing an
Electronic Book : A Case Study of Ban Don Champa Sawan School, Phon
Gnam Sub-District, Kosumphisai District, Mahasarakham.**

ศิริพร น้อยอำคา^{1*}, อรทัย สิทธิจักษ์², มนัญญา นิมพิศาล³, ปรีวัฒน์ พิสิษฐพงษ์⁴, พฤฒ ธารวัช⁵
Siriporn Noiumkar^{1*}, Orathai Suttijak², Mananya nimpisan³, Pariwat Phisitaphong⁴,
Preut Thanarat⁵

บทคัดย่อ

กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ทำให้การศึกษามีความเจริญงอกงามโดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งการจัดการแบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการปัจจุบันโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์เป็นโรงเรียนขยายโอกาสได้รับสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอรวมถึงสื่อในบางวิชาที่ได้รับจากส่วนกลางไม่สอดคล้องกับความต้องการของครูและนักเรียน อีกทั้งไม่ครอบคลุมทุกรายวิชาโดยเฉพาะสื่อที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนซึ่งจะประสบความสำเร็จได้ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สอบถามความต้องการของครู ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมด้านการจัดการเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการของครู และขั้นตอนที่ 3 การถ่ายทอดความรู้จากครูสู่นักเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทำให้ได้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการ และความพึงพอใจของครูและนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก จากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนี้ส่งผลให้เกิดการสร้างองค์ความรู้แก่นักเรียนเพื่อนำไปพัฒนาสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงวิถีชีวิตชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ : การศึกษา, กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

^{1,2,3,4,5} ภาควิชาสื่อและนิเทศ คณะวิทยาการสารสนเทศมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน: ศิริพร น้อยอำคา, อีเมล: siriporn.p@msu.ac.th

^{1,2,3,4,5} Department of New Media Faculty of Informatics, Mahasarakham University

* Corresponding Author: Siriporn Noiumkar, Email: siriporn.p@msu.ac.th

Abstract

Learning management is one of the factors that cause education to thrive. In particular, participatory based methods help the learning process conform to the needs of students. Ban Don Champa Don Sawan School is a remote primary school with insufficient instructional media. What they currently possess are not in line with the needs of teachers and students. Moreover, they do not cover all subjects, especially those related to the community's culture. In order to create successful and consistent learning that corresponds to the community's needs, community participation must be included. This research aimed to study the participatory learning process between teachers and students in order to develop an electronic book that would be used as an instructional media. According to the result of the study, 3 steps of learning process between teachers and students are 1) inquiry of teachers' needs 2) teacher participation in enhancing their academic knowledge 3) knowledge transferring from teacher to students. In conclusion, the participatory learning process leads to creation of instructional media that meet the needs of learners. The teachers and students' satisfaction towards the electronic book development was at a "very satisfied" level. This study of participatory learning process also benefits students as they have learned how to create media of which knowledge can be applied to culture, indigenous knowledge, and community's way of life preservation continuing to achieve sustainability in the future.

Keywords : Learning, Participatory learning

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559 กำหนดเป้าหมายการนำแผนสู่การปฏิบัติเชิงคุณภาพ คือ 1) สังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทรัพยากรทางปัญญาเพื่อการเรียนรู้ นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน มีสุขภาวะ ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเอื้ออาทร ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ 2) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการศึกษาและเรียนรู้ มีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา

และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมทั้งความร่วมมือในภูมิภาคและกับนานาชาติมากขึ้นอันจะนำไปสู่ความสามารถในการร่วมมือและแข่งขันของประเทศและการอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน (แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552-2559) และจากแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เป้าหมายหลักที่ 6 กล่าวถึงภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษา และส่งเสริมยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วนในสังคม ร่วมรับผิดชอบคุณภาพการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชน เมื่อประชาชนมี

ส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง การจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักการสำคัญ (วันทนา อมตารีกุล และคณะ, 2558: 33)

คุณภาพการเรียนการสอนที่ดี ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ คือ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาวิชาสื่อการสอนและสภาพแวดล้อมต่างๆ การพัฒนาการศึกษานั้นจะปรับเพียงด้านตำราเรียน หรือหลักสูตรคงไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ทันกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น ผู้เรียนจะเกิดความสนใจมากขึ้น ถ้าผู้สอนใช้สื่อที่เหมาะสมมาประกอบ การเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนพอใจและสนุก สื่อการสอนจะเป็นสื่อกลางที่จะทำให้บทเรียนที่สลับซับซ้อนชัดเจนขึ้น (วนิษา อุดคำเที่ยง, 2554: 2) และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552-2559 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ ซึ่งมีนโยบายพัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) กระบวนการเรียนรู้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

ประเภทที่ 1 เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์โดยผู้สอนหรือวิทยากรเป็นหลัก ผู้เรียนเป็นเพียงผู้รับและเรียนรู้ตามที่ผู้สอนถ่ายทอดหรือจัดประสบการณ์ให้แบบนี้ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้

ประเภทที่ 2 เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง โดยอิงจากประสบการณ์เดิมและร่วมกันค้นหาหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ขึ้นมา ผู้สอนมีหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยให้เกิดการเรียนรู้ แบบนี้ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หรือการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นหลักการพื้นฐานสำคัญประการหนึ่งของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กล่าวคือ กระบวนการกลุ่มจะช่วยให้คน

ได้มีส่วนร่วมสูงสุดและทำให้บรรลุผลสำเร็จของงาน (ศุภวัฒน์ ปภัสสรากาญจน์, เว็บไซต์)

โรงเรียนดอนจําปาดอนสวรรค์เป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดเล็กทำการเรียนการสอนตั้งแต่อนุบาล 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 199 คน และครู จำนวน 18 คน มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนสื่อการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการ เนื่องจากสภาวะในปัจจุบันโรงเรียนได้รับสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ รวมถึงสื่อในบางวิชาไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู อีกทั้งไม่ครอบคลุมทุกรายวิชาโดยเฉพาะสื่อที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาจะประสบความสำเร็จต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมขอชุมชน ฉะนั้นหากครูและนักเรียนสามารถพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยเกิดจากการออกแบบและพัฒนาโดยผู้เรียนและผู้สอนน่าจะทำได้สื่อที่สอดคล้องกับความต้องการ และขยายผลต่อยอดไปสู่การจัดการองค์ความรู้ที่ยั่งยืนได้ในอนาคต อีกทั้งโรงเรียนยังสามารถบูรณาการไปสู่การพัฒนาห้องสมุดของโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนได้อีกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของครูในการฝึกอบรม พัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนจําปาดอนสวรรค์ ตำบลโพงาม อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนจําปาดอนสวรรค์ ตำบลโพงาม อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครู และนักเรียนที่มีต่อสื่อประกอบการสอนหนังสือ

อิเล็กทรอนิกส์ที่ออกแบบ และพัฒนาร่วมกัน
ระหว่างครูและนักเรียน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ด้านพื้นที่ ได้แก่โรงเรียนบ้านดอนจำปา
ดอนสวรรค์ ตำบลโพหนอง อำเภอกุสุมาลย์
จังหวัดมหาสารคาม

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

2.1.1 ครูโรงเรียนบ้านดอนจำปา
ดอนสวรรค์จำนวน 18 คน

2.1.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
2 จำนวน 16 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 ครูโรงเรียนบ้านดอนจำปา
ดอนสวรรค์ จำนวน 12 คน โดยการสุ่มเจาะจง

2.2.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
2 จำนวน 16 คน โดยเลือกวิธีแบบเจาะจง เนื่องจาก
เป็นกลุ่มที่เรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การศึกษาความต้องการของครูใน
การฝึกอบรมพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสือ
อิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนจำปา
ดอนสวรรค์ ตำบลโพหนอง อำเภอกุสุมาลย์
จังหวัดมหาสารคาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

3.1.1 แบบสอบถามความต้องการ
ของครูโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์เกี่ยวกับการ
อบรมการใช้งานโปรแกรมสำหรับพัฒนาสื่อ
ประกอบการสอน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา
พื้นฐานความรู้ทางคอมพิวเตอร์ ระดับการสอน และ
รายวิชาที่รับผิดชอบ ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
รายการ

ตอนที่ 2 ความต้องการในการรับ
การฝึกอบรมการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประกอบ
การสอน เป็นแบบเรียงลำดับ โดยให้เรียงลำดับ 1,2
และ 3

ตอนที่ 3 ความต้องการเข้ารับการ
ฝึกอบรม สื่อประเภทอื่นๆ เป็นแบบปลายเปิด

3.2 ศึกษาผลการใช้กระบวนการจัดการ
เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนา
สื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ : กรณี
ศึกษาโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ ตำบล
โพหนอง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบความรู้
ความเข้าใจของครูก่อน และหลังการอบรม

3.3 ศึกษาความพึงพอใจของครู และ
นักเรียนที่มีต่อสื่อประกอบการสอนหนังสือ
อิเล็กทรอนิกส์ที่ออกแบบ และพัฒนาร่วมกัน
ระหว่างครูและนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ได้แก่

3.3.1 แบบสอบถามความพึงพอใจ
ของครูที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ร่วมกัน
พัฒนา

3.3.2 แบบสอบถามความพึงพอใจ
ของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ร่วมกัน
พัฒนา

เกณฑ์ความพึงพอใจมีดังนี้

พึงพอใจมาก	ให้คะแนน	3
พึงพอใจปานกลาง	ให้คะแนน	2
พึงพอใจน้อย	ให้คะแนน	1

จากเกณฑ์คะแนนมีการแปลผลมีดังนี้

2.50-3.00 หมายถึง พึงพอใจมาก

1.50-2.49 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

1.00-1.49 หมายถึง พึงพอใจน้อย

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เพื่อสอบถามความต้องการการฝึก
อบรมการใช้งานโปรแกรมสำหรับพัฒนาสื่อ
ประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของครู
โรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ วิธีการสร้าง

เครื่องมือมีดังนี้

4.1.1 ศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัย ที่เกี่ยวกับความต้องการของชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.1.2 คณะผู้วิจัย ครู และนักเรียน โรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ร่วมกันพูดคุยปรึกษาหารือถึงความต้องการของโรงเรียน

4.1.3 วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากที่ได้ร่วมปรึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1.4 สร้างแบบสอบถามให้ตรงกับข้อบ่งชี้ที่กำหนด

4.2 เพื่ออบรมการใช้งานโปรแกรมสำหรับพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับครู วิธีการมีดังนี้

4.2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบทดสอบ

4.2.2 วิเคราะห์ข้อคำถามของแบบทดสอบ

4.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ก่อน และหลังการฝึกอบรมของครู

4.3 เพื่ออบรมการใช้งานโปรแกรมพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียน ซึ่งอบรมโดยครูที่ผ่านการอบรมการใช้งานโปรแกรมสำหรับพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิธีการมีดังนี้

4.3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบทดสอบ

4.3.2 วิเคราะห์ข้อคำถามของแบบทดสอบ

4.3.3 สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ก่อน และหลังการฝึกอบรมของนักเรียน

4.4 พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเกิดจากการร่วมมือพัฒนากันระหว่างครูและ วิธีการมีดังนี้

4.4.1 ครูและนักเรียนเลือกเนื้อหาที่ต้องการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

4.4.2 วิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบ

เนื้อหา

4.4.3 ออกแบบเนื้อหาตามที่ต้องการให้

4.4.4 พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกัน โดยครูถ่ายทอดความรู้ กำกับดูแล และออกแบบร่วมกันกับนักเรียน และให้นักเรียนพัฒนาให้ได้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับความต้องการ

5. เก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 สอบถามความต้องการการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรมสำหรับพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของครู ซึ่งเก็บโดยการให้กรอกแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ แบบเลือกเรียงลำดับ และสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการสนทนาและใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึกการสนทนา และคณะผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์และผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้จัดบันทึก ระหว่างการสนทนา และเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

5.2 อบรมการใช้งานโปรแกรมสำหรับพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับครู ซึ่งเก็บรวบรวมจากแบบทดสอบก่อน-หลัง การอบรม

5.3 อบรมการใช้งานโปรแกรมสำหรับพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียน ซึ่งอบรมโดยครู เก็บรวบรวมจากแบบทดสอบก่อน-หลัง การอบรม

5.4 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ออกแบบและพัฒนาร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน เก็บรวบรวมแบบประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ร่วมกันพัฒนา

6. การจัดกระทำข้อมูลในการวิจัย คณะผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

6.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

6.2 นำข้อมูลป้อนเข้าระบบคอมพิวเตอร์

6.3 นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 ศึกษาความต้องการของครูในการฝึกอบรม พัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ ตำบลโพหนองาม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม โดยการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ

2. ศึกษาผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ ตำบลโพหนองาม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม โดยการคำนวณหาคะแนนความก้าวหน้า และหาค่าเฉลี่ยคะแนนความก้าวหน้า

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครู และนักเรียนที่มีต่อสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกแบบ และพัฒนาร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

1. การศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ ตำบลโพหนองาม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคามประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สอบถามความต้องการของครูโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ร่วมกันพูดคุย ปรึกษาหารือถึงความต้องการของครูในโรงเรียน รวมถึงให้กรออกแบบสอบถามความต้องการซึ่งจากการสอบถามพบว่าครูมีความต้องการการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรมสำหรับพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุดคือ โปรแกรม Adobe Indesign ซึ่งมีความ

ต้องการร้อยละ 30 และรองลงมาคือ โปรแกรม Adobe Flash, Joomla, website x5 ซึ่งมีความต้องการร้อยละ 20

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของครู

ความต้องการรับการฝึกอบรมการผลิตสื่อประกอบการสอน และการนำไปใช้	ร้อยละ
ผลิตเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Adobe Indesign	30
ผลิตสื่อมัลติมีเดียด้วยโปรแกรม Adobe Captivate	0
สร้างสื่อการเรียนการสอนด้วยโปรแกรม Adobe Flash	20
ตัดต่อวิดีโอด้วยโปรแกรม Adobe Premiere Pro	0
สร้างภาพประกอบ หรือ การ์ตูน ด้วยโปรแกรม Adobe Illustrator	10
สร้างเว็บไซต์สำเร็จรูปด้วยโปรแกรม Joomla	20
สร้างเว็บไซต์สำเร็จรูปด้วยโปรแกรม Macro-media website x5	20

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมด้านการจัดการเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการ เมื่อได้ความต้องการคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการ จัดเตรียมความรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับโปรแกรมการผลิตสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้กับครู โดยเลือกอบรม 2 โปรแกรม คือ โปรแกรม Adobe Indesign ร้อยละ 30 และ โปรแกรม Adobe Flash ร้อยละ 20 ซึ่งเลือกจากความต้องการสูงสุดและความสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้งานได้หลากหลาย ครูเข้าอบรม ทั้งหมด 12 คน อบรมโปรแกรม Adobe Indesign จำนวน 5 คน และอบรมโปรแกรม Adobe Flash จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นการเลือกเข้าร่วมอบรมตามความต้องการของครู เพื่อให้ครูได้ความรู้ทางด้านการวิชาการเกี่ยวกับการผลิตสื่อประกอบการสอนที่ตรงกับความต้องการ

ตาราง 2 ผลคะแนนด้านความรู้ ความเข้าใจของครูก่อนและหลังการอบรม

ครู คนที่	หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ Adobe Indesign			ครู คนที่	การสร้างการ์ตูนด้วย Adobe Flash		
	คะแนน ก่อนรับ การอบรม 10 คะแนน	คะแนน หลังรับ การอบรม 10 คะแนน	คะแนน ความ ก้าวหน้า		คะแนน ก่อนรับการ อบรม 15 คะแนน	คะแนน ความ ก้าวหน้า	คะแนน ความ ก้าวหน้า
1	6.5	10	3.5	1	5	7	2
2	4.5	10	5.5	2	8	10	2
3	9.5	10	0.5	3	10	11	1
4	6.5	10	3.5	4	7	10	3
5	6	10	4	5	6	10	4
ค่าเฉลี่ยคะแนนความก้าวหน้า ($\bar{X}$)			3.4	6	8	12	4
				7	5	8	3
				ค่าเฉลี่ยคะแนนความก้าวหน้า ($\bar{X}$)			2.71

ขั้นตอนที่ 3 การถ่ายทอดความรู้จากครูสู่ นักเรียน ซึ่งครูที่ผ่านการอบรมการผลิตสื่อประกอบ การสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะเป็นผู้นำความรู้ที่ ได้รับไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนโดยคณะผู้วิจัย ให้เป็นครูต้นแบบ จากการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ได้ ครูต้นแบบ 2 คน โดยคณะผู้วิจัยเลือกจากผู้ที่ได้ คะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการอบรมสูงสุด ซึ่งครู ต้นแบบจะไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 16 คน แบ่งอบรม โปรแกรม Adobe Indesign จำนวน 8 คน และ โปรแกรม Adobe Flash จำนวน 8 คน เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ในการผลิตสื่อและนำความรู้ที่ได้ รับไปพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยครูและ นักเรียนออกแบบและพัฒนาาร่วมกันเพื่อให้ได้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับความต้องการ ของครูและนักเรียน

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูต้นแบบที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกแบบ และพัฒนา
ร่วมกันกับนักเรียน

รายการ	N=2		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีสีสันสวยงามน่าสนใจ	3.00	0.00	มาก
2. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีตัวหนังสืออ่านง่าย	2.50	0.71	มาก
3. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีภาพประกอบสวยงาม	2.50	0.71	มาก
4. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีเสียงประกอบเร้าความสนใจ	2.50	0.71	มาก
5. ฉันมีความสุขสนุกสนานเมื่อได้เรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	2.50	0.71	มาก
6. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้ฉันอยากอ่านหนังสือ	3.00	0.00	มาก
7. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้ฉันมีสมาธิในการอ่านหนังสือ	2.50	0.71	มาก
8. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีเนื้อหาที่อ่านเข้าใจง่าย	2.50	0.71	มาก
9. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีเนื้อหาสอดคล้องกับภาพประกอบ	2.50	0.71	มาก
10. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้ฉันชอบเรียนหนังสือ	2.50	0.71	มาก
11. ฉันตั้งใจเมื่อได้เรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	2.50	0.71	มาก
12. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้ฉันได้เรียนที่บ้านได้อย่างสะดวก	2.50	0.71	มาก
13. ฉันมีความสุขเมื่อได้เรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	2.50	0.71	มาก
14. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีภาพเคลื่อนไหวเร้าความสนใจ	2.50	0.71	มาก
15. ฉันอยากให้มีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาอื่นๆ อีก	3.00	0.00	มาก
โดยรวม	2.60	0.21	มาก

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกแบบ และพัฒนา
ร่วมกันกับครู

รายการ	N=16		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีสีสันสวยงามน่าสนใจ	2.94	0.25	มาก
2. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีตัวหนังสืออ่านง่าย	2.69	0.48	มาก
3. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีภาพประกอบสวยงาม	2.81	0.40	มาก
4. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีเสียงประกอบเร้าความสนใจ	2.50	0.52	มาก
5. ฉันมีความสุขสนุกสนานเมื่อได้เรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	2.88	0.34	มาก
6. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้ฉันอยากอ่านหนังสือ	2.81	0.40	มาก
7. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้ฉันมีสมาธิในการอ่านหนังสือ	2.63	0.50	มาก
8. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีเนื้อหาที่อ่านเข้าใจง่าย	2.75	0.45	มาก
9. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีเนื้อหาสอดคล้องกับภาพประกอบ	2.75	0.45	มาก
10. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้ฉันชอบเรียนหนังสือ	2.69	0.48	มาก
11. ฉันตั้งใจเมื่อได้เรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	2.63	0.50	มาก
12. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้ฉันได้เรียนที่บ้านได้อย่างสะดวก	2.63	0.50	มาก
13. ฉันมีความสุขเมื่อได้เรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	2.88	0.34	มาก
14. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีภาพเคลื่อนไหวเร้าความสนใจ	2.69	0.48	มาก
15. ฉันอยากให้มีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาอื่นๆ อีก	2.88	0.34	มาก
โดยรวม	2.74	0.12	มาก

สรุปผลการวิจัย

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ ตำบลโพรงาม อำเภอกอสุ่มพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทำให้ครู และนักเรียนได้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการซึ่งประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1) สอบถามความต้องการในการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรมสำหรับผลิตสื่อประกอบการสอนของครูโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ เพื่อนำความต้องการนั้นไปฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้กับครู ซึ่งพบว่าครูมีความต้องการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรมสำหรับพัฒนาสื่อประกอบการสอน มากที่สุดคือ โปรแกรม Adobe Indesign ร้อยละ 30 และรองลงมาคือ โปรแกรม Adobe Flash, Joomla, website x5 ร้อยละ 20

2) การมีส่วนร่วมด้านการจัดการเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการ ซึ่งได้จัดเตรียมความรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับโปรแกรมการผลิตสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้กับครูโดยเลือกความต้องการมา 2 โปรแกรม ซึ่งเลือกจากความต้องการสูงสุด คือ โปรแกรม Adobe Indesign ร้อยละ 30 และ โปรแกรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้หลากหลาย คือ โปรแกรม Adobe Flash ร้อยละ 20 จำนวนครูในการเข้าอบรมมีทั้งหมด 12 คน อบรม โปรแกรม Adobe Indesign จำนวน 5 คน และอบรม โปรแกรม Adobe Flash จำนวน 7 คน เป็นการเลือกเข้าร่วมอบรมตามความต้องการของครู เพื่อให้ครูได้ความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการผลิตสื่อประกอบการสอนที่ตรงกับความต้องการ ซึ่งผลจากการอบรมพบว่า ครูมีความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับโปรแกรมการผลิตสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากครูมีคะแนนจากการทดสอบด้านความรู้ความเข้าใจหลังการอบรมสูงกว่าก่อนรับการอบรม

3) การถ่ายทอดความรู้จากครูสู่นักเรียนเพื่อให้ นักเรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อไปพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยครูและนักเรียนออกแบบและพัฒนาาร่วมกัน ซึ่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาได้พบว่า ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสื่อประกอบการสอนที่ได้เป็นสื่อประกอบการสอนที่ตรงกับความต้องการของครูและนักเรียน เป็นสื่อที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาาร่วมกัน จึงทำให้ครูและนักเรียนเกิดความพึงพอใจในสื่อประกอบการสอนที่ได้รับ

อภิปรายผล

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยพบว่า ครูโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์มีความต้องการในการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรมสำหรับผลิตสื่อประกอบการสอน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ และต้องการนำไปพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ ตำบลโพรงาม อำเภอกอสุ่มพิสัย จังหวัดมหาสารคามทำให้ครู และนักเรียนสามารถพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้สอดคล้องกับความต้องการของครูและนักเรียนโดยตรง และการมีส่วนร่วมด้านการจัดการเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการ เป็นการจัดการกระบวนการรับรู้ให้ครูได้มีความรู้เพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงความรู้ความสัมพันธในการมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาาร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนอันจะเป็นการทำให้เกิดความยั่งยืนในองค์ความรู้ต่อไป โดยความพึงพอใจของครูและนักเรียนที่มีต่อสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นไปในทิศทาง

เดียวกันคือพึงพอใจมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมยศนาวิการ และผู้สดี รุณาคม (2520 : 1) กล่าวว่าเมื่อบุคคลใดได้เชื่อว่าพวกเขาได้รับประโยชน์จากงานของเขาด้วยกรณีส่วนร่วมกันเป็นกลุ่ม พวกเขาจะร่วมมือกัน และความพึงพอใจของครูและนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกแบบ และพัฒนา ร่วมกันอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นสิ่งที่เกิดจากการพัฒนาด้วยความสามารถของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาวัฒนธรรมในเขตพื้นที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหาสารคาม คณะวิทยาการสารสนเทศ ที่สนับสนุนงบประมาณในการจัดโครงการบริการวิชาการด้านสื่อ นวัตกรรมสู่ชุมชน ภายใต้โครงการ 1 หลักสูตร 1 ชุมชน และขอขอบคุณผู้นำชุมชนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ครูในเขตชุมชนพื้นที่ อบต. หนองบัว นายทรัพย์อนันต์ วรรณสาน ปลัด และเจ้าหน้าที่อบต.หนองบัวทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลืออำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ ครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ที่มีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมของโครงการในครั้งนี้ รวมทั้งคณาจารย์และนิสิตหลักสูตรสื่อนวัตกรรม และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ช่วยทำให้งานโครงการวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- วันทนา อมตาริยกุล และคณะ. (2558). การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2558.
- วนิชา อุดคำเที่ยง, (2554). การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านน่าน้ำมันและโรงเรียนบ้านเพี้ยช้างวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ศุภวัฒน์ ปภัสสรากาญจน์. (2558). การศึกษาแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม. ค้นข้อมูล 1 ธันวาคม 2558, จาก <http://rotoratum.blogspot.com/p/1-1.html>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559). กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559). กรุงเทพฯ : สกศ.
- สมยศ นาวิการ และผุสดี รัตนคม. (2520). องค์การทฤษฎีและพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : พิมพ์.

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

Developing Indicators of Desirable Characteristics in Terms of Sufficiency Living of Upper Secondary Education Level Students

สิทธิพร ผากกลีบ¹, บุญชม ศรีสะอาด²

Sithiporn Phakakleeb¹, Boonchom Srisa-ard²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน ได้มาโดยการเจาะจงเลือก (Purposive sampling) และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 563 คน ได้มาโดยการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้น มี 4 องค์ประกอบ 40 ตัวบ่งชี้ 2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าอำนาจนัยขององค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบเป็นบวก มีค่าอำนาจนัยขององค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.357 ถึง 0.962 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่าแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 4 สามารถบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้

คำสำคัญ : การพัฒนาตัวบ่งชี้, คุณลักษณะอันพึงประสงค์, การอยู่อย่างพอเพียง

¹ นิสิต ระดับปริญญาโท, สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โทรศัพท์ : 091 6800908 Email : krujoy53@gmail.com

² รองศาสตราจารย์, ภาควิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทรศัพท์ : 081 4711355 Email : boonchom111@gmail.com

¹ M.Ed. Condidate In Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Mahasarakham University.

² Associate Professor. Department of Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Mahasarakham University.

Abstract

The purposes of this research were to develop Indicators of desirable characteristics, in terms of Sufficiency Living, of upper-secondary education level students: CSL. The samples were 6 Sufficiency Living experts selected by purposive sampling, while 563 upper-secondary education level students were selected by Multi-stage random sampling. The instruments were a structured observation and 40 – item 5 – rating scale questionnaires. The research data were analyzed by a ready-made program for basic descriptive data analysis, first order and second order confirmatory factor analysis. The results of this research revealed that 1) CSL of 4 factors measured from 40 observed variables. 2) The result of confirmatory factor analysis of the model of CSL found that the model was fitted and it was found that factor loading of 4 factors were positive, and size were from 0.357 – 0.962 at the .01 significance, so CSL could measure from 4 factors.

Keywords : Developing Indicators, Desirable Characteristics, Sufficiency Living

บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยในปัจจุบันได้ยึดเอาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นแนวทางอิงซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ มีหลักการที่สำคัญข้อหนึ่งคือเป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติมีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล และมีจุดหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนประการแรกคือมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4 - 5) โดยในส่วนของจัดการเรียนรู้เป็นการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติโดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ผู้สอนต้อง

พยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 25) ซึ่งจะเห็นว่านอกจากความรู้ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้แล้วหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยเฉพาะคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นกำหนดไว้ในหลักสูตรมีทั้งสิ้น 8 ข้อดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทยและ 8) มีจิตสาธารณะ การนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการดังกล่าวไปพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น สถานศึกษาต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างชัดเจน โดยพิจารณาจาก นิยาม ตัวชี้วัดพฤติกรรมบ่งชี้และเกณฑ์การให้คะแนนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2552 : 5)

จากการศึกษาหลักการปฏิบัติสู่การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ทราบว่าผลผลิตของกระบวนการเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ การที่จะทำให้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจหรือปัจจัยทางวัตถุ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีความยั่งยืน สมดุล และมั่นคง (อภิชาติ พันธเสน. 2555 : 206) ซึ่งสอดคล้องกับที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งได้จำแนกความพอเพียงเป็นองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550 : 4) และสอดคล้องกับจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช ธรรมปิยา (2557 : 13-15) ที่กล่าวไว้ในหนังสือ“ตามรอยพ่อชีวิตพอเพียง สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” ว่าการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงนั้นควรประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม

อย่างเป็นองค์รวม คือ ไม่แยกส่วนแต่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน อย่างเป็นเหตุ เป็นผล แต่พฤติกรรมใดบ้างที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงนี้ และมีเกณฑ์ในการตัดสินอย่างไรว่าบุคคลนั้นๆ ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้จะเห็นว่าคุณลักษณะด้านความพอเพียงเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดกับบุคคลทุกคน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานคือระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.4 ถึง ม.6 ถือเป็นช่วงขั้นสุดท้ายของการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งนักเรียนได้รับการพัฒนาส่งเสริมคุณลักษณะด้านการอยู่อย่างพอเพียงมาแล้วไม่น้อยกว่า 11 ปี เป็นช่วงวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ เด็กที่จบการศึกษาระดับนี้ถ้าหากไม่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาก็จะออกไป

ประกอบอาชีพ หรือมีครอบครัวเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ต่อไป ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ตอกย้ำ ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน หรือวัดและประเมินผลเพื่อให้ทราบว่าคุณลักษณะด้านความพอเพียงยังคงมีอยู่ในตัวพวกเขาหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และจากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงที่สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดเป็นแนวทางให้สถานศึกษาประเมินผู้เรียนนั้นมีเพียง 2 ตัวบ่งชี้ 6 พฤติกรรมบ่งชี้ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2552 : 27) ซึ่งยังไม่เพียงพอครอบคลุมคุณลักษณะด้านการอยู่อย่างพอเพียงให้แก่สถานศึกษาและครูนำไปปฏิบัติ นอกจากนี้ในการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีผู้สนใจศึกษาคุณลักษณะด้านความพอเพียงในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายน้อยมากอาจเนื่องจากเป็นช่วงชั้นปลายของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ค่อนข้างมากคิดว่าได้รับการพัฒนาปลูกฝังมาแล้ว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายว่ามียุทธศาสตร์ประกอบอะไรบ้าง เพื่อจะได้ทราบและนำไปใช้ตรวจสอบ ส่งเสริม ปลูกฝัง ให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความพอเพียงสามารถดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงและยั่งยืนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีการศึกษา

แบ่งเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1. การสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีดังนี้

1.1 จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง มี 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ 1 สำหรับขั้นตอนที่ 1 การสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ปรารชญ์ชาวบ้าน ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนและในชีวิตประจำวันได้ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ใช้สำหรับคัดเลือกตัวบ่งชี้ จำนวน 6 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ 1. เป็นผู้นำ หัวหน้าส่วนราชการ หรือโครงการที่มีความเข้าใจและส่งเสริมการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้หรือเผยแพร่ในองค์กร 2. เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ รอบรู้ถึงขั้นตอน ผลิตรายงาน สามารถนำมาปฏิบัติด้วยตนเอง หรือสั่งสอนอบรมบุคคลอื่นให้เข้าใจและสามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สำหรับขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นกลุ่มนักเรียนที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory

Factor Analysis : CFA) เพื่อเป็นการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ที่ได้ทั้งหมด ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 563 คนซึ่งคิดเป็น 14.075 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling)

1.3 เครื่องมือที่ใช้สำหรับขั้นตอนนี้ได้แก่

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามเพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้านการดำเนินชีวิตอยู่อย่างพอเพียง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert พิจารณาค่าความตรงเชิงเนื้อหาโดยการพิจารณาคำตัดสินความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามของแต่ละตัวบ่งชี้ย่อยกับตัวบ่งชี้หลักขั้นต้น โดยผู้เชี่ยวชาญและได้คัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ไม่เกิน 1.00 นอกจากนี้ยังหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α -Coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .928 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) มีค่าตั้งแต่ .592 ถึง .717

1.4 การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จนครบทั้งสิ้นจำนวน 570 ฉบับและทำการคัดเลือกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก จำนวน 7 ฉบับ เหลือ 563 ฉบับ

1.5 การวิเคราะห์/สร้างตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปลงรหัสข้อมูลในโปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติเบื้องต้นได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) เพื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Con-

firmatory Factor Analysis : CFA) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างระหว่างโมเดลสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไป

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและการแจกแจงของตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์การกระจาย แล้วคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ในการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบลักษณะความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะการแจกแจงของตัวบ่งชี้ สำหรับใช้พิจารณาความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างระหว่างโมเดลสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งโมเดลมีลักษณะตามกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยที่ตัวบ่งชี้ทั้งหมดเป็น

ผลมาจากองค์ประกอบที่ส่งเสริมการอยู่อย่างพอเพียงทั้ง 4 องค์ประกอบโดยวิเคราะห์โมเดลตามข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสถิติสำคัญที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย ค่าไค-สแควร์ ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบของ Tucker และ Lewis (TLI) ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (SMR) และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA)

ผลการศึกษา

1. ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้น มี 4 องค์ประกอบ 40 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความพอเพียงด้านวัตถุ 9 ตัวบ่งชี้ ความพอเพียงด้านสังคม 12 ตัวบ่งชี้ ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม 10 ตัวบ่งชี้ และความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม 9 ตัวบ่งชี้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกรายด้าน

ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S	ระดับความเหมาะสม
1. ความพอเพียงด้านวัตถุ(SOM)			
1. นักเรียนใช้สิ่งของเครื่องใช้ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า	4.02	.802	มาก
2. นักเรียนเลือกซื้อและใช้สิ่งของตามความจำเป็น	4.06	.789	มาก
3. นักเรียนรู้จักเก็บออมเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น	4.12	.843	มาก
4. นักเรียนไม่ลักขโมยสิ่งของของคนอื่นหรือส่วนรวม	4.23	.912	มาก
5. นักเรียนช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านและปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทานในบ้านหรือขาย	4.04	.808	มาก
6. นักเรียนมีส่วนช่วยเหลือวางแผนและร่วมกิจกรรมในการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง	3.77	.943	มาก
7. นักเรียนรู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสืบค้นและนำเสนอข้อมูลอย่าง มีเหตุผลและพอประมาณ	3.74	.929	มาก
8. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบสินค้าและบริการทั้งในด้านความคุ้มค่าคุณภาพ และราคา ก่อนตัดสินใจซื้ออย่างมีเหตุผล	3.79	.942	มาก
9. นักเรียนรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายของตนเองและครอบครัว	3.77	.934	มาก

ตัวบ่งชี้	X	S	ระดับความเหมาะสม
2. ความพอเพียงด้านสังคม(SOS)			
10. นักเรียนมีน้ำใจ ให้ความช่วยเหลือ แบ่งปันสิ่งของ เครื่องใช้ อาหาร แก่เพื่อนทั้งในโรงเรียนและใน ชุมชน สังคม ตามโอกาสและอัตภาพของตน	4.33	.96	มาก
11. นักเรียนไม่ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของห้องเรียนและโรงเรียน	3.49	.95	ปานกลาง
12. นักเรียนเป็นผู้รักความยุติธรรม และมีศีลธรรมประจำใจ	3.82	.89	มาก
13. นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข และสิ่งเสพติด	3.91	.85	มาก
14. นักเรียนมีความเกรงใจ มีสัมมาคารวะ และมีสัจจะ	4.00	.91	มาก
15. นักเรียนมีความกตัญญูคุณ และเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา ผู้ปกครอง และผู้มีพระคุณ	3.53	.92	มาก
16. นักเรียนคิดก่อนทำ และปรึกษาผู้ใหญ่เสมอเมื่อมีปัญหาในการดำเนินชีวิตและการเรียน	4.12	.93	มาก
17. นักเรียนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง และมีความรอบรู้ รอบคอบ	4.04	1.07	มาก
18. นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต	3.83	.95	มาก
19. นักเรียนเข้าร่วมเป็นสมาชิกชุมนุม ชมรมต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ และมีการส่งเสริมสวัสดิการต่างๆ ให้แก่สมาชิก	3.90	.97	มาก
20. นักเรียนรับฟังและแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ อย่างพอเหมาะพอควรที่เกิดขึ้นในสังคมทุกระดับ โดยเฉพาะในสังคมออนไลน์	3.90	1.05	มาก
21. นักเรียนติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และชุมชน อย่างสม่ำเสมอพร้อมทั้งมีใจกว้าง ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้	3.98	1.04	มาก
3. ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม(SOE)			
22. นักเรียนใส่ใจดูแลสิ่งของในห้องเรียน ปิดไฟ ปิดพัดลม หรือเครื่องปรับอากาศก่อนออกจากห้องเรียนโดยไม่ต้องบอกกล่าวทุกครั้ง	3.80	.98	มาก
23. นักเรียนเลือกเติมน้ำมันตามชนิดที่เหมาะสมกับรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่ตนเองใช้	4.15	.95	มาก
24. นักเรียนปลูกต้นไม้หรือจัดสวนในบ้าน และในชุมชนเมื่อมีโอกาส	3.92	.95	มาก
25. นักเรียนแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง รวมทั้งนำกลับมาใช้ใหม่ ใช้ซ้ำ และกำจัดอย่างถูกวิธี	3.85	.96	มาก
26. นักเรียนเดิน หรือใช้รถจักรยานไปทำธุระใกล้บ้านแทนการใช้รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์	4.02	1.01	มาก
27. นักเรียนจัดสวน ดูแลต้นไม้ในบริเวณบ้านให้ดูร่มรื่น	3.80	.96	มาก
28. นักเรียนมีความสนใจใคร่รู้เกี่ยวกับภาวะโลกร้อน และพลังงานทดแทน	3.72	.94	มาก
29. นักเรียนรู้และตระหนักถึงการอนุรักษ์ และใช้พลังงานอย่างประหยัดทุกรูปแบบ เช่น การใช้หลอดตะเกียบหรือหลอดแอลอีดีแทนหลอดไส้ การลดการใช้ถุงพลาสติกโดยใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทน เป็นต้น	3.88	.98	มาก
30. นักเรียนศึกษา เรียนรู้ ติดตามข่าวสาร เหตุการณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้น ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อหาทางแก้ไขหรืออนุรักษ์	3.73	.99	มาก
4. ความพอเพียงด้านวัฒนธรรม(SOC)			
31. นักเรียนรู้ และตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชน รวมทั้งเข้าร่วม หรือมีส่วนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในโรงเรียน และชุมชนที่อาศัยอยู่	3.60	.96	มาก
32. นักเรียนรู้จักและภูมิใจในถิ่นกำเนิดของตนเอง ภูมิใจในประวัติความเป็นมาของตนเอง และครอบครัว	3.80	.98	มาก
33. นักเรียนไม่รู้สึกละอายที่มีพ่อแม่ หรือผู้ปกครองมีอาชีพต่ำต้อยหรือน้อยเนื้อต่ำใจในวาสนาเมื่อได้ยินหรือนึกถึงปมด้อยของตนเอง	3.80	.93	มาก
34. นักเรียนสนใจเรียนรู้ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมในท้องถิ่น มีความเข้าใจ และภาคภูมิใจ	3.80	.95	มาก

ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S	ระดับความเหมาะสม
35. นักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่น ภาษาไทย และภาษาสากลได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะไม่ใช้ปะปนกัน	4.00	.98	มาก
36. นักเรียนมีกิริยามารยาท รู้จักกาลเทศะทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ	4.10	.99	มาก
37. นักเรียนเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณีของชุมชน ท้องถิ่นของตนเองร่วมกับ ผู้ปกครอง เพื่อนๆ	4.36	.96	มาก
38. นักเรียนไม่ชื่นชม เหนอเหิม กับความคิดหรือพฤติกรรมแปลกๆ ที่ขัดแย้งกับศีลธรรมอันดีงาม ในสื่อต่างๆ และในโลกสังคมออนไลน์	4.11	.90	มาก
39. นักเรียนภูมิใจ และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทยอันดีงามที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และพร้อมที่จะรักษาสืบทอดเอาไว้	4.25	.91	มาก
40. นักเรียนศึกษา เรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ อย่างเข้าใจในความแตกต่าง	3.97	1.05	มาก

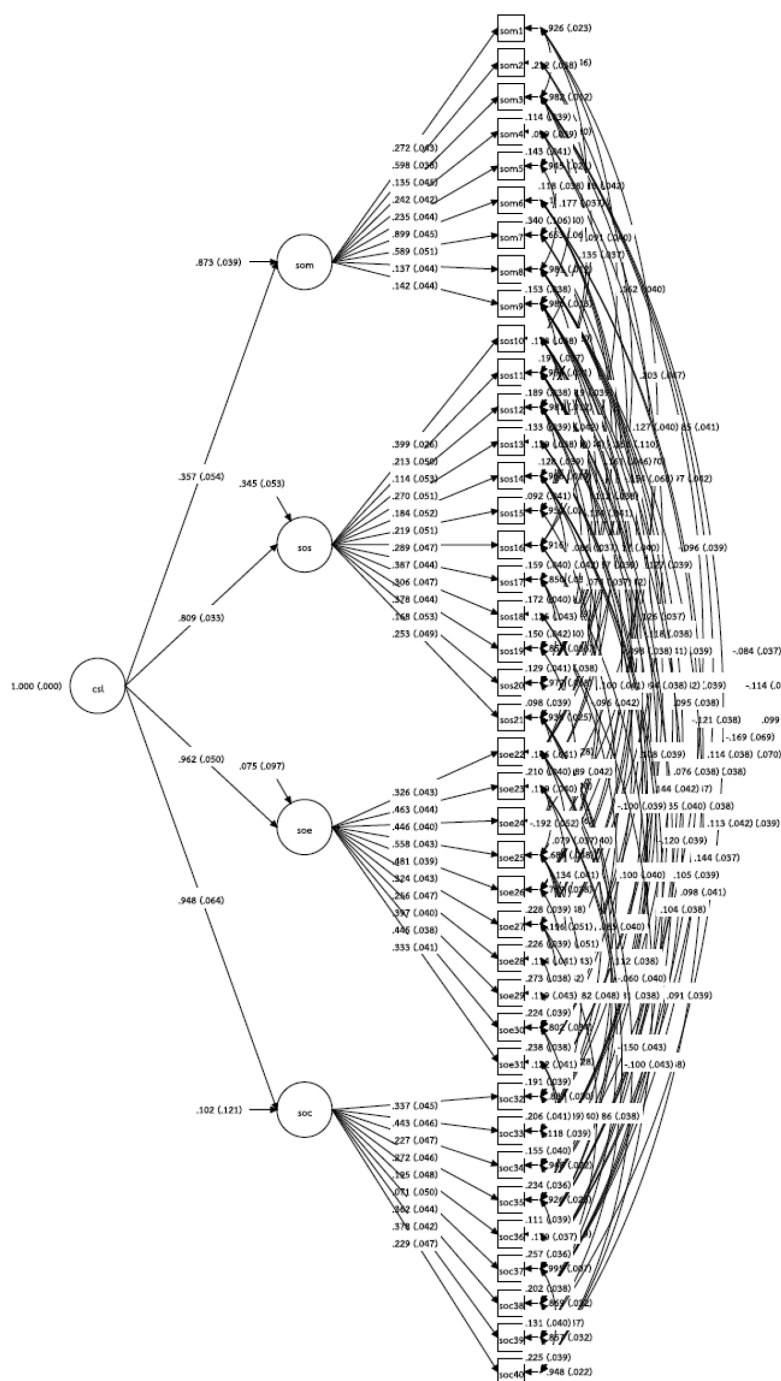
2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 691.672 ค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.0622 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 636 ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่า 1.09 ค่าดัชนีรากที่สองของกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) มีค่า 0.012 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) มีค่า 0.982 ค่าดัชนีวัดระดับความ

สอดคล้องเปรียบเทียบของ Tucker และ Lewis (TLI) มีค่า 0.977 และ ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (SRMR) มีค่า 0.044 มีค่านำหนักองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบเป็นบวก มีค่านำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.357 ถึง 0.962 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม (SOE) ความพอเพียงด้านวัฒนธรรม (SOC) ความพอเพียงด้านสังคม (SOS) และความพอเพียงด้านวัตถุ (SOM) มีค่าเท่ากับ 0.962, 0.948, 0.809 และ 0.357 ตามลำดับ แสดงว่าองค์ประกอบทุกตัวมีความสำคัญต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียง ดังตาราง 2 และภาพประกอบ 1

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองขององค์ประกอบในโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (CSL)

ตัวแปร	องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน	SE	R ²
SOM	องค์ประกอบที่ 1 ความพอเพียงด้านวัตถุ	1.000	0.357**	0.054	0.127**
SOS	องค์ประกอบที่ 1 ความพอเพียงด้านสังคม	3.998**	0.809**	0.033	0.655**
SOE	องค์ประกอบที่ 1 ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม	3.662**	0.962**	0.050	0.925**
SOC	องค์ประกอบที่ 1 ความพอเพียงด้านวัฒนธรรม	3.789**	0.948**	0.064	0.898**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

$\chi^2 = 691.672$, $df = 636$, $p\text{-value} = 0.0622$, $RMSEA = 0.012$, $CFI = 0.982$,

$TLI = 0.977$, $SRMR = 0.044$

ภาพประกอบ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองขององค์ประกอบในโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมที่จะนำมาชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อร่างตัวบ่งชี้ทั้ง 69 ตัวบ่งชี้ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน ทำให้ได้ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 40 ตัวบ่งชี้

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเหตุผลสำคัญที่ทำให้ได้ผลดังกล่าวนี้ เนื่องจากกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ครั้งนี้ มีการดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในแต่ละขั้นตอนอย่างรัดกุมโดยใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพเหมาะสม ประกอบกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันนั้น ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 จังหวัดร้อยเอ็ดครอบคลุมทุกระดับชั้นและทุกเพศวัย จึงทำให้ได้ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีความเหมาะสมต่อการนำไปบ่งชี้หรือบ่งบอกถึงการเป็นผู้ที่อยู่อย่างพอเพียงได้ อันเป็นส่วนหนึ่งของการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 5 – 45) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นส่วนหนึ่งของ

การจัดการเรียนรู้และการประเมินผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนดทุกระดับการศึกษา ซึ่งครูผู้สอน/ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา/ครูวิชาการ ฯลฯ ควรจะศึกษาให้เข้าใจอย่างชัดเจน ก่อนที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยเลือกและปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมของบริบทของแต่ละสถานศึกษา

สรุป

1. ผลการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ทำให้ได้ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 40 ตัวบ่งชี้

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งของตัวบ่งชี้ในโมเดลองค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงทั้ง 4 องค์ประกอบ พบว่าทุกโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ย่อย ทั้ง 40 ตัว ของการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งหมด ถึงแม้จะมีตัวบ่งชี้จำนวน 5 ตัวคือ ตัวบ่งชี้ที่ 3, 8, 17, 29 และ 39 ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแล้วทุกตัวมีค่าสูง และนอกจากนี้ ในผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองกลับพบว่าตัวบ่งชี้เหล่านี้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่สูงและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า จึงถือว่าตัวบ่งชี้เหล่านี้มีความสำคัญและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งหมด จำนวน 40 ตัวบ่งชี้ และโดยเฉพาะตัวบ่งชี้ที่ 6 นักเรียนมีส่วนช่วยเหลือวางแผนและร่วมกิจกรรมในการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง มีค่าความแปรปรวนในองค์ประกอบร่วม มากที่สุด ควรนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาหรือท้องถิ่นของนักเรียน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ทั้ง 4 องค์ประกอบมีความสำคัญใกล้เคียงกันและนอกจากนี้องค์ประกอบเหล่านี้เกิดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับผู้วิจัย ดังนั้น เมื่อต้องการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถนำตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้พัฒนา กำกับติดตามและประเมินผลนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้นโดยต้องพิจารณาองค์ประกอบในทุกด้านไปพร้อมๆ กัน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ครั้งนี้เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่มาจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในและนอกสถานศึกษา ร่วมกับผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนนักเรียนในกลุ่มประชากรจึงอาจทำให้ได้ตัวบ่งชี้ที่ยังไม่ครอบคลุม ลุ่มลึก และตรงกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันของกลุ่มประชากรมากที่สุด ดังนั้นข้อมูลตัวบ่งชี้ควรจะมาจากนักเรียนในกลุ่มประชากร ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ปกครองด้วย

2.2 ควรมีการพัฒนาตัวบ่งชี้เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนในกลุ่มประชากรอื่นๆ เพิ่มเติมให้ครอบคลุมทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะระดับสูงขึ้นไปเช่น ระดับอุดมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นมุมมองของประเทศชาติ หรือเป็นผลผลิตขั้นสูงสุดของการศึกษาของประเทศอีกนัยหนึ่งด้วย

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษานั้นผู้เก็บข้อมูลควรมีความจริงใจและจริงใจพยายามทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการตอบแบบสอบถามเป็นเรื่องสำคัญและมีคุณค่ายิ่ง และควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างและครูผู้สอนมีเวลาจำกัดด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนที่รัดกุมกับเวลา การใช้แบบสอบถามออนไลน์ร่วมกับโปรแกรมติดต่อสื่อสารออนไลน์ต่างๆ เช่น LINE หรือ facebook เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย สะดวก รวดเร็ว อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่สุดยังต้องขึ้นอยู่กับบุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ประธานนักเรียน ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน ครูแนะแนว ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องเข้าใจและเห็นความสำคัญในการเก็บข้อมูลด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และ ปรียานุช ธรรมปิยา. (2557). *ตามรอยพ่อ ชีวิตพอเพียงสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพการบริหารและการจัดการ เขตพื้นที่การศึกษา รายงานการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.) *เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- อภิชัย พันธเสน. (2555). *เหลียวหลังเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในทศวรรษหน้า (2556 – 2565)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย(สกว.).

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชน

Legal Measures to Protect Juveniles Involved in Computer Crimes

อมรรัตน์ อริยะชัยประดิษฐ์ นิมหนู¹, นพดล นิมหนู²

Amornrat Ariyachapradit Nimnoo¹, Noppadon Nimnoo²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีว่าด้วยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชน 3) เพื่อศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชน และ 4) เพื่อเสนอมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งวิธีการวิจัยในเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยทำการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของต่างประเทศ รวมถึงการทำความผิดของเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 เพื่อวิเคราะห์หาบทสรุปและเสนอมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของในมิติเด็กและเยาวชนของไทย โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบว่าแม้ประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 เป็นกฎหมายหลักในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ประกอบกับกฎหมายอื่นๆ ในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั้งยังมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนเฉพาะตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่ แต่ประเทศไทยก็ยังไม่มีความมาตรการทางกฎหมายที่เป็นรูปแบบเฉพาะในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เกิดจาก 1) การที่กฎหมายยังบัญญัติไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะตีความถึงข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน 2) สภาพสังคมและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ส่งผลให้กฎหมายไม่สามารถตามได้ทัน ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายและปัญหาในการตีความ ประกอบกับความสามารถของผู้บังคับใช้กฎหมาย ทำให้การบังคับใช้

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ประจำ, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Assistant Professor, Faculty of Law, Mahasarakham University

² Lecturer, Faculty of Law, Mahasarakham University

กฎหมายไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ 3) ปัญหาความไม่ชัดเจนและซ้ำซ้อนในเรื่องอำนาจหน้าที่ เช่น เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กจะต้องร้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อปฏิบัติงานส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างล่าช้าและไม่มีอำนาจในการกำกับดูแลที่แท้จริง

ดังนั้น การที่หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว สถาบันการศึกษา ชุมชน เด็กและเยาวชน ต่างร่วมมือกันในการกำกับดูแลการเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ (self – regulation) ร่วมกัน ไม่ว่าการจัดระดับความเหมาะสมของข้อมูล การกำหนดห้ามข้อมูลที่ไม่เหมาะสมต่างๆ โดยมีการจัดอบรมให้ความรู้ทางกฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ และจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้านในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชน รวมถึงการกำหนดบทลงโทษในทางกฎหมายให้ครอบคลุมไปถึงผู้ปกครองที่ปล่อยปละละเลยเด็กและเยาวชนด้วย นับว่าเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันปัญหาดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้น

คำสำคัญ : อาชญากรรมคอมพิวเตอร์, เด็ก, เยาวชน

Abstract

This research aimed to study 1) the current problems related to juvenile computer crime 2) the theory of juvenile computer crime 3) an evaluation of the laws of comparable countries and their solutions for juvenile computer crime 4) recommendations to resolve problems related to juvenile computer crime in Thailand. This research is qualitative research employing descriptive analysis for data analysis. The researcher conducted literature reviews pertaining to computer crime, measurements for dealing with computer crime from different countries, and the juvenile delinquency rate according to the Thai Cyber Crime Act B.E.2550. This research seeks to conclude and propose a legal measurement for addressing the problems of juvenile computer crime in Thailand. Data were collected through a review of related literatures both in Thai and foreign languages and also through in-depth interviews of experts.

The research found that Thailand has a number of laws that should enable the country to adequately address the problem of juvenile computer crime Those laws include the Thai Cyber Crime Act B.E. 2550, the Juvenile and Family Court, the Juvenile and Family Case Procedure Act, B.E. 2553, and other related laws aimed at protecting juveniles in computer crime. Thailand remains without a legal model for dealing with juvenile computer crimes. This is a problem at three levels 1) the content of related laws not being comprehensive enough to reasonably interpret the terms of “unsuitable information from juvenile” 2) the dramatically changing social and technological environment in concert with the limited capacity of law enforcers significantly inhibit effective law enforcement and legal interpretation for addressing the problem of juvenile computer crimes in an effective manner. 3) the ambiguity and the complexity of authority of the various related officials, for example, even though officials are already empowered by the juvenile computer crime laws, they still have to ask for cooperation from the police before exercising their power. This implies

that the officials lack exclusive power, which considerably constrains them. Therefore, the relevant organizations including governmental authorities and other related organizations such as the family, the educational institution, community, and the juvenile should collaborate for self-regulation. This encompasses an information control method, dissemination about the knowledge of computer crime laws, establishing an authority specifically for juvenile computer crime control. Also, the role of parents or custodians to prevent juvenile computer crime control should be considered by law makers.

Keywords : Computer Crime, Child, Juvenile

บทนำ

อาชญากรรมนั้นนับเป็นประเด็นสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาในสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ก่อให้เกิดความหวาดกลัว และมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน สถานที่สาธารณะขาดความปลอดภัยและทำให้สภาพสังคมโดยทั่วไปขาดความสงบสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันอาชญากรรมได้มีการพัฒนาควบคู่ไปกับความเจริญของสังคมและเทคโนโลยี กล่าวคือสังคมยังมีความเจริญมากเท่าใด อาชญากรรมก็จะเจริญเติบโตมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ซึ่งสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ในปัจจุบันมีแนวโน้มของความรุนแรงของอาชญากรรมมากขึ้นและสลับซับซ้อนมากขึ้นตามความเจริญของเทคโนโลยีและความทันสมัยของการสื่อสารแขนงต่าง ๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมากในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทำให้บางครั้งกฎหมายและกระบวนการทางสังคมไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ด้วยพัฒนาการในข้างต้น จึงทำให้เกิดรูปแบบใหม่ของอาชญากรรมที่เกิดจากการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการกระทำผิด ทำให้แต่ละรัฐจำเป็นต้องมีการพัฒนา กฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Computer Crime Law) ขึ้น บางรัฐ เรียกว่ากฎหมายเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในทางมิชอบ (Computer Misuse

Law) หรือในบางรัฐก็มีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเพื่อให้รองรับกับความผิดในรูปแบบใหม่ๆ ด้วยการกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษสำหรับการก่ออาชญากรรมคอมพิวเตอร์ขึ้นเพื่อให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

สำหรับในมิติของเด็กและเยาวชนนั้น ก็ยิ่งจะเริ่มเรียนรู้เทคโนโลยีเร็วขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งข้อมูลทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต มีทั้งที่เป็นประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าที่สำคัญ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นแหล่งรวมข้อมูลที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ผิดกฎหมายอย่างชัดเจน เช่น ภาพลามกอนาจาร ข้อความหมิ่นประมาท หรือการละเมิดลิขสิทธิ์ หรืออาจจะเป็นข้อมูลที่ไม่เหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่น ภาพที่ส่อไปในทางลามก อนาจาร การกระทำที่ก้าวร้าวรุนแรง การเผยแพร่วิธีการทำระเบิด การสอนวิธีฆ่าตัวตาย ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กที่จะรับรู้ทั้งสิ้น ดังนั้น การจำกัดการเข้าถึงข้อมูลเช่นนี้ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะลดการเกิดอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชนได้ ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่มีความครอบคลุมเพียงพอที่จะควบคุมการเข้าถึงหรือรับรู้ข้อมูลเหล่านี้ของเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนได้รับผลกระทบจากข้อมูลที่ไม่เหมาะสมนี้ทั้งทางด้านพัฒนาการรวมไปถึงพฤติกรรม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนนั้นถือเป็นกลุ่มบุคคลที่อ่อนด้วย

ประสบการณ์ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีต่าง ๆ และขาดความรู้เท่าทันในด้านต่าง ๆ ทำให้มักปรากฏข่าวเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กและเยาวชนในทางที่เสียหาย ไม่สมควรและผิดกฎหมายอยู่เสมอ

จึงกล่าวได้ว่า ปัจจุบันเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มในการกระทำความผิดทางอาญา รวมไปถึงตกเป็นเหยื่อจากการกระทำความผิดอาญาจากอาชญากรรมประเภทนี้มากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะค้นหาตัวผู้กระทำผิด และยากต่อการที่จะป้องกันและแก้ไข ประกอบกับเรื่องสิทธิและเสรีภาพเป็นหลักสากลของโลกที่ต้องเป็นหลักประกันให้แก่เด็กและเยาวชน การคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยจึงเป็นมาตรฐานสากลมากขึ้น จนบางครั้งอาจมองว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเกินควร จนลืมนึกถึงการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) ไป ปัญหาสำคัญที่จะต้องพิจารณาคือ เรื่องของมาตรการที่จะนำมาใช้ดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลทางคอมพิวเตอร์บนอินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น โดยเฉพาะในกรณีที่ข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่ไม่ได้ผิดกฎหมายอย่างชัดเจน แต่เป็นข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กอันอาจส่งผลร้ายต่อเด็กได้หากได้รับรู้ ที่แม้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ของประเทศไทย จะมีมาตรา 14 วางหลักกำหนดฐานความผิดในการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลที่ไม่มีความเหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ เอาไว้ เช่น ข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมหรือเท็จโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ข้อมูลอันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของราชอาณาจักรหรือเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา ข้อมูลอันมีลักษณะลามกซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงได้ เป็นต้น อีกทั้งยังกำหนดให้การเผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลดังกล่าวเป็นความผิดด้วยแล้วก็ตาม แต่กฎหมายฉบับนี้ก็ยังไม่ได้มีการกำหนดขอบเขตหรือให้คำนิยามศัพท์ที่ชัดเจนและครอบคลุมเพียงพอที่จะสามารถคุ้มครองเด็กได้ เพราะยังมีข้อมูลอีกหลายประเภทที่ไม่เหมาะสม

สำหรับเด็กเป็นการเฉพาะ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ยังไม่ได้มีการบัญญัติไว้ ทำให้ยังคงมีข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กอีกมากที่กฎหมายยังไม่สามารถเข้าไปควบคุมดูแลได้

ในส่วนของกฎหมายอื่น ๆ นอกจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่สมควรนำมาพิจารณาดู ซึ่งจากการศึกษาพบว่า กฎหมายดังกล่าวก็ยังไม่สามารถที่จะนำมาปรับใช้เพื่อกำกับดูแลการเข้าถึงข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กได้หรือยัง ไม่มีความชัดเจนเพียงพอ คือพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีมาตรา 26 (3) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดบังคับ ชุ่เชิญ ชักจูง ส่งเสริมหรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือนำจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำความผิด ซึ่งยังไม่มีความชัดเจนถึงขอบเขตของการปรับใช้ ต้องอาศัยการตีความซึ่งอาจจะไม่ครอบคลุมเพียงพอ อีกทั้งข้อมูลทางคอมพิวเตอร์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก็เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา จึงเป็นการยากที่กฎหมายที่มีอยู่จะสามารถตามไปควบคุมดูแลได้เท่าทัน ทำให้ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กยังคงอยู่และสามารถที่จะเข้าถึงได้ ส่งผลให้ผู้ที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้นไป ไม่ว่าจะเป็นโดยตั้งใจหรือโดยบังเอิญก็ตาม ทั้งนี้เพราะบางเว็บไซต์นั้นใช้ชื่อของเว็บไซต์ที่ไม่ได้บ่งบอกลักษณะของเนื้อหาความด้านในหรือไม่ตรงกับเนื้อหาความในเว็บไซต์ ทำให้ในบางครั้งการเข้าเว็บไซต์โดยผ่านทาง Search Engines อาจจะมีเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมปรากฏขึ้นมาด้วยและอาจจะทำให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ โดยไม่ตั้งใจได้ ซึ่งในเรื่องของการรับรู้ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมเหล่านี้เป็นเรื่องที่เป็นปัญหาอย่างมากในปัจจุบัน เพราะอาจส่งผลกระทบในทางลบแก่เด็กซึ่งเป็นผู้ที่ยังต้องประสบการณ์และวุฒิภาวะได้

ในรัฐต่างประเทศอย่างเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนเช่นกัน โดยเฉพาะในเรื่องของการเข้าถึงเว็บไซต์ลามกของเด็ก ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหนึ่งในเรื่องของศีลธรรมอันดีเป็นอย่างมากจนกระทั่งมีความพยายามที่จะออกกฎหมายมาควบคุมการเข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กเหล่านี้ เช่น Children's Internet Protection Act ที่ออกมากำหนดให้ห้องสมุดหรือโรงเรียนที่รับทุนสนับสนุนจากรัฐบาลจะต้องจัดให้มีระบบซอฟต์แวร์ เพื่อคัดกรองเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยกำหนดให้ต้องทำเพื่อเป็นเงื่อนไขของการได้รับทุนสนับสนุนการดำเนินการจากรัฐบาล ซึ่งกฎหมายของสหรัฐอเมริกานับนี้ศาลสูงของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้การรับรองแล้วว่าไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ อันแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ปัญหาการที่เด็กเข้าถึงข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กเป็นปัญหาสำคัญที่แม้กระทั่งประเทศที่ยึดมั่นในสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนอย่างมากเช่นประเทศสหรัฐอเมริกาเอง ก็ยังต้องมีการออกกฎหมายมากำกับดูแลการเข้าถึงสิ่งที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวเพื่อเป็นฐานในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชน

สำหรับประเทศไทยเอง รัฐของเราไม่สามารถที่จะไปปิดกั้นการเผยแพร่และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของบุคคลทุกคนได้โดยเพียงอ้างว่าข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กเท่านั้น ประเทศไทยจึงควรที่จะมองถึงปัญหาที่อาจจะเกิดกับเด็กและเยาวชนผู้ที่เป็นอนาคตของชาติ อันเกิดจากการที่เด็กและเยาวชนรับรู้ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน เราควรที่จะหามาตรการที่เหมาะสมที่จะนำมาดำเนินการเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์บนอินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยในขณะเดียวกันมาตรการดัง

กล่าวก็จะต้องไม่ไปลดทอนสิทธิเสรีภาพของผู้มีคุณภาพะเพียงพอในการที่จะเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อันจะเป็นการช่วยวางแนวทางป้องกันไว้ก่อนที่ปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชนจะเกิดขึ้น

ดังนั้น อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้กระทำความผิด หรือเป็นผู้รับผลหรือเหยื่อจากการกระทำความผิด จึงนับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องระดมสรรพกำลังต่างๆ เข้าดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย พัฒนาระบบการยุติธรรมให้มีระบบการอำนวยความยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรม ตลอดจนพัฒนาระบบและวิธีการปฏิบัติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ รวมถึงกระบวนการป้องกัน หรือแม้กระทั่งการเยียวยาเหยื่อเป็นเด็กหรือเยาวชนให้มีความหลากหลายและเหมาะสมยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีว่าด้วยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของเด็กและเยาวชน
3. เพื่อศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของเด็กและเยาวชน
4. เพื่อหามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของเด็กและเยาวชนของไทย

วิธีวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้วิธีวิเคราะห์พรรณนา (Descriptive Analysis) ซึ่ง

ศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของต่างประเทศ การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 เพื่อวิเคราะห์หาบทสรุปและเสนอมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของเด็กและเยาวชนของไทย

ผลการวิจัย

แนวโน้มของความรุนแรงของอาชญากรรมมีซับซ้อนมากขึ้นตามความเจริญของเทคโนโลยีและความทันสมัยของการสื่อสารแขนงต่าง ๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมากในการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเหตุที่สังคมและกฎหมายยังวางอยู่บนข้อสมมติฐานที่มนุษย์และสังคมกายภาพ (Physical being) แยกกันอยู่เป็นหมวดหมู่ตามอาณาเขตทางกายภาพ กฎหมายจึงเป็นส่วนประกอบและข้ออ้างอิง (Reference) ของสังคมที่สมาชิกเกาะเกี่ยวกันอยู่ จึงไม่แปลกที่ปัจจุบันจะปรากฏกฎหมายที่หลากหลายรูปแบบทฤษฎี หลักการ แนวทาง และการประยุกต์ใช้ แต่โดยที่วิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้พัฒนาไปรวดเร็วมาก ทำให้บางครั้งกฎหมายและกระบวนการทางสังคมก็ต้องปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเมื่อความแตกต่าง (disparity) ระหว่างสังคมเกิดขึ้น ประเทศไทยจึงต้องปรับตัวเข้ากับกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกที่พัฒนาไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นเครือข่ายระดับโลก (global network) โดยที่ประเทศไทยไม่มีทางเลือกเลย กระแสนี้ได้ (เลอสรุภ ฐนสุกาญจน์ และคณะ, 2541)

จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติทำให้พบว่าเด็กและเยาวชนเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เหมาะสม

จากคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตมากขึ้นในอัตราก้าวกระโดดและมีชั่วโมงของการใช้คอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตสูงขึ้น ในขณะที่ข้อมูลจากศูนย์ประสานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์ประเทศไทยแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีภัยคุกคามบนโลกอินเทอร์เน็ตในลักษณะที่เป็นอาชญากรรมคอมพิวเตอร์เพิ่มมากขึ้นทุกปี จึงสะท้อนภาพปัญหาว่าเด็กและเยาวชนไทยอาจเข้าไปมีส่วนในฐานะผู้กระทำความผิด หรืออาจตกเป็นเหยื่อจากอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ได้

ปัญหาเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็ก อันถือเป็นการก่ออาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในขณะนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่เด็กได้รับข้อมูลที่ไมเหมาะสมสำหรับเด็กจากอินเทอร์เน็ต (สันติชัย สนิทไชย, 2551) ดังนั้น การที่จะป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีมาตรการที่ดีที่สามารถดูแลการเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ของเด็กและเยาวชนได้ ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับหลักทฤษฎีทางอาชญาวิทยาที่ได้ให้ความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ การจดจำและการปฏิบัติตามของเด็กและเยาวชน ประกอบกับแนวคิดในการสื่อสาร การจัดการและการกำกับดูแลตนเองทางคอมพิวเตอร์ที่ว่า การเรียนรู้และจดจำส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและการปฏิบัติตามของเด็กและเยาวชน หากการเรียนรู้เทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ของเด็กและเยาวชนขาดการชี้แนะแนวทางที่เหมาะสมหรือการขาดมาตรการที่ดีในการดูแลพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพ อาจนำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบนซึ่งจะกลายเป็นปัญหาอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของเด็กและเยาวชน

นี่เป็นประเด็นสำคัญที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการอินเทอร์เน็ต (Internet Governance) อันเป็นการประสานงานร่วมกันระหว่างภาครัฐบาล ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการแสวงหาหลักการ บรรทัดฐาน กติกา กฎระเบียบ และกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนด

แนวทางการพัฒนา และการใช้อินเทอร์เน็ต (Johannes M. Bauer, 2005)

สำหรับในต่างประเทศ ได้มีการกำหนด มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอาชญากรรม คอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้คือ

1. อนุสัญญาว่าด้วยอาชญากรรม คอมพิวเตอร์

อนุสัญญานี้เป็นผลสำเร็จจากความพยายาม ระหว่างประเทศ ในการสร้างกฎเกณฑ์ร่วมกันเพื่อ ปรามปรามการกระทำความผิดอาชญากรรม คอมพิวเตอร์ และถือเป็นสนธิสัญญาระหว่าง ประเทศฉบับแรกที่ได้บัญญัติขึ้นเกี่ยวกับการกระ ทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในทางระหว่าง ประเทศ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เพื่อให้กฎหมายสารบัญญัติของรัฐต่างๆ มีความเป็นเอกภาพ เพราะได้กำหนดฐานความผิด ฐานจำนวน 9 ประเภท คือ การเข้าถึงระบบ คอมพิวเตอร์โดยมิชอบ การดักจับข้อมูลการรบกวน การทำงานของข้อมูล การรบกวนการทำงานของ ระบบคอมพิวเตอร์ การใช้อุปกรณ์ในทางมิชอบ การ ปลอมแปลงข้อมูลคอมพิวเตอร์ การฉ้อโกงทาง คอมพิวเตอร์ การเผยแพร่ภาพลามกอนาจารเด็ก และการละเมิดลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง ให้รัฐ สมาชิกนำไปบัญญัติเป็นกฎหมายภายในของรัฐ ตลอดจนเป็นแบบอย่างให้แก่อื่นๆ นำไปศึกษา เป็นตัวอย่างของการกำหนดฐานความผิด อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ภายในประเทศของตน

2. เพื่อกำหนดกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญาภายในของรัฐ ให้มีอำนาจที่จำเป็นเพียงพอ ต่อการสืบสวนสอบสวนและการฟ้องร้องดำเนินคดี ในความผิดที่ได้กระทำโดยอาศัยระบบคอมพิวเตอร์ ตลอดจนการรวบรวมพยานหลักฐานทาง อิเล็กทรอนิกส์ เช่น การกำหนดให้รัฐต้องมี กฎหมายกำหนดให้อำนาจในการสั่งให้ผู้ครอบครอง ข้อมูลคอมพิวเตอร์มีการเก็บรักษาข้อมูลนั้นไว้ไม่ เกิน 90 วัน การกำหนดให้มีอำนาจในการสั่งยึดอายัดข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ หรือมีอำนาจในการ

สั่งการให้ผู้ประกอบการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบ คอมพิวเตอร์ เช่น ผู้ให้บริการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider / ISP) ทำการเก็บข้อมูล จราจรทางคอมพิวเตอร์ทันทีเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ร้องขอ เป็นต้น การกำหนดเช่นนี้ย่อมทำให้ มาตรฐานการดำเนินกระบวนการยุติธรรมของ แต่ละรัฐเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน ไม่ลำสมัยหรือ มีวิธีการที่แตกต่างออกไป อันจะทำให้เกิดความ สะดวกรวดเร็วในการติดตามจับกุมผู้กระทำความ ผิด และทำให้การปรามปรามเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ

3. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ให้เกิดขึ้นด้วยความรวดเร็วและเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ อนุสัญญาจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ใน การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การให้ความช่วยเหลือซึ่งกัน และกันในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา นอกจากนี้อนุสัญญายังเปิดโอกาสให้ประเทศนอก กลุ่มคณะมนตรีแห่งยุโรปเข้าร่วมเป็นภาคีใน อนุสัญญาได้ ซึ่งจะช่วยขยายขอบเขตความร่วมมือ ระหว่างรัฐในการปรามปรามการกระทำความผิด อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ออกไปทั่วโลก และ ทำให้อนุสัญญาใกล้เคียงความเป็นสากล

2. EU Safer Internet Action Plan

สภายุโรปและคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป (The European Parliament and the Council of the European Union) วางแผนการสร้าง อินเทอร์เน็ตที่ปลอดภัยกว่าเพื่อบังคับใช้ในสหภาพ ยุโรป เพื่อเป็นแนวทางให้ประเทศสมาชิกได้นำไป ใช้วางมาตรการสำหรับประเทศของตนเอง ทั้งนี้ โดยมีจุดประสงค์หลักก็คือ การป้องกันเด็กและ เยาวชนจากเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตที่เป็นอันตราย ต่างๆ ก็มาพร้อมกับการเจริญเติบโตนี้ โดยเฉพาะ อันตรายกับเด็กและเยาวชนและการละเมิดทางด้าน เทคโนโลยีที่ปรากฏให้เห็นอยู่เนืองๆ ทำให้แผนการ รับมือก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เท่าทันตลอด เวลา เพื่อที่จะสามารถจัดการกับทั้งข้อมูลที่เป็น อันตรายกับเด็กและเยาวชน ข้อมูลที่ผู้ใช้ไม่ต้องการ

และรวมไปถึงข้อมูลที่ผิดกฎหมาย แผนการสร้างอินเทอร์เน็ตที่ปลอดภัยกว่าในสหภาพยุโรปที่ผ่านมาจึงวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อให้การใช้งานอินเทอร์เน็ตมีความปลอดภัยมากขึ้น โดยเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชน และเพื่อที่จะจัดการกับข้อมูลหรือเนื้อหาที่ผิดกฎหมายหรือที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตไม่ต้องการ

2. ในการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวในข้อ 1 จะต้องมีการดำเนินการในเรื่องต่างๆ คือ

(1) ต่อกับเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย โดยมีการตั้งสายด่วนรายงานเกี่ยวกับเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย ซึ่งช่องทางของการรายงานจะต้องสะดวกและพร้อมที่จะรับข้อมูล และเพื่อความมีประสิทธิภาพก็อาจจะมีการตั้งตัวที่จะบ่งชี้ว่าข้อมูลแบบใดที่ถือว่าเป็นข้อมูลที่จะต้องแจ้งและดำเนินไปได้ทุกข้อมูลที่ถูกแจ้งมาและตรวจสอบแล้วว่าเป็นข้อมูลที่ผิดกฎหมายควรจะถูกประกาศให้สาธารณชนรับรู้อย่าง

(2) จัดการกับเนื้อหาที่ไม่เป็นที่ต้องการและที่เป็นอันตราย ซึ่งอาจต้องอาศัยเครื่องมือทางเทคนิคเพื่อให้ผู้ที่เป็แหล่งข้อมูล ผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตและผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อเด็กและเยาวชนใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการดูแลควบคุมซึ่งถือเป็นการสร้างอำนาจให้แก่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งระบบของการจัดระดับความเหมาะสมของข้อมูลและการให้สัญลักษณ์แก่ข้อมูลแต่ละประเภทก็ควรจะนำมาใช้ควบคู่กัน เพื่อจะเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจรับหรือปิดกั้นข้อมูล

(3) ส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ระบบที่สมบูรณ์ของการควบคุมดูแลตนเองเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการหยุดการแพร่กระจายของข้อมูลที่ไม่เป็นที่ต้องการ เป็นอันตรายและข้อมูลที่ผิดกฎหมาย ซึ่งการควบคุมดูแลตนเองนี้ประกอบไปด้วยส่วนสำคัญต่างๆ มากมาย อาทิ การให้คำปรึกษาและการแสดงออกซึ่งหน้าที่อย่างเหมาะสมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกฎหมายที่จะออกมาวางแนวทางพฤติกรรม การส่งเสริม

ความร่วมมือในระดับชุมชน และการประเมินผลระดับชาติในรายงานควบคุมดูแลตนเอง อีกทั้งยังมีความพยายามที่ให้การประสานงานระดับชุมชนนี้เป็นตัวกระตุ้นให้อุตสาหกรรมเทคโนโลยีใหม่ๆ และอินเทอร์เน็ตในยุโรปนำกฎหมายเกี่ยวกับแนวทางการประพฤติปฏิบัติมาปรับใช้ด้วย

(4) การเพิ่มความตระหนักและระมัดระวัง โดยจะมีการระบุถึงประเภทหรือชนิดของข้อมูลที่ผิดกฎหมาย ไม่เป็นที่ต้องการหรือเป็นอันตราย ซึ่งก็รวมถึงข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก การเหยียดสีผิวหรือเชื้อชาติด้วย และบูรณาการเข้ากับเรื่องของการคุ้มครองผู้บริโภค การคุ้มครองข้อมูลและความปลอดภัยของเครือข่ายและข้อมูล โดยมีความจำเป็นที่จะต้องหาจัดการกับข้อมูลที่เผยแพร่อยู่บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งการจัดการนั้นก็ต้องเท่าทันกับข้อมูลข่าวสารและการพัฒนาที่รวดเร็วของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือด้วย เช่น บริการรับส่งข้อมูลระหว่างผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ระบบเครือข่ายวิดีโอ การสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

โดยในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแผนงานดังกล่าวเป็นหน้าที่ของสมาชิกที่จะบัญญัติกฎหมายภายในเพื่อรองรับการดำเนินการนั้น โดยที่ทางแผนงานจะมีเงินสนับสนุนให้แก่แต่ละประเทศ และจากความสำเร็จของแผนงานที่ผ่านๆ มาจึงได้มีการคิดวางแผนการดำเนินการต่อเนื่องกับแผนที่กำลังจะสิ้นสุดลงในปี 2008 โดยได้มีการเริ่มวางแผนการดำเนินงานสำหรับปี 2009-2013 ซึ่งแผนการดำเนินงานใหม่จะต่อสู้ไม่ใช้กับเฉพาะเนื้อหาที่ผิดกฎหมายเท่านั้น แต่จะรวมไปถึงพฤติกรรมที่เป็นอันตรายอย่างเช่น การหลอกลวงเพื่อวัตถุประสงค์ในการล่วงละเมิดทางเพศ (Grooming) และการคุกคามทางอินเทอร์เน็ต (Cyber Bullying) ด้วย

3. มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ของประเทศต่างๆ

3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

- Children's internet Protection Act, 2000 (CIPA)

CIPA เป็นกฎหมายที่รัฐสภาออกมาเพื่อที่จะจำกัดขอบเขตการรับรู้ข้อมูลของเด็กที่อายุต่ำกว่า 17 ปี เกี่ยวกับสิ่งลามกอนาจารที่มีอย่างโจ่งแจ้งในสังคมออนไลน์ โดยจะใช้บังคับกับโรงเรียนและห้องสมุดที่ได้รับเงินทุนจากโครงการ E-Rate ของกองทุน LSTA (The Library Services and Technology Act) เท่านั้น โดยมี The Federal Communications Commission (FCC) ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้ซึ่งประธานาธิบดีบิล คลินตัน ได้ลงนามในกฎหมายนี้เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม ค.ศ. 2000 และได้รับการรับรองว่าไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญโดยศาลสูงของประเทศสหรัฐอเมริกา (The U.S. Supreme Court) เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน ค.ศ. 2003

CIPA ได้วางข้อกำหนดต่างๆ ให้โรงเรียนและห้องสมุดที่ได้รับเงินทุนจากโครงการ E-Rate ต้องดำเนินการ คือ

- โรงเรียนและห้องสมุดที่อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้จะไม่ได้รับความช่วยเหลือจากโครงการ E-Rate เว้นเสียแต่จะทำให้การรับรองว่า มีนโยบายเกี่ยวกับความปลอดภัยบนอินเทอร์เน็ต และมีมาตรการป้องกันทางเทคโนโลยีพร้อมใช้ซึ่งนโยบายการใช้อินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับความปลอดภัยบนอินเทอร์เน็ต ดังกล่าวจะต้องรวมถึงมาตรการป้องกันทางเทคโนโลยีที่จะใช้เพื่อปิดกั้นหรือกั้นกรองการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตซึ่งรูปภาพที่ลามกอนาจาร ภาพโป๊เปลือยของเด็ก หรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อเด็ก ซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าวจะต้องใช้ตลอดเวลาที่เด็กเป็นผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ต

- โรงเรียนที่อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ จะต้องรับเอาและนำไปบังคับใช้ซึ่งนโยบายการกำกับดูแลกิจกรรมบนโลกออนไลน์ของเด็ก

- โรงเรียนและห้องสมุดที่อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ จะต้องรับเอาและนำไปปรับใช้ซึ่ง

นโยบายที่สามารถระบุให้เห็นถึงการเข้าถึงสิ่งที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ตของเด็ก ความมั่นคงและปลอดภัยของเด็กขณะใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ห้องสนทนา และการติดต่อสื่อสารโดยตรงผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์วิธีอื่นๆ การเข้าถึงโดยไม่มีอำนาจ (hacker) และกิจกรรมที่ผิดกฎหมายอื่นๆ ที่กระทำโดยเด็ก การเปิดเผย ใช้ หรือทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก และการจำกัดการเข้าถึงของเด็กต่อข้อมูลที่เป็นอันตรายต่อเด็ก

อย่างไรก็ตาม กฎหมายยังได้ให้เป็นดุลพินิจของผู้ที่มีอำนาจในการที่จะปิดเทคโนโลยีปิดกั้นหรือกั้นกรองนี้ในกรณีที่ผู้ใช้เป็นใหญ่ เพื่อประโยชน์ในการทำวิจัยหรือเพื่อวัตถุประสงค์ที่สุจริตและไม่ต้องห้ามตามกฎหมาย ทั้งนี้ CIPA ไม่ได้กำหนดให้ต้องมีการติดตามร่องรอยการใช้อินเทอร์เน็ตแต่อย่างใด

3.2 ประเทศออสเตรเลีย

- The Broadcasting Services Act 1992

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดนิยามของ “เนื้อหาที่ต้องห้าม” (Prohibited Content) คือ เนื้อหาที่ถูกจัดลำดับชั้นหรือแบ่งประเภทอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

1. MA 15+ คือ ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ยังต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวไม่มีการควบคุมหรือการเข้าถึงอยู่ในรูปของบริการที่แสวงหากำไรหรือต้องจ่ายค่าธรรมเนียม และเนื้อหาไม่ปรากฏรูปภาพที่ชัดเจน

2. R18+ คือ ข้อมูลที่อาจจะรบกวนหรือเป็นอันตรายแก่บุคคลที่ยังต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งข้อมูลระดับนี้จะต้องห้ามก็ต่อเมื่อเป็นเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศออสเตรเลียและการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวไม่มีระบบตรวจสอบอายุที่กำหนดขึ้นโดย ACMA

3. X18+ คือ สิ่งที่แสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศด้วยความเต็มใจของผู้ใหญ่ โดยไม่มีการใช้ความรุนแรงทางเพศ

4. RC (Refused Classification)

คือ สิ่งที่ถูกปฏิเสธการจัดระดับชั้น

ซึ่งเนื้อหาต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ตจะเป็นเนื้อหาที่ต้องห้ามก็ต่อเมื่อ พบว่า ส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อหาเข้าตามลักษณะดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ การจัดการกับเนื้อหาที่ต้องห้ามมีความแตกต่างกันในการใช้บังคับกฎหมายขึ้นอยู่กับว่าเนื้อหา มีแหล่งที่มาอยู่ในประเทศออสเตรเลียหรือไม่และขึ้นอยู่กับการจัดระดับของข้อมูลนั้นกล่าวคือ

1. ถ้าเนื้อหามีแหล่งที่มาจากในประเทศออสเตรเลีย ก็จะมีการแจ้งถึงผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและผู้ที่ได้รับฝากเนื้อหานั้นจัดการลบเนื้อหาที่ต้องห้ามหรือที่อาจจะต้องห้ามออกไปจากระบบของตน ซึ่งรวมถึงเนื้อหาในระดับ X18, RC และระดับ R18 ที่ไม่มีการติดตั้งระบบการตรวจสอบอายุ

2. ถ้าเนื้อหามีแหล่งที่มาจากภายนอกประเทศ ก็จะมีการแจ้งให้ผู้จัดทำโปรแกรมในการปิดกั้นและกั้นกรองข้อมูลเพิ่มเนื้อหาที่ต้องห้ามหรืออาจจะต้องห้ามดังกล่าวลงไปในบัญชีรายชื่อที่ควรถูกปิดกั้นหรือกั้นกรอง แต่ทั้งนี้จะไม่รวมถึงเนื้อหาที่ถูกจัดอยู่ในระดับ R18 โดยไม่ต้องคำนึงว่ามีการวางระบบการตรวจสอบอายุสำหรับเนื้อหาในระดับ R18 นั้นหรือไม่

- Classification (Publications, Films and Computer Games) Act 1995

การจัดระดับหรือการตรวจสอบเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตเป็นไปตามแนวปฏิบัติในการจัดระดับซึ่งตราขึ้นภายใต้ มาตรา 12 แห่งกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งในการจัดระดับก็มีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันไปตามสิ่งที่ต้องการจัดระดับ โดยในการจัดระดับหรือตรวจสอบเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตเป็นไปตามแนวปฏิบัติในการจัดระดับสำหรับภาพยนตร์และคอมพิวเตอร์เกม (Guidelines for the Classification of Films and Computer Games) ซึ่งในแนวปฏิบัติฉบับนี้ได้ให้ความหมายของคำว่า “ภาพยนตร์” ให้รวมถึงข้อมูลที่สามารถแสดงให้ปรากฏบนคอมพิวเตอร์ (computer generated

image) ด้วยโดยในการจัดระดับนั้นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ คือ

1. มาตรฐานทางด้านศีลธรรม ความถูกต้องเหมาะสมที่ได้รับการยอมรับในวิญญูชนผู้ที่มีวุฒิภาวะ

2. คุณค่าทางด้านวรรณกรรม ศิลปะและการศึกษาในข้อมูลเหล่านั้น

3. ลักษณะโดยทั่วไปของข้อมูลแต่ละประเภท รวมถึงลักษณะทางการแพทย์ กฎหมายและวิทยาศาสตร์

4. บุคคลหรือกลุ่มประเภทของบุคคลที่เป็นผู้ได้รับหรือมีแนวโน้มว่าจะได้รับข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

ทั้งนี้ โดยประเทศออสเตรเลียได้วางกรอบของการพิจารณาข้อมูลออกเป็น 6 เรื่องหลัก ๆ คือ เรื่องของเนื้อหาหลัก เรื่องเกี่ยวกับความรุนแรง เรื่องทางเพศ เรื่องการใช้ภาษา เรื่องการใช้ยา และเรื่องของการไปเปลือย โดยวัตถุประสงค์หลักก็เพื่อให้ผู้ใหญ่สามารถรับรู้ในสิ่งที่เขาต้องการรับรู้ ในขณะที่เด็กก็ควรที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากสิ่งที่มีอาจจะเป็นอันตรายหรือรบกวนเด็ก อีกทั้งสังคมโดยรวมจะต้องได้รับการคุ้มครองจากภัยที่อาจจะเกิดจากข้อมูลที่เป็นอันตราย โดยเฉพาะข้อมูลที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ แสดงความรุนแรงทางเพศหรือข้อมูลที่สามารถทำให้พฤติกรรมของคนในสังคมตกต่ำลง โดยได้มีการจัดระดับของข้อมูลสำหรับภาพยนตร์เป็น 7 ระดับ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการห้ามการเข้าถึงของเด็กมีอยู่ใน 4 ระดับ กล่าวคือ

1. MA 15+(Mature Accompanied)
คือ เนื้อหาที่ได้รับการพิจารณาแล้วว่าไม่เหมาะสมกับผู้อายุต่ำกว่า 15 ปี อาจจะมีการใช้ภาษาที่รุนแรงแต่คำพูดที่ก้าวร้าวอย่างมากจะต้องมีไม่มากนัก และอาจจะประกอบไปด้วยสิ่งที่สื่อถึงกิจกรรมทางเพศ โดยข้อมูลด้านอื่นๆ จะพิจารณาตามบริบทของข้อมูลนั้น

2. R 18+ (Restricted) คือ เนื้อหาที่ได้รับการพิจารณาแล้วว่าไม่เหมาะกับผู้ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ประกอบไปด้วยความรุนแรง เมื่อดูตามบริบทแล้วแสดงเป็นภัยถึงความรุนแรงทางเพศ อาจจะมีการจำลองภาพของกิจกรรมทางเพศที่ไม่ใช่ของจริง การเปลือยกายหรือการใช้ยา

3. X 18+ (Restricted) คือ เนื้อหาที่ได้รับการพิจารณาแล้วว่าไม่เหมาะกับผู้ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นระดับพิเศษที่ต้องได้รับการควบคุมเพราะประกอบไปด้วยเรื่องเกี่ยวกับทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง มีการแสดงถึงการร่วมเพศหรือกิจกรรมทางเพศอย่างเต็มที่ของผู้ใหญ่ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ปรากฏถึงความรุนแรงทางเพศ ภาษาที่แสดงถึงการล่วงละเมิดทางเพศ วัตถุที่แสดงถึงความคลั่งไคล้ทางเพศหรือผู้แสดงที่ไม่ใช่ผู้ใหญ่หรือผู้ที่ดูแล้วยังไม่เป็นผู้ใหญ่หรือการแต่งกายผู้ใหญ่ให้มีลักษณะคล้ายกับเด็ก

4. RC (Refused Classification) คือ สิ่งที่รุนแรงหรือมากเกินไปกว่าที่ระบุไว้ใน R 18+ และ X 18+ จะถูกปฏิเสธในการจัดระดับของข้อมูล กล่าวคือ เป็นข้อมูลที่แสดงถึงส่งเสริมการประกอบอาชญากรรมหรือความรุนแรง แสดงถึงการร่วมเพศหรือการล่วงละเมิดทางเพศหรือการขายบริการทางเพศของเด็กหรือของผู้ที่มีลักษณะอายุไม่เกิน 18 ปี แสดงถึงการร่วมเพศโดยมีอุปกรณ์ที่แสดงความคลั่งไคล้ทางเพศ การร่วมเพศของบุคคลภายในครอบครัว หรือแสดงถึงการร่วมเพศโดยมีอุปกรณ์ที่แสดงความคลั่งไคล้ทางเพศ การร่วมเพศของบุคคลภายในครอบครัว หรือแสดงถึงวิธีการหรือรายละเอียดของการใช้ยาที่ต้องห้ามตามกฎหมาย

3.3 ประเทศสิงคโปร์

- The Broadcasting (Class Licence) Notification 1996

ตามกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISPs) และผู้จัดทำเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต (ICPs) จะต้องได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายประเภทของใบอนุญาตที่กฎหมายกำหนดขึ้น โดย

ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตหมายความว่ารวมถึง ผู้ให้บริการการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (IASPs) (ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจาก IASPs และทำการขายการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตนั้นให้แก่สาธารณะ) โดยในปัจจุบันนี้ผู้ให้บริการการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่เป็นหลักในประเทศสิงคโปร์ได้แก่ SingNet, Pacific Internet และ Starhub Internet ซึ่งผู้ขายบริการการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตหมายความว่ารวมถึง โรงเรียน ห้องสมุดสาธารณะและร้านอินเทอร์เน็ตและผู้ให้บริการอย่างเช่น the Singapore Network Services Pte Ltd และ National Computer Services Pte Ltd ซึ่ง ISPs ต้องลงทะเบียนต่อ MDA ภายใน 14 วันนับแต่ที่เกิดให้บริการ ทั้งนี้ยกเว้นให้กับ IASPs ที่ให้บริการการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตแก่สาธารณะเป็นการชั่วคราว หรือเพื่อวัตถุประสงค์ในการสาธิตหรือจัดแสดง

ผู้จัดทำเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต (ICPs) คือ ผู้ที่จัดหาข้อมูลต่าง ๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งรวมถึงผู้สร้างและบรรณาธิการของเว็บไซต์ ผู้โฆษณาทางเว็บไซต์และผู้ควบคุมดูแลเซิร์ฟเวอร์ ซึ่งผู้จัดทำเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตไม่จำเป็นต้องขึ้นทะเบียนกับ MDA เว้นแต่ว่าเว็บเพจนั้นมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองและศาสนา แต่ทั้งนี้การขึ้นทะเบียนดังกล่าวก็มีได้หมายความว่าห้ามมิให้มีการโฆษณาในเรื่องดังกล่าว เพียงแต่มีขึ้นเพื่อให้ผู้ที่ลงทะเบียนต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่เขาเหล่านั้นได้พูดหรือโฆษณากออกไป ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับประเทศที่ประกอบไปด้วยประชากรหลายเชื้อชาติและหลายศาสนาอย่างประเทศสิงคโปร์

บุคคลทั่วไปที่จัดทำหน้าเว็บเพจของตนเองขึ้นได้รับการยกเว้นจากการขึ้นทะเบียนใบอนุญาต เว้นแต่การจัดทำนั้นมีวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ และเพื่อการสนับสนุนทางการเมืองหรือศาสนา หรือผู้ที่จัดหาข้อมูลหรือข่าวในเบื้องต้นเกี่ยวกับทางการเงิน ผู้ที่ปรับปรุงระบบซอฟต์แวร์และบริษัทที่จัดให้มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตสำหรับ

ลูกจ้างของตนเองก็ไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้ระบบใบอนุญาตนี้เช่นกัน

ทั้งนี้ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายฉบับนี้จะต้องลบหรือห้ามการเผยแพร่เนื้อหาหรือโปรแกรม ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน ตามที่ได้รับการร้องขอจากหน่วยงานที่รับผิดชอบว่าเนื้อหา นั้นขัดกับหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ใน Code of Practice หรือเป็นสิ่งที่ขัดต่อประโยชน์สาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือความเป็นหนึ่งเดียวของ ชนชาติ หรือเป็นสิ่งที่ขัดต่อสิ่งที่พึงงามหรือเป็นสิ่งที่ ไม่เหมาะสม อีกทั้งการปฏิบัติตามการร้องขอดังกล่าวยังใช้เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาต่อใบอนุญาตให้ประกอบกิจการอีกด้วย

- Internet Code of Practice 1997

ข้อกำหนดภายใต้กฎหมายฉบับนี้มีดังนี้คือ

1. ผู้ให้บริการการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (IASPs) และผู้ขายบริการการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (Internet Service Resellers) จะพ้นจากภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายฉบับนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ โปรแกรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ก็ต่อเมื่อได้มีการปฏิเสธการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ได้รับแจ้งจากผู้ควบคุมดูแลว่าเป็นเว็บไซต์ที่มีสิ่งที่ต้องห้ามเผยแพร่อยู่ภายใน

2. ผู้ให้บริการการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (IASPs) และผู้ขายบริการการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (Internet Service Resellers) จะพ้นจากภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายฉบับนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม ข่าวนอนอินเทอร์เน็ตต่อเมื่อ

1) งดเว้นการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตใด ๆ ที่เห็นว่าน่าจะมี สิ่งที่ต้องห้ามเผยแพร่อยู่

2) ระวังการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตที่ได้รับแจ้งจากผู้ควบคุมดูแล

3. ผู้จัดทำเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต (ICPs) จะพ้นจากภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายฉบับนี้ต่อเมื่อ

1) ในส่วนที่เกี่ยวกับการรวมกลุ่ม วิพากษ์วิจารณ์แบบเป็นส่วนตัวที่ใช้บริการอยู่บน เว็บไซต์ของตน เมื่อผู้ที่ได้รับใบอนุญาตมีการเลือก หัวข้อการสนทนาที่ไม่ต้องห้ามตามกฎหมาย

2) ในส่วนที่เกี่ยวกับโปรแกรมที่อยู่ บนเว็บไซต์ของตนที่บุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการ เชื้อเชิญให้กระทำการดังกล่าวบนบริการของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตเพื่อให้ปรากฏแก่สาธารณชน เป็น ผู้นำมาเผยแพร่ เมื่อผู้ที่ได้รับใบอนุญาตปฏิเสธการ เข้าถึงการแจกจ่ายโปรแกรมดังกล่าวที่มีสิ่งที่ต้อง ห้ามซึ่งปรากฏแก่บุคคลดังกล่าวเองหรือได้รับการ แจ้งถึงสิ่งนั้น

3) ในส่วนที่เกี่ยวกับโปรแกรม อื่นๆ บนบริการของตน ถ้าผู้ที่ได้รับใบอนุญาตมีความมั่นใจว่า โปรแกรมต่าง ๆ เหล่านี้ไม่มีสิ่งที่อาจ ถูกจัดว่าเป็นสิ่งที่ต้องห้าม บรรลุอยู่

4. ผู้จัดทำเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตจะต้องปฏิเสธการเข้าถึงสิ่งซึ่งถูกพิจารณาแล้วว่าเป็น สิ่งที่ต้องห้ามถ้าได้รับการร้องขอจากผู้ควบคุมดูแล

5. ในข้อที่ 3 ไม่นำไปปรับใช้กับผู้โฆษณาผ่านเว็บไซต์หรือผู้ควบคุมเซิร์ฟเวอร์ที่ไม่มี อำนาจในการควบคุมดูแลโปรแกรมที่อยู่บนบริการ ของบุคคลดังกล่าว

“สิ่งที่ต้องห้าม” (Prohibited Material) ตามระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต (Internet Code of Practice) คือ สิ่งซึ่งตามหลักของ ประโยชน์สาธารณะ ศีลธรรม อันดีของประชาชน ความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยสาธารณะ ความเป็นหนึ่งเดียวของชนชาติ เป็นสิ่งที่ควรจะถูก ปฏิเสธหรือไม่ควรยอมรับ หรือเป็นสิ่งที่ต้องห้าม ตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์โดยในการ พิจารณาส่งใดจะเป็นสิ่งที่ต้องห้ามหรือไม่นั้น ปัจจัยต่างๆ ต่อไปนี้ควรได้รับการนำไปพิจารณาคือ สิ่งนั้นมีลักษณะดังต่อไปนี้

1) แสดงถึงร่างกายที่โปเปลือย หรือเห็นอวัยวะเพศ หรือในลักษณะที่ชวนไปใน ทางนั้น

2) ส่งเสริมความรุนแรงทางเพศหรือกิจกรรมทางเพศที่แสดงถึงการบีบบังคับหรือความไม่สมัครใจในทุกรูปแบบ

3) แสดงให้เห็นถึงการร่วมเพศหรือกิจกรรมทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง

4) แสดงให้เห็นบุคคลที่อายุต่ำกว่า 16 ปี ในกิจกรรมทางเพศหรือในลักษณะแสดงออกทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง

5) แสดงให้เห็นหรือส่งเสริมร่วมเพศ การมีเพศสัมพันธ์ในครอบครัว การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็ก

6) แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมที่มีลักษณะรุนแรงหรือโหดเหี้ยมอย่างมาก

7) ยกย่อง ยั่วยุ หรือให้การสนับสนุนความเกลียดชัง ความขัดแย้งหรือการไม่ยอมรับในเรื่องของมนุษยชาติ เชื้อชาติหรือศาสนา

สำหรับประเทศไทย แม้ในปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายหลักในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ประกอบกับมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ในการคุ้มครองประโยชน์สูงสุดของเด็ก และการปฏิบัติต่อเด็กอย่างเสมอภาคเป็นธรรม อีกทั้งยังวางบทบัญญัติกำหนดให้โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบ ต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา นอกจากนี้ยังมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนเฉพาะตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่มีมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญ่อีกด้วย แต่ประเทศไทยยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่เป็นรูปแบบในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชน ซึ่งเกิดจากปัญหาดังต่อไปนี้ กล่าวคือ

1. ปัญหาความไม่ครอบคลุมและความไม่เท่าทันของกฎหมาย เนื่องจากข้อมูลทางคอมพิวเตอร์มีลักษณะที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว อีกทั้งมีความหลากหลายทำให้เป็นการยากต่อการควบคุมหรือกำกับดูแล เป็นผลทำให้การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่จึงไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าใด เพราะยังไม่สามารถที่จะทำการกลั่นกรองหรือดำเนินการกับข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กทางคอมพิวเตอร์ได้ ทั้งนี้เนื่องจาก การที่กฎหมายยังบัญญัติไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะตีความถึงข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กได้ เช่น ลักษณะของข้อมูลที่ห้ามนำเข้า เผยแพร่หรือส่งต่อตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 ซึ่งกำหนดไว้เพียงไม่กี่ประเภทเท่านั้น ซึ่งเราต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของเด็กและเยาวชนด้วยเช่นกัน

2. ด้วยสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างมาก ส่งผลให้กฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายและปัญหาในการตีความกฎหมาย ประกอบกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายยังไม่เข้าใจถึงสถานการณ์ และความสำคัญของปัญหาที่ต้องการการบังคับใช้กฎหมายที่เด็ดขาดและจริงจัง ทำให้การบังคับใช้กฎหมายในขณะนี้ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้หมดไปได้

3. ปัญหาความไม่ชัดเจนและซ้ำซ้อนในเรื่องอำนาจหน้าที่ เช่น เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กจะต้องร้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อปฏิบัติงานส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างล่าช้าและไม่มีอำนาจในการกำกับดูแลที่แท้จริง

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ขณะนี้เราจึงยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของเด็กและเยาวชน เพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากภัยที่อาจเกิดขึ้นจาก

ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมทางคอมพิวเตอร์ ดังนั้น ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง (Co-regulation) จึงควรหาแนวทางและมาตรการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการกำกับดูแลตนเองของเด็กและเยาวชน (Self-regulation) เพื่อที่เด็กและเยาวชนจะได้รับการชี้แนะวิธีการที่จะสามารถใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้อย่างปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

มาตรการทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในมิติของเด็กและเยาวชนคือการทำให้องค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศไทยต้องร่วมมือกันในการกำกับดูแลการเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ (self – regulation) โดยหน่วยงานที่สำคัญ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา ห้างสมุดหรือร้านอินเทอร์เน็ต ซึ่งต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหาและการจำกัดการเข้าถึงของข้อมูลทางคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนด้วย โดยการให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับสื่อคอมพิวเตอร์โดยตรง เช่น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เข้ามาทำหน้าที่กำกับดูแลตามกฎหมาย ซึ่งจำต้องอาศัยเจ้าหน้าที่และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีกับทั้งงบประมาณเพียงพอในการดำเนินการป้องกันอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์

ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ของเด็กและเยาวชนจากภัยทางคอมพิวเตอร์ที่มากับข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน เราจึงควรวางมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ของเด็ก กล่าวคือ เราควรมีมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมต่อเด็ก

และเยาวชนในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์มาใช้บังคับหรือลงโทษในกรณีที่มีการฝ่าฝืนรวมถึงต้องกำหนดเรื่องอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่จะมาทำหน้าที่กำกับดูแลมาตรการด้วยดังต่อไปนี้

1. ควรกำหนดให้เด็กที่อายุไม่เกิน 15 ปี ต้องได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษในเรื่องของข้อมูลที่ไม่เหมาะสมเนื่องด้วยเป็นช่วงอายุที่ยังไม่วุฒิภาวะเพียงพอและมีความเสี่ยงต่อการรับอิทธิพลในทางลบจากข้อมูลที่ไม่เหมาะสม

2. ควรกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการจัดให้มีการลงทะเบียนการเข้าใช้ทางคอมพิวเตอร์ที่เป็นต้นทาง (Registration) โดยจะต้องมีรายละเอียดเรื่องของอายุเป็นสำคัญด้วยหลักฐานการแสดงตนของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ หากผู้ใช้คอมพิวเตอร์ปลายทางไม่ให้ความร่วมมือหรือขาดหลักฐานการแสดงตนดังกล่าวจะไม่ได้อนุญาตให้เข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์

3. เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องข้างต้น ต้องมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ของเด็กและเยาวชน อีกทั้งประชาชนทั่วไปควรให้ความร่วมมือในการแจ้งข้อมูลที่ไม่เหมาะสมแก่เจ้าหน้าที่ และควรมีการติดตั้งโปรแกรมกั้นกรองข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนทั้งที่บ้าน สถาบันการศึกษา ห้างสมุดหรือร้านอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะร้านที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตเพียงต้องอยู่ภายใต้ระบบของใบอนุญาตตั้งเช่นร้านเกมอินเทอร์เน็ต เพื่อจะได้สามารถควบคุมและตรวจสอบลักษณะการให้บริการได้

4. ควรมีการกำหนดห้ามข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในทางกฎหมายที่ไม่ควรนำมาเปิดเผย เผยแพร่หรือโฆษณา ได้แก่ ข้อมูลที่มีลักษณะลามกอนาจาร หรือข้อมูลที่มีลักษณะเป็นการกระตุ้นให้เด็กหรือเยาวชนเกิดความ

ต้องการทางเพศได้ ข้อมูลที่มีการส่งเสริมเรื่องการรักร่วมเพศ การมีเพศสัมพันธ์ภายในครอบครัว หรือข้อมูลที่ทำให้เด็กมีความคิดที่ผิดจากทำนองคลองธรรมหรือจริยธรรมที่ดี ข้อมูลที่มีลักษณะก้าวร้าวหรือแสดงถึงความรุนแรง อันอาจเป็นเหตุให้เกิดความรุนแรงหรือกระตุ้นให้เด็กกระทำความผิด ข้อมูลที่มีลักษณะให้การสนับสนุนความขัดแย้ง เช่น เรื่องมนุษยชาติ เชื้อชาติ ศาสนา หรือการเมือง อันอาจชักจูงเด็กและเยาวชนไปสู่การต่อต้านสังคมและร่วมกระทำความผิด

5. ควรมีการจัดระดับความเหมาะสม (Rating) ของข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ก่อนที่เด็กและเยาวชนจะเข้าสู่ระบบโดยให้มีการแบ่งระดับข้อมูลให้ครอบคลุมข้อมูลทุกประเภท ซึ่งอาจเป็นการติดป้ายหรือแสดงสัญลักษณ์ (Labeling) ที่จะสามารถอธิบายถึงลักษณะของข้อมูลแต่ละระดับ และควรมีมาตรการตรวจสอบอายุ (Age Verification) ของผู้ที่เข้าถึงในส่วนของข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน

6. ต้องมีการปิดกั้นเว็บไซต์เมื่อมีการแจ้งจากประชาชนต่อเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและที่รับผิดชอบโดยมีการตรวจสอบแล้วว่าข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กปรากฏอยู่ และควรมีโปรแกรมกลั่นกรองข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ (Filtering) โดยจะต้องบอกถึงลักษณะ วิธีใช้และประโยชน์ของโปรแกรมดังกล่าวในการที่จะช่วยป้องกันเด็กจากข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งการดำเนินการปิดกั้นการเข้าถึงเว็บไซต์อาจเป็นการกระทำต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลทั่วไปซึ่งไม่ใช่เพียงจำกัดเฉพาะเด็กและเยาวชนแต่รวมถึงผู้ใหญ่ด้วย ดังนั้น กระบวนการในการดำเนินการปิดกั้นจะต้องเหมาะสมและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งควรให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายในการขออนุญาตต่อศาลเพื่อพิจารณาอนุญาตก่อนดำเนินการดังกล่าว โดยศาลควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากข้อมูลที่ไม่เหมาะสมกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพของเจ้าของ

เว็บไซต์

7. ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยองค์กรของรัฐโดยเฉพาะในการรับผิดชอบการเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน และควรกำหนดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ความรู้ความสามารถในเรื่องของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และกฎหมายเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนและคอยประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ

8. ควรมีการจัดอบรมความรู้ทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ แก่พนักงานเจ้าหน้าที่อย่าสม่ำเสมอเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพ

9. ควรมีการส่งเสริมการกำกับดูแลตนเองของเด็กและเยาวชน โดยให้ความรู้เกี่ยวกับภัยที่อาจจะมาพร้อมกับข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสมทางคอมพิวเตอร์

10. ควรอาศัยความร่วมมือและมีการประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชนในการเรียนรู้ถึงภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากข้อมูลที่ไม่เหมาะสมทางคอมพิวเตอร์ อีกทั้งจัดให้มีการรับเรื่องร้องเรียนและการแจ้งเบาะแสโดยสายด่วนแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

11. ในมิติของกรณีที่พบว่าเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ภาครัฐควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายให้ครอบคลุมไปเอาผิดกับผู้ปกครองที่ปล่อยปละละเลยเด็กและเยาวชนด้วย

12. กระบวนการในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรมคอมพิวเตอร์นั้น ภาครัฐควรที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ของกระบวนการให้เป็นกฎหมายที่ชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจาก พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 นั้นในบางมาตราเป็นความผิดที่ยอมความไม่ได้ การที่เด็กหรือเยาวชนได้กระทำความผิดแล้วภาครัฐใช้วิธีการไม่ดำเนินคดีนั้นย่อมเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตาม

กฎหมาย ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดบทบัญญัติของกฎหมายให้สามารถเปิดช่องให้สามารถใช้กระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อที่จะได้นำความรู้ความสามารถมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ทางราชการโดยถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

13. สำหรับในมิติของกรณีของเด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อจากการกระทำความผิดอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ภาครัฐเองควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเร่งเสนอปรับแก้บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาให้ครอบคลุมการครอบครองภาพลามกของเด็ก (Child Porn) โดยหากมีคอมพิวเตอร์เข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น การเผยแพร่ผ่าน

สื่ออินเทอร์เน็ต ก็อาจกำหนดระวางโทษให้สูงขึ้นกว่าปกติ เพื่อจะได้สอดคล้องกับพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่องการค้าเด็ก การค้าประเวณี และสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก ที่ประเทศไทยได้ร่วมทำความตกลงไว้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, วิทยาลัยการเมืองการปกครอง และคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้ช่วยสนับสนุนทุนและอำนวยความสะดวกให้การวิจัยครั้งนี้ลุล่วงสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- เลอสรร ธนสุกาญจน์ และคณะ. (2541). *กฎหมายสำหรับบริการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม. 94-110.
- สันธิชัย สนิทไชย. (2551). *มาตรการทางอาญาเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก* (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Johannes M. Bauer. (2005). "Internet Governance: Theory and First Principle." Available from URL// <http://web.si.umich.edu/tprc/papers/2005/441/Bauer-TPRC-2005-fin.pdf>.

ศึกษาข้อเสนอแนะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ ในการพัฒนาระดับคุณภาพผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

A Study of the Suggestion for Specialized Committee Members on Duty for Evaluation of Academic Output and Ethics in Development of a Quality Level of Professors' Academic Output, Mahasarakham University

อุทัย หามอนตรี¹

Uthai Hamontree¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการในการพัฒนาระดับคุณภาพผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จาก 5 ประเภทผลงานทางวิชาการ คือ ผลงานวิจัย ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น ตำรา หนังสือ และบทความทางวิชาการ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือข้อเสนอแนะผลการประเมินผลงานทางวิชาการ ของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในกลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ที่ยื่นขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ และดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 จำนวน 1,003 ชุด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบประเมินการวิเคราะห์เนื้อหา และแบบบันทึกประเด็นข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการหาความถี่ และร้อยละการวิเคราะห์เนื้อหา จากข้อเสนอแนะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการในการพัฒนาระดับคุณภาพผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลงานวิจัย ควรตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้นๆ โดยมีความถี่ 104 และคิดเป็นร้อยละ 47.27
2. ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น จะต้องแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจอันลึกซึ้งในตัวบท แบบแผนทางความคิด หรือวัฒนธรรมต้นกำเนิด โดยมีความถี่ 7 และคิดเป็นร้อยละ 31.81
3. ตำรา ในส่วนของเนื้อหาสาระต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ตรงตามชื่อเรื่องของตำรา และครอบคลุมจุดประสงค์และโครงสร้างของหลักสูตร โดยมีความถี่ 17 และคิดเป็นร้อยละ 20.00
4. หนังสือ ในส่วนของเนื้อหาสาระการเรียบเรียงหนังสือจะต้องมีความลุ่มลึก และสะท้อนให้เห็นว่าเป็นเอกสารทางวิชาการสำหรับระดับการศึกษาใด โดยมีความถี่ 50 และคิดเป็นร้อยละ 28.41

¹ บุคลากร กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; E-mail Address : utai.h2514@gmail.com

¹ Personnel, Division of Human Resources, Mahasarakham University, Thailand, E-mail Address: utai.h2514@gmail.com

5. บทความทางวิชาการ ควรมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการบูรณาการในเนื้อหา โดยมีความถี่ 25 และ คิดเป็นร้อยละ 32.89

คำสำคัญ : ข้อเสนอแนะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ, ผลงานทางวิชาการ

Abstract

This study represents documentary research. The aim of the study was to examine the suggestions of specialized committee members with respect to evaluating academic output and ethics in the development of a quality level of professors' academic output at Mahasarakham University. The study consisted of research of academic output in other formats, academic output for society, textbook, book, and academic articles. The population of this study used an academic output evaluation form from the academic staff in the field of humanities and social sciences at Mahasarakham University. They requested the process evaluate the period of October 1, 2006 to December 31, 2015. There were a total of 1,003 evaluation forms. The tool used for this study was a notebook used for analyzing data in statistics of frequency and percentage.

The result found that

1. The research should be published in a recognized journal and data base.
2. Academic output in other formats. They must express a depth of understanding of the content, the thinking plan, and the original culture.
3. A textbook should be complete in content, relate to the title of the textbook, and also provide all the objectives and curriculum structure.
4. Book: the contents and form of the book should have academic depth and present to readers the appropriate level of academic papers.
5. Academic articles should be analyzed, synthesized, and integrated in content.

Keywords: suggestion for the specialized committee members, academic output

บทนำ

เมื่อจะกล่าวถึงการศึกษา นั้น ไม่ว่าจะเป็นระดับปฐมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญา หรือระดับปริญญา ก็ถือว่ามีความสำคัญในทุกระดับ และในส่วนของมหาวิทยาลัย มหาสารคามนั้น เป็นหน่วยงานรัฐบาลที่ให้บริการด้านการศึกษา การวิจัย บริการสังคมและชุมชน และบำรุงรักษาวัฒนธรรม เพื่อให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า ทั้งทางด้านงานวิชาการ และวัฒนธรรม การที่จะพัฒนาด้านการสังคมได้นั้นต้องอาศัยหลายสิ่งหลายอย่างประกอบเข้าด้วยกัน เช่น เศรษฐกิจ การศึกษา เทคโนโลยี เป็นต้น

การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินภารกิจของหน่วยงาน โดยในการพัฒนาจะต้องมีกระบวนการที่เหมาะสมและต่อเนื่อง คือ การสำรวจความต้องการ การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดรูปแบบการพัฒนา การดำเนินการพัฒนา และการประเมินผลการพัฒนา ดังนั้นก่อนการพัฒนาบุคลากร สิ่งที่ต้องดำเนินการขั้นแรกคือ ศึกษาและพิจารณาธรรมชาติของบุคลากรที่จะพัฒนาเพื่อเลือกสรรวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมกับบุคลากรให้มากที่สุด การพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพเป็นสิ่งที่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่งและทุกประเทศทั่วโลกยอมรับและเห็นความสำคัญ อย่างไรก็ดีก่อนที่จะพัฒนาบุคลากรเหล่านั้นด้วยวิธีทันสมัยและก้าวหน้า ควรจะต้องมีการหยุดคิดสักนิดทำความเข้าใจเขาให้ดีเพื่อหาวิธีที่เหมาะสมในการพัฒนาเขาให้เป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพต่อไป (พรหทัย ดันท์จิตานนท์ และคณะ, 2554 : 15) การขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการก็เป็นอีกหนทางอย่างหนึ่งที่เป็นการพัฒนาด้านวิชาการของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย ซึ่งการที่คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีจำนวนคณาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการเป็นจำนวนมาก ก็อาจจะเป็นดัชนีอีกอย่างหนึ่งที่มีการบ่งบอกถึงศักยภาพของคณาจารย์

ในมหาวิทยาลัยนั้นๆ ผลงานทางวิชาการคือแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการและศักยภาพของผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรงของผู้จัดทำผลงานโดยผ่านกระบวนการกลั่นกรองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างถ้วนถี่ (อภิชาติ หอมไธสง, 2550 : 29) ในส่วนของหลักเกณฑ์ วิธีการ ในการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการ โดยเป็นขั้นต่ำไว้ ซึ่งมีบางมหาวิทยาลัยที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่สูงกว่าที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดไว้ก็สามารถกระทำได้ ส่วนของมหาวิทยาลัย มหาสารคามนั้น มิได้กำหนดหลักเกณฑ์ใดๆ เพิ่มเติมจากที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนดไว้

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณ ก็เป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญมากในกระบวนการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งบุคคลที่จะสามารถเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ได้นั้น ก.พ.อ. ได้จัดกำหนดว่าจะต้องเป็นบุคคลที่มีรายชื่อในบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการที่ ก.พ.อ. กำหนดเท่านั้น ซึ่งถ้าเป็นบุคคลนอกบัญชีรายชื่อจะต้องนำเสนอขอความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นรายๆ ไป เป็นผู้พิจารณาผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ซึ่งได้ยื่นขอกำหนดตำแหน่งในแต่ละระดับ คือ ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับรองศาสตราจารย์ และระดับศาสตราจารย์ ในการประเมินผลงานทางวิชาการในแต่ละเรื่องนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิจะมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลงานทางวิชาการไม่ว่าจะเป็นในเรื่องดีหรือเรื่องด้อย ซึ่งข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒินั้นถือว่าเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญมาก ที่ผู้ยื่นขอกำหนดตำแหน่งจะนำ

ไปปรับปรุง แก้ไข หรือเพิ่มเติม ผลงานทางวิชาการ ในครั้งนั้นๆ หรือครั้งต่อไป จากยอดสถิติของ คณาจารย์ที่ยื่นขอกำหนดตำแหน่งแล้วไม่ผ่าน ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนดในทุกระดับตำแหน่ง (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ ศาสตราจารย์) ประจำปี 2550 จำนวน 3 คน ประจำปี 2551 จำนวน 7 คน ประจำปี 2552 จำนวน 7 คน ประจำปี 2553 จำนวน 5 คน ประจำปี 2554 จำนวน 4 คน ประจำปี 2555 จำนวน 6 คน ประจำปี 2556 จำนวน 4 คน ประจำปี 2557 จำนวน 4 คน และ ประจำปี 2558 จำนวน 10 คน โดยเฉลี่ยแล้วเป็น จำนวน 5 คนต่อปี ซึ่งในส่วนของการขอเสนอแนะของ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้น หากมีการรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบในเชิงวิชาการ แล้วก็จะประโยชน์อย่างมากแก่คณาจารย์ในการแก้ไข ปรับปรุง เพิ่มเติม หรือเป็นจุดประเด็น แนวคิด ความคิด เกี่ยวกับการผลิตผลงานทาง วิชาการที่มีคุณภาพ เพื่อส่งต่อไปยังผลงานที่ยื่นขอ กำหนดตำแหน่งทางวิชาการมีจำนวนผ่านตาม เกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนดเพิ่มขึ้นต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ข้างต้น จึงสมควรได้มีการศึกษาข้อเสนอแนะ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงาน ทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณทาง วิชาการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระดับ คุณภาพผลงานทางวิชาการของ คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุดในทุกๆ ด้านต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะกรรมการผู้ทรง คุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการ และจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการในการ พัฒนาระดับคุณภาพผลงานทางวิชาการของ คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จาก 5 ประเภทผลงานทางวิชาการ คือ ผลงานวิจัย ผลงาน

ทางวิชาการในลักษณะอื่น ตำรา หนังสือ และ บทความทางวิชาการ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาจากข้อเสนอแนะ ผลการประเมินผลงานวิจัย ผลงานทางวิชาการใน ลักษณะอื่น ตำรา หนังสือ และบทความทางวิชาการ

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่วิจัยครั้งนี้ได้แก่ ข้อเสนอแนะจาก ผลการประเมินผลงานทางวิชาการ ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในกลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ที่ยื่นขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ และดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 จำนวน 1,003 ชุด

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่วิจัยครั้งนี้ได้แก่ ข้อเสนอแนะจาก ผลการประเมินผลงานทางวิชาการ ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในกลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ที่ยื่นขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ และดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 จำนวน 1,003 ชุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการประเมินระดับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 615 ชุด จำแนก ประเภทผลงานได้ดังนี้

1.1 ผลงานวิจัยจำนวน 324 ชุด

1.2 ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น จำนวน 6 ชุด

1.3 ตำรา จำนวน 24 ชุด

1.4 หนังสือ จำนวน 102 ชุด

1.5 บทความทางวิชาการจำนวน 159 ชุด

2. ข้อเสนอแนะจากผลการประเมินระดับ รองศาสตราจารย์ จำนวน 244 ชุด จำแนกประเภท ผลงานได้ดังนี้

- 2.1 ผลงานวิจัยจำนวน 136 ชุด
- 2.2 ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น
จำนวน 6 ชุด
- 2.3 ตำรา จำนวน 21 ชุด
- 2.4 หนังสือ จำนวน 72 ชุด
- 3. แบบประเมินระดับศาสตราจารย์ จำนวน
153 ชุด จำแนกประเภทผลงานได้ดังนี้
 - 3.1 ผลงานวิจัยจำนวน 144 ชุด
 - 3.2 หนังสือ จำนวน 9 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
จากข้อเสนอแนะจากผลการประเมินผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคามในกลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ที่ยื่นขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 มาจัดเป็นหมวดหมู่ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย
2. ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)
2. วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ผลการศึกษา

1. ผลงานวิจัย

1.1 ด้านความคิดริเริ่ม คือ ไม่ควรเป็นผลงานวิจัยที่มีผู้ศึกษามากแล้ว ควรเป็นปัญหาใหม่ แต่ก็ไม่ยากจนเกินไป โดยมีความถี่ 83 และคิด

เป็นร้อยละ 24.78

1.2 ด้านความถูกต้องของระเบียบวิธีวิจัย คือ มีนิยามของตัวแปรอย่างชัดเจน สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย โดยมีความถี่ 60 และคิดเป็นร้อยละ 10.18

1.3 ด้านผลการวิจัย และการอภิปรายผลงานวิจัย คือ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาต้องมีปริมาณมากพอ และการอภิปรายผลจะต้องนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ด้วย โดยมีความถี่ 47 และคิดเป็นร้อยละ 23.62

1.4 ด้านการตีพิมพ์เผยแพร่ให้เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ คือ ควรตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร หรือฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้นๆ โดยมีความถี่ 104 และคิดเป็นร้อยละ 47.27

1.5 ด้านประโยชน์ของงานวิจัย คือ ควรเป็นงานวิจัยที่ต่อยอดองค์ความรู้ หรือก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ โดยมีความถี่ 80 และคิดเป็นร้อยละ 22.73

1.6 ด้านอื่นๆ คือ ต้องเป็นผลงานที่สามารถสะท้อนความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญของผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการในสาขานั้นๆ โดยมีความถี่ 84 และคิดเป็นร้อยละ 25.61

2. ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น

2.1 ด้านความคิดริเริ่ม คือ ต้องเป็นผลงานที่อ่านและเข้าใจง่าย โดยมีความถี่ 6 และคิดเป็นร้อยละ 30.00

2.2 ด้านความยากในการคิดค้น คือ เป็นงานที่บ่งบอกถึงความรู้ ความสามารถในการสื่อความหมายในระดับสูง โดยมีความถี่ 6 และคิดเป็นร้อยละ 31.59

2.3 ด้านความสมบูรณ์ของผลงาน คือ ภาษาแต่ละภาษา มีความสมเหตุสมผลต่างกัน โดยถ้าเวลาแปลภาษาที่ใช้ก็ต้องให้มีความสมเหตุสมผลเท่าๆ กับที่ภาษาต้นฉบับมีด้วย โดยมีความถี่ 6 และคิดเป็นร้อยละ 28.56

2.4 ด้านประโยชน์ใช้สอย หรือคุณค่าตามศาสตร์นั้นๆ คือ จะต้องแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจอันลึกซึ้งในตัวบท แบบแผนทางความคิด หรือวัฒนธรรมต้นกำเนิด โดยมีความถี่ 7 และคิดเป็นร้อยละ 31.81

2.5 ด้านการเผยแพร่ให้เป็นที่ยอมรับ คือ ควรมีการเผยแพร่โดยโรงพิมพ์ หรือสำนักพิมพ์ ที่มีมาตรฐานทางวิชาการ ที่มี Peer Review ตรวจสอบคุณภาพ โดยมีความถี่ 5 และคิดเป็นร้อยละ 83.33

2.6 ด้านอื่นๆ คือ ผลงานทางวิชาการที่เป็นลักษณะงานแปล จะต้องมีย่อสารหลักฐานที่แสดงว่าผู้เสนอขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ได้รับการขออนุญาตการแปลจากเจ้าของลิขสิทธิ์มาแสดงด้วย โดยมีความถี่ 5 และคิดเป็นร้อยละ 100.00

3. ตำรา

3.1 ด้านความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหา คือ เนื้อหาสาระต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ตรงตามชื่อเรื่องของตำรา และครอบคลุมจุดประสงค์และโครงสร้างของหลักสูตร โดยมีความถี่ 17 และคิดเป็นร้อยละ 20.00

3.2 ด้านทันสมัยของเนื้อหา คือ เอกสารที่อ้างอิงต้องมีความทันสมัย โดยอาจจะนำผลงานของผู้เขียนเข้ามาสอดคล้องตรงด้วยเพื่อเป็นการบ่งบอกถึงความลุ่มลึกของผู้เขียน โดยมีความถี่ 10 และคิดเป็นร้อยละ 19.23

3.3 ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้ คือ เป็นตำราที่ใช้ในการเรียนการสอน และระบุว่าใช้ประกอบการเรียนในระดับใดอย่างชัดเจน โดยมีความถี่ 10 และคิดเป็นร้อยละ 43.48

3.4 ด้านความเหมาะสมและความสม่ำเสมอของการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียน คือ ควรมีการพิสูจน์อักษร เช่น พิมพ์ผิด พิมพ์ตก วรรคตอน ฯลฯ ให้ถูกต้อง มีความประณีตเป็นต้น โดยมีความถี่ 9 และคิดเป็นร้อยละ 39.13

3.5 ด้านความสามารถในการนำเสนอและความชัดเจนในการอธิบาย คือ รูปแบบการ

เขียนรายงานต้องมีความชัดเจน เพื่อไม่ให้เนื้อหาภายในเล่มสับสน โดยมีความถี่ 10 และคิดเป็นร้อยละ 40.00

3.6 ด้านอื่นๆ คือ ผู้เขียนตำราควรตรวจสอบความถูกต้องและความรัดกุมทางวิชาการในประเด็นต่างๆ ในเนื้อหาตลอดทั้งเล่ม เพื่อให้แน่ใจได้ว่าตำรามีความประณีตทางวิชาการอย่างเพียงพอ โดยมีความถี่ 4 และคิดเป็นร้อยละ 44.45

4. หนังสือ

4.1 ด้านความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหา คือ เนื้อหาสาระการเรียบเรียงหนังสือ จะต้องมีความลุ่มลึก และสะท้อนให้เห็นว่าเป็นเอกสารทางวิชาการสำหรับระดับการศึกษาใด โดยมีความถี่ 50 และคิดเป็นร้อยละ 28.41

4.2 ด้านทันสมัยของเนื้อหา คือ ควรมีผลเฉลยในแบบฝึกหัดสำหรับนักศึกษา หรือผู้สนใจฝึกทำแบบฝึกหัดและตรวจสอบโดยอาจจะใส่ไว้ในภาคผนวก โดยมีความถี่ 34 และคิดเป็นร้อยละ 26.36

4.3 ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้ คือ เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพนั้นๆ และสามารถอ้างอิงทางวิชาการได้ โดยมีความถี่ 32 และคิดเป็นร้อยละ 38.55

4.4 ด้านความเหมาะสมและความสม่ำเสมอของการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียน คือ ให้เรียบเรียงภาษาให้เป็นระบบ เช่น การตัดคำ ความสม่ำเสมอในการใช้ภาษา โดยมีความถี่ 42 และคิดเป็นร้อยละ 41.18

4.5 ด้านความสามารถในการนำเสนอและความชัดเจนในการอธิบาย คือ ควรมีตัวอย่างประกอบที่มีความทันสมัยและเข้าใจง่าย โดยมีความถี่ 36 และคิดเป็นร้อยละ 50.70

4.6 ด้านอื่นๆ คือ ควรมีการพิสูจน์อักษร เช่น พิมพ์ผิด พิมพ์ตก วรรคตอน ฯลฯ ให้ถูกต้อง มีความประณีต เป็นต้น โดยมีความถี่ 17 และคิดเป็นร้อยละ 47.22

5. บทความทางวิชาการ

5.1 ด้านความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหา คือ เนื้อหาสาระของบทความทางวิชาการควรมีองค์ความรู้ใหม่ ความลุ่มลึกทางวิชาการ โดยมีความถี่ 16 และคิดเป็นร้อยละ 25.81

5.2 ด้านทันสมัยของเนื้อหา คือ ควรมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการบูรณาการในเนื้อหา โดยมีความถี่ 25 และคิดเป็นร้อยละ 32.89

5.3 ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้ คือ การเขียนบทความทางวิชาการจะต้องสามารถสื่อสารให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องได้ เพื่อนำไปสู่การนำบทความดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป โดยมีความถี่ 18 และคิดเป็นร้อยละ 58.06

5.4 ด้านความเหมาะสมและความสม่ำเสมอของการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียน คือ มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความกระฉับในความรู้ความคิดที่นำเสนอ โดยมีความถี่ 18 และคิดเป็นร้อยละ 24.65

5.5 ด้านความสามารถในการนำเสนอและความชัดเจนในการอธิบาย คือ ควรมีการสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้นๆ โดยมีความถี่ 15 และคิดเป็นร้อยละ 32.61

5.6 ด้านอื่นๆ คือ ควรตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร หรือฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้นๆ โดยมีความถี่ 16 และคิดเป็นร้อยละ 29.09

อภิปรายผล

จากการศึกษาข้อเสนอแนะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการในการพัฒนาระดับคุณภาพผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลงานวิจัย ในด้านความคิดริเริ่ม คือ ไม่ควรเป็นผลงานวิจัยที่มีผู้ศึกษามากแล้ว ควรเป็นปัญหาใหม่ แต่ก็ไม่ยากจนเกินไป ด้านความถูกต้อง

ของระเบียบวิธีวิจัย คือ มีนิยามของตัวแปรอย่างชัดเจน สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย ด้านผลการวิจัย และการอภิปรายผลงานวิจัย คือ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาต้องมีปริมาณมากพอ และการอภิปรายผลจะต้องนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ด้วย ด้านการตีพิมพ์เผยแพร่ให้เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ คือ ควรตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร หรือฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้นๆ ด้านประโยชน์ของงานวิจัย คือ ควรเป็นงานวิจัยที่ต่อยอดองค์ความรู้ หรือก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ด้านอื่นๆ คือ ต้องเป็นผลงานที่สามารถสะท้อนความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญของผู้ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการในสาขานั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด (2552 : 1-3) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของงานวิจัยที่ดีไว้ว่า ต้องมีความชัดเจน ชี้ถึงขอบข่ายของปัญหาที่วิจัย มีรากฐานทางทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้ภาษาชัดเจน และมีคำกล่าว ข้อสรุป ข้อเท็จจริง ระบุดูมุ่งหมายของการวิจัยชัดเจนและครอบคลุม กำหนดขอบเขตปัญหาการวิจัยอย่างชัดเจน นิยามตัวแปรและศัพท์เฉพาะที่เป็นเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ตรงกัน เขียนความสำคัญของการวิจัยไว้ชัดเจน ความสำคัญของการวิจัยที่ระบุไว้ในขอบเขตของการวิจัยเรื่องนั้น ออกแบบวิจัยรัดกุม เลือกตัวแปรเหมาะสม กำหนดสมมุติฐานในการวิจัยชัดเจน และตอบสนองจุดมุ่งหมายของการวิจัย สมมุติฐานในการวิจัยที่กำหนดไว้สร้างจากหลักของเหตุผล แนวความคิดที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาอย่างดี เป็นสมมุติฐานที่สามารถทดสอบได้ การคัดสรรเรื่องที่เกี่ยวข้องตรงกับเรื่องวิจัย กำหนดวิธีการวิจัยที่เหมาะสม รอบคอบรัดกุม อธิบายวิธีดำเนินการอย่างละเอียดชัดเจนเป็นไปตามลำดับที่เหมาะสม กล่าวถึงประชากรของการวิจัยอย่างชัดเจน อธิบายกระบวนการในการเลือกสมาชิกกลุ่มตัวอย่างโดยละเอียด เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นมาตรฐานมีความเที่ยงตรง แปลผลได้ถูกต้อง และอภิปรายผลได้เหมาะสม แสดงถึงว่ามีการค้นคว้ามาก ผู้วิจัยมีความรู้

2. ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น ในด้านความคิดริเริ่ม คือ เป็นผลงานที่อ่านและเข้าใจง่าย ด้านความยากในการคิดค้น คือ เป็นงานที่บ่งบอกถึงความรู้ ความสามารถในการสื่อความหมายในระดับสูง ด้านความสมบูรณ์ของผลงาน คือ ภาษาแต่ละภาษา มีความสมเหตุสมผล ต่างกัน โดยถ้าเวลาแปลภาษาที่ใช้ก็ต้องให้มีความสมเหตุสมผลเท่าๆ กับที่ภาษาต้นฉบับมีด้วย ด้านประโยชน์ใช้สอย หรือคุณค่าตามศาสตร์นั้นๆ คือ จะต้องแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจอันลึกซึ้งในตัวบทแบบแผนทางความคิด หรือวัฒนธรรมต้นกำเนิด ด้านการเผยแพร่ให้เป็นที่ยอมรับ คือ ควรมีการเผยแพร่โดยโรงพิมพ์ หรือสำนักพิมพ์ ที่มีมาตรฐานทางวิชาการ ที่มี Peer Review ตรวจสอบคุณภาพ ด้านอื่นๆ คือ ผลงานทางวิชาการที่เป็นลักษณะงานแปลจะต้องมีเอกสารหลักฐานที่แสดงว่าผู้เสนอขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ได้รับการขออนุญาตการแปลจากเจ้าของลิขสิทธิ์มาแสดงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2547 : 12) กล่าวว่างานแปลนั้นผู้แปลจะเป็นผู้ที่ถอดความหรือแปลตรงตัว มาจากต้นฉบับในภาษาเดิม เจ้าของผลงานนี้จะมีฐานเป็นผู้แปลงานในลักษณะนี้ส่วนใหญ่จะเน้นตำราหลักเป็นสำคัญ ประกอบกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (2556 : 70) กล่าวว่างานแปลหนังสือจากต้นฉบับในภาษาอื่นเป็นภาษาไทยที่สื่อความหมายได้ถูกต้องตรงตามความหมายเดิม โดยลักษณะงานแปลจะมี 2 ส่วน คือ ส่วนของลักษณะของตัวงานต้นแบบว่าจะต้องเป็นงานวรรณกรรมปรัชญา ประวัติศาสตร์ ลักษณะของงานแปล ไม่ว่าจะแปลจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย หรือภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ หรือภาษาต่างประเทศเป็นภาษาต่างประเทศอีกภาษาหนึ่ง จะต้องแสดงให้เห็นว่าผู้แปลมีความเข้าใจในตัวบทแบบแผนทางความคิด

3. ตำรา ในด้านความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหา คือ เนื้อหาสาระต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ตรงตามชื่อเรื่องของตำรา และครอบคลุม

จุดประสงค์และโครงสร้างของหลักสูตร ด้านทันสมัยของเนื้อหา คือ เอกสารที่อ้างอิงต้องมีความทันสมัย โดยอาจจะนำผลงานของผู้เขียนเข้ามาสอดแทรกด้วยเพื่อเป็นการบ่งบอกถึงความลุ่มลึกของผู้เขียนด้านประโยชน์ในการนำไปใช้ คือ เป็นตำราที่ใช้ในการเรียนการสอน และระบุว่าใช้ประกอบการเรียนในระดับใดอย่างชัดเจน ด้านความเหมาะสมและความสม่ำเสมอของการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียน ควรมีการพิสูจน์อักษร เช่น พิมพ์ผิด พิมพ์ตก ระยะห่าง บรรทัดตอน ฯลฯ ให้ถูกต้อง มีความประณีต เป็นต้น ด้านความสามารถในการนำเสนอและความชัดเจนในการอธิบาย คือ รูปแบบการเขียนรายงานต้องมีความชัดเจน เพื่อให้เนื้อหาภายในเล่มสับสน ด้านอื่นๆ คือ ผู้เขียนตำราควรตรวจสอบความถูกต้องและความรัดกุมทางวิชาการในประเด็นต่างๆ ในเนื้อหาตลอดทั้งเล่ม เพื่อให้แน่ใจได้ว่าตำรานี้มีความประณีตทางวิชาการอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (2555 : 77) ได้กล่าวไว้ว่า ตำรา รูปแบบการเขียน ควรคำนึงถึงเรื่องต่างๆ เช่น การพิมพ์ควรมีความประณีตชัดเจน มีการเว้นวรรคตอนและช่องไฟที่ถูกต้อง มีความต่อเนื่องในการเสนอเนื้อหา มีหัวข้อชัดเจน ใช้ศัพท์ทางเทคนิคถูกต้อง มีการอ้างอิงแหล่งวิชาการที่ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้า จัดทำบรรณานุกรมและหรือภาคผนวกไว้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่วนความถูกต้องในด้านเนื้อหาวิชาควรมุ่งถึงความถูกต้องของข้อมูล ทฤษฎี สูตรการทดลอง การตีความ หลักฐานอ้างอิง การเสนอแนวความคิดและเหตุผล ความทันสมัยของหลักวิชาการ ความถูกต้องเหมาะสมในด้านการใช้ภาษาที่ถูกหลักภาษาและตรงความหมาย

4. หนังสือ ในด้านความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหา คือ เนื้อหาสาระการเรียบเรียงหนังสือจะต้องมีความลุ่มลึก และสะท้อนให้เห็นว่าเป็นเอกสารทางวิชาการสำหรับระดับการศึกษาใด ด้านทันสมัยของเนื้อหา คือ ควรมีผลเฉลยในแบบฝึกหัดสำหรับนักศึกษา หรือผู้สนใจ ฝึกทำแบบ

ฝึกหัดและตรวจสอบโดยอาจจะใส่ไว้ในภาคผนวกด้านประโยชน์ในการนำไปใช้ คือ เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพนั้นๆ และสามารถอ้างอิงทางวิชาการได้ ด้านความเหมาะสมและความสม่ำเสมอของการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียน คือ ให้เรียบเรียงภาษาให้เป็นระบบ เช่น การตัดคำ ความสม่ำเสมอในการใช้ภาษา ด้านความสามารถในการนำเสนอและความชัดเจนในการอธิบาย คือ ควรมีตัวอย่างประกอบที่มีความทันสมัยและเข้าใจง่าย ด้านอื่นๆ คือ ควรมีการพิสูจน์อักษร เช่น พิมพ์ผิด พิมพ์ตก ระยะห่าง วรรคตอน ฯลฯ ให้ถูกต้อง มีความประณีตเป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (2555 : 77) ได้กล่าวไว้ว่า หนังสือ นั้น รูปแบบการเขียน การพิมพ์ ควรมีความประณีตชัดเจน มีความต่อเนื่องในการเสนอเนื้อหา ใช้ศัพท์ทางเทคนิคถูกต้อง มีการอ้างอิงแหล่งวิชาการที่ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าจัดทำบรรณานุกรมและหรือภาคผนวกไว้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่วนความถูกต้องในด้านเนื้อหาวิชา ควรคำนึงถึงความถูกต้องของข้อมูล ทฤษฎี สูตรการทดลอง การตีความ หลักฐานอ้างอิง การเสนอแนวความคิดและเหตุผล ความทันสมัยของหลักวิชาการ แต่ละบทต้องมีความเกี่ยวเนื่องกัน และความสมบูรณ์และความลึกซึ้ง การอธิบายหรือวิเคราะห์ ควรให้ละเอียดถี่ถ้วน และลึกซึ้ง ควรเสนอแนะหนังสือหรือเอกสารประกอบการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. บทความทางวิชาการ ในด้านความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหา คือ เนื้อหาสาระของบทความทางวิชาการควรมีองค์ความรู้ใหม่ ความลุ่มลึกทางวิชาการ ด้านทันสมัยของเนื้อหา คือ ควรมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการบูรณาการในเนื้อหา ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้ คือ การเขียนบทความทางวิชาการจะต้องสามารถสื่อสารให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องได้ เพื่อนำไปสู่การนำบทความดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ด้านความเหมาะสมและความสม่ำเสมอของการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียน คือ มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระอย่าง

เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความกระจ่างในความรู้ความคิดที่นำเสนอ ด้านความสามารถในการนำเสนอและความชัดเจนในการอธิบาย คือ ควรมีการสรุปประเด็นสำคัญๆ ของบทความนั้นๆ ด้านอื่นๆ คือ ควรตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร หรือฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2547 : 14-15) ได้กล่าวไว้ว่า บทความทางวิชาการ โดยลักษณะพื้นฐานแล้ว ในขั้นต้นจะมีธรรมชาติคล้ายเป็นสนามฝึกหัดในการนำเสนอผลงานทางวิชาการ เป็นสนามทดลองนำเสนอผลงานใหม่สู่วงวิชาการ สำหรับผู้ที่ต้องการนำเสนอผลงานซึ่งอาจนำเสนอได้ทั้งในรูปสารจากผลงานวิจัย ข้อความรู้เฉพาะเรื่อง การเสนอข้อคิดความเห็นเป็นหลักวิชาการ การเสนอวิธีการศึกษาวิเคราะห์ในแนวใหม่ หรือเสนอผลการศึกษาค้นคว้าติดตามเฉพาะเรื่องด้วยเนื้อความในลักษณะที่เป็นบทความที่สั้นกะทัดรัด แต่มีความเป็นวิชาการ มีความมุ่งหมายทางวิชาการ มีคุณค่าและสาระทางวิชาการอยู่ในตัวเองชัดเจนสมบูรณ์ในบทความนั้น บทความทางวิชาการนี้จะมีแบบแผนเฉพาะในการเขียนและการนำเสนอเชิงวิชาการ คือ ต้องมีการเสนอเป็นแบบแผน มี Style เฉพาะ มีลักษณะเป็น Scholarly Work หรือ Scholarly Paper บทความทางวิชาการหรือ Article นี้ มีแบบแผนของการนำเสนอที่แสดงถึง Scholarly Style แต่คุณค่าที่แท้จริงจะพิจารณากันที่คุณภาพของข้อความรู้ ที่เนื้อหาสาระและคุณค่าทางวิชาการเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อเสนอแนะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการ และจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการในการพัฒนาระดับคุณภาพผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
คณาจารย์ที่ครบกำหนดยื่นขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ หรือคณาจารย์ที่กำลังดำเนินการจัดทำผลงานทางวิชาการ ควรมีการตระหนักและศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเสนอกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการในการพัฒนาระดับคุณภาพผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตามผลงานทางวิชาการประเภทนั้นๆ เพื่อให้ทราบถึงหนทางหรือวิธีการที่จะดำเนินการให้ผลงานทางวิชาการนั้นๆ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนี้

1.1 ผลงานวิจัย ควรมีการตระหนักว่าไม่ควรเป็นผลงานวิจัย ที่มีผู้ศึกษามากแล้ว ควรเป็นปัญหาใหม่ แต่ก็ไม่ยุ่งจนเกินไป มีนิยามของตัวเองอย่างชัดเจน สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาต้องมีปริมาณมากพอ และการอภิปรายผลจะต้องนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ด้วย ควรตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร หรือฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้นๆ ควรเป็นงานวิจัยที่ต่อยอดองค์ความรู้ หรือก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และต้องเป็นผลงานที่สามารถสะท้อนความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญของผู้ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการในสาขานั้นๆ

1.2 ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น ควรมีการตระหนักว่า ควรเป็นผลงานที่อ่านและเข้าใจง่าย เป็นงานที่บ่งบอกถึงความรู้ ความสามารถในการสื่อความหมายในระดับสูง ภาษาแต่ละภาษา มีความสมเหตุสมผลต่างกัน โดยถ้าเวลาแปลภาษาที่ใช้ก็ต้องให้มีความสมเหตุสมผลเท่าๆ กับที่ภาษาต้นฉบับมีด้วย จะต้องแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจอันลึกซึ้งในวัชพท แบบแผนทางความคิด หรือวัฒนธรรมต้นกำเนิด ควรมีการเผยแพร่โดยโรงพิมพ์ หรือสำนักพิมพ์ ที่มีมาตรฐานทางวิชาการ ที่มี Peer Review ตรวจสอบคุณภาพ และผลงานทางวิชาการที่เป็นลักษณะงานแปล จะต้องมีการเอกสารหลักฐานที่แสดงว่าผู้เสนอขอกำหนด

ตำแหน่งทางวิชาการ ได้รับการขออนุญาตการแปลจากเจ้าของลิขสิทธิ์มาแสดงด้วย

1.3 ตำรา ควรมีการตระหนักว่า ในส่วนของเนื้อหาสาระต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ตรงตามชื่อเรื่องของตำรา และครอบคลุมจุดประสงค์และโครงสร้างของหลักสูตร เอกสารที่อ้างอิงต้องมีความทันสมัย โดยอาจจะนำผลงานของผู้เขียนเข้ามาสอดคล้องด้วยเพื่อเป็นการบ่งบอกถึงความลุ่มลึกของผู้เขียน เป็นตำราที่ใช้ในการเรียนการสอน และระบุว่าใช้ประกอบการเรียนในระดับใดอย่างชัดเจน ควรมีการพิสูจน์อักษร เช่น พิมพ์ผิด พิมพ์ตก ระยะเวลาห่าง วรรคตอน ฯลฯ ให้ถูกต้อง มีความประณีตเป็นต้น รูปแบบการเขียนรายงานต้องมีความชัดเจน เพื่อไม่ให้เนื้อหาภายในเล่มสับสน และผู้เขียนตำราควรตรวจสอบความถูกต้องและความรัดกุมทางวิชาการในประเด็นต่างๆ ในเนื้อหาตลอดทั้งเล่ม เพื่อให้แน่ใจได้ว่าตำรามีความประณีตทางวิชาการอย่างเพียงพอ

1.4 หนังสือ ควรมีการตระหนักว่า เนื้อหาสาระการเรียบเรียงหนังสือจะต้องมีความลุ่มลึก และสะท้อนให้เห็นว่าเป็นเอกสารทางวิชาการสำหรับระดับการศึกษาใด ควรมีผลเฉลยในแบบฝึกหัดสำหรับนักศึกษา หรือผู้สนใจ ฝึกทำแบบฝึกหัดและตรวจสอบโดยอาจจะใส่ไว้ในภาคผนวกเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพนั้นๆ และสามารถอ้างอิงทางวิชาการได้ให้เรียบเรียงภาษาให้เป็นระบบ เช่น การตัดคำ ความสม่ำเสมอในการใช้ภาษา ควรมีตัวอย่างประกอบที่มีความทันสมัยและเข้าใจง่าย และควรมีการพิสูจน์อักษร เช่น พิมพ์ผิด พิมพ์ตก ระยะเวลาห่าง วรรคตอน ฯลฯ ให้ถูกต้อง มีความประณีตเป็นต้น

1.5 บทความทางวิชาการ ควรมีการตระหนักว่า เนื้อหาสาระของบทความทางวิชาการ ควรมีองค์ความรู้ใหม่ ความลุ่มลึกทางวิชาการ ควรมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการบูรณาการในเนื้อหา การเขียนบทความทางวิชาการจะต้องสามารถสื่อสารให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องได้ เพื่อนำไปสู่

การนำบทความดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความกระจ่างในความรู้ความคิดที่นำเสนอ ควรมีการสรุปประเด็นสำคัญๆ ของบทความนั้นๆ และควรตีพิมพ์ เผยแพร่ในวารสาร หรือฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้นๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยข้อเสนอแนะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ ในการพัฒนาระดับคุณภาพผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในกลุ่มวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

2.2 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพภาพผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.3 ควรทำการศึกษาวิจัยในลักษณะการพัฒนาการผลิตผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สนับสนุนเงินทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณเงินรายได้ประจำปี พ.ศ. 2559

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2552). *ลักษณะที่ดีและลักษณะที่บ่งพร่องของงานวิจัยเชิงปริมาณที่เป็นปริญาานิพนธ์*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรหทัย ตันนัจิตานนท์ และคณะ. (2555). *กระบวนการพัฒนาคณาจารย์ผู้สอนด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาภาคพายัพ*. งานวิจัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาภาคพายัพ, 2554. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ. เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. (2556). *คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ*. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อภิชาติ หอมไถล. (2550). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2547). *เอกสารและผลงานทางวิชาการสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต.

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ บทความ หรือ บทความวิจัย (Instructions for the Authors)

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีนโยบายในการส่งเสริมเผยแพร่งานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ / เล่ม 2 มีนาคม – เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม – มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม – สิงหาคม /เล่ม 5 กันยายน – ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม โดยรูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณา มี 3 ประเภท คือ บทความทั่วไป บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ บทความวิชาการ และบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมี Double Blind (ผู้พิจารณา 2 คน) หรือ Triple Blind (ผู้พิจารณา 3 คน) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องมีการ งานบททวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารใดๆ การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำ ดังนี้

การเตรียมต้นฉบับสำหรับบทความและบทความวิจัย

1. **ภาษา** เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษก็ได้ ถ้าเป็นภาษาไทย ให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์หรือการเขียนทับศัพท์ให้ยึดหลักของราชบัณฑิตยสถาน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปนไทย ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะซึ่งต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ
2. **ขนาดของต้นฉบับ** พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสัน ขนาด เอ 4 (216 x 279 มม.) ควรเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมืออย่างน้อย 40 มม. (1.5 นิ้ว) ด้านล่างและขวามืออย่างน้อย 25 มม. (1 นิ้ว) พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ด้วยรูปแบบอักษร browallia New
3. **จำนวนหน้า** บทความและบทความวิจัย **ไม่ควรเกิน 12 หน้า**
4. **การส่งผลงาน online** สามารถเข้าไปดูรายละเอียดที่ www.journal.msu.ac.th

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. บทความวิจัย

1.1 **ชื่อเรื่อง (title)** ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช้คำย่อ ความยาวไม่ควร เกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

1.2 ชื่อผู้พิมพ์และที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ และ E-mail ของผู้พิมพ์ เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

1.3 บทคัดย่อ (abstract) ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์อย่างต่อเนืองกัน ไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด ไม่ควรมีคำย่อ ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญหรือคำหลัก (keywords) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา

1.5 บทนำ (introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย

1.6 วิธีการศึกษา ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งที่มาศึกษา จำนวนลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการทดลองทางสถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1.7 ผลการศึกษา (results) แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจน ได้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมาก ตัวแปรมาก ควรใช้ตาราง แผนภูมิแทน ไม่ควรมีเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.8 วิจารณ์และสรุปผล (discussion and conclusion) ชี้แจงว่าผลการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือทิ้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

1.9 ตาราง รูป รูปภาพ และแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น และต้องมีคำอธิบายสั้นๆ แต่สื่อความหมาย ได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นตาราง คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพ หรือแผนภูมิ คำอธิบายอยู่ด้านล่าง

1.10 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้นๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

1.11 เอกสารอ้างอิง (references) สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยมีหลักการทั่วไป คือ เอกสารอ้างอิงต้องเป็นที่ถูกตีพิมพ์และได้รับการยอมรับทางวิชาการ ไม่ควรเป็นบทคัดย่อ และไม่ใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ถ้ายังไม่ได้ถูกตีพิมพ์ต้องระบุว่า รอการตีพิมพ์ (in press)

2. บทความทั่วไป

2.1 ชื่อเรื่อง

2.2 ผู้แต่ง

2.3 บทคัดย่อ

- 2.4 คำสำคัญ
- 2.5 บทนำ
- 2.6 เนื้อหา
- 2.7 บทสรุป
- 2.8 เอกสารอ้างอิง
- 3. บทวิจารณ์หนังสือ
 - 3.1 ข้อมูลทางบรรณานุกรม
 - 3.2 ชื่อผู้วิจารณ์
 - 3.3 บทวิจารณ์

เอกสารอ้างอิง ใช้รูปแบบการอ้างอิง (APA Style)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

ก. กรณีที่เป็นรายงานวิจัย มีรูปแบบและการเรียงลำดับดังนี้ : ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลและชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อย่อของวารสาร. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์: เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง. ในกรณีที่มีผู้เขียนมากกว่า 6 คน ให้ใส่รายชื่อผู้เขียนทั้ง 6 คนแรก แล้วตามด้วยคำว่า “ และคณะ” หรือ “et al”

ตัวอย่าง

อมรรัตน์ จงสวัสดิ์สกุล, ลัดดา เหมาะสุวรรณ. (2002). Evidenced based maillard reeaction : focus-ing on parenteral nutrition. *วารสารโภชนบำบัด*. 13(1) : 3-11

Vega KJ, Pina I, Krevaky B. (1996). Heart transplantation is associated is with an increase risk for pancreatobiliary diseases. *Ann Intern Med*. 124(11) : 980-3

ข. กรณีที่เป็นหนังสือ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ เหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ ก.) ยกเว้น ใช้ ชื่อหนังสือ เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ แทน ชื่อย่อวารสาร

ตัวอย่าง

วิญญู มิตรานนท์. (2538). *พยาธิกายวิภาค*. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์ . 629-78.

Ringsven MK, Bond D.(1996). *Gerontology and leadership skills for nureses*. 2nd ed. Albany (NY) : Delmar Publishers. 100-25.

ค. กรณีที่เป็นรายงานการประชุมและสัมมนา มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วัน เดือน ปีที่จัด : สถานที่จัด : สำนักพิมพ์ หรือ ผู้จัดพิมพ์. เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ณัฐนันท์ สินชัยพานิช, วราภรณ์ จรรยาประเสริฐ, ยุพิน รุ่งเวชวุฒิวิทยา, มนต์ชูลี นิตินพ, สาทิต พุทธิพิพัฒน์ขจร. (2542). เกสัชกรพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง. รายงานการประชุมวิชาการเกสัชกรรมประจำปี 2542 ของเกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ; 24-26 มีนาคม 2542. กรุงเทพมหานคร : เกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย. 89-105.

Kimmura J. Shibasaki H, editors. (1996). *Proceeding of 10yh International Congress of EMGand/ Clinical Neurophysiology* ; 15-16 Oct 1995; Kyoto Japan. Amsterdam: Elsevier. 80-90.

ง. กรณีเป็นวิทยานิพนธ์ มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อวิทยานิพนธ์. สถาบันที่พิมพ์ : ชื่อสถาบันการศึกษา

ตัวอย่าง

อัมพร ณรงค์สันติ.(2541). การใช้ยาเจนด้ามัยซินวันละครั้งเปรียบเทียบกับวันละสองครั้งในทารกแรกเกิดไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Kaplan SJ. (1995). *Post-hospital home health care: the elderly's access and utilization* [dissertation]. St. Louis (MO):Washington Univ.

ตัวอย่าง

จ. กรณีที่เป็นบทความในหนังสือพิมพ์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับเหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ 11.1.1. ก)

ตัวอย่าง

Lee G. (1996). Hospitalization tied to ozone pollution: study estimates 50,000 admissions annually. *The Washington Post* Jun 21.5.

ฉ. กรณีที่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร (ปี เดือน วันที่อ้างอิงถึง) เล่มที่ (ฉบับที่) : ได้มาจาก ชื่อ website

ตัวอย่าง

Morse SS. (1995). Factors in the emergence of infectious disease. *Emerg Infect Dis* [cited 1996 Jun 5] ; 1(1): Available from:URL// [www. Cdc.gov/ncidod/Eid.htm](http://www.Cdc.gov/ncidod/Eid.htm)

ใบสมัครสมาชิกรายการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โปรดกรอรายละเอียดในใบสมัคร ดังต่อไปนี้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ – นามสกุล
ที่อยู่ บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนนแขวง/ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์
โทรสาร E – mail

หน่วยงานสถานที่ทำงาน
ถนนแขวง/ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์โทรสาร
มีประสงค์ให้ออกใบเสร็จในนาม (โปรดระบุ).....

- ☐ สมัครเป็นสมาชิกรายปี 6 ฉบับ ค่าสมาชิก 240 บาท
☐ สมัครเป็นสมาชิกสองปี 12 ฉบับ ค่าสมาชิก 480 บาท

ท่านสามารถส่งจ่ายธนาคารหรือตัวแลกเงิน ส่งจ่าย ปณ. ทำxonยาง 00033 ในนาม :
นางฉวีวรรณ อรรถเศรษฐัง งานวารสาร กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150